

การวิเคราะห์พื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

AN ANALYSIS OF FUNDAMENTAL OFFENCE OF BODILY HARM

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws
Common Course
FACULTY OF LAW
Chulalongkorn University
Academic Year 2019
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์พื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

โดย

น.ส.บุญยวีร์ บุญณรงค์

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.คณิต ฒ นคร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม)

..... กรรมการ
(ดร.ณัชพล จิตศิริรัตน์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บุญยวีร์ บุญณรงค์ : การวิเคราะห์พื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกาย. (AN ANALYSIS OF FUNDAMENTAL OFFENCE OF BODILY HARM) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ศ. ดร.คณพล จันทน์หอม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของความผิดฐานทำร้ายร่างกาย นับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งศึกษาแนวคิด และเนื้อหาความเป็นมาของความผิดฐานทำร้ายร่างกายเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวของต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและเสนอแนะแนวทางในการรวบรวมบทบัญญัติและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความเหมาะสมกับประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยประสบปัญหาต่อการตีความถ้อยคำจากความผิดต่อร่างกายมาโดยตลอด แม้จะมีบทกฎหมายในเรื่องดังกล่าวก็ตาม แต่บทบัญญัติของความผิดฐานทำร้ายร่างกายในปัจจุบันยังไม่ชัดเจนเพียงพอและมาตราที่เกี่ยวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายยังคงอยู่คนละภาคความผิด ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดแต่ละคนได้รับบทลงโทษไม่เท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับ การตีความถ้อยคำและดุลพินิจของผู้พิพากษา นอกจากนี้ผู้เสียหายอาจไม่ได้รับความยุติธรรม สำหรับการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดด้วยปัญหาเรื่องอายุความหรือถ้อยคำที่กำกวมในตัวบท เมื่อได้พิจารณาบทกฎหมายของต่างประเทศพบว่า ประเทศอังกฤษ ประเทศอินเดีย ประเทศ อิตาลี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์ รวบรวมความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายไว้ใน หมวดเดียวกัน และมีการจำแนกประเภทความผิดเพื่อบ่งบอกอันตรายแต่ละรูปแบบอย่างชัดเจน

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนวิทยานิพนธ์จึงเสนอให้นำทุกฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายไว้ในหมวดเดียวกัน และจัดเรียงมาตราให้สอดคล้อง ด้วยการรวบรวมมา อยู่ในภาคความผิดและแก้บทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ถึงมาตรา 300 และ มาตรา 390 ถึงมาตรา 391 ซึ่งจะทำให้เกิดความยุติธรรมในการปรับใช้กฎหมายมากขึ้น

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2562

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6186022834 : MAJOR LAWS

KEYWORD: bodily harm, grievous bodily harm

Boonyawee Boonnarong : AN ANALYSIS OF FUNDAMENTAL OFFENCE OF
BODILY HARM. Advisor: Prof. KANAPHON CHANHOM, Ph.D.

This thesis aims at studying background of the offences of bodily harm from the past until now. It also studies the concepts and the background contents of the offences of bodily harm in foreign countries in order to analyze, compare and propose recommendations for the collection of provisions and amendments to the law to be suitable for Thailand.

The study shows that Thailand has been confronted with the interpretation of terms regarding the offence of bodily harm, the offence provision is not yet clear enough and sections relating to the offence of bodily harm are separated. When considering the legal principle in foreign countries, specifically in England, India, France, Italy and Egypt, it is found that the offence provisions are categorized in the same segment and each type of guilt is also categorized to clearly define its definition.

This thesis, therefore, it is recommended that the offences of bodily harm are categorized in the same segment by section accordingly. This can be achieved by amending Section 295 to Section 300 and Section 390 to Section 391 of the Criminal Code, and this will also ensure a better justice in sentencing.

Field of Study: Laws

Student's Signature

Academic Year: 2019

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์อย่างสูงจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของ ท่านมารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยท่านได้ให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์พิเศษ ดร.คณิต ฌ นคร ที่กรุณารับเป็นประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และกรุณาชี้แนะให้ผู้เขียนบังเกิดความสนใจที่จะทำวิทยานิพนธ์หัวข้อนี้ รวมถึงดร.ณัฏพล จิตติรัตน์ ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณบุคคลที่มีส่วนสำคัญ ผู้คอยให้กำลังใจและเป็นแรงผลักดัน คือ คุณ เต็มสิทธิ์ คุณเสาวลักษณ์ คุณตติมาและคุณกานต์สินี บุญณรงค์ ซึ่งเป็นบิดา มารดา อา และน้องสาวของผู้เขียน ที่กรุณามอบโอกาสทางการศึกษา เข้าใจต่อความยากลำบาก คอยช่วยเหลือผู้เขียนในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา รวมทั้งรถถัง แมวประจำบ้าน ที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้เขียน

ผู้เขียนขอขอบคุณ นางสาวกฤตชญา เอี่ยมวรเมธ รุ่นพี่ที่คอยให้คำปรึกษาและจุดประกายต่อวิทยานิพนธ์หัวข้อนี้แก่ผู้เขียน นอกจากนี้ผู้เขียนยังขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่อดทนและเข้าใจถึงสถานการณ์ความยากลำบากในการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นางสาวชุตติภา สุขเนียม นางสาวธีรฉรรษา บวรนนท์กุล นางสาวมุกกรวี เจตนาเจริญชัย นางสาวมณีนุช ชาญศิริเจริญกุลที่คอยให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเสมอมา รวมทั้งนางสาวพุทธิตา เด่นฟ้านภาพล ที่สละเวลาช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่สังคมและวงการกฎหมาย หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณประโยชน์ประการใด ผู้เขียนขอขอบความดีนั้นให้แก่บุคคลทุกท่านที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ และขอน้อมรับเอาไว้แต่เพียงผู้เดียว

บุญยวีร์ บุญณรงค์

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	5
1.7 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์.....	5
บทที่ 2	7
แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย	7
2.1 นิติวิธีและการตีความ	8
2.1.1 นิติวิธีและการตีความในระบบคอมมอนลอว์	8
2.1.2 นิติวิธีและการตีความในระบบซีวิลลอว์	10

2.2 ความหมายของการทำร้ายร่างกาย.....	13
2.2.1 ความหมายทั่วไป.....	13
2.2.2 ความหมายทางการแพทย์.....	14
2.2.3 ความหมายตามกฎหมาย.....	20
2.2.4 ความหมายตามคำพิพากษาฎีกา.....	23
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย.....	27
2.3.1 ทฤษฎีการลงโทษ.....	27
2.3.1.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน.....	28
2.3.1.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง.....	29
2.3.1.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการตัดโอกาสการกระทำความผิด.....	30
2.3.1.4 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู.....	31
2.3.2 ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา.....	32
2.3.2.1 ทฤษฎีอัตวิสัย.....	32
2.3.2.2 ทฤษฎีภาววิสัย.....	32
2.3.3 ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล.....	33
2.3.3.1 ทฤษฎีที่ถือเอาน้ำหนักแห่งเหตุเป็นประมาณ.....	34
2.3.3.2 ทฤษฎีที่ถือเอาคุณสมบัติแห่งเหตุเป็นประมาณ.....	34
2.3.3.3 ทฤษฎีเหตุใกล้ชิด.....	34
2.3.3.4 ทฤษฎีเหตุเหมาะสม.....	34
2.3.3.5 ทฤษฎีเงื่อนไข หรือ ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุ.....	35
2.4 มาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ ...	36
ตารางที่ 1: หมวดหมู่ประเภทอาชญากรรม 11 หมวดหมู่.....	37
ตารางที่ 2: ประเภทของการกระทำที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือเจตนาให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้อื่น....	38
บทที่ 3.....	42

พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย.....	42
3.1 บททั่วไป	43
3.2 สมัยรัตนโกสินทร์	45
3.2.1 กฎหมายตราสามดวง.....	46
3.2.1.1 พระไอยการอาญาหลวง	47
3.2.1.2 พระไอยการอาญาราช	49
3.2.1.3 พระไอยการลักษณะโจร.....	49
3.2.1.4 พระไอยการลักษณะวิวาทตีต่อกัน	52
3.2.2 กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127	56
3.3 สมัยปัจจุบัน	67
3.3.1 ประมวลกฎหมายอาญา.....	68
3.3.1.1 ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น	68
3.3.1.2 ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย.....	69
3.3.1.3 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส .	71
บทที่ 4	77
พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศ.....	77
4.1 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในระบบคอมมอนลอว์	78
4.1.1 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย.....	79
4.1.1.1 พระราชบัญญัติความยุติธรรมทางอาญา ค.ศ.1988	80
4.1.1.2 พระราชบัญญัติความผิดต่อบุคคล ค.ศ.1861.....	81
4.1.2 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยอินเดีย	86
4.1.2.1 ประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย ค.ศ.1860	86
4.2 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในระบบซีวิลลอว์.....	90
4.2.1 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย.....	90

4.2.1.1	ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ.1889	90
4.2.1.2	ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ.1930	94
4.2.2	พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศฝรั่งเศส	99
4.2.2.1	ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1810	100
4.2.2.2	ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1992	102
4.2.3	พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศอียิปต์	109
4.2.3.1	ประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ (สำหรับศาลที่พิจารณาคดีสำหรับคนพื้นเมือง) ค.ศ.1904	109
4.2.3.2	ประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ ค.ศ.1937	112
บทที่ 5	119
วิเคราะห์พื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกาย	119
5.1	เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบัน	120
5.1.1	เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกาย	121
ตารางที่ 3:	ตารางแสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย ..	127
5.1.2	เปรียบเทียบพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัส	128
ตารางที่ 4:	ตารางแสดงการเปรียบเทียบการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของประเทศไทย	129
5.2	เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยกับต่างประเทศ	129
5.2.1	เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกาย	129
ตารางที่ 5:	ตารางแสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศ ..	135
5.2.2	เปรียบเทียบพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัส	135
ตารางที่ 6:	ตารางแสดงการเปรียบเทียบการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของต่างประเทศ	140
บทที่ 6	144
บทสรุปและข้อเสนอแนะ	144
6.1	บทสรุป	144

6.2 ข้อเสนอแนะ	149
6.2.1 ข้อเสนอแนะทางด้านกฎหมาย	150
6.2.1.1 ข้อเสนอแนะการรวบรวมบทบัญญัติความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย	150
6.2.1.2 ข้อเสนอแนะการแก้ไขบทบัญญัติของความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย	152
6.2.2 ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ	157
บรรณานุกรม.....	159
ประวัติผู้เขียน.....	164

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1: หมวดหมู่ประเภทอาชญากรรม 11 หมวดหมู่.....	37
ตารางที่ 2: ประเภทของการกระทำที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือเจตนาให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้อื่น....	38
ตารางที่ 3: ตารางแสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย..	127
ตารางที่ 4: ตารางแสดงการเปรียบเทียบการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของประเทศไทย	129
ตารางที่ 5: ตารางแสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศ ..	135
ตารางที่ 6: ตารางแสดงการเปรียบเทียบการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของต่างประเทศ.....	140

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติความผิดต่อร่างกายอยู่ในภาคความผิด หมวด 2 ซึ่งความผิดฐานทำร้ายร่างกาย คือ มาตรา 295 และความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส คือ มาตรา 297 นอกจากนี้ในภาคลหุโทษ หมวด 3 ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ คือ มาตรา 391 มีการกล่าวถึงความผิดต่อร่างกายเช่นเดียวกัน ทำให้เห็นได้ว่าทั้งสามมาตรามีความเชื่อมโยงตามลักษณะของการกระทำอันกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายแต่แตกต่างกันที่ผลของการกระทำ

บทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่บัญญัติไว้แยกหมวดกันสามารถแบ่งแยกระหว่างความสัมพันธ์ของการเป็น “ความผิดพื้นฐาน” กับการเป็น “ความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล”¹ ความผิดพื้นฐาน ได้แก่ เจตนาทำร้ายตามมาตรา 391 ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษแม้เป็นเจตนาทำร้ายแต่อยู่ในขั้นที่ไม่ต้องการให้มีอันตราย อย่างไรก็ตาม กฎหมายต้องการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีเจตนาชั่วร้ายต่อผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น ส่วนความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล ได้แก่ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 และความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสตามมาตรา 297 เป็นเจตนาที่พิจารณาประกอบกับผลอันเกิดขึ้นภายหลัง มีลักษณะเป็นความผิดที่ต้องการผล ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติในสองส่วนมีความคล้ายคลึงและสัมพันธ์กัน จึงไม่เหมาะสมที่จะบัญญัติแยกไว้คนละส่วน

ในกรณีผู้กระทำความผิดเจตนากระทำความผิดแต่ไม่ถึงขั้นที่จะต้องการให้เกิดอันตรายขึ้นแล้วมีผลทำให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายจนถึงขั้นอันตรายสาหัส การปรับใช้กฎหมายของผู้พิพากษาในกรณีนี้อาจเกิดความขัดแย้งต่อบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าเจตนาที่ตนประสงค์ การปรับให้เข้าในเรื่องอันตรายสาหัสที่เป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิดจึงไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายอาญาโดยต้องตีความตัวบทกฎหมายอย่างเคร่งครัดและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่สามารถนำไปใช้ในทุกสถานการณ์ในรูปแบบเดียวกัน

นอกจากนั้นคำพิพากษาฎีกาในเรื่องอันตรายสาหัส กรณีแผลถูกของมีคมหายแล้วเป็นแผลเป็น จากใต้ใบหูท่อนล่างพาดข้างแก้มไปถึงคอยาว 16 เซนติเมตร เป็นสันนูนกว้างครึ่งเซนติเมตร สูงครึ่งเซนติเมตร เห็นได้ชัดในระยะ 5 เมตร ลักษณะแบบนี้ทำให้หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว²

¹ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553), หน้า 117.

² คำพิพากษาฎีกา 2197/2519

เปรียบเทียบกับถูกตีด้วยท่อนเหล็ก มีแผลเป็นเป็นรอยขีดตั้งแต่ริมจมูกข้างซ้ายยาวพาดตั้งจมูกไปจนถึงหัวตาขวา ยาว 6 เซนติเมตร กว้าง 0.1 เซนติเมตร แห่งหนึ่ง กับอีกแห่งหนึ่งจากหัวตาขวาเฉียงลงมาใต้ตาขวา ยาว 3.5 เซนติเมตร มองเห็นแผลเป็นดังกล่าวได้ชัดในระยะ 2 เมตร ยังไม่เรียกว่าหน้าเสี้ยวโฉมติดตัวอันเป็นอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297(4)³ แม้จะมีการวางหลักเรื่องอันตรายสาหัส ในเรื่องหน้าเสี้ยวโฉมอย่างติดตัว แต่ยังเป็นปัญหาในการพิจารณาของผู้พิพากษาแต่ละคดีในการปรับใช้กับเรื่องดังกล่าว

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 คือมาตราที่วางหลักถึงการทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส ประกอบไปด้วย 8 อนุมาตรา หากพิจารณาถึงที่มาของมาตราดังกล่าวและคำพิพากษาฎีกาพบว่าไม่มีความชัดเจนในการปรับใช้มาตรานี้ เนื่องจากได้วางหลักไว้อย่างแคบ จึงทำให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจได้อย่างจำกัด หากจะลงโทษผู้กระทำความผิดต้องพิจารณาว่ากรณีเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลอย่างหนึ่งอย่างใดในขอบเขตของอันตรายสาหัส ความชัดเจนในการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดจึงไม่เปิดโอกาสในการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาได้อย่างเต็มที่ ทำให้ผู้พิพากษาไม่สามารถตีความเพื่อปรับใช้กับเหตุที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางเกินขอบเขตที่กำหนดไว้จนพิเคราะห์เป็นความผิดของผู้กระทำได้ เพราะอาศัยเฉพาะบทบัญญัติในมาตรานี้มาตราเดียวเท่านั้น เพื่อการนี้ผู้พิพากษาจะต้องแสดงให้เห็นได้ว่าผลที่ได้จากการทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุที่ปรากฏอยู่ในอนุมาตราใดอนุมาตราหนึ่ง ด้วยข้อจำกัดน่านับการทำให้ไม่สามารถตีความได้ในทางข้อจำกัดของบทกฎหมาย แม้ว่ามาตราดังกล่าวจะมีความชัดเจน แต่มีขอบเขตที่แคบจนเกินไป

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายปรากฏในกฎหมายไทยมาโดยตลอด จากพื้นฐานความผิดอาญาในแง่ของกฎหมาย คือ ความผิดในตัวเอง (Mala in se) เป็นการวางหลักเกณฑ์ในทางทฤษฎีทวิสัยมุ่งหมายจะลงโทษจากการพิเคราะห์ผลของการกระทำเป็นสำคัญ โดยในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เริ่มจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ในการประกาศใช้มีการบัญญัติเรื่องการทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยมีพื้นฐานต้นร่างมาจากกฎหมายไทยในสมัยเก่า ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญาของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอียิปต์ ภายใต้ระบบกฎหมายของประเทศไทยที่นำระบบกฎหมายซีวิลลอว์มาใช้ทำให้นิติวิธีของการตีความนั้นจะต้องยึดถือถ้อยคำตามตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ โดยมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ประกอบกัน แต่ในระยะแรกเริ่มของการนำกฎหมายมาใช้ ในประเทศไทยรับเอานิติวิธีและการตีความจากระบบคอมมอนลอว์ซึ่งเป็นที่นิยมของการศึกษาสำหรับนักกฎหมายไทยในอดีต การตีความกฎหมายอาญาตามแนวคิดของระบบคอมมอนลอว์นั้นจึงก่อให้เกิดความสับสนและไม่สอดคล้องกับระบบกฎหมายของไทย

³ คำพิพากษาฎีกา 351/2508

นับวันสังคมยิ่งมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เดิมเป็นแนวคิดในการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ยึดความแค้นเป็นที่ตั้ง ปัจจุบันเริ่มเป็นการแก้ไขฟื้นฟู เยียวยาความเสียหายให้ผู้เสียหายและสร้างความสมานฉันท์ระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายมากขึ้น มุ่งเน้นถึงการปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนบุคคล ประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันใช้บังคับมานานกว่าครึ่งศตวรรษ ในขณะที่สภาพการณ์ปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และวิทยาการทางการแพทย์ ทำให้มนุษย์ค้นพบความรู้ สามารถหาทางรักษาบาดแผลให้กลับมาเป็นดังเดิม แต่ก็ได้หมายความว่าผลเสียต่อผู้เสียหายที่ได้รับจะไม่เคยเกิดขึ้นจริงอย่างน้อยเป็นการบรรเทาผลร้ายลดลงกว่าที่เป็นอยู่ นอกจากนี้วิธีการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายภายใต้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นทำให้ได้รับผลประโยชน์ทั้งฝ่ายผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด

ในต่างประเทศมีกรณีเกี่ยวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายเช่นเดียวกัน พบว่าประเด็นทางเจตนา การจัดหมวดหมู่ความผิดแต่ละฐานที่เกี่ยวข้องและการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาเป็นส่วนสำคัญต่อการศึกษากฎหมายจากต่างประเทศ สามารถนำมาประยุกต์และเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวให้มีความเหมาะสมกับบริบททางกฎหมายของไทยมากยิ่งขึ้น

1.2 สมมติฐาน

บทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ยังไม่มีความชัดเจนแน่นอนรวมถึงมีความทับซ้อนในการบังคับใช้ มาตรการที่เกี่ยวข้องกระจัดกระจายกันออกไป ปรากฏอยู่ทั้งในภาค 2 ความผิดและภาค 3 ละเมิดของประมวลกฎหมายอาญา แม้ว่าเนื้อหาจะมีความเชื่อมโยงถึงกันก็ตาม และแม้ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสจะปรากฏกฎหมายหลายลักษณะ อักษรอย่างชัดเจน แต่ยังใช้ได้อย่างจำกัดอันเป็นภาระต่อผู้พิพากษาที่ไม่สามารถใช้ดุลพินิจได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายจึงสมควรรวบรวมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย เช่น มาตรา 295 มาตรา 297 และมาตรา 391 เป็นต้นให้อยู่ในหมวดเดียวกันสอดคล้องเชื่อมโยงถึงกันอย่างเป็นระบบ และควรแก้ไขบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 จากที่ผลกระทรมีขอบเขตจำกัดมากไม่ครอบคลุมในบางกรณี การขยายขอบเขตโดยคำนึงถึงการกำหนดเป็นเกณฑ์กลางประกอบร่วมกัน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพสังคมแห่งพลวัต ซึ่งจะทำให้เกิดความยุติธรรมต่อการปรับใช้กฎหมายมากขึ้น

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1 เพื่อนำเสนอประวัติความเป็นมาของความผิดฐานทำร้ายร่างกาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย

1.3.2 เพื่อแสวงหาความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์

1.3.3 เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในอดีตเปรียบเทียบกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในปัจจุบัน

1.3.4 เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศเปรียบเทียบกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย

1.3.5 เพื่อรวบรวมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายให้สอดคล้องและบรรจุไว้ในหมวดเดียวกัน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ กฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 และประมวลกฎหมายอาญา โดยมุ่งศึกษาถึงแนวคิดความผิดฐานทำร้ายร่างกายตั้งแต่หลักเกณฑ์ความผิดฐานทำร้ายร่างกายทั้งทางกฎหมายและทางการแพทย์ ตลอดจนการพิจารณาถึงความผิดฐานทำร้ายร่างกายว่ายังมีข้อบกพร่องประการใดในการใช้ดุลพินิจของศาลต่อการปรับใช้ตัวบท เพื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวของประเทศไทย อังกฤษ ประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอียิปต์

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้การวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ จากหนังสือ วารสาร สิ่งตีพิมพ์ ตำรา ตัวบทกฎหมาย บทความ วิทยานิพนธ์ คำพิพากษากฎีกาและเอกสารต่าง ๆ ทั้งทางกฎหมายและทางการแพทย์ ตลอดจนข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในทางกฎหมายและทางการแพทย์ เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.6.1 ทราบถึงวิวัฒนาการของความผิดฐานทำร้ายร่างกาย แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

1.6.2 ทราบถึงวิวัฒนาการของความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์

1.6.3 มีผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในอดีตเปรียบเทียบกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในปัจจุบัน

1.6.4 มีผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศเปรียบเทียบกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย

1.6.5 ได้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายมารวบรวมไว้ในหมวดหมู่เดียวกัน

1.7 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเพื่อหาแนวทางการกำหนดความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ในการนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 6 บท โดยมีรายละเอียดและลำดับการนำเสนอวิทยานิพนธ์ ดังนี้

บทที่ 2 ผู้เขียนทำการศึกษานิติวิธีและการตีความ ความหมายของการทำร้ายร่างกาย แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย รวมทั้งมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกัน

บทที่ 3 ผู้เขียนทำการศึกษาความรู้จากพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย โดยเริ่มจากกฎหมายหมายตราสามดวง มาสู่กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 จนถึงประมวลกฎหมายอาญาระบบปัจจุบัน เพื่อวิเคราะห์ถึงความน่าจะเป็นในอนาคตของความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย

บทที่ 4 ผู้เขียนทำการศึกษาความรู้จากพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศ แบ่งออกเป็นประเทศในระบบคอมมอนลอว์และระบบซีวิลลอว์ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์ เพื่อวิเคราะห์ถึงความน่าจะเป็นในอนาคตของความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่จะนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

บทที่ 5 ผู้เขียนเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาค่าที่เหมาะสมนำมาปรับใช้กับประเทศไทย สรุปเป็นตารางแสดงการเปรียบเทียบของแต่ละประเทศ จากความหมายของการทำร้ายร่างกายไปจนถึงความเหมาะสมสำหรับบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

ในบทที่ 6 ซึ่งเป็นส่วนสุดท้าย ผู้เขียนสรุปสาระสำคัญของบทต่าง ๆ ในภาพรวม และนำเสนอ ข้อเสนอแนะอันเป็นแนวทางรวบรวมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายให้ สอดคล้องและมีความเชื่อมโยงถึงกันในแต่ละมาตราอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ เพื่อให้ความหมายเป็นที่เข้าใจไปในทางเดียวกัน ทั้งด้านกฎหมายและด้านวิชาการ เพื่อปรับปรุงและ เปลี่ยนแปลงเนื้อหาในประมวลกฎหมายอาญาสำหรับความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายให้ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย

นับแต่อดีตมา มนุษย์ทุกคนล้วนมีความกลัวอยู่ในสัญชาตญาณอันเกิดจากปมด้อยทางด้าน สรีระและมีความวิตกกังวลในเรื่องความปลอดภัยมากกว่าสิ่งมีชีวิตประเภทอื่น มนุษย์จึงต้องการแหล่ง พึ่งพิงในการคุ้มครองสวัสดิภาพเพื่อสร้างความรู้สึกลดภัยให้แก่ตนเอง โดยสิทธิในชีวิตและร่างกาย เป็นสิทธิที่สำคัญประการแรกอันเป็นหลักการสำคัญของปัจจัยสี่และเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ และเพื่อคุ้มครองเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ให้อยู่รอดพ้นจากภัยอันตราย จึง จำเป็นต้องมีหลักประกันในชีวิตและร่างกายซึ่งกลายเป็นหลักการสำคัญที่มีลักษณะถาวรในนามของ สิทธิมนุษยชนมาจนถึงปัจจุบัน

สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะบุคคลใด อาศัย อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งบนโลกใบนี้ สิทธิมนุษยชนไม่สามารถถูกพรากออกไปจากมนุษย์ได้ แต่บางครั้งสิทธิ มนุษยชนอาจถูกจำกัดลง ทั้งนี้ สิทธิมนุษยชนนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณค่าความเป็นมนุษย์ เช่น ความมีศักดิ์ศรี ความยุติธรรม ความเท่าเทียม ความเคารพ และความเป็นอิสระ นอกจากนี้สิทธิ มนุษยชนนั้นไม่ได้เป็นเพียงแค่นามคิดที่เป็นนามธรรมเท่านั้น แต่เป็นแนวคิดที่ได้รับการนิยามและ ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights) ในปี พ.ศ.2491 หลังเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง องค์การสหประชาชาติได้กำหนด ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน¹

ปัญหาการใช้ความรุนแรงในสังคมไทยมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังที่ปรากฏให้เห็นจากข่าวที่มี การนำเสนออย่างต่อเนื่อง และดูเหมือนว่ารูปแบบความรุนแรงที่ปรากฏออกมานั้นมีความหลากหลาย และมีความใกล้ชิดกับตัวเรามากขึ้น

บทที่ 2 ว่าด้วยแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย จะทำการศึกษา ถึงนิติวิธีและการตีความ ความหมายของการทำร้ายร่างกาย แนวคิดเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย ตลอดจนมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์และกำหนดแนวทางการตีความทางกฎหมายที่เหมาะสมกับความผิดฐานทำร้าย ร่างกายรวมถึงการตีความคำว่าอันตรายสาหัสต่อไป

¹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, "สิทธิมนุษยชนคืออะไร?" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 13 มกราคม 2563. แหล่งที่มา:

<https://www.amnesty.or.th/latest/blog/62/>

2.1 นิติวิธีและการตีความ

เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการตีความคำว่าทำร้ายร่างกายจะได้อธิบายถึงความหมายของการตีความและระบบการตีความ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับการตีความคำว่าทำร้ายร่างกายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำว่า “ตีความ” หมายความว่า ชี้หรือกำหนดความหมาย ให้ความหมายหรือคำอธิบาย ใช้หรือปรับให้เข้าใจเจตนาและความมุ่งหมายเพื่อความถูกต้อง เป็นต้น² สำหรับความหมายในทางกฎหมาย หมายความว่า วิเคราะห์ถ้อยคำ ข้อความ และความมุ่งหมายของบทกฎหมาย นิติกรรม สัญญา หรือเอกสารอื่น ๆ ที่มีปัญหาสงสัย หรือที่มีความหมายไม่ชัดเจน เพื่อให้ทราบความหมายของถ้อยคำหรือข้อความนั้น ๆ³

ดังนั้น “การตีความกฎหมาย” จึงหมายความว่า การวิเคราะห์ถ้อยคำหรือข้อความและความมุ่งหมายของบทกฎหมายที่มีปัญหา ข้อสงสัย หรือที่มีความหมายไม่ชัดเจน เพื่อให้ทราบความหมายของถ้อยคำหรือข้อความของบทกฎหมายนั้น ๆ

นิติวิธีและหลักการตีความทางกฎหมายสามารถแบ่งออกได้เป็นสองระบบ คือ นิติวิธีและหลักการตีความในระบบคอมมอนลอว์ กับนิติวิธีและหลักการตีความในระบบซีวิลลอว์

2.1.1 นิติวิธีและการตีความในระบบคอมมอนลอว์

นิติวิธีและการตีความในระบบคอมมอนลอว์ที่จะนำมาพิจารณานั้นเป็นหลักการของกฎหมายที่ศาลอังกฤษใช้เป็นหลักในการตีความ ซึ่งศาลไทยได้ยึดถือหลักนี้ในการตีความคำพิพากษามาโดยตลอดเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ นับตั้งแต่มีการปฏิรูประบบกฎหมายไทย ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มาจนถึงปัจจุบัน⁴

หลักแห่งการค้นหาคำเจตนาของ รัฐสภา มี 3 ประการด้วยกัน กล่าวคือ⁵

1. หลักการตีความตามตัวอักษร (The literal rule)
 2. หลักการตีความโดยเล็งผลเลิศ (The golden rule)
 3. หลักการตีความโดยอาศัยเหตุที่มีการแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ก่อนออกกฎหมาย
- ลายลักษณ์อักษรฉบับนั้นเป็นเครื่องมือช่วยตีความ (The mischief rule)

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

² สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, "ตีความ " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 22 ธันวาคม 2562. แหล่งที่มา:

<http://www.royin.go.th/dictionary>

³ เรื่องเดียวกัน.

⁴ ธาณินทร์ กรัยวิเชียรและวิชา มหาคุณ, การตีความกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2548), หน้า 5.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

1. หลักการตีความตามตัวอักษร (The literal rule) ศาลจะต้องค้นหาเจตนารมณ์จากความหมายธรรมดาของถ้อยคำที่ใช้ในกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั่นเอง อย่างไรก็ตามหากปรากฏว่าความหมายธรรมดาแห่งถ้อยคำที่ใช้ในตัวบทกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั้นมีหลายความหมาย หลักการตีความประเภทนี้จะไม่ถูกนำมาบังคับใช้⁶ ตัวอักษรเป็นสิ่งที่บ่งบอกความหมายโดยสภาพของตัวเอง การตีความจึงมักเริ่มจากหลักนี้เสมอ ความหมายธรรมดาแห่งถ้อยคำนั้นสามารถค้นหาได้จากพจนานุกรม เพื่อหาความหมายที่แท้จริงของคำนั้น ๆ โดยไม่พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายหรือเจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติ

2. หลักการตีความโดยเล็งผลเลิศ (The golden rule) หลักนี้มีสาระสำคัญว่าถ้อยคำในกฎหมายลายลักษณ์อักษรนั้นจะต้องตีความไปในทิศทางที่จะละเว้นไม่ให้เกิดผลอันไม่พึงปรารถนา เนื่องจากการตีความตามลายลักษณ์อักษรนั้นอาจแปลความหมายออกได้หลายทาง ศาลจึงต้องตีความไปในทางที่สมควรและไม่ก่อให้เกิดผลประหลาด⁷ เมื่อการค้นหาคำความหมายตามตัวอักษรอาจเกิดกรณีที่ถ้อยคำนั้นสามารถตีความออกไปได้หลายความหมาย สิ่งที่ต้องพิจารณาคือการปรับใช้ถ้อยคำดังกล่าวให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทที่จะนำไปใช้

3. หลักการตีความโดยอาศัยเหตุที่มีการแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ก่อนออกกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับนั้นเป็นเครื่องมือช่วยตีความ (The mischief rule) หลักการนี้ถูกนำมาใช้ในกรณีที่มีข้อบกพร่องอยู่ก่อนแล้วในกฎหมาย และภายหลังมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่บัญญัติออกมาแก้ไข ศาลย่อมจะตีความไปในทางที่จะแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ก่อนออกกฎหมายใหม่นั้น⁸ หลักการตีความนี้เป็นเพียงข้อยกเว้นของหลักการตีความตามตัวอักษรเท่านั้น ในการที่ศาลจะใช้หลักนี้ ศาลจะต้องอ้างอิงถึงเหตุผลที่ฝ่ายนิติบัญญัติตรากฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับจากคำปรารภในกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับนั้นเอง หรือจากรายงานของคณะกรรมการพิจารณาค้นคว้าปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับนั้นโดยตรง⁹ การตีความตามหลักการนี้เป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนหน้าจากการมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ออกมาชัดเจนเพื่อแก้ไขความคลุมเครือที่เกิดขึ้นให้มีผลสำเร็จและสามารถนำไปปรับใช้มิให้เกิดปัญหาประการอื่นในภายภาคหน้า

การตีความตามระบบคอมมอนลอว์ในประเทศอังกฤษมีหลักว่า กฎหมายลายลักษณ์อักษรทั้งปวงที่ขัดแย้งต่อกฎหมายคอมมอนลอว์จะถูกตีความโดยเคร่งครัดและถูกยอมรับในแบบอย่าง

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

ที่แน่นอนในกรณีที่กฎหมายลายลักษณ์อักษรได้แสดงหรือปรากฏออกมา¹⁰ เนื่องจากประเทศในระบบคอมมอนลอว์นั้นมีความผิดอาญาอยู่ 2 ประเภท คือ ความผิดอาญาตามคอมมอนลอว์ (Common Law Crime) และ ความผิดอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติ (Statutory Crime) ดังนั้น ความผิดอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจึงต้องตีความไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อความผิดอาญาตามคอมมอนลอว์ที่เกิดขึ้นก่อน¹¹

จากการศึกษานิติวิธีและการตีความในระบบคอมมอนลอว์พบว่า มีข้อดี คือ มีการตีความไปในทิศทางเดียวกัน แต่มีข้อเสีย คือ ยึดถือความหมายตามลายลักษณ์อักษรเป็นสำคัญโดยไม่ได้พิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายอันอาจส่งผลให้ความหมายที่ได้มีลักษณะแคบเกินไป¹²

2.1.2 นิติวิธีและการตีความในระบบซีวิลลอว์

สำหรับประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์นั้น ใช้นิติวิธีและการตีความที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ ยกตัวอย่างเช่น ระบบการตีความของประเทศฝรั่งเศสและระบบการตีความของประเทศเยอรมนี

ระบบการตีความของประเทศฝรั่งเศส ประกอบด้วย 4 หลักการ ดังต่อไปนี้¹³

1. หลักการตีความตามหลักไวยากรณ์ หรือ ตามตัวอักษร (Grammatical interpretation)

2. หลักการตีความโดยอาศัยตรรกวิทยา (Logical interpretation)

3. หลักการตีความโดยอาศัยประวัติศาสตร์กฎหมาย (Historical interpretation)

4. หลักการตีความโดยอาศัยความเป็นธรรม (Judicial interpretation)

ระบบการตีความของประเทศเยอรมนี ประกอบด้วย 4 หลักการ ดังต่อไปนี้¹⁴

1. หลักการตีความตามหลักภาษา (grammatische Auslegung) เริ่มต้นพิจารณาจากถ้อยคำของตัวบทกฎหมายจากความหมายของภาษาที่ใช้กันทั่วไป เนื่องจากความหมายของตัวบทกฎหมายย่อมเป็นกรอบของการตีความกฎหมายที่สำคัญที่จะป้องกันมิให้เกิดผลร้ายแก่บุคคลอย่างไรก็ดีถ้อยคำที่จะตีความนั้นอาจใช้ไม่ตรงกันในความหมายทั่วไปและในทางกฎหมาย ดังนั้น การ

¹⁰ ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), หน้า 98.

¹¹ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2560), หน้า 73.

¹² สุเมธ งานประดับ, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย (กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด, 2560), หน้า 64-65.

¹³ ธานินทร์ ภัยวิเชียรและวิชา มหาคุณ, การตีความกฎหมาย, หน้า 29.

¹⁴ vgl. etwa Hermann Blei อ้างใน คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2560), หน้า 75.

ตีความกฎหมายในกรณีนี้หากประสงค์ความหมายในตัวบทกฎหมายเป็นพิเศษก็ต้องดูนิยามของตัวบทกฎหมายประกอบไปด้วย¹⁵

2. หลักการตีความตามความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบของกฎหมาย (systematische Auslegung) แม้กฎหมายอาญาจะได้ให้ความหมายของคำใดคำหนึ่งไว้ก็ใช้ว่ากรณีจะมีความหมายที่เหมือนกันในทุกฐานความผิด เพราะความผิดแต่ละฐานมีความสัมพันธ์กับนิยามที่แตกต่างกันได้ อาศัยเพียงหลักการตีความตามหลักภาษาอาจไม่เพียงพอที่จะทราบความหมายที่แท้จริงของตัวบทกฎหมาย จึงต้องพิจารณาหลักการตีความตามความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ แต่อย่างไรก็ตาม บางกรณีระบบกฎหมายเองอาจยังขาดความชัดเจนได้¹⁶

3. หลักการตีความตามประวัติความเป็นมาของกฎหมาย (historische Auslegung) เป็นการหาความหมายของตัวบทกฎหมายจากประวัติความเป็นมาของตัวบทกฎหมายนั้น โดยพิจารณาจากประวัติการยกร่างและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ต้นร่าง เหตุผลในการร่าง รายงานการประชุมของสภา ตลอดจนเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายดังที่ปรากฏในระบบกฎหมายของไทย¹⁷

4. หลักการตีความตามความมุ่งหมายของตัวบทกฎหมาย (teleologische Auslegung) เป็นการค้นหาความมุ่งหมายของตัวบทกฎหมาย มีเครื่องมือช่วยในการตีความ คือ คุณธรรมทางกฎหมาย นอกจากนั้นอาจจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณค่าของการกระทำด้วย¹⁸

อย่างไรก็ดี นิติวิธีและการตีความที่ประเทศในระบบซีวิลลอว์มักนำมาใช้มี 2 หลักการสำคัญ คือ¹⁹

1. หลักการตีความตามหลักไวยากรณ์ หรือ ตามตัวอักษร ใช้การตีความตามถ้อยคำที่กฎหมายบัญญัติไว้ตามธรรมดาของถ้อยคำนั้น โดยไม่ต้องค้นหาเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมาย ซึ่งนำมาปรับใช้ตรงกับหลักการตีความตามตัวอักษรของระบบคอมมอนลอว์ แต่ในระบบซีวิลลอว์นั้นการตีความกฎหมายตามตัวอักษรจะตีความควบคู่ไปกับหลักการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

2. หลักการตีความตรรกวิทยา หรือ ตามเจตนารมณ์ จะนำมาใช้ต่อเมื่อการตีความตามตัวอักษรไม่ได้ผล เพื่อรักษาความแน่นอนของกฎหมายเอาไว้

เนื่องจากที่มาของกฎหมายประเทศในระบบซีวิลลอว์นั้นมาจากกฎหมายลายลักษณ์อักษรทำให้การตีความต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับตัวบทกฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นอันดับแรก การ

¹⁵ vgl. Harro Otto อ้างใน คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2560), หน้า 76.

¹⁶ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 77.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 80.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 81.

¹⁹ สุเมธ จานประดับ, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย, หน้า 61-62.

ตีความตามตัวอักษรเป็นสิ่งที่ค้นหาความหมายที่แท้จริงของถ้อยคำที่ปรากฏอยู่ในกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การตีความตามตัวอักษรเพียงประการเดียวเป็นการใช้กฎหมายที่ยึดติดอยู่ที่ตัวอักษรมากเกินไป ทั้งที่ถ้อยคำหนึ่งอาจก่อให้เกิดความหมายได้หลายทาง การตีความตามเจตนารมณ์จึงเข้ามาเพื่ออุดช่องว่างที่เกิดขึ้น โดยมุ่งหมายให้การตีความเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสมกับบริบทที่ปรับใช้ สามารถค้นหาได้จากร่างกฎหมาย ความเห็นของผู้ร่างกฎหมายที่เขียนไว้ในส่วนสุดท้ายเพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาของบทบัญญัติที่ตราออกมา การตีความต้องใช้ทั้งสองหลักควบคู่กันไป โดยคำนึงถึงตัวอักษรและเจตนารมณ์ จึงจะทำให้การตีความเกิดความชัดเจนและเหมาะสมกับเนื้อหาของบทบัญญัติ

การตีความตามหลักนี้มีข้อดี คือ เป็นการให้ความสำคัญกับการพิจารณาความหมายตามตัวอักษรและเจตนารมณ์อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งยังสามารถตีความได้อย่างกว้างขวาง ส่วนข้อเสีย นั้น พบว่าการตีความในลักษณะนี้ผู้ตีความสามารถเลือกที่จะตีความไปในทิศทางใดก็ได้ อันเป็นการตีความที่ไม่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการตีความเพราะการตีความกฎหมายควรจะมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน²⁰ การตีความที่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลผู้ตีความ ส่งผลให้กฎหมายมีความหมายที่ไม่แน่นอนและอาจก่อให้เกิดปัญหาภายหลังจากความเข้าใจที่ไม่ต้องตรงกันต่อไปได้

แม้นิติวิธีและการตีความของระบบคอมมอนลอว์และระบบซีวิลลอว์จะมีความแตกต่างกัน แต่จุดร่วมของทั้งสองระบบ คือ หลักการตีความตามถ้อยคำ ตัวอักษร ที่แสดงความหมายของถ้อยคำเสียก่อน และหลักการตีความตามเจตนารมณ์ที่มีความคล้ายคลึงกับหลักการตีความโดยเล็งผลเลิศ เนื่องจากถ้อยคำมีความหมายได้หลายความหมาย ขึ้นอยู่กับบริบทที่จะนำไปปรับใช้สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์แต่กลับใช้กฎหมายอาญาตามแนวทางของระบบคอมมอนลอว์ ทำให้เกิดความสับสนของการใช้นิติวิธีและการตีความกฎหมายอาญาของไทยที่มักจะพบปัญหาในเรื่องดังกล่าวมาโดยตลอด

ในการตีความนั้นนอกจากจะต้องพิจารณาถ้อยคำเป็นสำคัญแล้ว เจตนารมณ์ของบทบัญญัติก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน โดยตัวอักษรเปรียบเหมือนความหมายที่เห็นได้เบื้องต้น ส่วนเจตนารมณ์เป็นเสมือนเงาคอยติดตามตัวอักษรอยู่เบื้องหลัง ทำหน้าที่ซ่อนความหมายไว้ภายใน ดังนั้นการตีความคำว่าการทำร้ายร่างกาย อันตรายและอันตรายสาหัสจะไม่สามารถพิจารณาเพียงแต่ถ้อยคำที่ปรากฏเท่านั้น ยังจะต้องพิจารณาถึงเจตนารมณ์เบื้องต้นของการกำหนดบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวขึ้นมาด้วย

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 64.

2.2 ความหมายของการทำร้ายร่างกาย

นิติวิธีและการตีความแสดงให้เห็นว่าขั้นตอนแรกในการค้นหาความหมายที่แท้จริงเป็นการพิจารณาจากตัวอักษร เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย ในหัวข้อความหมายของการทำร้ายร่างกายจะอธิบายถึง ความหมายของการทำร้ายร่างกาย ประเภทการทำร้ายร่างกาย รวมทั้งขอบเขตคำว่าทำร้ายร่างกายของประเทศไทย อันจะส่งผลให้มีความเข้าใจตรงกันและนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการตีความคำว่าการทำร้ายร่างกายได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2.1 ความหมายทั่วไป

คำว่า “ทำร้าย” หมายความว่า ทำให้บาดเจ็บหรือเสียหาย ส่วนคำว่า “ทำร้ายร่างกาย” ความหมายในทางกฎหมาย หมายความว่า เป็นฐานความผิดอาญาที่ผู้กระทำทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น²¹

เมื่อเทียบเคียงกับคำในภาษาอังกฤษแล้ว คำว่า “ทำร้ายร่างกาย” ได้เป็น คำว่า “Bodily harm” มีการอธิบายความหมายของการทำร้ายร่างกายในทางกฎหมายอาญาไว้ว่า บาดแผลทางกาย ความเจ็บป่วยหรือการสูญเสียสมรรถภาพทางกาย²²

ผลของการทำร้ายร่างกายมักจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้เสียหาย เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาเช่นเดียวกัน ตามที่ปรากฏในกฎหมายอาญามีทั้งอันตรายและอันตรายสาหัส เพื่อการนี้จึงต้องทราบความหมายให้เข้าใจไปในทางเดียวกัน

คำว่า “อันตราย” หมายความว่า เหตุที่อาจทำให้ถึงแก่ความตายหรือพินาศ และ คำว่า “สาหัส” หมายความว่า ร้ายแรง เช่น บาดเจ็บสาหัส, รุนแรงเกินควร เช่น ถูกลงโทษอย่างสาหัส²³

ดังนั้น คำว่า “อันตรายสาหัส” จึงหมายความว่า เหตุที่อาจทำให้ถึงแก่ความตายหรือพินาศอย่างร้ายแรง

เมื่อเทียบเคียงกับคำในภาษาอังกฤษแล้ว คำว่า “อันตรายสาหัส” ได้เป็น คำว่า “Grievous bodily harm” มีการอธิบายความหมายของอันตรายสาหัสในทางกฎหมายอาญาไว้ว่า ความบกพร่องทางร่างกายที่ร้ายแรงของมนุษย์ โดยเฉพาะการบาดเจ็บทางร่างกายซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อการเสียชีวิตหรือเป็นสาเหตุให้หน้าเสียโฉมอย่างติดตัวหรือการสูญเสียที่ยืดเยื้อหรือความบกพร่องของการทำงานส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายหรืออวัยวะ ปกติผู้พิพากษาจะวินิจฉัยแต่ละ

²¹ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, "ทำร้ายร่างกาย" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 8 มีนาคม 2563. แหล่งที่มา:

<http://www.royin.go.th/dictionary/>

²² Bryan A. Garner, *Black's Law Dictionary*, 9 ed. (Minnesota Thomson Reuters, 2009), p. 784.

²³ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, "สาหัส" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา:

<http://www.royin.go.th/dictionary>

คดีว่าการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานทั่วไปหรือไม่ สำหรับมาตรฐานทั่วไปคือก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงที่จะเกิดผลตามมาถึงขั้นร้ายแรงหรือก่อให้เกิดความเสียหายจึงจะถือว่าเป็นการประทุษร้าย²⁴

ดังนั้น หากผลจากการทำร้ายร่างกายนั้นรุนแรงถึงขนาดส่งผลเสียต่อร่างกาย รวมไปถึงอาจทำให้ถึงขั้นเสียชีวิตแก่ผู้ถูกระทำจะถือเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายถึงขั้นอันตรายสาหัส ซึ่งต้องรับโทษหนักขึ้นตามหลักของกฎหมายอาญาที่กำหนดให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลของการกระทำ

2.2.2 ความหมายทางการแพทย์

จากความหมายทั่วไปของการทำร้ายร่างกาย อันตรายและอันตรายสาหัส เพื่อทราบความหมายเฉพาะของถ้อยคำดังกล่าว ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงความหมายทางการแพทย์ซึ่งมีการให้ความหมายต่ออันตรายและอันตรายสาหัสรวมถึงการกำหนดลักษณะของอันตรายสาหัส ในการให้ความเห็นของแพทย์เป็นไปตามการวินิจฉัยทางกฎหมายเท่านั้น ไม่รวมถึงความเห็นว่าการบาดเจ็บประเภทใดเป็นอันตรายหรืออันตรายสาหัส เป็นสาเหตุที่ว่านอกจากความหมายทั่วไปยังต้องพิจารณาความหมายทางด้านอื่นที่เกี่ยวข้องอันจะทำให้บทบัญญัติที่บังคับใช้มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคม

พจนานุกรมการสาธารณสุขไทย พ.ศ.2561 รวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขสาขาต่าง ๆ เชื่อมโยงไปถึงถ้อยคำที่มักใช้ในทางการแพทย์ สำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายในส่วนของความหมายทางการแพทย์มีถ้อยคำที่คล้ายคลึงกับเนื้อหาในประมวลกฎหมายอาญาอยู่บ้าง แม้ถ้อยคำจะไม่ใช่ว่าความหมายเดียวกันแต่พอเทียบเคียงได้เพื่อการศึกษาหาที่มาของความหมายว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกับความหมายตามกฎหมายหรือไม่

คำว่า “บาดเจ็บ” หมายความว่า เกิดบาดแผลหรือเจ็บปวดเนื่องจากเหตุภายนอกที่สมควรได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ เช่น เกิดจากอุบัติเหตุการต่อสู้และเหตุการณ์รุนแรง²⁵ มีความคล้ายคลึงกับคำว่า “ความเจ็บปวด” คือ ความรู้สึกที่ไม่สบายทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่มีความสุข ไม่พอใจ และ/หรือเป็นประสบการณ์ทางอารมณ์ที่มีความสัมพันธ์กับภาวะที่เนื้อเยื่อในร่างกายได้รับบาดเจ็บ²⁶ และ “ความเจ็บป่วย” หมายถึง ภาวะที่รู้สึกที่ไม่สบาย²⁷ บาดเจ็บมีความสัมพันธ์กับความเจ็บปวด เมื่อมีอาการใดอาการหนึ่งจะมีอีกอาการตามมา นอกจากนั้นยังพบคำว่า “เจ็บป่วยฉุกเฉิน”

²⁴ Bryan A. Garner, *Black's Law Dictionary*, p. 857.

²⁵ หอจดหมายเหตุสาธารณสุขแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข, พจนานุกรมการสาธารณสุขไทย พ.ศ.2561 ฉบับ 100 ปี การสาธารณสุขไทย (กรุงเทพมหานคร: หอจดหมายเหตุสาธารณสุขแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข, 2561), หน้า 277.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 159.

²⁷ เรื่องเดียวกัน.

หมายความว่า ผู้ป่วยที่เป็นโรคได้รับบาดเจ็บหรือมีอาการบ่งชี้ว่าจะเป็นอาการที่คุกคามต่อการทำงานของอวัยวะสำคัญ ได้แก่ หัวใจ สมอง ทางเดินหายใจ ต้องดูแลติดตามอย่างใกล้ชิด เพราะอาจทำให้เสียชีวิตได้ทันที เช่น หัวใจหยุดเต้น หอบหืดขั้นรุนแรง มีการเขยวคล้ำของปากและเล็บมือ หมดสติไม่รู้สีกตัว สิ่งแปลกปลอมอุดกั้นหลอดลมทั้งหมด อุบัติเหตุรุนแรงบริเวณใบหน้าและลำคอ มีเลือดออกมาก ภาวะช็อกจากการเสียเลือดหรือขาดน้ำอย่างรุนแรง แขนขาอ่อนแรง พูดไม่ชัด ชักตลอดเวลา หรือชักจนตัวเขียว มีไข้สูงกว่า 40 องศาเซลเซียส ถูกสารพิษ สัตว์มีพิษกัด หรือได้รับยามากเกินไป ถูกสุนัขกัดบริเวณใบหน้าและลำคอ²⁸ ลักษณะของการเจ็บป่วยฉุกเฉินเป็นผลมาจากการได้รับบาดเจ็บ อันเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องรักษาให้ทันเวลาที่ เนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลต่ออวัยวะสำคัญและอาจก่อให้เกิดความเสียหายจนถึงขั้นเสียชีวิตด้วยอาการแต่ละประเภทที่มีความรุนแรงต่อเนื้อตัวร่างกาย

หากจะเทียบเคียงกับคำว่าอันตราย บาดเจ็บหรือความเจ็บปวดและความเจ็บป่วยนั้นค่อนข้างมีความหมายใกล้เคียงกับอันตรายต่อกายหรือใจ จากระดับความร้ายแรงของผลที่ได้รับอยู่ในขั้นแรกก่อให้เกิดความไม่สบายกายสบายใจต่อผู้นั้น รวมไปถึงบาดแผลที่มักปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวินิจฉัยผลของการทำร้ายร่างกาย ส่วนคำว่าเจ็บป่วยฉุกเฉินที่แสดงถึงอาการที่ต้องทำการรักษาในทันทีเป็นถ้อยคำที่พอเทียบเคียงได้กับคำว่าอันตรายสาหัส ด้วยผลที่เกิดกระทบต่ออวัยวะสำคัญของร่างกายมนุษย์ ความหมายของคำว่าเจ็บป่วยฉุกเฉินของพจนานุกรมการสาธารณสุขไทย พ.ศ.2561 อธิบายออกมาได้อย่างละเอียดชัดเจนยิ่งกว่าถ้อยคำทางกฎหมายของคำว่าอันตรายสาหัส

วิชาแพทยสาขานึ่งที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่ศึกษาในเรื่องการทำร้ายร่างกาย คือนิติเวชศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนิติวิทยาศาสตร์ ได้นำเอาวิชาแพทยมาประยุกต์เพื่อประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรม แยกย่อยหลายสาขา ไม่ว่าจะเป็นนิติพยาธิวิทยา พิษวิทยา นิติเวชคลินิก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ ฯลฯ²⁹

สำหรับประเด็นการทำร้ายร่างกายรวมถึงการวินิจฉัยอันตรายสาหัสเป็นหน้าที่ของนิติเวชคลินิก แพทย์ พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่เฉพาะคัดกรองผู้ป่วยคดีเพื่อรับบริการทางนิติเวชศาสตร์ตามเกณฑ์การคัดกรองผู้ป่วยคดี (criteria screening) มีการแบ่งแยกประเภทผู้ป่วยธรรมดา กับผู้ป่วยคดี แต่ด้วยข้อจำกัดของกฎหมายไม่ได้กำหนดข้อบ่งชี้ไว้เฉพาะ จำต้องเทียบเคียงอนุมานเอา กับเกณฑ์วินิจฉัยศพคดีเพียงเท่าที่จะทำได้ กรณีของผู้ป่วยที่แพทย์สงสัยว่าถูกทำร้ายร่างกายที่เกี่ยวข้องกับ

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 206.

²⁹ วรวิทย์ ไวยวุฒิ, "นิติเวชศาสตร์" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 24 มีนาคม 2563. แหล่งที่มา:

ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย พิจารณาจากบาดแผลดังต่อไปนี้ บาดแผลถูกแทงบาดแผลถูกฟันก็ตี บาดแผลถูกอาวุธปืนก็ตี บาดแผลถูกมนุษย์กัดก็ตี ได้รับการทำแท้งผิดกฎหมายก็ตี³⁰

“ผู้ป่วยคดี” คือ ผู้ป่วยที่อยู่ระหว่างการสอบสวนไตสวนมูลฟ้องหรือพิจารณาในคดีอาญาซึ่งพนักงานสอบสวนหรือศาลสั่งให้ได้รับการตรวจหรือบำบัดรักษา รวมทั้งผู้ป่วยที่ศาลมีคำสั่งให้ได้รับการตรวจหรือบำบัดรักษาภายหลังมีคำพิพากษาในคดีอาญาหรือหลังคดีสิ้นสุดแล้ว³¹ ยิ่งไปกว่านั้น สำหรับประเด็นของการเจ็บป่วยฉุกเฉินยังได้มีการให้ความหมายไปจนถึงตัวบุคคลและแยกย่อยระดับความร้ายแรงอีกชั้นเพื่อสะดวกต่อการทำการรักษาแก่ผู้ป่วยตามลำดับความสำคัญ

“ผู้ป่วยฉุกเฉิน” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับบาดเจ็บหรือมีอาการป่วยกะทันหัน ซึ่งเป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตหรือการทำงานของอวัยวะสำคัญ จำเป็นต้องได้รับการประเมินการจัดการ และการบำบัดรักษาอย่างทันท่วงทีเพื่อป้องกันการเสียชีวิตหรือมีอาการรุนแรงขึ้น³² แบ่งตามระดับความร้ายแรงออกเป็น 2 ประเภท คือ 1.ผู้ป่วยฉุกเฉินไม่รุนแรง เป็นบุคคลซึ่งได้รับบาดเจ็บหรือมีอาการป่วยซึ่งมีภาวะเฉียบพลันไม่รุนแรง อาจรอรับปฏิบัติการแพทย์ได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หรือเดินทางไปรับบริการสาธารณสุขด้วยตนเองได้แต่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากร และหากปล่อยไว้เกินเวลาอันสมควรแล้วจะทำให้การบาดเจ็บหรืออาการป่วยของผู้ป่วยฉุกเฉินนั้นรุนแรงขึ้นหรือเกิดภาวะแทรกซ้อนขึ้นได้³³ 2.ผู้ป่วยฉุกเฉินเร่งด่วน เป็นบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือมีอาการป่วยซึ่งมีภาวะเฉียบพลันมากหรือเจ็บปวดรุนแรงอันจำเป็นต้องได้รับปฏิบัติการแพทย์อย่างรีบด่วน มิฉะนั้นจะทำให้การบาดเจ็บหรืออาการป่วยของผู้ป่วยฉุกเฉินนั้นรุนแรงขึ้นหรือเกิดภาวะแทรกซ้อนซึ่งส่งผลให้เสียชีวิตหรือพิการในระยะต่อมาได้³⁴ การแบ่งประเภทเช่นนี้ช่วยจัดลำดับความสำคัญของบุคคลที่ได้รับอันตรายแต่ละระดับ อธิบายรายละเอียดชัดเจนยิ่งกว่าความหมายทางกฎหมาย โดยการตีความคำว่าอันตรายและอันตรายสาหัสยังคงเป็นปัญหาต่อการพิจารณาบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายของผู้พิพากษาจากถ้อยคำที่มีได้มีการให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนเท่าที่ควร

หลังจากตรวจผู้ป่วยนิติเวชคลินิกหรือผู้ป่วยคดี แพทย์ต้องให้ความเห็นแก่พนักงานสอบสวนโดยอาศัยจากอาการและการตรวจร่างกาย สิ่งตรวจพบและวัตถุพยานต่าง ๆ เช่น ผู้ป่วยได้รับอันตรายเกิดบาดแผลชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะจากอุบัติเหตุ ทำตัวเอง หรือถูกทำร้ายจากบุคคลอื่น ผู้ป่วยได้รับยาหรือถูกสารพิษชนิดต่าง ๆ ถูกสารทางกายภาพ เช่น ความร้อน ไฟฟ้า เป็นต้น ได้รับ

³⁰ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ม.มหิดล, "แนวทางปฏิบัติงานด้านนิติเวชศาสตร์" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 24 มีนาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://www.si.mahidol.ac.th/sirirajcme/profession/LaM/Lae346.asp>

³¹ หอจดหมายเหตุสาธารณสุขแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข, พจนานุกรมการสาธารณสุขไทย พ.ศ.2561 ฉบับ 100 ปี การสาธารณสุขไทย, หน้า 307.

³² เรื่องเดียวกัน.

³³ เรื่องเดียวกัน.

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 308.

อันตรายจากกลุ่มพวกอากาศ เช่น จมน้ำ แขนงคอค เป็นต้น รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่พนักงานสอบสวนส่งมาให้แพทย์ทำการตรวจได้ เช่น คนถูกวางยาสลบชนิดต่าง ๆ นอกจากนั้นผู้ป่วยที่อาจได้รับค่าชดเชยจากกรมแรงงาน แพทย์ก็ต้องตรวจผู้ป่วยและให้ความเห็นแก่กรมแรงงานว่าการที่ผู้ป่วยได้รับอันตรายบาดเจ็บ ต้องพิการสูญเสียอวัยวะคิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์เพื่อจ่ายเงินชดเชยให้แก่ผู้บาดเจ็บ³⁵

ใบรับรองแพทย์ดำเนินคดีจึงเป็นเอกสารสำคัญนำมาใช้ประกอบการฟ้องร้องคดีอาญา ส่วนใหญ่แล้วจะต้องกรอกรายละเอียดตามที่พนักงานสอบสวนส่งมาให้ เอกสารประเภทนี้เรียกว่าใบชั้นสูตรบาดแผล หรือใบนำส่งผู้บาดเจ็บหรือศพให้แพทย์ตรวจชั้นสูตรใช้สำหรับการตรวจผู้ป่วยซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของกฎหมายในเรื่องบาดเจ็บสาหัส³⁶

การทำเอกสารหรือใบรับรองแพทย์ในทางคดีอาญา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้³⁷

1.เขียนในแบบฟอร์มด้านหลังของใบนำส่งผู้บาดเจ็บหรือศพให้แพทย์ตรวจชั้นสูตร หรือ

2.เขียนในแบบฟอร์มของโรงพยาบาลที่มีไว้เป็นการเฉพาะ ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1: ชื่อและนามสกุลของผู้ป่วย เลขทะเบียนของผู้ป่วย สถานที่หรือโรงพยาบาลที่ผู้ป่วยมารับการตรวจ สถานีตำรวจที่นำส่งผู้ป่วยมาเพื่อรับการตรวจ และวันเวลาที่ผู้ป่วยมารับการตรวจในเรื่องนั้น ๆ

ส่วนที่ 2: รายการที่แพทย์ได้ตรวจ คือ สิ่งที่แพทย์ทำการตรวจ จำต้องอาศัยความรู้ในทางการแพทย์ประกอบด้วยเสมอ เช่น ลักษณะของบาดแผล ชนิด จำนวน ขนาด ตำแหน่ง ความเก่า-ใหม่ของบาดแผล และอาจรวมถึงสิ่งอื่น ๆ ที่แพทย์ได้ตรวจด้วย เช่น การรับรู้หรือสติสัมปชัญญะของผู้ป่วย ณ เวลาที่แพทย์ได้ทำการตรวจ

ส่วนที่ 3: ความเห็น ในส่วนนี้จะสัมพันธ์โดยตรงกับกฎหมายในเรื่องอันตรายแก่กายหรือจิตใจและอันตรายสาหัส สิ่งสำคัญที่สุดแพทย์จะต้องทราบถึงเนื้อหาของกฎหมายที่บัญญัติให้ลักษณะการบาดเจ็บอย่างไรถือได้ว่าเป็นอันตรายสาหัส

ส่วนที่ 4: ลายมือชื่อของแพทย์ (ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม) ที่เป็นผู้ตรวจและ/หรือผู้ออกความเห็นตามแบบเอกสาร เมื่อแพทย์ได้ทำการลงลายมือชื่อแล้ว สมควรที่จะต้องระบุชื่อเต็มหรือประทับตราไว้ด้วยเพื่อให้ทราบแน่ชัดว่าแพทย์ท่านใดเป็นผู้ตรวจผู้ป่วยรายนี้

³⁵ วรวิทย์ ไวยวุฒิ, "นิติเวชศาสตร์" [ออนไลน์].

³⁶ วิสูตร พงศ์ศิริไพฑูลย์, "ใบรับรองแพทย์ที่ต้องรู้ ในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม," ใน หมอใหม่ 2558, ชัญวลี ศรีสุโข อำนาจ กุศลนันท์, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการแพทยสภา, 2558), หน้า 47.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 47-48.

การเขียนใบชั้นสูตรบาดแผล จำเป็นต้องมีความละเอียดถี่ถ้วน โดยเฉพาะในส่วนการประเมินระยะเวลาของการหายของบาดแผลเพราะจะเข้าข่ายของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับการบาดเจ็บสาหัสโดยตรงได้ ทั้งยังมีถ้อยคำบางประเภทที่ห้ามเขียนไว้ในเอกสาร เช่น คำว่า ‘สาหัส’ ‘เสียโฉม’ เป็นต้น³⁸

อันตรายสาหัสเป็นอันตรายถึงชีวิตในแง่ว่าถ้าไม่รักษาอาจจะทำให้ตายหรืออาจจะพิการต่อชีวิตหรือมีความพิการถาวร โดยวิธีการแบ่งแยกระหว่างอันตรายกับอันตรายสาหัส ดูจากลักษณะอาการที่เรียกทางการแพทย์ว่าสัญญาณชีพ³⁹ จะมีความดันต่ำ หัวใจเต้นเร็วกว่าปกติหรือช้ากว่าปกติมาก หายใจหอบเร็วมาก อุณหภูมิในร่างกายต่ำมากหรือสูงมาก และอีกตัวที่เข้ามาในช่วงหลังคือ ความเข้มข้นของออกซิเจนในเลือดต่ำ (Oxygen Z) ที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นอาการที่ใช้ประเมินว่าคนไข้มีอันตรายเกิดขึ้นหรือไม่ รวมทั้งอันตรายที่ได้รับเป็นระดับใด เป็นอันตรายทั่วไปหรือเป็นอันตรายสาหัส⁴⁰

การเขียนใบรับรองแพทย์เพื่อใช้ในคดีอาญาพิจารณากฎหมายประกอบกับรายละเอียดทางการแพทย์ ซึ่งโดยปกติแล้วขณะรักษาผู้ป่วยแพทย์จะคำนึงถึงหลักการทางการแพทย์เป็นสำคัญโดยไม่ได้คำนึงถึงรายละเอียดในทางกฎหมายมากนัก เว้นเสียแต่ผู้ป่วยจะขอใบรับรองแพทย์ไปให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือศาลเท่านั้นถึงจะพิจารณาการรักษาระดับและระยะเวลาการรักษาตัวในโรงพยาบาลซึ่งจะเป็นประเด็นทางกฎหมาย ไม่ได้เป็นส่วนสำคัญในการวินิจฉัยทางการแพทย์แต่อย่างใด ประเด็นที่สำคัญที่แพทย์มุ่งเน้นนั้นคือผู้ป่วยจะเสียชีวิตหรือพิการอย่างถาวรหรือเป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดหรือไม่เสียมากกว่า⁴¹

บทบัญญัติของไทยในเรื่องอันตรายสาหัส กฎหมายกำหนดก่อให้เกิดข้อดีเพราะขึ้นต้นเป็นเกณฑ์สำหรับให้แพทย์จ่ายต่อการที่จะลงความเห็น ถ้าเขียนกว้าง ๆ ให้แพทย์ลงความเห็นอย่างเดียว แพทย์แต่ละคนมีวิจารณ์ญาณไม่เท่ากัน แต่สิ่งที่ควรเพิ่มเติมในแง่ที่ว่าเทียบเคียงกับกฎหมายแรงงาน เสียสมรรถภาพไปกี่เปอร์เซ็นต์ กฎหมายอาญายังไม่มี ถ้าเอาตรงนั้นมาเทียบเคียงว่าผู้ถูกกระทำสูญเสียไปเท่าไรของร่างกาย ก็อาจจะทำให้การวินิจฉัยใช้วิจารณ์ญาณน้อยลงทำให้เกิดความแม่นยำมากขึ้น⁴²

³⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 48.

³⁹ สัญญาณชีพ (Vital signs) หมายถึง ค่าความดันโลหิต (Blood pressure) อุณหภูมิ (Temperature) ชีพจร (Pulse) และการหายใจ (Respiration) ใช้ตัวย่อคำว่า T,P,R และ BP สัญญาณชีพเป็นสิ่งบ่งชี้การทำงานของร่างกาย ถ้าเปลี่ยนแปลงไปแสดงถึงภาวะสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลง อาการสำคัญที่สุดของสิ่งมีชีวิตที่ช่วยบอกถึงความปกติหรือความผิดปกติของร่างกาย

⁴⁰ สัมภาษณ์ พล.ร.ต.นพ.ชูชาติ เต็นฟ้านภาพล, ศัลยแพทย์โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์, 5 มกราคม 2563.

⁴¹ เรื่องเดียวกัน.

⁴² เรื่องเดียวกัน.

ปัญหาที่เกิดขึ้นทางการแพทย์ต่ออันตรายสาหัสปรากฏให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง ยกตัวอย่างเช่น กรณีมาตรา 297 (8) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน ไม่ว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นประการใดก็ตาม เช่น ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกรถชน ถูกปลัดตกลงมาจากที่สูง ถูกวางยา ฯลฯ แต่เงื่อนไขที่จะต้องปรับให้เข้ากับประเด็นในการดำเนินคดี คือ ต้องเป็นเหตุประการหนึ่งประการใดตามนี้ คือ ก. ทุพพลภาพ ข. ป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน ค. ป่วยเจ็บจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน การที่จะทราบว่าเป็นกรณี ก. กรณี ข. หรือกรณี ค. ได้นั้นขึ้นอยู่กับเอกสารทางการแพทย์ที่ระบุไว้ เช่น ระบุว่าใช้เวลาในการรักษาสองเดือน (หรือประมาณสองเดือนก็ใกล้เคียงกัน) เป็นต้น ก็จะปรับเข้ากับข้อ ค. ทั้งนี้ ทำให้ผู้ที่นำไปใช้ดำเนินคดี เช่น พนักงานสอบสวนสามารถนำมาประกอบคำฟ้องในสำนวนตามมาตรา 297 (8) ได้ทันทีเพื่อเสนอต่อพนักงานอัยการ เป็นต้น ในบางกรณีแพทย์ไม่สามารถที่จะระบุถึงสภาพแห่งการบาดเจ็บที่แท้จริงเพื่อปรับให้เข้ากับบทบัญญัติของกฎหมายได้ คือ การตรวจพบนั้นอยู่ในสภาพที่ไม่อาจตัดสินใจได้ชัดเจน เช่น ไม่แน่ใจว่ามีกระดูกหักหรือไม่ ย่อมถือว่าอยู่ในเกณฑ์กำกวมหรือยังไม่ชัดเจนจัดเป็นเกณฑ์สีเทา “Grey Zone” เช่นนี้จะทำให้แพทย์ที่มีหน้าที่สรุปเพื่อทำเอกสารซึ่งจะถูกนำไปใช้ในทางคดีความเกิดความยากลำบากในการเขียนใบรับรองแพทย์ถึงอาการบาดเจ็บหรืออันตรายที่ได้รับจากการบาดเจ็บอย่างแท้จริงของผู้ป่วย เมื่อเกิดความเห็นที่ขัดแย้งกันในการวินิจฉัย และเป็นความขัดแย้งอันเกี่ยวกับประเด็นในทางคดีว่าจะเป็นคดีที่เข้าข่ายอันตรายบาดเจ็บสาหัสในทางกฎหมายหรือไม่ เช่นนี้สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีการตรวจซ้ำ หรือจำเป็นต้องขอความเห็นเพิ่มเติม (second opinion)⁴³

การที่แพทย์อาศัยข้อมูลจากการรักษาผู้ถูกระงับเสนอความเห็นสำหรับใบรับรองแพทย์ดำเนินคดีทางอาญา ยึดถือความหมายที่ปรากฏตามบทบัญญัติของกฎหมายเป็นหลักเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาคดี ทำให้เห็นได้ว่าความหมายทางการแพทย์กับความหมายทางกฎหมายของอันตรายสาหัสเป็นไปในทางเดียวกัน เนื่องจากอันตรายสาหัสในความหมายทางการแพทย์เป็นอันตรายที่ส่งผลต่อชีวิตหรือความพิการถาวรหรือโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ส่วนความหมายทางกฎหมายแบ่งแยกย่อยประเภทอันตรายสาหัสอย่างชัดเจนซึ่งครอบคลุมลักษณะตามความหมายที่ได้กล่าวมาสามลักษณะข้างต้น ท้ายสุดแล้วแพทย์ระบุถ้อยคำตามกฎหมายที่มีความชัดเจนเฉพาะเจาะจง ทั้งยังครอบคลุมได้มากกว่าความหมายทางการแพทย์ตามที่กล่าวในหัวข้อถัดไป

⁴³ วิสูตร พงศ์ศิริไพบูลย์, "[ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม. แหล่งที่มา:

2.2.3 ความหมายตามกฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ได้วางหลักเรื่องการทำร้ายร่างกาย แต่ไม่ได้มีการอธิบายถึงความหมายของอันตรายต่อร่างกายและจิตใจอย่างชัดเจน เพื่อที่จะทราบความหมายของอันตรายนอกจากจะต้องพิจารณาจากมาตรา 295 แล้วยังต้องพิจารณาคว่ไปกับมาตรา 391 เพราะมาตรา 391 วางหลักความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่ไม่เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ส่วนมาตรา 295 เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจ

แม้บทบัญญัติมาตรา 295 จะใช้คำว่า “ทำร้าย” แต่มาตรา 391 เป็นคำว่า “ใช้กำลังทำร้าย” ก็ตาม ความหมายของทั้งสองคำนี้ก็ไปในทางเดียวกัน การใช้กำลังทำร้ายจะแสดงออกถึงการใช้กำลังกายโดยแท้ไม่มีสิ่งอื่นภายนอกกายเป็นเครื่องมือ เช่น เตะ ถีบ แต่แท้ที่จริงก็เป็นการทำร้าย⁴⁴ เพราะมีการใช้กำลังกายเช่นเดียวกัน ในความหมายของความผิดต่อร่างกาย “ทำร้าย” เป็นการทำให้สภาพของร่างกายของผู้ถูกระทำเลวลง ฉะนั้นการทำให้สภาพร่างกายดีขึ้น เช่น การบำบัดรักษาของแพทย์ที่ได้กระทำโดยผู้ป่วยยินยอมจึงไม่ใช่การทำร้ายในความหมายนี้⁴⁵ คำว่า “ทำร้ายผู้อื่น” หมายความว่า การกระทำต่อร่างกายหรือจิตใจของผู้อื่นในทางให้เจ็บหรือแตกหักเสียหาย โดยจะมีอาวุธหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าจะกระทำโดยถูกต้องเนื้อตัวของผู้เสียหายหรือไม่ก็ตาม⁴⁶ การทำร้ายนั้นอาจเป็นการกระทำไม่ว่าจะเป็นการทำให้มีขบต่อกาย คือ การทำให้มีขบทั้งปวงต่อกายโดยจะเกิดความเจ็บปวดหรือไม่ก็ตาม เช่น การตัดผมหรือการโกนหนวดของผู้อื่นโดยมิชอบ ซึ่งแตกต่างจากการเอามือลูบศีรษะผู้อื่นอันเป็นเพียงการปฏิบัติมิชอบต่อบุคคลเท่านั้น หรือการทำให้เสียสุขภาพอนามัย คือ การก่อกองหรือเร่งสภาวะอันผิดปกติทางกายหรือจิตใจแม้จะเป็นเพียงชั่วคราว เช่น ทำให้หมดสติหรือมีเนรรวมถึงการนำเชื้อโรคมาสู่ผู้อื่นก็ได้⁴⁷

เมื่อพิจารณาถึงถ้อยคำของมาตรา 391 ที่ว่า “โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ” หมายความว่า การใช้กำลังร้ายผู้อื่นนั้นจะต้องไม่ถึงขั้นที่ผู้ถูกทำร้ายเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ⁴⁸ อาทิ การแตะต้องเนื้อตัวบุคคลโดยไม่มีอำนาจ หรือการใช้กำลังผลึกในการทะเลาะวิวาทกันไม่ว่าจะเป็นการตอย ตบ เตะ ถีบ ขว้างด้วยถั่วแก้ว⁴⁹ การสาธเกล้าใส่หน้า⁵⁰ หรือ

⁴⁴ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 120.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 125.

⁴⁶ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 2-3, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), หน้า 203.

⁴⁷ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 121.

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน.

⁴⁹ สรวุฒ บุญจกุล, “โทษของการทำร้ายร่างกายกับการใช้ความรุนแรงในสังคมไทย” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 3 เมษายน 2563. แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/daily/detail/950000110487>

⁵⁰ คำพิพากษาฎีกา 9244/2553

ต่อหน้าผู้อื่นทำให้มีบาดแผลลอกและซ้ำบวมเล็กน้อย การใช้เท้าจะถีบผู้อื่น เป็นคำในตัวเองที่แสดงถึงลักษณะการบาดเจ็บที่ไม่เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ⁵¹ การกระทำของความผิดฐานนี้จึงหนักไปในทางของการทำมิชอบต่อกาย⁵²เสียมากกว่า

ส่วนมาตรา 295 นอกจากการกระทำจากการทำร้ายยังระบุถึงอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ซึ่งเป็นผลมาจากการทำร้าย โดยกายกับจิตใจเป็นคนละส่วนกัน กาย หมายถึง ร่างกายของมนุษย์ เนื้อหนังมังสาอวัยวะทุกส่วนทุกชิ้นภายในร่างกายของมนุษย์ “อันตรายแก่กาย” หมายความว่า การทำให้ร่างกายเกิดการบาดเจ็บแตกหักเสียหายแก่ร่างกาย⁵³ การเกิดพยาธิแก่กาย⁵⁴ เช่น บาดแผล ฟกช้ำ⁵⁵

จิตใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด เขavnปัญญา ความสำนึก ความมีสติและความคิด ก็เป็นองค์ประกอบของจิตใจที่สามารถกำกับและควบคุมได้อย่างชัดเจน จิตใจจะมีความสัมพันธ์กับร่างกาย โดยเมื่อใดที่ร่างกายเกิดภาวะความตึงเครียด จะทำให้ระบบประสาทอัตโนมัติซิมพาเทติกทำงานมากขึ้น และส่งผลให้เกิดความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็วเลือดก็จะไหลเวียนมาเลี้ยงผิวหนังลดลง ระบบประสาทที่สมองสั่งงานว่าเป็นความรู้สึกความเจ็บปวดและไม่สามารถมองเห็นและสัมผัสได้⁵⁶ “อันตรายแก่จิตใจ” หมายความว่า การมีอาการผิดปกติทางจิตใจ เช่น ทำให้ประสาทเสีย ขี้ตื่นตกใจ⁵⁷ มีอาการทางจิตประสาทแสดงความรู้สึกโศกเศร้าเสียใจ กระทบกระชวย เหม่อลอย และซึมเศร้าจนกินไม่ได้นอนไม่หลับ เป็นต้น⁵⁸ แต่ความรู้สึกว่าถูกเหยียดหยาม เจ็บใจ แค้นใจ เป็นอารมณ์หาใช่อันตรายแก่จิตใจไม่⁵⁹

มาตรา 295 และมาตรา 391 นอกจากจะมีถ้อยคำ “ทำร้ายร่างกาย” ยังมีคำว่า “อันตราย” ที่ปรากฏในบทบัญญัติทั้งสองมาตราที่กล่าวมาข้างต้น สำหรับอันตรายที่มีความรุนแรง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁵¹ ศักดิ์สิทธิ์ พันธุ์ข้าวเหนียว, "ขอบเขตของความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่จิตใจ," ใน *ขอบเขตของความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ*, (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2561), หน้า 3.

⁵² คณิต ณ นคร, *กฎหมายอาญาภาคความผิด*, หน้า 121.

⁵³ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป*, พิมพ์ครั้งที่ 15 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2559), หน้า 250.

⁵⁴ คณิต ณ นคร, *กฎหมายอาญาภาคความผิด*, หน้า 127.

⁵⁵ สราวุธ บุญกุล, "โทษของการทำร้ายร่างกายกับการใช้ความรุนแรงในสังคมไทย" [ออนไลน์].

⁵⁶ ศักดิ์สิทธิ์ พันธุ์ข้าวเหนียว, "ขอบเขตของความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่จิตใจ," ใน *ขอบเขตของความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ*, หน้า 3.

⁵⁷ คณิต ณ นคร, *กฎหมายอาญาภาคความผิด*, หน้า 127.

⁵⁸ ศักดิ์สิทธิ์ พันธุ์ข้าวเหนียว, "ขอบเขตของความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่จิตใจ," ใน *ขอบเขตของความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ*, หน้า 3.

⁵⁹ คณิต ณ นคร, *กฎหมายอาญาภาคความผิด*, หน้า 127.

กว่าระดับของอันตรายแก่กายหรือจิตใจเป็นผลมาจากการทำร้ายร่างกายมีปรากฏตามมาตรา 297 ที่ได้วางหลักเรื่องอันตรายสาหัสอันเป็นการให้ความหมายและระบุถึงประเภทของอันตรายสาหัสไว้ด้วยกัน 8 ประเภท ดังต่อไปนี้

1.ตาบอด หมายถึง ดวงตาไม่อาจรับภาพได้เลย ตาที่มองไม่เห็น ไม่รวมถึงตาพร่าต้ามัว แม้จะเป็นเพียงข้างเดียวก็ถือว่าตาบอด โดยต้องเป็นการสูญเสียการมองเห็นอย่างถาวร

หูหนวก หมายถึง หูที่ไม่สามารถฟังเสียงได้ตลอดไป หูไม่ได้ยิน แม้จะฟังไม่ได้ข้างเดียวก็เป็นหูหนวก แต่ไม่รวมถึงการได้ยินเสียงเบาลง

ลื่นขาด หมายถึง การที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของลื่นขาดหายไป หรือ ขาดหายไปทั้งลื่น ความขาดหายจะมากน้อยเพียงใดไม่สำคัญ

เสียงานประสาธ หมายถึง เสียความสามารถในการดมกลิ่น ซึ่งต้องเป็นการเสียโดยสิ้นเชิงทำนองเดียวกับตาบอด หูหนวก

2.เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หมายถึง เสียอวัยวะที่ใช้ในการสืบพันธุ์ไม่ว่าของชายหรือหญิง ทั้งอวัยวะภายนอกและภายใน รวมถึงการที่ไม่ถึงกับเสียไปทั้งหมด แต่ที่มีอยู่นั้นไม่สามารถใช้การไม่ได้ เช่น ทำให้มดลูกเสียไปแพทย์ต้องตัดออก ก็ถือว่าเสียอวัยวะสืบพันธุ์ หากเป็นการที่แพทย์ทำให้ไม่เกิดบุตรเจ้าตัวอนุญาตถือว่าไม่ผิด เป็นไปตามกฎหมายจารีตประเพณี หรือ

เสียความสามารถในการสืบพันธุ์ หมายถึง ทำให้ชายหญิงไม่สามารถสืบพันธุ์ได้ แม้อวัยวะสืบพันธุ์จะยังคงอยู่หรือจะยังสามารถร่วมประเวณีได้ก็ตาม การทำหมันในชายหรือหญิงก็เป็นการทำให้เสียความสามารถในการสืบพันธุ์

3.เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด

เสีย หมายถึง ใช้การไม่ได้เหมือนเดิม ไม่ได้หมายความว่าความเฉพาะขาดหายไปเท่านั้น แต่หมายความว่าทำให้ใช้อย่างอวัยวะนั้น ๆ ไม่ได้ด้วย เช่น แขนหรือขาเป็นอัมพาต ไม่ได้หมายความว่าต้องถึงกับขาดไปทั้งแขนหรือขา

อวัยวะอื่นใด หมายถึง อวัยวะอื่นที่มีความสำคัญเทียบเท่าแขน ขา มือ เท้า นิ้ว แล้ว ย่อมทำให้ผู้ได้รับอันตรายกลายเป็นคนพิการ และรวมถึงอวัยวะภายในด้วย แต่ไม่รวมถึงอวัยวะที่แยกออกจากร่างกายได้โดยไม่เป็นอันตราย เช่น ผม ฟัน หน้ งเล็บ เลือด

4.หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว หมายถึง การเสียความงามบนใบหน้าจนน่าเกลียดอย่างติดตัว กล่าวคือ มีความเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญของรูปรพรรณของใบหน้าเมื่อมองจากภายนอก⁶⁰

⁶⁰ vgl. Diehelm Kienapfel อ้างใน คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน, 2553), หน้า 136.

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดจากบาดแผลหรือรอยแผลเป็น⁶¹ ใช้ความรู้สึกของคนธรรมดาามาพิจารณาถ้า เป็นเพียงแผลเป็นที่หน้า แต่ไม่ต้องถึงกับเปลี่ยนรูปหรือผิดรูปไป เช่น ปากแหว่ง จมูกงิ้น

5.แท้งลูก หมายถึง ทำให้ทารกที่อยู่ในครรภ์ตายก่อนที่จะคลอดออกมา หากคลอด ออกมาอย่างมีชีวิต แม้มีชีวิตอยู่เพียงไม่นานก็ตาย ไม่ถือว่าแท้งลูก และรวมตลอดถึงการทำให้หญิง คลอดก่อนกำหนดในลักษณะที่ทารกที่ออกจากครรภ์ก่อนกำหนดนั้นไม่อาจมีชีวิตรอดได้ด้วย⁶²

6.จิตพิการอย่างติดตัว หมายถึง การสั่งการของสมองผิดปกติมีลักษณะเป็นการ ถาวรในลักษณะนี้แสดงว่าไม่อาจหายได้ ไม่ได้หมายความว่าต้องติดตัวไปตลอดชีวิต

7.ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต

ทุพพลภาพ หมายถึง ความพิการ และคำว่า ป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต เป็น คำขยายความพิการอันมีลักษณะของความพิการในระยะยาวที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตอย่างชัดเจน เนื่องจากในบางกรณีความพิการสามารถรักษาให้หายขาดได้ เช่น การพุดไม้ได้⁶³

8.ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบ กรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

ทุพพลภาพ หมายถึง ความพิการชั่วคราวระยะเวลา ส่วนป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนา เกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวันเป็นคำอธิบายคำว่า ทุพพลภาพ⁶⁴ กฎหมายกำหนดให้ดูอาชีพปัจจุบันของผู้ถูกระงับ ร้าย กฎหมายไม่ได้คำนึงถึง ผลร้ายแรง เนื่องจากบาดแผลลักษณะเดียวกันความสาหัสขึ้นอยู่กับแต่ละอาชีพปกติของผู้ถูก ประทุษร้าย

2.2.4 ความหมายตามคำพิพากษาฎีกา

การค้นหาความหมายที่แท้จริงนอกจากจะพิจารณาถ้อยคำตามบทบัญญัติ ปลายลักษณอักษรแล้ว ยังสามารถค้นหาเพิ่มเติมได้จากคำพิพากษาฎีกาซึ่งเป็นความหมายเฉพาะทาง กฎหมายเพื่อขยายความเข้าใจในกรณีที่ประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้กล่าวถึง แม้ศาลจะยึด ความหมายตามประมวลกฎหมายเป็นสำคัญ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าในการพิจารณาแต่ละคดีผู้พิพากษา ต้องอาศัยพฤติการณ์แวดล้อม เจตนารมณ์ของกฎหมายควบคู่ไปด้วยกัน ผู้พิพากษาจำต้องก้าวให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุก ๆ วัน

⁶¹ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 136.

⁶² vgl. Diehelm Kienapfel อ้างใน คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553), หน้า 136.

⁶³ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 137.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน.

มาตรา 391 ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกาย ลักษณะความผิดฐานนี้เป็นการกระทำโดยมิชอบโดยไม่ต้องคำนึงว่าจะเกิดความเจ็บปวดแก่ร่างกายหรือไม่ เช่น ใช้จุกจระเขราดลงบนตัวเพราะเหตุเป็นคนไม่ถูกกัน จุกจระเขรไหลและเปื้อนเครื่องนุ่งห่มเสียหาย⁶⁵ ถ้ายีสสาวะรด⁶⁶ หรือแผลถลอกไม่ถึงกับเนื้อฉีกขาด เช่น มีบาดแผลที่ใบหน้าบริเวณโหนกแก้มบวมซ้ำเขียวขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 เซนติเมตร มีรอยถลอกเป็นแนวยาว 1 เซนติเมตร ใช้เวลารักษา 10 วัน⁶⁷ แผลถลอกที่ข้อมือ 5 วันหาย แม้จะเป็นแผลที่ถูกปืนตีแต่ไม่มีรอยซ้ำ เขียวหรือบวม⁶⁸ และการใช้กำลังจับมือให้ลุกขึ้นโดยเขาไม่สมัครใจ⁶⁹

“โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ” เช่น ใช้กำปั้นและมือทุบตีบริเวณท้ายทอยและด้านหลังหลายครั้งได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยแต่ไม่ปรากฏบาดแผล⁷⁰ มีบาดแผลถลอกและฟกช้ำที่คอขนาด 1 x 2 เซนติเมตร และมีบาดแผลถลอกฟกช้ำที่โหนกแก้มซ้ายขนาด 1 x 1 เซนติเมตร ใช้เวลารักษาประมาณ 7 วัน จะหายเป็นปกติ ถือได้ว่าเป็นบาดแผลเล็กน้อยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ⁷¹ มีแผลถลอกไม่ถึงขนาดเนื้อฉีกขาด ฟกช้ำ บวมซ้ำเล็กน้อย ผิวหนังถลอก⁷² หรือแค่หัวเข่าถลอกก็ไม่เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ⁷³ เตะและตบ ฟกช้ำที่ข้อมือและหน้าแข้ง 2 แห่ง รักษา 5 วันก็หาย⁷⁴ จำเลยเพียงแต่ใช้เท้าเตะและใช้มือตบผู้เสียหาย มิได้ใช้อาวุธทำร้าย ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บเพียงฟกช้ำเท่านั้นและรักษาเพียง 5 วันก็หาย⁷⁵

แต่หากเกิดผลเป็น “อันตรายแก่กายหรือจิตใจ” เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 ถ้ามีแผลถึงโลหิตชั้นใน หรือเนื้อขาดที่เรียกว่าแผลแตก เช่น ใช้ขวานทำร้ายลิกจนจรดกะโหลกศีรษะฐานแผลบวมซ้ำโลหิตไหล⁷⁶ จำเลยกับพวกรัดคอและตัวผู้เสียหายที่ 1 และขว้างขวามก้วยเดี่ยวใส่ผู้เสียหายที่ 2 ถูกบริเวณหน้าผาก และน้ำก้วยเดี่ยวสาตถูกใบหน้าผู้เสียหายที่ 1 และขว้างขวามก้วยเดี่ยวใส่ผู้เสียหายที่ 2 ที่หน้าอก 1 ครั้ง ผู้เสียหายที่ 1 มีรอยถลอกที่แขนยาว 3 เซนติเมตร 2 แผล รอยบวมแดงกลางหน้าอก 2 เซนติเมตร และขอบตาบวมทั้งสองข้าง ส่วน

⁶⁵ คำพิพากษาศาลฎีกา 1416-1417/2479

⁶⁶ คำพิพากษาศาลฎีกา 634/2486

⁶⁷ คำพิพากษาศาลฎีกา 2192/2539

⁶⁸ คำพิพากษาศาลฎีกา 2546/2519

⁶⁹ คำพิพากษาศาลฎีกา 2199/2519

⁷⁰ คำพิพากษาศาลฎีกา 3630/2550

⁷¹ คำพิพากษาศาลฎีกา 7665/2544

⁷² คำพิพากษาศาลฎีกา 440/2530

⁷³ คำพิพากษาศาลฎีกา 658/2536

⁷⁴ คำพิพากษาศาลฎีกา 703/2506

⁷⁵ คำพิพากษาศาลฎีกา 703/2506

⁷⁶ คำพิพากษาศาลฎีกา 659/2498

ผู้เสียหายที่ 2 มีบาดแผลฉีกขาดที่หน้าผากยาวประมาณ 3 เซนติเมตร 2 แผล และรอยบวมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร แพทย์ลงความเห็น่า ลักษณะบาดแผลของผู้เสียหายทั้งสองใช้เวลารักษาประมาณ 7 วัน นับได้ว่าผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจแล้ว⁷⁷ จำเลยตีผู้เสียหาย 2 คน ด้วยเกี้ยว ฐานแผลบวมช้ำ ได้ความว่ารักษา 7 วัน 5 วันตามลำดับจึงหาย ลักษณะการกระทำของจำเลยและฐานแผลของผู้เสียหายต้องรักษาอยู่หลายวัน ถือได้ว่าเป็นอันตรายแก่กาย ไม่จำเป็นต้องมีโลหิตไหลเป็นอันตรายแก่กายตามมาตรา 295⁷⁸ เกิดอันตรายแก่กายเพียงเล็กน้อยก็เป็นความผิดตามมาตรา นี้ จำเลยทำร้ายเขาสองที่ฟกช้ำและหนังขาดโลหิตช้ำ วินิจฉัยว่าทำผิดฐานทำร้ายร่างกาย⁷⁹ บาดเจ็บนั้นจะมีโลหิตไหลหรือไม่ ไม่ใช่เรื่องสำคัญ⁸⁰ อันตรายแก่จิตใจ คือ การทำให้สมองเสียหาย เช่น ถูกทำร้ายจนสลบไป⁸¹ หรือมีอาการหลง ๆ ลืม ๆ แต่ความเสียหายต่อสมองนี้ มิใช่เป็นการเสียหายในรูปร่างของสมอง หากเป็นการทำให้เนื้อสมองฉีกขาดเสียหายเป็นอันตรายแก่กาย

อันตรายสาหัสจะพิจารณาเฉพาะถ้อยคำตามบทบัญญัติอย่างเดียวไม่ได้ต้องอาศัยแนวทางคำพิพากษากฎีกาด้วย โดยมีกรณีความค้ำว่าอันตรายสาหัสเป็นกรณีดังต่อไปนี้

(1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะประสาท

ตาบอดแม้เพียงข้างเดียว⁸²

(3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด

คำว่า อวัยวะอื่นใด หมายความว่าถึง อวัยวะอื่นนอกจากที่ระบุชื่อไว้และต้องเป็นอวัยวะที่สำคัญเช่นกัน ซึ่งเมื่อสูญเสียอวัยวะนั้น ๆ ไปแล้วเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอันตรายตกเป็นคนพิการได้ด้วย⁸³ อาทิ กระดูกแขนหักต้องรักษาตัวอยู่เดือนเศษ⁸⁴ แขนพิการใช้ไม่ได้จนตลอดชีวิต⁸⁵ ฟันตามความเห็นของศาลฎีกาไม่ถือว่าเป็นอวัยวะสำคัญ ไม่ว่าจะฟันล่างหักไป 4 ซี่ ใช้ฟันที่เหลือเคี้ยวได้⁸⁶ หรือฟันแท่นด้านหน้าหักไป 3 ซี่ แต่ฟันทั้งหมดในปากรวมกันก็เป็นอวัยวะสำคัญ ถ้าฟันหักไปหลายซี่เป็นเหตุให้ส่วนที่เหลืออยู่ใช้การไม่ได้ตามสภาพของมัน เช่น เคี้ยวอาหารไม่ได้ไปแถบหนึ่ง ก็ถือว่าเป็นการเสียอวัยวะส่วนสำคัญอันเป็นอันตรายสาหัส⁸⁷

⁷⁷ คำพิพากษากฎีกา 2888/2547

⁷⁸ คำพิพากษากฎีกา 116/2503

⁷⁹ คำพิพากษากฎีกา 467/2468

⁸⁰ คำพิพากษากฎีกา 340/2480

⁸¹ คำพิพากษากฎีกา 8092/2548

⁸² คำพิพากษากฎีกา 1116/2502

⁸³ คำพิพากษากฎีกา 467/2508

⁸⁴ คำพิพากษากฎีกา 541/2454

⁸⁵ คำพิพากษากฎีกา 776/2460

⁸⁶ คำพิพากษากฎีกา 749/2515

⁸⁷ คำพิพากษากฎีกา 630/2509

(4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว

บาดแผลที่หน้าแตกพอผิวหนังขาดไม่ผิดตามอนุมาตรา⁸⁸ แก้มซ้ายแตกกว้าง 1 กระเปียด ยาว 1 นิ้ว ลึกถึงกระดูกไม่ถึงทำให้เสียโฉมเพราะจะเรียกว่าเสียโฉมต้องเสียรูปหน้าหมดงาม ในคดีนี้แผลเป็นเล็กน้อยเท่านั้น⁸⁹ แผลเหนือคิ้วซ้ายยาวคิ้วเศษ โตะเท่าเม็ดข้าวเปลือก แต่ไม่ทำให้รูปหน้าเสียโฉม⁹⁰ โหนกแก้มเป็นแผลแตก หายแล้วมีเนื้อตุ่ยออกมาเท่าเม็ดข้าวโพด และอาจหายได้ภายใน 7 ปี ไม่ผิดอนุมาตรา⁹¹ แผลที่หน้าผากริมไรผมเมื่อหายแล้วยังเป็นรอยเนื้อนูนกว้าง 1 หุน ยาว 1 นิ้วฟูตครึ่ง ไม่เข้าอนุมาตรา⁹² แผลตรงแสกหน้ายาวประมาณ 2 นิ้วครึ่ง กว้าง 1 กระเปียด แผลหายแล้วอยู่ห่างกัน 4 วา มองเห็นแผลไม่ชัด แต่ถ้าอยู่ห่างกัน 3 วา ก็เห็นแผลถนัด ตัดสินว่าไม่เข้าอนุมาตรา⁹³ แผลเป็นทางจากกลางตั้งจมูกจดถึงรูจมูกข้างขวา กว้างประมาณ 3 กระเปียด ยาว 1 นิ้วเศษ เมื่อหายแล้วเป็นแผลเป็นและฐานแผลเรียบไม่ขรุขระ อาจเห็นในที่สว่างเมื่อเข้ามาห่างกันราว 7-8 วา ไม่เข้าอนุมาตรา⁹⁴ แผลที่หน้าผากเหนือคิ้วขวา กว้าง 2 กระเปียด ยาว 2 นิ้วฟูต อยู่ห่าง 4 วา มองเห็นถนัด ตัดสินว่าเข้ามาตรา⁹⁵ กะโหลกศีรษะตอนหน้าผากเป็นรอยยุบเข้าไป⁹⁶ แผลยาวจากโหนกแก้มอีกข้างหนึ่งพาดผ่านจมูกเต็มใบหน้าเห็นได้ชัดเจน⁹⁷ ใบหูหลุดแหงไปถึงหนึ่งในสาม⁹⁸

(5) แท้งลูก

จะต้องเป็นกรณีกระทำให้ลูกในครรภ์ของผู้ถูกทำร้ายออกมาในลักษณะที่ลูกนั้นไม่มีชีวิต⁹⁹

(7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต

ทุพพลภาพหรือความพิการตามความเห็นของศาลฎีกาไม่จำเป็นต้องเป็นทุพพลภาพที่สมบูรณ์ ผู้เสียหายถูกฟันที่ท้องแขนขวา เอ็นหลังแขนขาดทำให้กำลังของแขนลดลงครึ่งหนึ่งใช้การ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁸⁸ คำพิพากษาศาลฎีกา 776/2460

⁸⁹ คำพิพากษาศาลฎีกา 119/2456

⁹⁰ คำพิพากษาศาลฎีกา 824/2460

⁹¹ คำพิพากษาศาลฎีกา 488/2462

⁹² คำพิพากษาศาลฎีกา 469/2468

⁹³ คำพิพากษาศาลฎีกา 486/2474

⁹⁴ คำพิพากษาศาลฎีกา 644/2477

⁹⁵ คำพิพากษาศาลฎีกา 769/2477

⁹⁶ คำพิพากษาศาลฎีกา 351/2508

⁹⁷ คำพิพากษาศาลฎีกา 1557/2512

⁹⁸ คำพิพากษาศาลฎีกา 754/2532

⁹⁹ คำพิพากษาศาลฎีกา 677/2510

ไม่ได้ตามปกติตลอดชีวิต ดังนั้น ต้องถือว่าผู้เสียหายเป็นคนทุพพลภาพแล้ว เพราะกำลังของแขนข้างขวานั้นใช้การไม่ได้เป็นปกติดั้งเดิมแล้ว¹⁰⁰

(8) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่าสี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่าสี่สิบวัน

ทุพพลภาพ หมายถึง ความพิการชั่วคราวระยะเวลา ตามความเห็นของศาลฎีกา ต้องเป็นความพิการที่ร้ายแรงตามสมควร ผู้มีอาชีพพิมพ์ดีดถูกทำร้ายได้รับอันตรายถึงบาดเจ็บเป็นเหตุให้ความสามารถในการพิมพ์ดีดหย่อนลง กล่าวคือ พิมพ์ได้ช้ากว่าอัตราพิมพ์ตามปกติก่อนถูกทำร้ายเกิน 20 วัน ไม่เรียกว่าเป็นการประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่า 20 วัน¹⁰¹

คดีไม่ได้ความว่าปวดเจ็บทุพพลภาพเกิน 20 วัน ได้ความเพียงรักษาตัวอยู่เดือนเศษ ตัดสินว่าการรักษาตัวอยู่เดือนเศษ จะวินิจฉัยว่าได้รับความเจ็บป่วยเกินกว่า 20 วัน ไม่ได้¹⁰²

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย

จากที่มีการกล่าวถึงนิติวิธีและการตีความรวมถึงความหมายในแต่ละการตีความไปข้างต้น สำหรับส่วนนี้จะกล่าวถึงแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีการลงโทษหรือทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญาที่นำมาปรับใช้สำหรับเรื่องการทำร้ายร่างกาย

2.3.1 ทฤษฎีการลงโทษ

เมื่อมีการกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความไม่สงบขึ้นภายในสังคม เพื่อมิให้เกิดเหตุการณ์อันอาจสร้างความหวาดระแวงและเป็นการรักษาสวัสดิภาพของประชาชน สังคมจะต้องมีมาตรการหรือการจัดการต่อผู้กระทำความผิด อันจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้คนในสังคมไม่ยอมรับการกระทำนั้น โดยการกำหนดบทลงโทษอันมีวิวัฒนาการผันแปรไปตามแต่ละยุคสมัยประกอบกับสถานการณ์ในขณะนั้น เรื่องความเชื่อของสังคมเกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำความผิดและเหตุผลที่จะต้องจัดการหรือปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดขึ้นอยู่กับแต่ละสมัยซึ่งจะมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษ นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันปรากฏทฤษฎีการลงโทษอยู่ 4 ทฤษฎี คือ 1.ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน 2.ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง 3.ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการตัดโอกาสการกระทำความผิด 4.ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

¹⁰⁰ คำพิพากษาศาลฎีกา 568/2471

¹⁰¹ คำพิพากษาศาลฎีกา 96/2512

¹⁰² คำพิพากษาศาลฎีกา 688/2455

2.3.1.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory) ทฤษฎีนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบการเมืองการปกครอง ศาสนา และระบบสังคมในสมัยอดีตที่ผู้มีอำนาจปกครองจะใช้วิธีการลงโทษเพื่อการตอบแทนผู้กระทำความผิดให้ได้รับโทษ¹⁰³ เริ่มต้นมาตั้งแต่ในสมัยโบราณซึ่งปรากฏให้เห็นจากหลัก "ตาต่อตาและฟันต่อฟัน" (an eye for an eye and a tooth for a tooth) ภายใต้หลักนี้บุคคลผู้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคมจะต้องได้รับการปฏิบัติในทำนองเดียวกันกับที่บุคคลนั้นได้กระทำต่อผู้เคราะห์ร้าย ทั้งนี้เนื่องจากสัญญาชตาญาณแห่งการแก้แค้นของมนุษย์และสัตว์ซึ่งมีมาแต่ครั้งดึกดำบรรพ์ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งมาจากความคิดที่ว่าจะเป็นการไม่ยุติธรรมเลยหากว่าผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับผลร้ายอันเนื่องมาจากการที่ตนกระทำความผิดนั้น โดยรูปแบบการลงโทษนั้นมีการใช้วิธีการที่รุนแรง เช่น การประหารชีวิต การลงทัณฑ์ หรือการทรมานด้วยรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น¹⁰⁴ ผู้ใดกระทำความผิดจึงต้องรับผลแห่งการกระทำความเสียหายต่อบุคคลอื่น อีกทั้งการลงโทษให้เข็ดหลาบ เพื่อทดแทนความเสียหายให้สาสมกับการกระทำนั้น

วัตถุประสงค์ จะเน้นการลงโทษสาสมกับการกระทำความผิด รูปแบบการลงโทษจึงมีลักษณะรุนแรง ป่าเถื่อน เช่น การเข็ญ การแขวนคอ การทรมาน การประหารชีวิต เป็นต้น¹⁰⁵ มีการตอบโต้ลักษณะเดียวกับสิ่งที่ผู้เสียหายได้รับ

หลักการ ถ้าการกระทำความผิดร้ายแรงเพียงใด โทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับก็จะรุนแรงเช่นกัน เป็นการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชน โดยทั่วไปที่ต้องการจะเห็นคนที่ทำร้ายผู้อื่นได้รับผลร้ายเช่นกัน¹⁰⁶ อันเป็นลักษณะเดียวกับการกระทำต่อตน

ข้อดี ตอบรับต่อสามัญสำนึกที่ต้องการแก้แค้น เป็นสัญญาชตาญาณของมนุษย์อย่างแท้จริง ด้วยวิธีการที่รุนแรงจึงเป็นทฤษฎีที่ป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมขึ้นในสังคม จากความหวาดกลัวของมนุษย์ที่กลัวการลงโทษ มีการกำหนดกฎเกณฑ์หรือมาตรวัด เพื่อให้การลงโทษทำได้เหมาะสม

ข้อเสีย เป็นทฤษฎีการลงโทษที่มีความรุนแรงที่สุด ป่าเถื่อน และใช้วิธีการอย่างโหดร้ายทารุณ

¹⁰³ ญัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, "ทฤษฎีการลงโทษ," ใน กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาขั้นสูง, (กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), หน้า 12.

¹⁰⁴ สมพงษ์ เตชะสมบุรณ์, "มาตรการเสริมแทนโทษปรับในคดีลหุโทษ" (หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60, การเมือง วิทยาลัยป้องกันอาณัติกร, 2561), หน้า 7.

¹⁰⁵ เรื่องเดียวกัน.

¹⁰⁶ เรื่องเดียวกัน.

2.3.1.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การกระทำผิดที่เกิดขึ้นในสังคม เมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่สามารถที่จะย้อนเวลากลับไปไม่ให้เกิดการกระทำนั้นเกิดขึ้นอีกได้ ดังนั้น เมื่อเกิดการกระทำความผิดขึ้น จึงควรรหาทางที่จะป้องกันมิให้การกระทำผิดลักษณะนั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกแทนที่จะแก้แค้นผู้กระทำความผิด¹⁰⁷ นอกจากนี้การป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมขึ้นก็ช่วยปกป้องผู้คนในสังคมได้ดีกว่าการแก้แค้นในภายหลัง โดยทฤษฎีนี้เป็นไปตามแนวคิดของซีซาร์ ลอมโบโรโซจากการศึกษาหาทางป้องกันสังคมผ่านลักษณะของผู้กระทำความผิด หากทราบว่าผู้นั้นมีลักษณะอย่างไร ก็สามารถที่จะหาทางป้องกันได้โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมต่อบุคคลประเภทนั้น ๆ ไม่ให้กระทำอันตรายต่อสังคมได้ การลงโทษสามารถข่มขู่และยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษและบุคคลอื่นที่เห็นตัวอย่าง ทำให้เกิดความเกรงกลัวโทษ จนไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก เป็นการป้องกันอาชญากรรมผ่านวิธีการลงโทษที่รุนแรงเพื่อระงับมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นและเป็นการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่บุคคลในสังคมไปพร้อม ๆ กัน¹⁰⁸

วัตถุประสงค์ เพื่อยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษมิให้กระทำความผิดซ้ำอีก เพราะเกิดความเกรงกลัวในโทษที่ได้รับ อันเป็นผลให้ตัดโอกาสที่จะกระทำความผิดขึ้นอีกซึ่งสามารถระงับอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตเรียกว่าการป้องกันโดยเฉพาะและการป้องกันโดยทั่วไป เพื่อยับยั้งบุคคลอื่นมิให้กระทำความผิดริเริ่มที่จะกระทำความผิด เนื่องจากได้เห็นผลร้ายของการกระทำความผิดและการได้รับโทษจนไม่อยากจะกระทำความผิดเพราะเกรงกลัวในโทษ¹⁰⁹

หลักการ การลงโทษต้องทำด้วยความรวดเร็ว ความแน่นอนในการลงโทษและความเคร่งครัดหรือความรุนแรงในการลงโทษ

ข้อดี เหมาะสำหรับความผิดที่กฎหมายบัญญัติขึ้น เนื่องจากผู้กระทำความผิดมีเวลาไตร่ตรองมาก¹¹⁰ สามารถทบทวนสัดส่วนความผิดที่ตนจะกระทำลงกับบทลงโทษ ซึ่งจะสามารถช่วยป้องกันอันตรายที่เกิดต่อสังคมได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ข้อเสีย ไม่สามารถนำไปใช้กับความผิดที่กระทำโดยประมาทได้ เพราะผู้กระทำความผิดไม่ได้คาดคิดมาก่อนว่าจะเกิดเหตุเช่นนั้น เมื่อนำไปใช้กับความผิดฐานประมาทจึงอาจไม่ได้ผล¹¹¹

¹⁰⁷ ญัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, "ทฤษฎีการลงโทษ," ใน กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาขั้นสูง, หน้า 20.

¹⁰⁸ เรื่องเดียวกัน.

¹⁰⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

¹¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 28.

¹¹¹ เรื่องเดียวกัน.

2.3.1.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการตัดโอกาสการกระทำความผิด

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการตัดโอกาสการกระทำความผิด (Incapacitation Theory) แม้จะมีวัตถุประสงค์ที่มีความคล้ายคลึงกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งในแง่ที่ว่าปรารถนาจะไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมาก่อทำความผิด แต่ต่างกันที่วัตถุประสงค์เพื่อการข่มขู่หรือยับยั้งมุ่งให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก¹¹² ไม่ใช่สมัครใจด้วยตัวเองที่จะไม่กระทำความผิดขึ้นอีก

วัตถุประสงค์ เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำอีก โดยมุ่งอบรมให้ผู้กระทำความผิดไม่กระทำความผิดอีกโดยสมัครใจและปรับปรุงแก้ไขให้ตัวเขาสามารถงดเว้นการกระทำความผิดได้¹¹³

หลักการ การลงโทษมักจะมุ่งไปทางข่มขู่มากกว่ามุ่งไปในการตัดโอกาสอย่างแท้จริง ไม่ได้ตั้งไว้โดยประสงค์จะตัดผู้กระทำความผิดไม่ให้มีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีกโดยแท้จริง¹¹⁴

ข้อดี เป็นการกำจัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมเพื่อเป็นการคุ้มครองสังคม เช่น โทษจำคุก ผู้กระทำความผิดย่อมไม่สามารถจะออกไปก่ออาชญากรรมหรือความเดือดร้อนให้แก่สังคมได้อีก อย่างน้อยชั่วคราวในระหว่างถูกจำคุก นอกจากนี้การจำคุกเป็นระยะเวลาอันเป็นมาตรการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสอยู่ร่วมกับคู่สมรสอันอาจก่อให้เกิดผู้สืบสันดานได้¹¹⁵

ข้อเสีย การเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดหลายครั้งไม่เช็ดหลายก็ดูจะมุ่งไปในทางข่มขู่ไว้ว่าถ้ากระทำความผิดขึ้นอีกจะถูกควบคุมตัวไว้นาน การที่ได้ผลเป็นการทำให้ผู้นั้นไม่มีโอกาสกระทำความผิดไปอีกนานดูจะเป็นเพียงผลพลอยได้เท่านั้นและไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้กับโทษปรับ เมื่อผู้กระทำความผิดชำระเงินค่าปรับแล้วก็พ้นโทษในทันที ส่วนกรณีที่ต้องโทษปรับเป็นผู้มีฐานะยากจน การลงโทษปรับอาจจะเป็นการตัดโอกาสไม่ให้กระทำความผิดในลักษณะชั่วคราวเนื่องจากการลงโทษปรับมีมาตรการให้กักขังแทนค่าปรับได้หากปรากฏว่าบุคคลนั้นไม่มีเงิน

¹¹² สมหมาย ใจชื่อ, "มาตรการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 กับผู้กระทำความผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ: ศึกษาอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติในการจับกุม พกพาอาชुर การตรวจค้นและยึดสิ่งของผิดกฎหมาย" (นิติศาสตรมหาบัณฑิต, กลุ่มวิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2560), หน้า 14.

¹¹³ เรื่องเดียวกัน.

¹¹⁴ เรื่องเดียวกัน.

¹¹⁵ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญา ภาค 1: ภาคทบทวนคดีทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534), หน้า 177.

หรือทรัพย์สินที่สามารถยึดมาชำระค่าปรับได้¹¹⁶ แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำอาจไม่เช็ดหลาบและกลับมากระทำความผิดซ้ำได้เพราะไม่ได้มีลักษณะการตัดโอกาสจากสังคมอย่างถาวร

2.3.1.4 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative Theory) มีการให้การเรียนรู้ การอบรม การฝึกอาชีพให้เพียงพอที่จะใช้สำหรับการดำเนินชีวิตได้ รวมทั้งการพยายามช่วยให้ผู้กระทำผิดไม่รู้สึกรังเกียจจากการที่ได้รับการลงโทษไปแล้ว

วัตถุประสงค์ การลงโทษควรมีเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดี ไม่ให้กลับมากระทำความผิดซ้ำ รวมทั้งให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงตัวและกลับคืนสู่สังคมได้ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ การอบรม การฝึกอาชีพ

หลักการ

- (1) หลีกเลียงไม่ให้ผู้กระทำผิดต้องประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขาโดยให้ใช้วิธีการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น
- (2) การลงโทษต้องเหมาะสมกับการกระทำผิดเป็นรายบุคคล
- (3) เมื่อผู้กระทำผิดได้แก้ไขตัวดีแล้วให้หยุดการลงโทษ และให้มีการปรับปรุงการลงโทษระหว่างที่มีการคุมขัง

ข้อดี ทรัพยากรด้านแรงงานมนุษย์ถูกนำไปใช้ต่อการพัฒนาประเทศชาติได้ ประโยชน์สูงสุด แทนที่จะนำบุคคลเหล่านี้ไปลงโทษที่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายจำนวนมหาศาลเทียบกับผลประโยชน์ที่ได้รับจำนวนน้อยกลับคืนมาสู่สังคม

ข้อเสีย ขัดกับความรู้สึกของคนในสังคม และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดไม่อาจนำมาบังคับใช้ได้กับผู้กระทำความผิดทุกประเภท

จากวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาตามที่กล่าวมาทั้งสี่ทฤษฎีการลงโทษ เริ่มต้นที่การลงโทษมีวัตถุประสงค์หลักไปในทางแก้แค้นทดแทน การลงโทษในระยะแรกจึงเป็นการลงโทษอย่างโหดร้ายรุนแรง ในลักษณะที่ผู้กระทำความผิดต้องได้รับการลงโทษเช่นเดียวกับการกระทำที่ได้กระทำต่อผู้เสียหายโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยด้านอื่นประกอบด้วย ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีต่อสังคม ต่อมารัฐจึงเข้ามาควบคุมการลงโทษ ไม่ให้ประชาชนแก้แค้นกันเอง เพื่อสร้างระเบียบให้กับสังคม ทฤษฎีการลงโทษในยุคถัดมาจึงมุ่งเน้นไปในทางข่มขู่และเป็นการลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิดตามลำดับ โดยการลงโทษเป็นไปเพื่อป้องกันสังคม ผู้กระทำความผิดไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำรวมทั้งผู้ที่กำลังจะกระทำความผิดเกิดความหวาดกลัวต่อบทลงโทษจนยับยั้ง

¹¹⁶ สมหมาย ใจชื่อ, "มาตรการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 กับผู้กระทำความผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ: ศึกษาอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติในการจับกุม พกพาอาชญากร การตรวจค้นและยึดสิ่งของผิดกฎหมาย," หน้า 14.

การลงมือกระทำความผิด ต่อมาการลงโทษทางอาญาก็ได้มีการพัฒนาโดยได้มองถึงแนวความคิดเพื่อประโยชน์ในอนาคตในด้านการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตนเป็นคนดี ทำให้แนวคิดในการลงโทษเริ่มเปลี่ยนแปลงไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดและเป็นการป้องกันสังคมแทน ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้และทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข¹¹⁷ ปัจจุบันทั้งสี่ทฤษฎีการลงโทษยังมีปรากฏให้เห็นขึ้นอยู่กับความผิดแต่ละประเภทที่จะนำไปปรับใช้ เพราะแต่ละทฤษฎีต่างก็มีข้อดีข้อเสียอันจะเหมาะสมกับแต่ละฐานความผิดแตกต่างกันออกไป แนวคิดการลงโทษนั้นจึงแปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและลักษณะของความผิด จากเดิมที่ลงโทษอย่างรุนแรงก็ปรับเปลี่ยนมาขมขู่เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเสียก่อน รวมถึงการตัดโอกาสการกระทำความผิดในเชิงป้องกันสังคมอย่างถาวรภายหลังจากการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว มาสู่การค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของการก่ออาชญากรรมเพื่อหาแนวทางแก้ไขช่วยกันฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยการลงโทษให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล อันเป็นการป้องกันสังคมในภายภาคหน้าให้ดียิ่งขึ้น

2.3.2 ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา

ในการลงโทษทางอาญานั้น มีข้อควรพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดสมควรจะได้รับการลงโทษเนื่องจากเหตุที่อยู่ภายในจิตใจของผู้กระทำความผิด หรือจากความเสียหายที่เกิดขึ้น เพื่อค้นหาแนวทางกำหนดบทลงโทษอาญาจึงได้เกิดความเห็นในทางทฤษฎีแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

2.3.2.1 ทฤษฎีอัตวิสัย

ฝ่ายอัตวิสัย (Subjective) เห็นว่าการลงโทษทางอาญาควรพิจารณาถึงจิตใจของผู้กระทำเป็นสำคัญว่ามีเจตนาเช่นไร หากเจตนาผู้นั้นชั่วร้ายมากก็ต้องลงโทษให้หนักตามเจตนา แต่หากจิตใจผู้นั้นชั่วร้ายน้อยก็ลงโทษเบา โดยที่การลงโทษหนักเบาไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลของการกระทำนั้นจะเป็นเช่นไร ไม่ว่าผลของการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นหรือไม่ แต่เมื่อจิตใจของผู้นั้นชั่วร้ายแล้วก็สมควรถูกลงโทษ

2.3.2.2 ทฤษฎีภาววิสัย

ฝ่ายภาววิสัย (Objective) เห็นว่าการลงโทษบุคคลควรพิจารณาถึงความเสียหายที่ผู้กระทำได้ก่อให้เกิดขึ้น หากได้กระทำให้เกิดความเสียหายมากเขาก็ต้องถูกลงโทษหนัก แต่หากความเสียหายเกิดขึ้นน้อยหรือไม่เกิดขึ้นเลยเขาก็ไม่ควรถูกลงโทษ แนวความคิดของฝ่ายนี้ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ การลงโทษฐานพยายามกระทำความผิดที่ลงโทษผู้ที่พยายามกระทำความผิดเพียงสองในสามส่วนของโทษฐานนั้น ๆ ทั้งที่หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่า เจตนาของการพยายามกระทำความผิดเป็นเช่นเดียวกับความผิดสำเร็จ

¹¹⁷ เรื่องเดียวกัน.

อิทธิพลของแนวคิดฝ่ายภววิสัยที่มีต่อกฎหมายอาญา คือ การรับโทษหนักขึ้นในกรณีที่ผลของการกระทำความผิดเกินเจตนา หรือเรียกว่า เจื่อนใจการลงโทษทางภววิสัย เช่น เจตนาทำร้ายแต่ผลคือผู้ถูกทำร้ายถึงตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 290 ผู้กระทำก็ต้องรับโทษหนักขึ้นตามผลที่เกิดขึ้นนั้นด้วย แม้ผู้กระทำจะไม่ได้มีเจตนาให้มีคนตายเลย แต่ก็ต้องรับโทษหนักขึ้นตามผลที่เกิดขึ้น ในเรื่องการทำร้ายร่างกายตามมาตรา 297 ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเช่นกัน หากการทำร้ายร่างกายเป็นผลทำให้เกิดอันตรายสาหัสต่อผู้อื่น แม้ว่าจะมีเพียงเจตนาทำร้ายร่างกายก็ตาม

จะเห็นได้ว่า การลงโทษตามแนวความคิดของฝ่ายภววิสัย มีอิทธิพลต่อกฎหมายอาญาของไทยอย่างมาก ด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการ เหตุผลประการหนึ่งคือ การลงโทษตามผลที่เกิดขึ้นนั้นค่อนข้างจะพิสูจน์ง่าย เพราะมีความเป็นภววิสัยสามารถมองเห็นความเสียหายได้ เช่น บาดเจ็บหรือตาย แต่หากลงโทษตามแนวความคิดของฝ่ายอัตวิสัย เป็นเรื่องที่พิสูจน์ค่อนข้างยาก เพราะเป็นการลงโทษตามองค์ประกอบที่อยู่ภายในจิตใจ ดังนั้นการลงโทษจึงอาจทำได้ง่ายและใช้เวลาในการพิสูจน์ค่อนข้างนาน¹¹⁸

เป็นเหตุให้มาตรา 297 ได้รับอิทธิพลจากฝ่ายภววิสัยมาใช้สำหรับการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะเจื่อนใจการลงโทษทางภววิสัย อันคำนึงถึงผลของการกระทำความผิดเกินเจตนามากกว่าการพิจารณาที่เจตนาของผู้กระทำความผิดตามทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญาของฝ่ายอัตวิสัย

2.3.3 ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

สาเหตุของอาชญากรรมเกิดขึ้นได้อยู่สองทาง คือ การกระทำของมนุษย์ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม กับที่มีใช้การกระทำของมนุษย์และก่อให้เกิดผลขึ้นมา ประเภทของอาชญากรรมจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ อาชญากรรมตอนกระทำ (Conduct crime) เป็นความผิดที่ไม่ต้องการผลก็สำเร็จทันทีที่มีการลงมือกระทำ เช่น การแจ้งความเท็จ กับอาชญากรรมที่ต้องการผล (Result crime) จำเป็นจะต้องมีผลเกิดขึ้น การกระทำจึงจะสำเร็จ¹¹⁹ เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ตามมาตรา 288¹²⁰ ผลคือ ความตาย การใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลจึงนำมาใช้กับความผิดที่ต้องการผล ซึ่งความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ผลที่ต้องการ คือ อันตรายสาหัสต่อร่างกายหรือจิตใจ การนำความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

¹¹⁸ เฉลิมวุฒิ สารกิจ, "อิทธิพลของแนวคิดฝ่ายภววิสัยที่มีต่อกฎหมายอาญา" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://chalemwutsa.blogspot.com/2014/05/blog-post.html>

¹¹⁹ คณพล จันทน์หอม, "องค์ประกอบเชิงภววิสัยของความผิดอาญา: ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล", บรรยาย ณ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 12 กันยายน 2562, (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

¹²⁰ มาตรา 288 บัญญัติไว้ว่า

"ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี"

มาพิจารณาเป็นไปเพื่อค้นหาผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้นั้นจะได้รับบทลงโทษสัมพันธ์กับทฤษฎีการลงโทษและทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญาที่กล่าวมาข้างต้น

ตั้งแต่อดีต ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลอันเป็นทฤษฎีดั้งเดิม มีทฤษฎีเงื่อนไข ทฤษฎีมูลเหตุที่เหมาะสม ทฤษฎีเหตุสำคัญและทฤษฎีเหตุใกล้ชิดและมีการพัฒนาเรื่อยมาจนกลายเป็นความรับผิดชอบทางภววิสัย สำหรับการพิจารณาถึงทฤษฎีที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผู้กระทำความผิดจากการทำร้ายร่างกายมีดังต่อไปนี้

2.3.3.1 ทฤษฎีที่ถือเอาน้ำหนักแห่งเหตุเป็นประमाण

ทฤษฎีนี้ถือว่าผู้กระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุที่มีน้ำหนักมากที่สุดในการทำให้เกิดผล ก็ต้องถือว่าการกระทำของผู้นั้นได้ทำให้เกิดผลเช่นนั้น อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ไม่น่าจะนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีหลายกรณีที่ไม่อาจกล่าวได้ว่าเหตุใดมีน้ำหนักมากที่สุด¹²¹

2.3.3.2 ทฤษฎีที่ถือเอาคุณสมบัติแห่งเหตุเป็นประमाण

ทฤษฎีนี้จะต้องแยกเหตุที่มีอยู่ก่อนและเหตุที่ทำให้เหตุที่มีอยู่ก่อนนั้นส่งผลออกมาออกจากกัน ทฤษฎีนี้จึงไม่ได้รับความนิยมน เพราะไม่มีเหตุใดที่เกิดขึ้นเองได้โดยรอให้มีใครมาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น¹²²

2.3.3.3 ทฤษฎีเหตุใกล้ชิด

ทฤษฎีนี้ถือเอาการกระทำสุดท้ายซึ่งเกิดขึ้นใกล้ชิดกับผลมากที่สุด ก่อนจะเกิดผลขึ้นเป็นสำคัญ¹²³ แต่ทฤษฎีนี้อาจพบปัญหาได้เนื่องจากการกระทำที่เกิดขึ้นหลาย ๆ การกระทำเพียงการกระทำที่เป็นการกระทำสุดท้ายโดยเล็กน้อย ไม่เหมาะสมกับการที่ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบจากการกระทำที่เกิดความร้ายแรงนอกเหนือไปจากที่ผู้กระทำเจตนาจะกระทำเช่นนั้นได้ อันไม่ยุติธรรมต่อผู้กระทำร้ายหลังสุด

2.3.3.4 ทฤษฎีเหตุเหมาะสม

ทฤษฎีนี้เรียกอีกชื่อว่าทฤษฎีผลธรรมดา (Adequate Cause) คือการพิจารณาว่าเหตุเช่นนี้เหมาะสมที่จะก่อให้เกิดผลเช่นนั้นหรือไม่ จะต้องพิจารณาจากตัวผู้กระทำและลักษณะของการกระทำประกอบกันไปถึงผลเช่นนั้นว่าสามารถเกิดขึ้นได้หรือไม่ กล่าวคือบุคคลธรรมดา

¹²¹ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2562), หน้า 59-60.

¹²² เรื่องเดียวกัน.

¹²³ เรื่องเดียวกัน.

สามารถเห็นได้หรือไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะส่งผลเช่นใด เป็นผลตามธรรมดาที่ย่อมเกิดขึ้นได้หรือไม่¹²⁴

จุดอ่อน มีความเลือนลอย การกำหนดตัวบุคคลธรรมดาสมมติขึ้นมาในการพิจารณา โดยผู้พิพากษาเป็นผู้กำหนดขึ้น บุคคลธรรมดาจึงอยู่ภายใต้การกำหนดของตัวผู้พิพากษาเป็นสำคัญ ซึ่งอาจไม่ตรงกับความเห็นของคนส่วนใหญ่ในสังคม สำหรับประเทศไทยใช้หลักพิจารณาจากการดูบุคคลธรรมดา

2.3.3.5 ทฤษฎีเจื่อนไซ หรือ ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุ

Julius Glaser ผู้คิดค้นทฤษฎีเจื่อนไซ และได้รับการปรับปรุงโดย Maximilian Von Buri¹²⁵ เป็นหนึ่งในทฤษฎีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเช่นเดียวกับทฤษฎีเหมาะสม ตามหลักการของทฤษฎีนี้ การกระทำทุก ๆ อย่างย่อมถือว่าเป็นเหตุที่ทำให้เกิดผล หากไม่มีการกระทำ เช่นนั้นผลจะไม่เกิดและแม้ว่าเหตุนั้นจะมีอยู่ในตัวผู้กระทำเองก็ตาม เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลอย่างชัดเจน แต่กรณีที่น่ามาใช้อย่างเคร่งครัดอาจก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความรับผิดชอบอย่างกว้างขวาง เนื่องจากทฤษฎีนี้เป็นการให้บุคคลต้องรับผิดชอบอย่างกว้างขวาง จึงมักนำมาใช้กับเจตนาประสงค์ต่อผล เมื่อผู้กระทำประสงค์จะให้เกิดผลเช่นนั้น ย่อมต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น¹²⁶

จุดอ่อน ความสำคัญของผลอันเป็นรูปธรรมที่ควบคุมได้ การไม่พิจารณาสาเหตุที่จะเกิดขึ้นต่อไป เหตุการณ์ภายหลังที่อาจจะเกิดขึ้นต่อจากนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลบางอย่างถูกตัดไป เหตุและผลสืบทอดต่อกันไปไม่รู้จบ ทำให้มีวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องของทฤษฎีเจื่อนไซ เป็นการนำทฤษฎีเหตุใกล้ชิดกับผลและทฤษฎีเหตุที่เหมาะสมมาบังคับใช้

จะเห็นได้จากการศึกษาทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ในความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลแนวทางของประเทศไทยให้ความสำคัญกับทฤษฎีเหตุเหมาะสมหรือทฤษฎีธรรมดา ตามมาตรา 63 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ถ้าผลของการกระทำความผิดใดทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นผลที่ตามธรรมดาย่อมเกิดขึ้นได้”

ส่วนความผิดที่ต้องการผลนั้นแปรตามหลักทฤษฎีซึ่งอาจจะเป็นหนึ่งในทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งของห้าทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น แต่จะไม่นำ

¹²⁴ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 16 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), หน้า 60.

¹²⁵ คนพล จันทน์หอม, “องค์ประกอบเชิงทฤษฎีของความผิดอาญา: ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล”, บรรยาย ณ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 12 กันยายน 2562, (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่).

¹²⁶ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, หน้า 61.

ผลธรรมดาไปปรับใช้กับความผิดที่ต้องการผล ในกรณีทฤษฎีที่นำมาพิจารณาคือทฤษฎีเหตุเหมาะสมหรือทฤษฎีผลธรรมดา การนำผลธรรมดามาใช้บังคับเกิดขึ้นเฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเท่านั้น เพื่อความเป็นธรรมกับผู้ต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะผล โดยต้องพิจารณาว่าเป็นผลที่ตามธรรมดาย่อมเกิดขึ้นหรือไม่ ยังไม่ต้องพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาหรือประมาทอย่างไรหรือไม่ เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295 ภายหลังอาการบาดเจ็บส่งผลให้ผู้ถูกกระทำได้รับการทำร้ายร่างกายก็ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 297 โดยที่ผู้ทำร้ายมิได้มีการกระทำเพิ่มเติมกว่าเดิมเลยแต่กลับต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะผลภายหลัง จึงต้องใช้ผลธรรมดาซึ่งเทียบได้กับทฤษฎีเหตุเหมาะสม¹²⁷

2.4 มาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ได้พัฒนามาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ (International Crime Classification for Statistical Purposes – ICCS) ขึ้น โดยเป็นการรวบรวมการกระทำที่เป็นอาชญากรรมทุกลักษณะ นำมาจัดจำแนกประเภทและกำหนดรหัสกลาง เพื่อให้ประเทศที่เป็นสมาชิกสหประชาชาติสามารถใช้อ้างอิงในการบันทึก และรายงานสถิติในรูปแบบที่สอดคล้องและเปรียบเทียบกันได้ โดยมีทั้งหมด 11 หมวดหมู่ ครอบคลุมทุกประเภทอาชญากรรม ICCS จึงเป็นเหมือนภาษากลางในการจัดเก็บสถิติอาชญากรรม ให้เป็นมาตรฐานที่สามารถเปรียบเทียบได้ทั้งระดับในประเทศและระหว่างประเทศ¹²⁸

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹²⁷ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2556), หน้า 38.

¹²⁸ กานต์ธีรา ภูริวิกรัย, "รู้จัก 'ICCS': มาตรฐานการจำแนกประเภทอาชญากรรม เพื่อการพูดจาภาษา (กฎหมาย) เดียวกัน" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2562. แหล่งที่มา: <https://www.the101.world/international-crime-classification-for-statistical-purposes-1/>

ตารางที่ 1: หมวดหมู่ประเภทอาชญากรรม 11 หมวดหมู่

หมวดหมู่ในระดับที่ 1	
1	การกระทำที่นำไปสู่ความตายหรือมีเจตนาให้คนตาย
2	การกระทำที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือเจตนาให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่น
3	การประทุษร้ายทางเพศ
4	การกระทำความผิดต่อทรัพย์สินที่มีการใช้ความรุนแรงหรือการข่มขู่
5	การกระทำความผิดต่อทรัพย์สินเท่านั้น
6	การกระทำที่เกี่ยวกับยาควบคุมพิเศษหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภทอื่น
7	การกระทำเกี่ยวกับการฉ้อฉล การหลอกลวงหรือการทุจริต
8	การกระทำความผิดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน อำนาจอรัฐและบทบัญญัติแห่งรัฐ
9	การกระทำผิดต่อความปลอดภัยสาธารณะและความมั่นคงของรัฐ
10	การกระทำความผิดต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
11	การกระทำความผิดทางอาญาในลักษณะอื่นซึ่งไม่ได้จัดประเภทไว้ในเอกสารนี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายหรือการเสียชีวิต มาตรฐาน ICCS จะเชื่อมโยงกับมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทของโรค (ICD) ขององค์การอนามัยโลก (WHO) มาตรฐาน ICD เป็นเครื่องมือการวินิจฉัยทางด้านระบาดวิทยา การจัดการสุขภาพ และการรักษาที่มีมาตรฐานซึ่งมีมายาวนาน โครงสร้างของมาตรฐาน ICD-10 จะมีการจำแนกประเภทสาเหตุภายนอกของการเกิดโรคและการเสียชีวิต และมีหมวดหมู่หนึ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับมาตรฐาน ICCS ได้แก่ กลุ่มสาเหตุ “การทำร้ายร่างกาย” ซึ่งมีนิยามว่า “การบาดเจ็บที่กระทำโดยผู้อื่น โดยมีเจตนาทำร้ายหรือฆ่า ด้วยวิธีใดก็ตาม”¹²⁹

¹²⁹ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, มาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ(คำแปลภาษาไทย) (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, 2562), หน้า 26.

ตารางที่ 2: ประเภทของการกระทำที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือเจตนาให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้อื่น

ส่วนที่ 02 การกระทำที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือเจตนาให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้อื่น			
ระดับ 02	ระดับ 03	ระดับ 04	อาชญากรรม
0201			การทำร้ายร่างกายและการข่มขู่
	02011		การทำร้ายร่างกาย
		020111	การทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส
		020112	การทำร้ายร่างกายไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส

ส่วนที่ 02 ระบุถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือเจตนาให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้อื่น มีการกำหนดหมายเลข 0201 เพื่อจัดกลุ่มประเภทการทำร้ายร่างกายและการข่มขู่ (assaults and threats) การทำร้ายร่างกาย คือ การใช้กำลังทางร่างกายโดยเจตนาหรือขาดความระมัดระวังต่อร่างกายของผู้อื่น ซึ่งการกระทำโดยขาดความระมัดระวังเป็นการกระทำโดยไม่คิดหรือใส่ใจถึงผลของการกระทำ เป็นอาชญากรรมหมายเลข 02011 จำแนกประเภทตามระดับความร้ายแรงของผลที่ได้รับ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ด้วยกัน คือ

1.การทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ตามหมายเลข 020111 เป็นการใช้อำนาจทางร่างกายอย่างรุนแรงโดยเจตนาหรือขาดความระมัดระวัง ทำให้ร่างกายของผู้อื่นได้รับบาดเจ็บสาหัส จะมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะประกอบกันดังต่อไปนี้ การทำร้ายร่างกายจนได้รับอันตรายสาหัส การทำให้บาดเจ็บ การบังคับเอาอวัยวะหรือเนื้อเยื่อของมนุษย์โดยใช้ความรุนแรง การวางยาพิษ การก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อร่างกายโดยพฤติกรรมร้ายแรง การก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อร่างกายอย่างสาหัส การบังคับให้ทำหมัน การขลิบอวัยวะเพศหญิง การทำร้ายร่างกายโดยใช้อาวุธหรือการทำร้ายด้วยกรด ซึ่งการบาดเจ็บสาหัสอย่างน้อยที่สุดให้รวมถึง แผลถูกยิงด้วยอาวุธปืนหรือจากกระสุนปืน แผลจากมีดหรือการถูกแทง แขนขาขาด กระดูกหักหรือฟันหลุด การบาดเจ็บภายใน การถูกทำให้หมดสติ และการบาดเจ็บขั้นวิกฤติหรืออย่างรุนแรงในลักษณะอื่น ส่วนใช้อำนาจทางกายภาพอย่างรุนแรง อย่างน้อยที่สุดให้รวมถึง การถูกยิง การถูกแทงหรือฟัน การถูกตีด้วยวัตถุ การถูกขว้างด้วยวัตถุ การถูกวางยาพิษและการใช้กำลังอื่น ๆ ที่อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บสาหัสได้

2.การทำร้ายร่างกายไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ตามหมายเลข 020112 เป็นการใช้อำนาจอย่างไม่รุนแรงต่อร่างกายของผู้อื่นโดยเจตนาหรือโดยขาดความระมัดระวัง ซึ่งไม่

ก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือบาดเจ็บทางร่างกายไม่สาหัส จะเป็นลักษณะหนึ่งลักษณะใดหรือหลายลักษณะประกอบกันดังต่อไปนี้ การทำร้ายร่างกายไม่รุนแรง การผลัก การตบ การเตะ การทุบตี การก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อร่างกายไม่สาหัส การวางยาหรือลอบผสมยาในเครื่องดื่ม ซึ่งการบาดเจ็บทางร่างกายไม่สาหัสอย่างน้อยที่สุดให้รวมถึง การฟกช้ำ แผลถูกแทง/บาด การถลอก ฟันบิ่น การบวม ตา มีรอยช้ำดำ และการบาดเจ็บไม่สาหัสในลักษณะอื่น ส่วนใช้กำลังทางกายภาพอย่างไม่รุนแรง อย่างน้อยที่สุดให้รวมถึง การทุบตี การตบ การผลัก การทำให้สะดุด การทำให้ล้มและการใช้กำลังในลักษณะอื่นที่อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกายไม่รุนแรง

ศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ ได้กล่าวว่า “ประโยชน์ของ ICCS ต่อนักกฎหมายคือการพัฒนา กฎหมาย ถ้ามองในแง่ของนักกฎหมาย พยายามจะเน้นว่า การเสนอกฎหมายมักจะเริ่มจากการพิจารณาว่า ฐานความผิดใดที่เป็นอันตรายต่อสังคม เราจึงกำหนดโทษไว้ แต่ ICCS ทำให้เห็นว่า ไทยยังไม่มีบางฐานความผิด เช่น ความผิดฐานฆ่าเด็กอายุไม่เกิน 12 เดือน หรือความผิดฐานลักทรัพย์ ในขณะที่ยานพาหนะกำลังเคลื่อนที่ แต่ที่อื่นมี นี่อาจเป็นจุดที่เราต้องย้อนกลับมาดูว่า จริง ๆ ไทยมีการกระทำผิดลักษณะนี้ไหม และรูปแบบของกฎหมายไทยควรมีความผิดลักษณะนี้ไหม และถ้ามี จะเป็นประโยชน์อย่างไรบ้าง ซึ่งนักอาชญาวิทยาหรือนักกฎหมายจะได้ข้อมูลตรงนี้และอาจนำไปวิเคราะห์ต่อได้

อย่างไรก็ตามพบปัญหา ข้อแรกคือเรื่องข้อมูล เช่น ลักษณะของการทำความผิด ใน ICCS อาชญากรรมฐานทำให้ตายจะแยกออกไปเป็นทำให้ตายโดยเจตนาฆ่าหรือเจตนาทำร้าย ตรงนี้ยาก เพราะเจตนาทำร้ายต้องเป็นเจตนาทำร้ายสาหัส แต่มาตรา 290 ของเราเป็นเจตนาทำร้ายธรรมดา ดังนั้น การเก็บข้อมูลตาม ICCS เราจะดูแค่คำพิพากษาของศาลไม่ได้ แต่ต้องมานั่งวิเคราะห์ด้วยว่า ข้อเท็จจริงตอนเกิดเหตุการณ์นี้เป็นอย่างไร

ปัญหาที่สองคือเรื่องของนิยามศัพท์ โดย ICCS จะนิยามตามลักษณะของความผิด ไม่ได้ยึดที่ ฐานความผิด แต่เวลาเราเขียนกฎหมาย เราเขียนแบบฐานความผิดที่มีองค์ประกอบเป็น 1 - 2 - 3 - 4 ทำให้บางเรื่องของเราไม่ค่อยตรงกับเขา ตัวอย่างที่เห็นชัดคือ กรณีฆ่าโดยไม่เจตนาของเราคือมาตรา 290 มีเจตนาทำร้าย แต่ของ ICCS การฆ่าโดยไม่เจตนาอาจหมายถึงประมาทหรือทำร้ายด้วย ตรงนี้เราอาจแก้ปัญหาโดยนำข้อเท็จจริงในคดีที่เกิดขึ้นมาใส่ในรูปแบบของเราได้ แต่ความหมายของคำบางคำอาจไม่ตรงกันเท่าไรนัก

ด้วยลักษณะที่แตกต่างกันของกฎหมายไทยและของต่างประเทศ โดยได้ยกตัวอย่างกฎหมายของประเทศเยอรมนีและฝรั่งเศส ซึ่งเน้นที่ประมวลกฎหมาย หากจะแก้กฎหมายใด ก็จะเติมประมวลไปในฐานความผิดที่มีอยู่แล้ว แต่ของไทยจะใช้วิธีการเขียนเป็นกฎหมายพิเศษขึ้นมาใหม่ ซึ่งมาตรฐาน ICCS ชี้ให้เห็นปัญหาเชิงโครงสร้างของกฎหมายไทยได้ชัดเจน และอาจนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการจัดระเบียบ พระราชบัญญัติที่มีความผิดทางอาญาเหล่านี้ได้

ปัญหาประการที่สามคือ บางนิยามใน ICCS เป็นสิ่งที่กฎหมายไทยไม่เคยมีอยู่ เช่น การที่เจ้าพนักงานฆ่าโดยอาศัยอำนาจที่เกินขอบเขต ซึ่งทางคณะทำงานได้แก้ปัญหามาโดยการใช้อำนาจทับศัพท์แทน หรืออีกตัวอย่างหนึ่งคือ การช่วยเหลือผู้อื่นให้ฆ่าตัวตาย ซึ่งกฎหมายไทยมีเพียงฐานความผิดช่วยเหลือให้ฆ่าตัวตาย เมื่อเป็นเช่นนี้ การเก็บข้อมูลอาจต้องสัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลจากกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เช่น NGOs หรือนักวิจัยร่วมด้วย

ปัญหาสุดท้ายคือเรื่องของการตีความ ถ้อยคำในบทบัญญัติบางอย่างมีการตีความไม่เหมือนกับ ICCS จะยึดตามกฎหมายของไทยหรือยึดตาม ICCS”¹³⁰

ฉะนั้น แม้มাত্রฐาน ICCS จะสร้างความเป็นสากลด้วยมาตรฐานกลางแก่นานาประเทศ ผ่านการจำแนกประเภทอาชญากรรมแต่ละรูปแบบที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ รวมทั้งกำหนดนิยามความหมายของถ้อยคำอย่างชัดเจนพร้อมยกตัวอย่างประกอบ อันเป็นการสร้างความเข้าใจหนึ่งเดียวก็ตาม อย่างไรก็ตาม ความเป็นจริงที่ปรากฏคือปัญหาที่พบหลัก ๆ 4 ประการ หากนำมาปรับใช้เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจำแนกประเภทอาชญากรรมแก่กฎหมายของประเทศไทย อาจขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติภายในของไทยเอง จากการวางหลักที่ผ่านมามีความคุ้นชินแก่ผู้ใช้กฎหมายจนไปถึงประชาชนภายในสังคม วิธีการปรับเปลี่ยนควรเป็นไปทีละส่วนและนำมาบังคับใช้แก่กฎหมายอาญาของไทยเท่าที่ไม่ขัดกับหลักการที่ได้วางเอาไว้ เพราะอย่างไรก็ตามข้อดีของมาตรฐาน ICCS ก็มีมาก แต่ทุกอย่างมีสองด้านเสมอ ข้อเสียก็เด่นชัด มุ่งไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งจะสุดกู่จนเกินไป กฎหมายอาญาควรเป็นกฎหมายที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในขณะนั้นเป็นสำคัญอันจะเป็นเหตุใหญ่ใจความสำคัญที่ประชาชนเห็นพ้องและร่วมมือปฏิบัติตามในสิ่งที่ไม่ขัดกับสามัญสำนึกรับรู้ของบุคคลในสังคมกันต่อไป

จากการศึกษาภาพรวมของแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายในบทที่ 2 ได้ข้อสรุปว่าการทำร้ายร่างกายเป็นถ้อยคำที่มีการตีความแตกต่างกันไปตามแต่ละแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาปรับใช้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมินิวิธีและการตีความคำว่าทำร้ายร่างกายรวมถึงอันตรายสาหัสที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย การศึกษาเรื่องพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายและการตีความคำว่าอันตรายสาหัส เริ่มแรกจะต้องพิจารณานิยามวิธีการตีความของแต่ละประเทศตามกลุ่มระบบกฎหมายที่นำมาบังคับใช้ เนื่องจากประเทศในกลุ่มระบบคอมมอนลอว์กับประเทศในกลุ่มระบบซีวิลลอว์มีนิยามวิธีการตีความกฎหมายที่แตกต่างกันไปจากบ่อเกิดของกฎหมายทำให้การศึกษาเรื่องการตีความแม้เป็นถ้อยคำเดียวกัน กลับมีวิธีการค้นหาความหมายโดยหลักการที่ไม่เหมือนกัน หลังจากเข้าใจหลักการการตีความกฎหมายจำเป็นต้องศึกษา

¹³⁰ กานต์ธีรา ภูริวิกรัย, "รู้จัก 'ICCS': มาตรฐานการจำแนกประเภทอาชญากรรม เพื่อการพูดจาภาษา (กฎหมาย) เดียวกัน" [ออนไลน์].

นิยามความหมายของคำนั้น ๆ เริ่มต้นจากความหมายทั่วไปประกอบกับความหมายเฉพาะ ไม่ว่าจะ เป็นความหมายทางการแพทย์ ความหมายตามกฎหมายและความหมายตามคำพิพากษาฎีกา เพื่อ เสริมคำอธิบายต่อคำศัพท์ดังกล่าวให้ครอบคลุมเนื้อหาและเจตนาที่ต้องการสื่อออกมาทั้งหมดจน ครบถ้วน ขั้นตอนต่อมาจึงจะเป็นการพิจารณาถึงแง่มุมต่าง ๆ ภายใต้ทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะ เป็นทฤษฎีการลงโทษ ทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ประกอบกับมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ และมีความเป็นสากลโดยคัดเฉพาะส่วนที่ไม่ขัดแย้งกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์เรื่องการทำร้าย ร่างกายของประเทศไทย มิฉะนั้นแล้วการกำหนดความหมายอ้างอิงจากความหมายใดความหมายหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นย่อมสร้างผลเสียต่อสังคมแทน

ประเทศไทยมีกฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายนับตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการทำร้ายร่างกายของประเทศไทย ในกรณีนี้ผู้เขียนจึงจะ นำกฎหมายไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา คือ กฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 และประมวลกฎหมายอาญา ดังจะกล่าวถึงรายละเอียดในบทที่ 3 ต่อไป

บทที่ 3

พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย

จากความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่บทบัญญัติซึ่งมีความสัมพันธ์กันกลับอยู่คนละภาคความผิดของประมวลกฎหมายอาญา รวมทั้งอันตรายสาหัสที่ยังเป็นปัญหาด้วยขอบเขตการตีความที่มีความจำกัด เกิดความไม่แน่ชัดในการบังคับใช้ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 สำหรับประเทศต่าง ๆ ก็ได้ให้ความสำคัญต่อความผิดฐานทำร้ายร่างกาย โดยมีการกำหนดถ้อยคำ รวมทั้งบทบัญญัติที่ง่ายต่อการตีความ แยกแยะเป็นรายมาตราพร้อมทั้งรายละเอียดประกอบการบังคับใช้ เนื่องจากการทำร้ายร่างกายเป็นความผิดในตัวเอง มีการละเมิดต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของมนุษย์อย่างชัดเจน หากไม่มีบทลงโทษต่อผู้กระทำความผิดแล้วย่อมจะก่อให้เกิดผลร้ายอันกระทบต่อสังคมวงกว้าง

บทที่ 3 ว่าด้วยพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยนี้ เป็นการศึกษาถึงพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่าทุกยุคทุกสมัยของกฎหมายไทยปรากฏความผิดในเรื่องดังกล่าวมาโดยตลอด แต่ไม่มีการจัดประเภทไว้อย่างชัดเจน แม้ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจะมีการตรากฎหมายตราสามดวง แต่กฎหมายดังกล่าวยังไม่มีลักษณะเป็นรูปแบบของประมวลกฎหมายอย่างแท้จริง เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวเป็นเพียงการรวบรวมบทบัญญัติที่สืบต่อกันมาทำให้มีความกระจัดกระจายและไม่มีการแบ่งหมวดหมู่ ต่อมาในยุคสมัยการล่าอาณานิคมของตะวันตก ภายใต้ความกดดันจากต่างประเทศส่งผลให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจำเป็นต้องมีการจัดทำประมวลกฎหมายอาญาขึ้นอย่างจริงจังเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศจากการสูญเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต จึงได้มีการแต่งตั้งอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาโดยที่ประชุมมีมติว่า ควรมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายและหลักกฎหมายเรื่องอันตรายสาหัสอย่างเป็นระบบ จึงมีการบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายและความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 254 และมาตรา 256 ตามลำดับ

ปัจจุบันความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยปรากฏอยู่ในมาตรา 295 ส่วนหลักเกณฑ์เรื่องอันตรายสาหัสของประเทศไทย ปรากฏอยู่ในมาตรา 297 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และจะต้องนำมาตรา 295 ในเรื่องทำร้ายร่างกายมาพิจารณาเสียก่อน เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวจึงพิจารณาถึงระดับความเสียหายที่ได้รับจากการกระทำความผิด เนื่องจากกฎหมายในปัจจุบัน บทบัญญัติมาตรา 295 มาตรา 297 และมาตรา 391 ยังขาดความชัดเจนและอันตรายสาหัสมีการบัญญัติโดยแยกรายละเอียดเป็นข้อ ๆ แต่ในการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญายังแขวนอยู่กับความรู้สึก

ของบุคคลหรือมีความอึดวิสัยอย่างมาก¹ นอกจากนี้การรับอิทธิพลเรื่องทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา ในทางทฤษฎียังส่งผลต่อแนวความคิดว่าการลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดควรพิจารณาจากความเสียหายที่เกิดขึ้น

ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาสาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้องตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์จนถึงสมัยปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นประเภทและลักษณะของอันตรายรวมทั้งอันตรายสาหัสตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 และประมวลกฎหมายอาญาฉบับบังคับใช้ในปัจจุบัน เพื่อนำมาอธิบายพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายไปจนถึงการตีความอันตรายสาหัส พิจารณาล้อยคำตามบทบัญญัติถึงความเหมาะสมของขอบเขตในการกำหนดอันตรายสาหัสว่าควรเป็นเพียงใด อันจะเป็นฐานในการปรับใช้บทบัญญัติการตีความคำว่าอันตรายสาหัสให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

3.1 บททั่วไป

หลักประกันในกฎหมายอาญา หรือที่เรียกว่า nullum crimen, nullum poena sine lege คือ หลักไม่มีกฎหมายไม่มีโทษ ครอบคลุมเนื้อหา 4 ประการ ดังต่อไปนี้²

1. การห้ามใช้กฎหมายจารีตประเพณีลงโทษทางอาญาแก่บุคคล หมายความว่า จะกำหนดการกระทำที่เป็นความผิดในทางอาญาหรือกำหนดการเพิ่มโทษโดยกฎหมายจารีตประเพณีไม่ได้³

2. การห้ามใช้กฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งลงโทษทางอาญาแก่บุคคล เนื้อหาตามข้อนี้ เกี่ยวข้องกับการตีความกฎหมายอาญาอย่างใกล้ชิด⁴ เป็นการห้ามใช้บทกฎหมายที่ใกล้เคียงกันอย่างยิ่งกำหนดหรือขยายบทกฎหมายอาญาที่มีอยู่แล้วรวมถึงการห้ามใช้บทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งในทางเพิ่มโทษ หากกรณีใดที่มีกฎหมายในทางที่เป็นคุณแล้ว ก็ต้องใช้นั้นในทางที่เป็นคุณเสมอ⁵

3. กฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน สำหรับเนื้อหาในข้อนี้เป็นข้อเรียกร้องของกฎหมายอาญา ต่างจากเนื้อหาสองข้อข้างต้นอันเป็นข้อห้ามในกฎหมายอาญา⁶ ข้อเรียกร้องของ

¹ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 127.

² คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 87.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 88.

⁴ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 44-45.

⁵ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 89.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 93.

กฎหมายอาญา คือ การบัญญัติความผิดอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน⁷ เนื่องจากการลงโทษทางอาญาเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุดของรัฐที่ใช้กับประชาชนในรัฐ อันจะก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมโดยใช้วิธีการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิด ฉะนั้น รัฐจึงต้องบัญญัติกฎหมายอาญาให้ชัดเจนแน่นอนที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ การบัญญัติกฎหมายอาญาจะต้องหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำกำกวมไม่แน่นอนอันอาจก่อให้เกิดความหมายที่สับสนและตีความได้หลายทาง เพื่อเป็นหลักประกันว่ากฎหมายที่บัญญัติขึ้นตรงกับเจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือป้องกันมิให้ศาลใช้กฎหมายไปตามใจชอบหรือตามอำเภอใจหรือตามความรู้สึกของตน⁸

4.กฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลัง การห้ามใช้กฎหมายอาญาย้อนหลัง หมายความว่า ถ้าบุคคลได้กระทำการอย่างใดลงและในขณะกระทำนั้นการกระทำนั้นไม่มีโทษทางอาญาแล้ว ย่อมไม่อาจจะบัญญัติให้ย้อนหลังว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ต้องรับโทษในทางอาญาได้โดยเด็ดขาด การห้ามย้อนหลังขยายความรวมถึงการเป็นผลร้ายอื่นของฐานะของผู้กระทำความผิดที่กำหนดขึ้นภายหลังด้วย⁹

จากเนื้อหาของหลักประกันในกฎหมายอาญาที่ว่ากฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติต่อการบัญญัติบทกฎหมายแต่ละมาตราที่ถ้อยคำและเจตจำนงของถ้อยคำนั้นเป็นไปในทางเดียวกัน มีความหมายที่ต้องการสื่อให้เข้าใจอย่างสอดคล้องถูกต้องต่อเจตนารมณ์เบื้องหลังตัวอักษร ถ้อยคำที่หละหลวม กำกวม ก่อให้เกิดการตีความไปได้หลายทางไม่ควรปรากฏในบทบัญญัติอันเป็นส่วนสำคัญที่ผู้ร่างกฎหมายจำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องนี้อยู่เสมอ

ความผิดต่อร่างกายตามภาค 2 ลักษณะ 10 หมวด 2 ที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาเป็นการบัญญัติโดยถือเอาผลของการกระทำเป็นสำคัญ มีเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งประเภทออกเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจกับอันตรายสาหัส ไม่ได้ถือเอาคุณธรรมทางกฎหมายเป็นเกณฑ์ในการบัญญัติ มาตรา 295 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจเป็นความผิดพื้นฐาน แต่มาตรา 391 ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจเป็นความผิดหลุโทษ ฉะนั้น โดยพื้นฐานแล้วความผิดของทั้งสองฐานจึงต่างกันอย่างมากและมักจะเกิดปัญหาตลอด ด้วยบทบัญญัติที่ยังขาดความชัดเจนแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดก็ตามหากกฎหมายอาญาและแห่งของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁰

⁷ vgl.Hans-Heinrich Jescheck อ้างใน คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 93.

⁸ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 94.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 96-97.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 94.

หากพิจารณาจากคุณธรรมทางกฎหมายสำหรับความผิดต่อความปลอดภัยของร่างกาย มุ่งที่จะคุ้มครองความปลอดภัยของร่างกายนั้น ควรมีความผิดพื้นฐาน คือ ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นตามมาตรา 391 หากผลของการกระทำนั้นเกินกว่าเจตนาของผู้กระทำ จะเป็นเรื่องของความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล คือ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 และความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสตามมาตรา 297 จะเห็นได้ว่าความผิดทั้งสามมาตรานี้ต่างเป็นความผิดที่ต้องมีเจตนาทำร้ายเช่นเดียวกัน แม้จะบัญญัติแยกหมวดกันแต่ก็มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ศาลฎีกาก็เห็นว่าความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล

เมื่อประมวลกฎหมายอาญายังคงบัญญัติความผิดทั้งสามมาตราแยกคนละหมวดหมู่กัน ก่อให้เกิดเรื่องที่ไม่ถูกต้องต่อบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองความปลอดภัยของร่างกาย เกิดปัญหาต่อหลักประกันของกฎหมายอาญาที่ต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอน ยังส่งผลต่อการเปรียบเทียบปรับต่ออำนาจของพนักงานสอบสวนจากความผิดที่กระจัดกระจาย เพื่อการนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นมาของความผิดแต่ละฐานนับตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์จนถึงปัจจุบันอันจะเป็นการสร้างความเข้าใจในชั้นแรก หลังจากนั้นจะกล่าวถึงปัญหาที่พบจากบทบัญญัติที่ขาดความชัดเจนแน่นอนต่อไป

3.2 สมัยรัตนโกสินทร์

ภายหลังจากการรุกรานของข้าศึกอันเป็นเหตุให้กรุงศรีอยุธยาถูกทำลายลงจึงมีการสถาปนาราชธานีแห่งใหม่คือกรุงธนบุรี ต่อมาได้มีการย้ายเมืองหลวงจากฝั่งกรุงธนบุรีในยุคสมัยรัตนโกสินทร์ และมีการก่อตั้งเมืองหลวงแห่งใหม่ ณ กรุงเทพมหานคร กฎหมายสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ในระยะแรกนั้น ยังคงอาศัยบทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ของกรุงศรีอยุธยาเป็นบรรทัดฐานสำคัญ แม้เนื้อหาของเอกสารที่หลงเหลืออยู่จะมีจำนวนน้อยเนื่องจากถูกทำลาย โดยการบังคับใช้กฎหมายนั้นอาศัยจากความจำและการคัดลอกต่อกันมา เพื่อแก้ไขความบกพร่องของบทบัญญัติที่ขาดหายไป พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงทำการวินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ โดยอาศัยมูลอำนาจอธิปไตยของพระองค์เองและหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนผ่านคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ เช่น ผู้ที่เคยอยู่ในขณะตุลาการศาลครั้งเดิม อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีการพัฒนานั้นกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยามีบางส่วนที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีตประเพณี ความคิดเห็นและความต้องการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นรวมถึงสภาพสังคมในสมัยรัตนโกสินทร์อันส่งผลให้กฎหมายเดิมขัดต่อข้อพิพาทใหม่ที่เกิดขึ้นและเป็นเหตุให้บทบัญญัติของกฎหมายเก่าไม่เหมาะสมกับจารีตประเพณีใน

ขณะนั้นอีกต่อไปจึงจำเป็นต้องมีการชำระสะสางบทกฎหมายทั้งหมดที่มีอยู่โดยแบ่งเป็นหมวดหมู่และตัดส่วนที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันออกไป¹¹

การประมวลกฎหมายในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นการรวบรวมบทกฎหมายเก่าในสมัยอยุธยาที่มีใช้แค่คัดลอกตัวบทกฎหมายเดิมหรือจัดหมวดหมู่ของกฎหมายเดิมให้เป็นระเบียบเท่านั้น แต่ได้มีการเรียบเรียงถ้อยคำ โดยตัดทอนและเพิ่มเติมปรับให้เข้ากับยุคสมัยในขณะนั้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม ไม่ว่าจะเป็นวิธีการดำเนินชีวิต จารีตประเพณีที่ปฏิบัติกันมาอย่างยาวนานก็มีการแปรเปลี่ยนไป รวมถึงความคิดเห็นของประชาชนจากการก้าวข้ามสู่อีกยุคสมัยหนึ่งด้วย¹²

3.2.1 กฎหมายตราสามดวง

กฎหมายตราสามดวงเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยรวบรวมขึ้นจากกฎหมายเก่าสมัยกรุงศรีอยุธยาตลอดจนกฎหมายต่าง ๆ โดยมีการชำระและจัดทำในสมัยรัชกาลที่ 1 กฎหมายตราสามดวงถือเป็นวิวัฒนาการทางกฎหมายที่สำคัญช่วงหนึ่งในประวัติศาสตร์กฎหมายของไทย¹³ เนื่องจากเป็นกฎหมายช่วงรอยต่อระหว่างกฎหมายสมัยเก่ากับกฎหมายปัจจุบัน¹⁴ การที่ได้ชื่อว่ากฎหมายตราสามดวง เนื่องจากต้นฉบับหลวงมีตราราชสีห์ คชสีห์ และบัวแก้วประทับไว้สามดวง ในกฎหมายดังกล่าวมีบัญญัติที่เรียกว่า พระไอยการซึ่งกำหนดบทลงโทษสำหรับความผิดต่อชีวิตและความผิดต่อร่างกาย รวม 4 ลักษณะ ได้แก่ พระไอยการอาญาหลวง พระไอยการอาญาราช พระไอยการลักษณะโจร และพระไอยการลักษณะวิวาทตีต่อกัน¹⁵

วิธีการบัญญัติพระไอยการสำหรับความผิดต่อชีวิตและร่างกาย ไม่ได้มีการแบ่งแยกความผิดต่อชีวิตและความผิดต่อร่างกายแยกจากกันอย่างชัดเจน ทั้งยังปะปนไปกับความผิดฐานอื่น ๆ ปัจจุบันที่กฎหมายให้ความสำคัญเป็นเรื่องของพฤติกรรมแห่งการกระทำและผลของการกระทำเป็นหลักในการนำมากำหนดความผิดและโทษ¹⁶ สำหรับฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายปรากฏตามพระไอยการทั้ง 4 ลักษณะ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

¹¹ ร.แสงกาต์, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 1 (กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 19-21.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

¹³ ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 200 ปี กฎหมายตราสามดวง (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547), หน้า 1.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

¹⁵ ฉันทชาย โรจนสโรช, "การศึกษาทฤษฎีกฎหมายอาญาใหม่ในร่างพระราชกำหนดลักษณะประทุษร้ายแก่ร่างกายแลชีวิตรมนุษย์ รัตนโกสินทร์ ศก 118" (นิติศาสตรมหาบัณฑิต, นิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 14.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15-20.

3.2.1.1 พระไอยการอาญาหลวง

พระไอยการอาญาหลวงตราขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 1895 ตรงกับรัชสมัยของ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) และได้รับการบัญญัติเพิ่มเติมโดยพระมหากษัตริย์พระองค์ต่าง ๆ ในภายหลัง พระไอยการอาญาหลวงบังคับใช้เป็นระยะเวลาจนถึง 556 ปี จนถูกยกเลิกใน พ.ศ. 2451 โดยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127¹⁷

ฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายมีทั้งหมด 7 ฐานด้วยกันดังต่อไปนี้

1. ฐานตีกันในสถานที่ไม่สมควร ตามมาตรา 9¹⁸
2. ฐานทะนงศักดิ์สำหรับชาวต่างชาติ ม้า เรือ นำพวกถืออาวุธไป กรรโชกบ้านผู้อื่นและตีตำจำจองพันแห่งผู้นั้น ตามมาตรา 34¹⁹
3. ฐานเกาะกุมเอาตัวผู้มีความชอบอันจับกุมผู้ร้ายทำผิดไป จำจอง โปย ตี ตามมาตรา 50²⁰
4. ฐานชิงช่วงคำตีเพื่อให้ได้มาซึ่งตราสารของทางราชการ ตามมาตรา 81²¹

¹⁷ สุเมธ งานประดับและคณะ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550), หน้า 105.

¹⁸ มาตรา 9 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ที่ห้ามมิควรจะด่าจะตีจะเถียงกันแลมาด่ามาตีมาเถียงกันก็ตี คดีมิควรจะเจรจาว่ากล่าวมาเจรจาว่ากล่าวก็ตี แลผู้ใดกระทำทุจริตผิดดังนี้ ผู้นั้นเข้าในระวางอาชญาทวงขาดเหลือ ท่านให้ลงโทษ 8 สถาน สถานหนึ่งคือให้เอาตัวออกจากราชการ สถานหนึ่งคือให้ลงโทษทวนด้วยไม้หวาย 25 ที สถานหนึ่งคือให้จำไว้ให้หลาย แล้วประจาน สถานหนึ่งคือให้ไหม้จัตุระคุณ สถานหนึ่งคือให้ไหม้ทิวคูน สถานหนึ่งคือให้ไหม้ลาหนึ่ง สถานหนึ่งคือให้ภาคทัณฑ์ไว้ สถานหนึ่งคือให้อุเบกษาไว้”

¹⁹ มาตรา 34 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ผู้ใดทะนงศักดิ์สำหรับชาวต่างชาติ ม้า เรือ เอาพวกพ้องเข้าคนถือหอกดาบเขนเสลโหลท้าวแลหนเครื่องศาสตราอาวุธไปกรรโชกบ้านท่าน สับพันเรือนท่าน เอาทอกทวนทิม แสแหยเรือนท่าน พันทะลายเรือนท่านเสี้ยก็ตี ยื้อชักผลักใส่ท่านเอาไปมัดผูกตบถองตีตำจำจ้อจาค่า โชตรวนใส่ปลอก เอาโชตรวนปลอกเข้ามาเทียบเทียม เอาเชือกสอดสอดผูกตีนผูกมือก็ตี ธิราชขาดเกบเอาทรัพย์สินของสิ่งใดใดของท่านมาเปนอนาประโยชน์แห่งตนก็ตี ชมเหงเอาท่านมาเปนบ่าวไพร่ข้าคนตนก็ตี ทำอุกคดียุโรธตั้งนี้ ท่านว่ามั่นผู้ร้ายกรรโชกเบียดเบียนไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินท่านแตกฉานชานชนไป ให้ลงโทษ 6 สถาน ถ้าตีตำจำจองพันแห่ง ให้ไหม้โดยตีตำจำจองพันแห่งแต่นา 400 ขึ้นไป ให้ไหม้แต่ต้นหนังสือร้อง ถ้าแต่นา 400 ลงมาพวกซึ่งไปด้วยนั้น ให้ไหม้กิ่งผู้ลงมือ ถ้าเกบเอาทรัพย์สินของด้วย ให้เอาทรัพย์สินนั้นตั้งไหม้ทิวคูน”

²⁰ มาตรา 50 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ผู้ใดใคร่รู้เห็นเปนใจเข้าช่วยชวงชิงเอาผู้ทำร้ายต่อกับกฎหมายสำหรับแผ่นดินไว้ก็ตี แลเกาะกุมเอาตัวผู้มีความชอบอันจับกุมผู้ร้ายทำผิดนั้นไปจำจองโปยตีประการใดก็ตี แลมีผู้รู้เห็นนั้นทำผิดมิได้เอามาว่าเรียนพิศทูล ท่านให้ลงโทษแก่ผู้ชวงชิงเกาะกุมไว้แก่ผู้รู้เห็นมิได้เอามาว่ากล่าวนั้นในข้อเลมิต ในรวางเลมิต 6 สถาน แลให้ไหม้โดยตีตำจำจองนั้น”

²¹ มาตรา 81 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ราษฎรไพร่ฟ้าข้าไทยอยู่เมืองนอกก็ตีในเมืองก็ตี แลเจ้าขุนมุนนายแลเจ้ากรมให้ตราสารไปเอามา มีผู้ป้องกันบังอาจชิงช่วงคำตีเหนือตราสารตั้งนั้น ท่านว่ามั่นผู้นั้นบังอาจเลมิตเหนือพระราชอาษา ท่านให้ลงโทษ 3 สถาน ๆ หนึ่งให้ไหม้จัตุระคุณ 1 สถานหนึ่งให้ทวนด้วยลวดหนึ่ง 50 ที 1 สถานหนึ่งให้ตัดมือเสีย 1”

5.ฐานเป็นผู้รับร้องทุกข์ราชการ อ้างศักดิ์สำหาวไปยื้อชักเอาไพร่พลเมืองผู้ต้องคดี และหนีต้องคดีมาจำจองตีโดยโดยพลการ ตามมาตรา 110²²

6.ฐานฟันแทงกันตาย หรือทำร้ายกัน ตามมาตรา 10²³

7.ฐานพาพวกไปขับไล่ตีตำพินแทงผู้ไปทำราชการตามที่พระเจ้าอยู่หัวใช้ถึงตาย หรือบาดเจ็บ ตามมาตรา 96²⁴ ซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลเหล่านี้ในฐานะที่เป็นผู้ไปราชการ ตามที่พระเจ้าอยู่หัวใช้เป็นพิเศษ

²² มาตรา 110 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัวมีที่เสด็จพระราชดำเนิน ไปการณรงค์สงครามก็ตี ไปประกาศแห่งใดใดก็ดี ท่านหมื่นให้มีผู้กราชบาดล้างพระเจดีย์พระศรีมหาโพธิ์พระวิหารกุฏิสถานบริเวณวนาวาศักอันเลย ถ้าผู้ใดขึ้นกระทำ ท่านจะให้ทวนด้วยลวดหนึ่ง 10 ที

อนึ่งท่านให้ห้ามปากเสียง อย่าให้มีสนั่น แต่ขันดาขุนมนายหัวหมื่นแต่นา 400 ขึ้นไป ถ้าผู้ใดเลมิตที่หนึ่ง ท่านให้ตราคอ ถ้าสองที ท่านให้ตี ถ้าถึงสามที ท่านให้ใส่คางให้หลาบ แลทูลแต่พระเจ้าอยู่หัว แล้วจึงให้พันโทษ ถ้าต่านา 400 ลงมา ถ้าแลเลมิตที่หนึ่ง ดีต่อ 3 ที เลมิตสองที ดีต่อ 6 ที เลมิตถึงสามที ท่านให้ใส่คางถึงวัน ถ้าไพร่เลมิตสองที ดีต่อ 9 คาบ เลมิตสามที ให้ตีด้วยไม้ทวาย 10 ที

อนึ่งพระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับแห่งใดใดก็ดี ให้ขุนมนายว่าแต่ไพร่ทำข้าไทซึ่งพยาบาลนั้นให้ขุดขุมจงทุกกะสัดหนักแล้วให้กลบเสีย ถ้าผู้ใดเลมิตแลหมื่นทำดังนี้ แลท่านให้ผู้เหนนั้นมัดไปเวนแก่ผู้ถือพระราชอาษา ให้ลงโทษด้วยไม้ทวาย 5 คาบแลจำให้มันกลบเสีย

อนึ่งผู้ใดเลมิตเข้าล้างสถานอารามหน้าจวนหน้าที่แลถนนแลศาลาในเมืองนอกเมืองหมื่นค่านักก็ตี ผู้ใดเหน ให้จับเอาผู้ล้างผู้ไปทำลายนั้นมาบอกกล่าว จะให้ลงโทษทวนด้วยไม้ทวาย 10 ที แล้วให้ใหม่โดยมั่งง่าย เปนเบี้ยคนละสามพันไว้ซ่อมแปลงณศาลาอารามในสถานนั้น ถ้าผู้ใดกระทำความในหน้าทับหน้าจวนผู้ใดแลหมื่นจับกุมมาว่าใช้ ท่านให้ลงโทษแก่เจ้าจวนเจ้าทับนั้น”

²³ มาตรา 10 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ห้ามมิให้ฟันแทงกันตายแลมิให้ทำร้ายในแผ่นดินท่าน ผู้ใดผู้ใดทงนงศักดิ์สำหาวทำล่วงเกินพระราชบัญญัติ ผู้นั้นต้องในระวางบังอาจ ท่านให้ลงโทษ 8 สถาน สถานหนึ่งคือให้ฆ่าผู้ร้ายนั้นเสีย สถานหนึ่งคือให้ตัดตีนตัดมือ แล้วประจาน สถานหนึ่งคือให้ทวนด้วยลวดหนึ่งไม้ทวาย 50 ที สถานหนึ่งคือให้จำไว้ แล้วเอาตัวลงทนายข้าง สถานหนึ่งคือให้ไหม้จตุระคุณ แล้วเอาตัวลงเปนไพร่ สถานหนึ่งคือให้ไหม้ตรีคุณ สถานหนึ่งคือให้ไหม้ทวีคุณ สถานหนึ่งคือให้ไหม้ลาหนึ่ง

แลโทษ 8 สถานซึ่งมีในมาตรา 10 บทนี้ ควรด้วยราชทัณฑ์สถานใด ก็ให้เอาแต่สถานหนึ่ง โทษทั้งนี้แล้วแต่พระเจ้าอยู่หัวจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

อนึ่งแต่นา 10000 ลงมาถึงนา 200 ถ้ายังเปนพาลยังพึงฝึกสอนแลมิตด้วยการเลมิตพระราชอาษาแต่ทีหนึ่ง พึงให้ทรงพระกรุณาภาคทัณฑ์ไว้ ถ้าเปนไพร่มาเปนหมื่นพันจำเสมีรแมนมิด ท่านให้ภาคทัณฑ์ไว้ครั้งหนึ่งสองครั้ง ถ้าขุนหมื่นพันจำเสมีรมาเปนขุนนางผู้ใหญ่ผิดในราชการ มิให้ภาคทัณฑ์เลย ถ้าเปนไพร่ครั้งบุญให้ได้เปนขุนนางผู้ใหญ่ทีเดียวแมนมิดด้วยราชการ ท่านให้ภาคทัณฑ์ไว้ก่อน เพราะแต่ก่อนยังหาภาคทัณฑ์มิได้ ถ้าเปนโทษ 3 ประการคือมิดเมียท่าน คือเปนโจร คือฟันแทง ท่านมิให้ภาคทัณฑ์ไว้เลย”

²⁴ มาตรา 96 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง พระเจ้าอยู่หัวใช้ไปทำการสิ่งใด ๆ ก็ดี แลมีผู้บังอาจพาเอาเพื่อนฝูงพวกพี่น้องไปขับไล่ตีตำพินแทงผู้ไปทำราชการนั้นก็ แลการสิ่งใดอันท่านตกแต่งไว้แลมันทำลายล้างเสียก็ตี ท่านว่ามันคือผู้ร้ายบังอาจให้ลงโทษในรวางราชไร้พระเจ้าอยู่หัว ถ้าแลผู้ร้ายนั้นมันฆ่าตีพินแทงผู้ไปทำราชการนั้นถึงตาย ท่านให้ฆ่าผู้ร้ายบังอาจนั้นเสีย ส่วนทรัพย์สิ่งสิ้นช้านคน ให้รับราชบาตเอาเปนหลวงจนสิ้น ถ้าแลหมื่นตายแต่ลำบากเจ็บปวด ท่านให้จำไว้ แล้วไหม้จตุระคุณ ถ้าแลมันจะขอทำการนั้นใช้ ให้มีผู้รับตัวมันจงหมั้นคง จึงให้มันกระทำการนั้นโดยใจมัน ถ้าแลมันทำการนั้นมิได้ ท่านให้จำมันไว้โดยยะถากำมัน อนึ่งถ้าฟันแทงมิตตายแต่ลำบากเจ็บปวด ท่านให้ตัดนิ้วมืออย่าให้กุมตัมอาวุธได้แลให้ทวนด้วยลวดหนึ่ง 50 ที ถ้าฟันแทงแลเล่นหนีรอดก็ตี แลมีผู้ชิงหอกดาบไว้ก็ตี ให้ตัดนิ้วมือแต่ข้อหนึ่งจงทุกนิ้ว แล้วให้ทวนด้วยลวดหนึ่ง 25 ที ถ้าแลวางพินแทง หมื่นได้ฟันแทงนั้น ให้ทวนด้วยลวดหนึ่ง 15 ที แลส่งไปยังธรรมาธิกรให้ใหม่โดย

จะเห็นได้ว่ามาตรา 10 และมาตรา 96 เป็นความผิดที่เกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เพราะมีความตายเข้ามาเกี่ยวข้อง ต่างจากความผิดในมาตรา 9 มาตรา 34 มาตรา 50 มาตรา 81 และมาตรา 110 ซึ่งเป็นความผิดต่อร่างกายโดยแท้

3.2.1.2 พระไอยการอาญาราช

พระไอยการอาญาราชตราขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ.1902 ภายหลังจากการตรา พระไอยการอาญาหลวงออกใช้บังคับ พระไอยการอาญาราชนั้นปรากฏในยุคสมัยของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ทั้งยังถูกยกเลิกเมื่อใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 เช่นเดียวกับพระไอยการอาญาหลวง เป็นกฎหมายที่ห้ามบุคคลผู้มีมูลกรณีวิวาท ไม่ให้ทำกฎหมายเอาเองหรือตั้งศาลขึ้นชำระความเอาเอง โดยกฎหมายฉบับนี้มีเนื้อหาเพียง 18 มาตราเท่านั้น²⁵

ฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายมีทั้งหมด 3 ฐานด้วยกัน ดังต่อไปนี้

1.ฐานละเมิดทำหนังสือคำร้องโดยผู้ถูกฟ้องจับตัวผู้ฟ้องคดีไปโดยรันด่าตี ตามมาตรา 6

2.ฐานตีผู้อื่น ตามมาตรา 9

3.ฐานละเมิดทำหนังสือฟ้องโดยฝ่ายหนึ่งจับอีกฝ่ายหนึ่งไปจองจำมัดผูกตีโดย ตามมาตรา 14

ความผิดทั้ง 3 ฐาน ตามพระไอยการอาญาราชเป็นความผิดต่อร่างกายเท่านั้น ไม่มีความผิดต่อชีวิตเข้ามาปะปนเหมือนพระไอยการอาญาหลวง พระไอยการลักษณะโจรและพระไอยการลักษณะวิวาทตีต่อกัน ซึ่งจะได้กล่าวถึงเนื้อหาในส่วนถัดไป

3.2.1.3 พระไอยการลักษณะโจร

นอกจากพระไอยการอาญาหลวงและพระไอยการอาญาราชแล้ว สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ก็ได้มีการตราพระไอยการลักษณะโจรขึ้น โดยมีเนื้อหาทั้งสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติอยู่ในฉบับเดียวกัน ในส่วนกฎหมายสารบัญญัติแบ่งความผิดออกเป็นอุกฤษฏ์ มหันตโทษ มัชฌิมโทษและลหุโทษ²⁶ จำแนกประเภทโจรออกเป็น 16 ประเภท²⁷ ส่วนกฎหมายวิธีสบัญญัติมี

บาทเจบนัน แล่นหรือดั้น แลงพินจแห่งนั้น ถ้าจะไล่ตัดนิ้วมือ ให้ไล่นิ้วละ 150000 ถ้าไล่ลวดหนัง ให้ไล่สามที่ต่อแสน เบี้ยไล่นิ้วมือไล่ลวดหนังนั้นให้เอาเข้าท้องพระคลังหลวง”

²⁵ สุเมธ จานประดับและคณะ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก, หน้า 111.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 91.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 92.

เนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการจับกุมผู้กระทำความผิด การสืบสวนสอบสวน การพิจารณาคดีรวมถึงการลงโทษ²⁸

ฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายมีทั้งหมด 14 ฐานด้วยกันดังต่อไปนี้

1. ฐานปล้นสะดมพินแห่งเจ้าทรัพย์บาดเจ็บ และเก็บเอาทรัพย์ไปตามมาตรา 55²⁹ ผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้เป็นโจรปล้น คือ โจรคบพวกเพื่อน 10 20 30 คน ไปปล้นบ้านปล้นเรือนแล้วเก็บเอาทรัพย์ทิ้งปวงไป³⁰

2. ฐานเป็นโจรตัดช่องย่องเบาพินแห่งเจ้าทรัพย์บาดเจ็บ และเก็บเอาทรัพย์ไปตามมาตรา 56³¹

3. ฐานเอาหอกดาบแหลนหลาวหรือสิ่งอื่น แสหรือแทงเรือนผู้อื่น ถูกผู้อื่นในเรือนบาดเจ็บตามมาตรา 89³²

4. ฐานวิวาททุบถองตีต่อกัน เอาหอกดาบศาสตราวุธพินแห่งผู้อื่นบาดเจ็บสาหัสตามมาตรา 97³³

5. ฐานลักทรัพย์แล้วพินแห่งเจ้าทรัพย์บาดเจ็บหรือตายตามมาตรา 61³⁴

²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 91.

²⁹ มาตรา 55 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง โจรปล้นสะดมพินแห่งเจ้าทรัพย์บาดเจ็บแลเก็บเอาทรัพย์สิ่งสิ้นไป ให้เร่งเอาทรัพย์จงถวน แล้วรีบราชบาตโจรแลพวกโจรให้สิ้นเชิง เอาบุตรภรรยาเป็นคนน้ำร้อน แลให้ตัดนิ้วมือโจรแลพวกซึ่งได้ลงมือนั้นเสียทั้ง 10 นิ้ว อย่าให้กุมศาสตราวุธได้ แลให้ตัดหูโจรปล้นพวกโจรปล้นได้ลงมือนั้นข้างหนึ่งด้วย แลพวกไปด้วยหมีได้ลงมือ ให้ทวน 60 ที

อนึ่งโจรปล้นเอาแต่ทรัพย์สิ่งของท่านไป ให้เร่งเอาทรัพย์แลรีบราชบาต เอาบุตรภรรยาเป็นคนน้ำร้อน แลให้ตัดนิ้วมือเสีย 10 นิ้ว นาบเท้าทั้งสองข้าง ถ้าโจรสะดมเอาแต่ทรัพย์สิ่งของท่านไป ให้เร่งเอาทรัพย์แลรีบราชบาตเอาบุตรภรรยาเป็นคนน้ำร้อนแล้วให้ทวนโจรพวกโจรโดยขนาด ถ้าสะดมหมีได้ทรัพย์ท่านไป ให้ทวนโจรแลพวกโจรคล 60 ที ให้เอาตัวจำไว้ณคุก”

³⁰ สุเมธ จานประดับและคณะ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก, หน้า 92.

³¹ มาตรา 56 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง โจรตัดช่องย่องเบาพินแห่งเจ้าทรัพย์บาดเจ็บแลเก็บเอาทรัพย์สิ่งของไป ให้เอาทวนทรัพย์ตั้งใหม่ทวิคูณ แลใหม่โดยบาตเจ็บอีกโสดหนึ่ง แล้วให้ทวนโจรแลพวกโจร 60 ที ถ้าตัดช่องย่องเบาเอาทรัพย์ไป ให้เอาทวนทรัพย์ตั้งใหม่ทวิคูณ แล้วให้ทวนโจรแลพวกโจรคล 60 ที ถ้ายังมีทันได้ทรัพย์ไป ให้ทวน 30 ที เอาตัวจำไว้ณคุก”

³² มาตรา 89 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ผู้ใดเอาหอกดาบแหลนหลาวสาระพะสิ่งใดแสเรือนแทงเรือนท่าน ผู้แส้นั้นมีบันดาศักแลแสไม่ต้องคนในเรือนในใส่คตจริงเหล็กไว้ 7 วัน แล้วให้ใหม่ 220000 ถ้าแลต้องคนในเรือนบาดเจ็บ ให้ทวนด้วยลวดหนึ่ง 15 ที แล้วส่งสัจไปยังแพ่งให้ใหม่โดยบาดเจ็บนั้น”

³³ มาตรา 97 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง วิวาททุบถองตีต่อกันเอาหอกดาบศาสตราวุธพินแห่งท่านบาดเจ็บสาหัส ท่านว่าคือจำพวกโจร ให้ทวนด้วยลวดหนึ่งโดยสกรรมิสกรร แล้วให้ใหม่โดยขนาน”

³⁴ มาตรา 61 บัญญัติไว้ว่า

- 6.ฐานล่องลงผู้อื่นไปฆ่าไปตีถึงบาดเจ็บหรือตายตามมาตรา 63³⁵
- 7.ฐานลอบฟันแทงผู้อื่นบาดเจ็บ บาดเจ็บสาหัสหรือตายตามมาตรา 65³⁶
- 8.ฐานใช้หอก ดาบ หรือศาสตราวุธอื่นไปฟันแทงผู้อื่นบาดเจ็บสาหัสหรือตายตามมาตรา 69³⁷
- 9.ฐานถือมีดพร้าหรือศาสตราวุธไปลักหมาก พลุ กล้วย อ้อย หรือเครื่องอัญมณีในไร่สวนผู้อื่นในเวลากลางคืน และโดยตีฟันแทงเจ้าของบาดเจ็บหรือตายตามมาตรา 70³⁸
- 10.ฐานล่องลงลูกหลานผู้อื่นแก่เก็บเอาทรัพย์ แล้วฟันแทงบาดเจ็บหรือตายตามมาตรา 72³⁹
- 11.ฐานเป็นโจรตัดพกลอบลักตีชิงทรัพย์ในทางบก ทางเรือ ฟันแทงเจ้าทรัพย์บาดเจ็บหรือตายตามมาตรา 73⁴⁰

“มาตราหนึ่ง ผู้ร้ายล้วงลักทรัพย์ของท่านไป จับได้เป็นลั้งว่าลักท่านจริง ท่านให้ทวนด้วยไม้หวายโดยขนาด ส่วทรัพย์สิ่งของผู้ร้ายนั้นให้เก็บเอาจงสิ้น แล้วให้เอาทรัพย์ซึ่งล้วงลักไปนั้นตั้งใหม่ทิวคูน คินทุนให้เจ้าทรัพย์ เหลือนั้นเป็นสินไหมกิ่งพินอยกิ่ง ส่วนตัวผู้ร้ายมันลักนั้น ให้ศักรูปอันลักไว้ณออกผู้ร้าย แล้วให้เอาตัวมันผู้ร้ายจำไว้ใช้ราชการเมืองท่าน ถ้าแลมันคนร้ายล้วงลักนั้นฟันแทงเจ้าของบาศเจบ ท่านให้ตัดนิ้วมือนั้นคนร้ายนั้นเสีย อย่าให้มันกุมเครื่องศาสตราวุธได้ ถ้าฟันแทงเจ้าของตาย ท่านให้ฆ่ามันคนร้ายนั้นเสียตกไปตามกันโดยพระราชกฤษฎีกา”

³⁵ มาตรา 63 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ผู้ร้ายล่องลงท่านไปฆ่าไปตีเสีย ท่านให้ฆ่าผู้ร้ายนั้นเสีย ถ้ามีเพื่อนไปด้วยแลเพื่อนนั้นได้ฟันแทงด้วย ให้ฆ่าเสียด้วย ถ้าแต่บาศเจบ ให้ตัดนิ้วมือผู้ร้ายนั้นเสีย”

³⁶ มาตรา 65 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ผู้ใดลอบแทงฟันชัตท่าน แลยังมีทันทำแก่ท่าน ๆ จับได้ ให้เอามันผู้ลอบทำแก่ท่านนั้นมาจ้องแงง เอาขึ้นขาหย่างประจาร ปลงลงทวนด้วยลวดหนึ่ง 30 ที ถ้าตีฟันแทงบาศเจบ ให้ตัดนิ้วมือเสีย ถ้าตีฟันแทงถึงขาหัด ให้ตัดนิ้วทั้งนิ้วตีนนิ้วมือเสียจงสิ้นนิ้ว ถ้าถึงตาย ให้ฆ่าผู้ร้ายนั้นเสีย”

³⁷ มาตรา 69 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ต่าตีกันจับหอกดาบศาสตราวุธไปฟันแทงท่านบาศเจบขาหัดแลตาย ท่านว่าจำพวกโจรกรรโชกบ้านเมืองท่าน ให้ใส่คธา เอาขึ้นขาหย่างผจาร แล้วปลงลงทวน 50 ที ทำลั้งส่งไปยังแพ่ง ถ้าตาย ให้ฆ่าผู้นั้นเสียให้ตกไปตามกัน ถ้าทรงพระกรุณาบให้ฆ่าตีเสีย ให้ส่งลงหญ้าข้างต้นท่าน”

³⁸ มาตรา 70 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ถือมีดพร้าเครื่องศาสตราวุธไปด้อมมองลักหมากลักพลุกกล้วยลักอ้อยเครื่องอัญมณีในไร่สวนท่านเพลากลางคืน ท่านว่าคือโจร ให้มัดผจารไปถึงตะแลงแกง ให้ตีด้วยไม้หวาย 60 ที ให้ใช้ของท่าน ถ้ามันโยฟันแทงเจ้าของมีบาศเจบ ให้ไหมโดยบาศเจบ ถ้าถึงตาย ให้ฆ่ามันเสีย”

³⁹ มาตรา 72 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ลูกหลานท่านใส่รูปประพันสิ่งของไว้ ผู้ใดล่องเอาลูกหลานท่านไปแก่เก็บเอาทรัพย์สิ่งของของท่านให้ทวนให้ตัดนิ้วมือโจรนั้นเสียจงสิ้นนิ้ว ถ้าตีฟันแทงมีบาศเจบ ให้ตัดตีนสิ้นมือ ถ้าฟันแทงล้มตาย ให้ฆ่าผู้ร้ายนั้นเสีย”

⁴⁰ มาตรา 73 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ถ้าโจรตัดพกลอบลักตีชิงในทางเรือก็ตี ตัดพกลอบลักตีชิงเอาทรัพย์สิ่งของวัวต่างควายต่างในหนทางบกก็ตี ถ้าโจรฟันแทงเจ้าบ้านเจ้าเรือนเจ้าสินตาย ท่านว่าให้ฆ่าโจรนั้นเสีย ส่วนเพื่อนโจรหมีได้ลงมือ ให้ตัดตีนสิ้นมือมันนั้นเสียด้วย ถ้าแลโจรนั้น

12.ฐานลอบทุบตีฟันแทงตบลงผู้อื่นบาดเจ็บหรือตายตามมาตรา 88⁴¹

13.ฐานทำร้ายเจ้าบ้านเจ้าเรือนซึ่งตนหลอกให้ออกมาบาดเจ็บหรือตายตาม
มาตรา 90⁴²

14.ฐานปรักปรำว่าผู้อื่นลักทรัพย์ตน แล้วผูกมัดจำจองตีค่าฟันแทงถึงบาดเจ็บ
หรือโบยตีฟันแทงถึงตายตามมาตรา 140⁴³

จะเห็นได้ว่า ความผิดทั้งหมด 14 ฐานที่กล่าวมา มีเพียงความผิดตาม
มาตรา 55 มาตรา 56 มาตรา 89 และมาตรา 97 เท่านั้นที่เป็นความผิดต่อร่างกาย ส่วนความผิดตาม
มาตรา 61 มาตรา 63 มาตรา 65 มาตรา 69 มาตรา 70 มาตรา 72 มาตรา 73 มาตรา 88 มาตรา 90
และมาตรา 140 ล้วนเป็นความผิดที่ปะปนระหว่างความผิดต่อชีวิตกับความผิดต่อร่างกาย
นอกจากนั้นพระไอยการลักษณะโจรยังได้กล่าวถึงบาดเจ็บสาหัส นอกเหนือจากผลของความเสียหาย
ในลักษณะบาดเจ็บหรือตายที่ปรากฏในมาตรา 65 มาตรา 69 และมาตรา 97 ด้วย

มาตรา 69 มาตรา 70 มาตรา 89 และมาตรา 97 เป็นการทำร้ายร่างกายโดยใช้
อาวุธประกอบ ไม่ว่าจะใช้หอกก็ดี ดาบก็ดี เหลนก็ดี หลาวก็ดี มีดพร้าก็ดี หรืออาวุธอื่นใดก็ดี แสดงถึง
เหตุจรรยาต่อความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าการทำร้ายร่างกาย
ตามปกติ

3.2.1.4 พระไอยการลักษณะวิวาทตีต่อกัน

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับมูลคดีวิวาทตีต่อกัน อันเป็น
ต้นเหตุทำให้เกิดข้อพิพาทโต้แย้งระหว่างบุคคล เช่น การทำร้ายซึ่งกันและกัน การหมิ่นประมาท
เป็นต้น⁴⁴ ทั้งที่เป็นการชกต่อยกันหรือใช้อาวุธทั้งของมีคมและไม่มีคมทำร้ายกัน เป็นเหตุให้ผู้ถูก
ทำร้ายได้รับอันตรายหรืออันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย โดยแบ่งลักษณะการกระทำผิดเป็นหลาย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ฟันแทงเจ้าทรัพย์แต่บาดเจ็บ ให้ตัดนิ้วตีนนิ้วมือโจรนั้นเสีย อย่าให้กุมเครื่องศาสตราวุธได้ แล้วให้ไหมโดยขนาด ถ้าโจรนั้นหนีได้ฟันแทง
เจ้าทรัพย์ให้บาดเจ็บ ให้ตัดแต่นิ้วมือโจรนั้นเสีย แล้วให้ไหม ถ้าปล้นลักหนีได้ทรัพย์ อย่าให้ไหมโจรนั้นเลย”

⁴¹ มาตรา 88 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ผู้ร้ายลอบทุบตีฟันแทงตบลงท่านมีบาดเจ็บ ท่านว่าให้ทวนด้วยลวดหนึ่งโดยสะกันมัสกัน แล้วให้ไหมโดยบาด
เจ็บนั้น ถ้าทุบตีฟันแทงตบลงถึงตาย ให้ฆ่าผู้ร้ายนั้นเสีย”

⁴² มาตรา 90 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ถ้าจะทำร้ายแก่เจ้าบ้านเจ้าเรือน แลชดทั้งให้เจ้าบ้านเจ้าเรือนรู้สึกออกมา แลมีพันทำร้ายแก่เจ้าบ้านเจ้าเรือน
แลเจ้าบ้านเจ้าเรือนจับได้ ท่านว่าให้ทวนด้วยลวดหนึ่ง 25 ที่ 30 ที่ ถ้าทำร้ายแก่เจ้าบ้านเจ้าเรือนบาดเจ็บ ท่านว่าให้ตัดนิ้วมือเสีย แล้ว
ให้ไหมโดยบาดเจ็บนั้น ถ้าแลถึงตาย ท่านว่าให้ฆ่าผู้ร้ายนั้นเสีย”

⁴³ มาตรา 140 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ท่านหนีได้เป็นโจรลักสิ่งของ ๆ ตน จับกุมผู้ท่านว่าลักของตน ให้ไหมเท่าทรัพย์ซึ่งตุนั้น ถ้าผูกมัดจำจองตีค่าฟัน
แทง ให้ไหมให้แก่ผู้เจ็บโดยบาดเจ็บ ถ้าโบยตีฟันแทงถึงตาย ให้ฆ่าเสียตกไปตามกัน”

⁴⁴ สุเมธ จานประดับและคณะ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก, หน้า 71-75.

ลักษณะและกำหนดโทษพร้อมทั้งค่าเสียหายสำหรับการกระทำแต่ละลักษณะไว้แตกต่างกัน นอกจากนั้นยังมีบทบัญญัติที่แสดงถึงผู้ใหญ่ต้องมิเมตตาและผู้น้อยควรให้ความเคารพผู้ใหญ่ การให้อภัยและการรักษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอันเป็นลักษณะของคนไทย เช่น ในกรณีที่เกิดการทะเลาะกันในครัวเรือน หากผู้เสียหายไม่ได้รับอันตรายสาหัส ให้ผู้ปกครองบ้านเมืองว่ากล่าวตามความผิดและตามลำดับการเป็นผู้ใหญ่ผู้น้อย โดยให้ขอมาทำขวัญกัน หรือหากผู้ใหญ่บันดาลโทสะตีทารกก็น่าจะต้องเสียค่าเสียหายเป็นเท่าตัว⁴⁵

พระไอยการลักษณะวิวาทคดีต่างกันมีทั้งเนื้อหาของการกระทำความผิดเรื่องหมิ่นประมาทปะปนกับเรื่องทำร้ายร่างกาย ในส่วนของบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีมาตราที่เกี่ยวข้องตั้งแต่มาตรา 23 จนถึงมาตรา 30 ดังต่อไปนี้

มาตรา 23 ความผิดฐานวิวาทกันโดยมีการทำร้ายกันด้วยมือ⁴⁶

มาตรา 24 ความผิดฐานวิวาทกันโดยมีการเอาของเหลวหรือของเปียกชั้ตสาดกัน⁴⁷

มาตรา 25 ความผิดฐานวิวาทกันโดยมีการเอาของสกปรกชั้ตสาดกันหรือถ่มน้ำลายใส่กัน⁴⁸

มาตรา 26 ความผิดฐานชกตีกันไม่ถึงขั้นบาดเจ็บล้มตาย⁴⁹

มาตรา 27 ความผิดฐานวิวาทตีกันแล้วเอาข้าวของโยนใส่หรือตี ผลักให้โดนข้าวของ จองจำให้ตาย ทำให้จมน้ำ เอากระสุนยิง ทิ่มด้วยเล็บ กัดด้วยฟัน⁵⁰

⁴⁵ ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์, "กฎหมายตราสามดวง" ประมวลกฎหมายฉบับแรกแห่งสมัยรัตนโกสินทร์, ใน เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ปีที่ 14 ฉบับที่ 156 ประจำเดือนสิงหาคม 2558 นาริลักษณ์ ศิริวรรณ, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558), หน้า 35.

⁴⁶ มาตรา 23 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง วิวาทชกตีทุบถองตบปิดข่วนด้วยมือก็ดี เอาถุงเอาผ้าพาดตีท่านก็ดี แผลลักใส่ท่านให้กะทบกะเบื่องไหม้หนาม อัดสินลาแกลงก็ดี ประการท่านให้ไหม้เสมอศักดิ์มือ”

⁴⁷ มาตรา 24 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง วิวาทกันจับเอาดินเปียกเข้าเปียกขึ้นเนื้อขึ้นปลาสดทรายเปียกทั้งชั้ตท่านก็ดี ให้ไหม้เสมอศักดิ์มือ ถ้าสาดชั้ตท่านด้วยน้ำฝิ่งน้ำอ้อยน้ำมันแลเมตเข้าเปลือกก็ดี ให้ไหม้ทั้งศักดิ์มือ”

⁴⁸ มาตรา 25 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง วิวาทต่อกัน แลมันเอาสิ่งอันโสโครกทั้งชั้ตต้องท่านก็ดี ถ่มน้ำลายรดท่านต้องท่านก็ดี ให้ไหม้เสมอศักดิ์มือ”

⁴⁹ มาตรา 26 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง ชกตีกันข้ำแลฟกข้ำคำซับแตกกลายชั้นหักบอดตายก็ดี ถัดด้วยไม้ ให้บวกกิ่งมือ ถ้าฟันแทงด้วยเหล็กให้ไหม้ 2 เท่ามือ”

⁵⁰ มาตรา 27 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง วิวาทตีกัน จับเอาสันมีดพร้าสันทอกสันดาป้อนอดก้อนดินกระเบื้องเมตกรวดหินสินลาแกลงงาเขี้ยวกระดูก หอยเอนก็ดี เข่าก้อนแห้งขนมแห้งขังน้ำตานปีกน้ำอ้อยงบแลสรพพองแลตันเข้าตันหญ้าหยากเยื่อก้อนเนื้อแห้งปลาแห้งตัวปลา

มาตรา 28 ความผิดฐานวิวาทกันแล้วเอาของร้อนสาด เอาของไม่มีคมฟันแทง เอาปืนยิง เอาหนังสือตี เอาบาตรตี หรือเอาของมีคมหรือมีไฟทำร้าย⁵¹

มาตรา 29 ความผิดฐานทำร้ายถูกอวัยวะสำคัญ⁵²

มาตรา 30 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายกรณีที่เกี่ยวข้องเป็นบาดเจ็บสาหัส⁵³

การกำหนดโทษตามพระโอัยการฉบับนี้จะพิจารณาจากความร้ายแรงของสิ่งที่ใช้ในการทำร้าย ไม่ว่าจะเป็นศักดิ์มือ ศักดิ์ไม้ ศักดิ์เหล็ก การทำร้ายผู้อื่นด้วยศักดิ์มือ⁵⁴ ได้แก่ การชกตี ทบ ถอง บิด ช่วนด้วยมือ เอาถุงผ้าฟาดตีผู้อื่น ผลักไสผู้อื่นให้กระทบกระเบื้อง ไม้หนาม อิฐ ศิลา แลง หรือ การเอาดินเปียก เนื้อสด พลาสติก น้ำผึ้ง น้ำอ้อย น้ำมัน ใช้น้ำขี้ดผู้อื่น เป็นต้น⁵⁵ การทำร้ายผู้อื่นด้วยศักดิ์ไม้ ได้แก่ การเอาสิ่งโสโครกทิ้งช้ดผู้อื่น ถ่มน้ำลายรดผู้อื่น⁵⁶ เอาสันมีด สันพริ้ว สันหอก สันดาบ ก้อนอิฐ ก้อนดิน หวายฟาดผู้อื่น ผลักผู้อื่นให้กระทบหอก ดาบ มีด พริ้ว ขวาน จนได้รับบาดเจ็บ เป็นต้น⁵⁷ ส่วนการทำร้ายผู้อื่นด้วยศักดิ์เหล็ก ได้แก่ การเอาไฟจุดน้ำร้อนรดสาดผู้อื่น เอามีด

สาดเปียกหนังด้ายเชดจุกกะเทียมจุกหอมช่างิงกล้วยท่านอ้อยแล้ขี้ม้าขี้วัวขี้ควายขี้ข้างลูกไม้ใบไม้ทั้งกิ่งกะลาเชือกเถาว์ลหวายฟาดตีทิ้งช้ดท่านก็ดี แล้จำท่านให้ตายด้วยชื้อคาไซ้รตรวนก็ดี ผลักท่านให้กระทบหอกดาบมีดพริ้วขวานสิ่วแหลนแหลกหลาวแหลกฉมวกดักมีบาทเจบก็ดี แล้ทำท่านให้จมน้ำก็ดี เอาสุยยิงท่านก็ดี หยิกด้วยเล็บกันด้วยฟันก็ดี ประการเท่านี้ให้ใหม่เสมอศักดิ์ไม้”

⁵¹ มาตรา 28 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง วิวาทกันจับเอาไฟจุดน้ำร้อนรดสาดท่านก็ดี เอาทองคำเงินทองแดงสำริดทองเหลืองทองขาวสังกะสีตีบุกชั้นร้อนหอกดาบมีดพริ้วขวานสิ่วแหลนแหลกหลาวแหลกฉมวกอันมิได้คมมิได้แหลมฟันแทงท่านต้องเนื้อหนังแตกพังบาทเจบก็ดี เอาปืนยิงท่านก็ดี ประการเท่านี้ให้ใหม่เสมอศักดิ์เหล็ก ถ้าเอาหนังสือตีท่าน ให้ใหม่เท่าเหล็ก เหตุทำให้เปนจันไรแก่ท่าน ถ้าเอาบาตโขกบาดตีท่านให้ใหม่ 2 เท่าเหล็ก อนึ่งเอาเหล็กมีคมมีแหลมแล้เครื่องสาดรารูเปนไฟไปต้องไปตีฟันแทงท่าน ให้ใหม่ 2 เท่าเหล็ก”

⁵² มาตรา 29 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง วิวาทตีกันถูกที่สำคัญตายนั้นมี 8 แห่ง คือตีถูกที่กำदन 1 ต้นคอ 1 จมูกหัก 1 แสกหน้า 1 เปรียงหู 1 ปลายคาง 1 ชายโครง 1 ขากันไทร 1 ฟันแทงกันถูกที่สำคัญตายนั้นมี 8 แห่ง คือคอ 1 ไหล่รวบ 1 รักแร้ 1 รานวม 1 ทรวงอก 1 พุง 1 ไซ้ตัน 1 ถ้าตีกันด้วยไม้ดบองไม้คสิไม้ด้าจอบไม้ขวานไม้คอกแล้สรรพไม้อันใหญ่ก็ดี ต้องที่สำคัญที่ตาย ให้เอาเปนตีตายด้วยเหล็ก ถ้าผิดที่สำคัญที่ตายแล้ตายนั้นให้เอาเปนตีตายด้วยไม้ ตำน่า 400 ลงมาให้ใหม่ปลุกตัว แล้ให้ใหม่เอาบันดาศักดิ์ผู้ตายตั้งใหม่โดยตีฟันแทงท่านตายเปนสินไหมกึ่งเปนพินัยกึ่ง”

⁵³ มาตรา 30 บัญญัติไว้ว่า

“มาตราหนึ่ง วิวาทตีฟันแทงกัน ถูกหูขาดทั้งสองข้างก็ดี ตาบอดทั้งสองข้างก็ดี ข้อมือหักข้อแขนหักทั้งสองข้างก็ดี แฉ้งขาหักทั้งสองข้างก็ดี ลิ่นด้วนจุกด้วนก็ดี ได้ชื้อว่าขาหัก ให้ใหม่จตุรคูน ถ้าขาดข้างหนึ่งวันข้างหนึ่งลิ่นแหว่งก็ดี ได้ชื้อว่าขาหัก ให้ใหม่ตรีคูน ถ้าช้านวมทั้งตัวลำบากปางตายก็ดี หนักตาขาดวันจุกขาดแหว่งก็ดี ให้ใหม่ทวีคูน ถ้าที่แฉ้งเปนแผลเสียโฉม ให้ใหม่ทวีคูน ถ้าบาทเจบแตกที่ล็บมิได้เปนที่แฉ้งเสียโฉมให้ใหม่แต่ลาหนึ่ง”

⁵⁴ มาตรา 23

⁵⁵ มาตรา 24

⁵⁶ มาตรา 25

⁵⁷ มาตรา 27

พรั้าขวานฟันแทงผู้อื่น เอาปืนยิง เอาหนังสือตีผู้อื่น เป็นต้น⁵⁸ โดยที่ศักดิ์มีผู้มีโทษปรับในอัตราต่ำสุด ศักดิ์ไม่ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษหนักขึ้น และศักดิ์เหล็กจะต้องถูกปรับใหม่ในอัตราสูงสุด⁵⁹

การทำร้ายส่วนสำคัญของร่างกายมีโทษหนักโดยส่วนสำคัญของร่างกายมีกำหนดไว้ 8 แห่ง คือ กำดัน(ท้ายทอย) ต้นคอ จมูกหัก แสกหน้า เปรียงนูน(ส่วนนูนของหู) ปลายคาง ชายโครง ขากรรไกร เพราะบริเวณดังกล่าวผู้ถูกทำร้ายมีโอกาสถึงตายได้ง่าย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้กระทำความผิดว่ามุ่งทำร้ายผู้อื่นถึงตาย⁶⁰

อันตรายสาหัส มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 30 โดยแจกแจงได้ดังต่อไปนี้⁶¹

1.หูขาดทั้งสองข้าง ตาบอดทั้งสองข้าง ข้อมือหัก แขนหักทั้งสองข้าง ขาหักทั้งสองข้าง ลิ้นด้วน จมูกด้วน

2.หูขาดข้างหนึ่ง แขนขาดข้างหนึ่ง ลิ้นแห้ว

3.ชำนาญทั้งตัวดำเนินชีวิตได้อย่างยากลำบาก หนึ่งตาขาดวิน จมูกขาดแห้ว

4.เป็นแผลเสียโฉมในที่แจ้ง

5.เป็นแผลเสียโฉมในที่ลับ

ลักษณะอันตรายสาหัสทั้งห้าประการนี้มีโทษหนักเบาแตกต่างกันตามความร้ายแรงของอันตรายที่ผู้ถูกทำร้ายได้รับ โดยในลักษณะที่ 1 ให้ลงโทษปรับสามเท่า ลักษณะที่ 2 ให้ปรับสามเท่า ลักษณะที่ 3 ถึง 4 ให้ปรับสองเท่าและลักษณะที่ 5 ให้ปรับหนึ่งเท่า

ถ้อยคำของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายไม่เพียงแต่การพิจารณาจากความร้ายแรงของสิ่งที่ใช้ในการทำร้ายเท่านั้น ยังพิจารณาถึงอวัยวะสำคัญที่ผู้กระทำความผิดก่ออันตราย เนื่องจากอาวุธและอวัยวะที่กระทำต่อตัวบุคคลสามารถแสดงให้เห็นถึงเจตนาร้ายของผู้กระทำได้อย่างชัดเจน

การทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสตามพระโอัยการลักษณะวิวาทตีต่างกัน มีเพียงการลงโทษด้วยการปรับสินไหมในลักษณะการลงโทษที่ความรับผิดชอบอาญาและแพ่งยังไม่แยกออกจากกันอย่างชัดเจน ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระเงินชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ถูกกระทำตามระดับความร้ายแรงของการกระทำ และอาวุธที่นำมาใช้กระทำ

⁵⁸ มาตรา 28

⁵⁹ ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์, "“กฎหมายตราสามดวง” ประมวลกฎหมายฉบับแรกแห่งสมัยรัตนโกสินทร์," ใน เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ปีที่ 14 ฉบับที่ 156 ประจำเดือนสิงหาคม 2558 หน้า 73.

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน.

⁶¹ สุเมธ จานประดับและคณะ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก, หน้า 74.

เนื่องจากเป็นอาญาราชฎูร์ เป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างราชฎูร์ด้วยกันเอง อย่างไรก็ตามก็ตีกฎหมายดังกล่าวได้ถูกยกเลิกในเวลาต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127

ความผิดลหุโทษยังไม่มีปรากฏในพระไอยการวิวัตถ์ลักษณะดีด่ากัน มีเพียงการจัดเรียงลำดับความผิดพื้นฐานเป็นเรื่องราวการทำร้ายร่างกาย ระบุลักษณะอันตรายสาหัสและโทษออกเป็น 4 ประเภทเท่านั้น

กฎหมายตราสามดวงใช้วิธีการทรมานร่างกายข่มขู่ให้รับสารภาพและมีการลงโทษที่รุนแรง ซึ่งแตกต่างจากประมวลกฎหมายอาญาสมัยปัจจุบันที่ได้กำหนดหลักไว้ว่า “ไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะจับกุมลงโทษบุคคลใดได้ ต้องปรากฏว่าการกระทำของบุคคลนั้นมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้สำหรับการพิจารณาตีอาญา⁶² แสดงให้เห็นว่าการบัญญัติความผิดอาญาต้องบัญญัติให้ชัดเจนแน่นอนตามเนื้อหาหนึ่งของหลักประกันของกฎหมายอาญาตามหลักการอันเป็นสากลเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน นอกจากสภาพปัญหาที่ยังขาดหลักไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมายแล้ว ยังปรากฏถึงความรับผิดชอบทางอาญาและแพ่งที่ทับซ้อนกัน แม้บทลงโทษจะโหดร้ายรุนแรง แต่ความเป็นจริงกลับไม่สอดคล้องกับฐานความผิดนั้น ๆ โดยเฉพาะความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่อาศัยเพียงการชำระค่าปรับด้วยตัวเงินดูจะเป็นไปในทางแพ่งออกไป เรื่องค่าสินไหมทดแทนมากกว่าโทษปรับทางอาญา ทั้งที่การทำร้ายร่างกายเป็นการกระทำความรุนแรงสมควรจะได้รับการลงโทษที่สมเหตุสมผลชัดใช้เยียวยาความเสียหายให้เหมาะสมกับความสูญเสียที่ได้รับมากกว่านี้

นอกจากนั้น กฎหมายตราสามดวงเป็นกฎหมายอาญาบนพื้นฐานของผู้กระทำ เมื่อผู้กระทำความผิดกระทำเช่นนี้บทลงโทษก็จะเป็นไปตามตัวผู้กระทำความผิด มุ่งเน้นตัวผู้กระทำเป็นสำคัญ แตกต่างจากกฎหมายสมัยใหม่ที่เน้นหลักกฎหมายอาญาบนพื้นฐานของการกระทำ ทำให้ในสมัยเก่าฐานความผิดจึงมีมากมายหลายประเภทจากผู้กระทำความผิดแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไปด้วยฐานความผิดกระจายไปตามลักษณะของผู้กระทำความผิด ไม่เป็นรูปแบบของฐานความผิดที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันสักเท่าไรหรือทั้งยังมีเนื้อหาที่ทับซ้อนกันอยู่หลายส่วน

3.2.2 กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 เป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทยที่ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2451 ในต้นร่างภาษาอังกฤษและคำแปลฉบับภาษาฝรั่งเศส ใช้คำว่า “Code” เนื่องจากขณะนั้นยังไม่มีคำแปลคำว่า “Code” เป็นประมวลกฎหมาย ทั้งยังเป็นประมวลกฎหมายสมัยใหม่ฉบับแรกของไทย ในการร่างกฎหมายแม้ผู้ร่างจะใช้ประมวลกฎหมายอาญาของหลาย ๆ ประเทศมาเป็นแนวทางในการร่างก็ตาม แต่ผู้ร่างไม่ได้รับเอาความคิดของต่างประเทศมาทั้งหมด

⁶² ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 200 ปี กฎหมายตราสามดวง, หน้า 38.

เนื่องจากผู้ร่างต้องการให้บทบัญญัติของกฎหมายนั้นเหมาะสมกับบริบทของราชรัฐและสภาพสังคมในประเทศไทย ดังนั้นบทบัญญัติบางมาตราจึงยังมีลักษณะเป็นกฎหมายที่บุคคลส่วนใหญ่ในประเทศไทยสามารถยอมรับได้อยู่

ภายใต้ความกดดันจากต่างประเทศในเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต นำมาสู่การจัดทำประมวลกฎหมายอาญาของไทยฉบับแรก เพื่อสะสางปัญหาเกี่ยวกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้เกิดความเท่าเทียมกันของสิทธิของปวงชนชาวไทยและกระบวนการยุติธรรมของประเทศเป็นอิสระจากการควบคุมโดยประเทศมหาอำนาจ⁶³ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงเริ่มปฏิรูประบบกฎหมายไทยตามหลักกฎหมายของประเทศแถบตะวันตกอย่างจริงจังเมื่อ พ.ศ. 2440 โดยพระองค์ทรงตัดสินพระทัยเลือกเอาระบบซีวิลลอว์ตามภาคพื้นทวีปยุโรปแทนที่จะเป็นระบบคอมมอนลอว์ของประเทศอังกฤษ⁶⁴ ในการร่างประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เริ่มจากการจัดทำโดยมีต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษก่อน จากนั้นจึงแปลเป็นภาษาไทย เป็นเหตุให้ถ้อยคำความหมายในการวิเคราะห์ถึงตัวบทกฎหมายที่ต้องการจะศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงต้นฉบับภาษาอังกฤษทั้งในด้านความหมายและเจตนารมณ์ของมาตรานั้น ๆ อีกทั้งมีการแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส เพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของประมวลกฎหมายไทย⁶⁵ โดยประมวลกฎหมายมีการแบ่งหมวดหมู่ความผิดและโทษที่จะได้รับหากกระทำความผิดอย่างเป็นระบบชัดเจน⁶⁶ กฎหมายลักษณะอาญาฉบับนี้ไม่ได้แบ่งความผิดออกเป็นความผิดลหุโทษ มัชยโทษและอุกฤษฏ์โทษตามแบบอย่างที่ยนิมกันในยุโรป แต่ได้แบ่งบทบัญญัติออกแค่สองภาคเท่านั้น คือ ภาคทั่วไปและภาคความผิด⁶⁷

เหตุที่การร่างประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ใช้ภาษาอังกฤษเป็นต้นร่าง เพราะที่ปรึกษากฎหมายชาวต่างประเทศไม่มีความรู้ภาษาไทยอย่างเพียงพอที่จะร่างประมวลกฎหมายอาญาเป็นภาษาไทยได้ แต่ภาษาอังกฤษเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย แม้จะมีร่างกฎหมายอาญาฉบับภาษาไทยที่แปลจากภาษาอังกฤษมา แต่การที่ไม่มีศัพท์กฎหมายไทยอย่างเพียงพอรวมถึงขาดถ้อยคำที่ตรงความหมายของภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสแสดงให้เห็นได้ว่าประมวลกฎหมายอาญาฉบับภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสอาจเป็นตัวบ่งชี้ถึงเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายได้หากประสบ

⁶³ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, บันทึกของนายยอร์ซ ปาดูซ์ เกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน, 2516), หน้า 12.

⁶⁴ “120 ปี เคาท์ซิลออฟสเตทจากสถาบันที่ปรึกษาข้าราชการแผ่นดินมาเป็นคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2417-2537” วารสารกฎหมายปกครอง ฉบับพิเศษ 13: 13-15.

⁶⁵ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, บันทึกของนายยอร์ซ ปาดูซ์ เกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127, หน้า 12.

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 43-44.

⁶⁷ ทวีพร ดวงแก้ว, "เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย" (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, นิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า 51.

ปัญหาจากถ้อยคำที่มีปัญหาในฉบับภาษาไทย⁶⁸ การค้นหาความหมายเป็นไปตามนิติวิธีและการตีความของระบบซีวิลลอว์ ซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับกฎหมายลายลักษณ์อักษร การตีความความหมายที่ยังคลุมเครือจำเป็นต้องค้นหาจากถ้อยคำเริ่มแรกเสียก่อน เพื่อที่จะทราบถึงความหมายที่แท้จริงของถ้อยคำนั้น ๆ

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ใช้ข้อมูลที่ทำขึ้นโดยนักนิติศาสตร์ในประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศส มีประมวลกฎหมายอาญาที่นำมาอ้างอิง คือ ประมวลกฎหมายอาญาอังการีว่าด้วยความผิดอุกฤษฏ์โทษและมรยโทษ ค.ศ.1878 ประมวลกฎหมายอาญาอังการีว่าด้วยความผิดลหุโทษ ค.ศ.1879 ประมวลกฎหมายอาญาของเนเธอร์แลนด์ ค.ศ.1881 ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ.1889 ประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์สำหรับศาลที่พิจารณาคดีสำหรับคนพื้นเมือง ค.ศ.1904 ประมวลกฎหมายอาญาของอินเดีย ค.ศ.1860 ร่างประมวลกฎหมายญี่ปุ่น ค.ศ.1903 และ ค.ศ.1907 รวมทั้งประมวลกฎหมายอาญาเบลเยียม⁶⁹ นอกเหนือจากการทำเชิงอรรถในมาตราต่าง ๆ ว่ามีที่มาจากประมวลกฎหมายอาญาของประเทศใดแล้ว ยังได้จัดทำคำนำและหมายเหตุอันกล่าวถึงวิธีการจัดทำกฎหมายลักษณะอาญาตลอดจนที่มาของกฎหมายที่นำมาใช้อ้างอิงและรายละเอียดต่าง ๆ ของกฎหมาย⁷⁰

ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกาย บัญญัติไว้ในภาคความผิด ส่วนที่ 7 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 1.ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกายบาดเจ็บทุพพลภาพ หรือวิกลจริตตามมาตรา 254
- 2.ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกายโดยเหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา 255⁷¹
- 3.ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 256
- 4.ความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสโดยเหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา 257
- 5.ความผิดฐานประทุษร้ายต่อกาย ตามมาตรา 338

⁶⁸ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, บันทึกของนายยอร์ช ปาดูซ์ เกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, หน้า 45-46.

⁶⁹ Georges Padoux, Report on the Proposed Penal Code for the Kingdom of Siam Submitted to His Royal Highness Prince Rajburi Direckrit (Bangkok: American Presbyterian Mission, 1906), p. 6.

⁷⁰ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, บันทึกของนายยอร์ช ปาดูซ์ เกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, หน้า 93.

⁷¹ มาตรา 255 บัญญัติไว้ว่า

“ผู้ใดกระทำความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกายบุคคล บางจำพวก คือ บิดามารดาของมันเป็นเองเป็นต้นกิติ หรือว่าทำด้วยความทารุณร้ายกาจ เช่น การใช้ทรมานคนที่มันประทุษร้ายเป็นต้นกิติ ตั้งได้จำแนกไว้ในมาตรา 250 นั้นข้อใด ข้อหนึ่งซึ่ง ท่านว่ามันต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี แลให้ปรับไม่ต่ำกว่าห้าร้อยบาท ด้วยอีกโสดหนึ่ง”

ในการร่างบทบัญญัติการทำร้ายร่างกาย เริ่มแรกคณะกรรมการกฤษฎีกาผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเทียบเคียงกับภาษาอังกฤษที่ว่า “injures the body or mind of any person is said to commit bodily harm” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นการสร้างคำ ถ้อยคำดังกล่าวคล้ายคลึงกับบทบัญญัติของประเทศอิตาลีที่ว่า “ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ”⁷² การทำร้ายร่างกายในประเทศอิตาลีเป็นความผิดส่วนตัว คณะกรรมการพยายามหาถ้อยคำที่เหมาะสมกับภาษาไทย พระยาปลัดพลีธรรมประคัลภ์ได้เสนอคำว่าอันตราย แปลว่า กิดขวาง ซึ่งนายประมุข สุวรรณศรก็เห็นด้วยเนื่องจากตรงกับหลักธรรมะ คือ ชีวิตคนเป็นกระแส ถ้ามีอะไรมาติดกั้นก็เกิดความผันแปร แต่พระยาเลขวิจิตรธรรมวิทักษ์และหม่อมเจ้าสกลวรรณการวรรณไม่เห็นด้วย⁷³ เพราะไม่มีบทวิเคราะห์อันตรายอย่างชัดเจน เป็นการปล่อยให้ผู้พิพากษาพิจารณาต่อไปว่าการกระทำแค่ไหนถึงจะเป็นอันตราย จึงทำให้ที่ประชุมถกเถียงประเด็นดังกล่าวและเห็นว่า ไม่ควรใช้คำว่า “ทำร้ายร่างกาย” เพราะจะทำให้เข้าใจผิดไปว่าต้องมีการถูกต้องร่างกาย ซึ่งการทำร้ายอาจไม่ถูกต้องร่างกายก็ได้ ท้ายที่สุดจึงใช้คำว่า “การประทุษร้าย” ตามที่หลวงจํารูญเนติศาสตร์และนายประมุข สุวรรณศรเสนอ จนกระทั่งได้มาตรา 254 จากการเทียบกับภาษาอังกฤษและบทบัญญัติของประเทศอิตาลี⁷⁴

ต้นฉบับภาษาอังกฤษของมาตรา 254 บัญญัติว่า

Section 254 “Whoever without intent to cause death injures the body or mind of any person is said to commit bodily harm and shall be punished with imprisonment not exceeding two years and fine not exceeding five hundred ticals.”⁷⁵

ได้กลายมาเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามบทบัญญัติมาตรา 254 ที่บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดมิได้มีเจตนาจะฆ่าให้ตาย แต่มีนทำแก่เขาถึงบาดเจ็บพลภาพก็ดี หรือทำแก่เขาถึงวิกลจริตก็ดี ท่านว่ามีความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาทด้วยอีกโสดหนึ่ง”⁷⁶

นายประมุข สุวรรณศร พยายามหาคำจำกัดความให้แก่คำว่าอันตรายแก่ร่างกาย โดยการเสนอให้เพิ่มเติมมาตราที่เกี่ยวข้องกับอันตรายสาหัสโดยเฉพาะ แยกออกมาจากเรื่องอันตรายแก่ร่างกายต่างหากเป็นอีกมาตราหนึ่ง จะทำให้ประชาชนเข้าใจและแยกแยะความแตกต่างรวมทั้ง

⁷² “Whoever causes a personal injury to another from which results a malady of body or mind...”

⁷³ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 254” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาครั้งที่ 242/110/2485, วันพฤหัสบดีที่ 26 มีนาคม 2485.

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน.

⁷⁵ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *The Penal Code for the Kingdom of Siam R.S.127* (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า 67.

⁷⁶ หยุค แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2561), หน้า 372.

ความหมายของอันตรายแก่ร่างกายกับอันตรายสาหัสได้ ซึ่ง “อันตรายแก่ร่างกาย” ตามความหมายของคนทั่วไปจะแปลว่าร้ายแรง ถ้าเป็นแต่เพียงชั่วคราวแล้วรักษาหายจะไม่เข้าลักษณะความผิดฐานทำร้ายร่างกาย⁷⁷

คำว่า “บาดเจ็บทุพพลภาพ” มีความหมายเช่นเดียวกันกับคำว่า “บาดเจ็บ” ในมาตราอื่น ๆ คำอธิบายของคำว่าบาดเจ็บยากที่จะอธิบายและวางกฎเกณฑ์โดยต้องถือเอาคำพิพากษาฎีกาเป็นบรรทัดฐาน อย่างไรก็ตามถ้าถึงกับทำให้หนังขาดลึกเข้าไปในเนื้อดีจะเป็นบาดเจ็บตามความหมายของมาตรานี้ แต่การทำให้แผลบวมช้ำเป็นรอยพองหนังแตกศาลฎีกาก็ถือว่าบาดเจ็บเหมือนกัน มิฉะนั้นจะเกิดเหตุการณ์ที่ใช้อย่างแข็งตีตามที่ไม่มีกระตุก เช่น หน้าท้อง จะไม่มีความผิดส่วน “ทำให้เขาถึงวิกลจริต” หมายถึง การประทุษร้ายทางจิตใจ ทำให้ผู้ถูกกระทำปราศจากสติสัมปชัญญะชั่วขณะหนึ่งหรือตลอดไปได้ เช่น กระทำให้เป็นลมสลบหรือบ้าคลั่ง เป็นต้น⁷⁸

คำว่า “มิได้มีเจตนาจะฆ่าให้ตาย” เป็นองค์ประกอบในทางปฏิเสธ ถ้าผู้กระทำมีเจตนาจะฆ่าให้ตายก็เป็นความผิดฐานพยายามฆ่าคนตาย กล่าวได้ว่าความผิดตามมาตรานี้เฉพาะเมื่อผู้กระทำมีเจตนาทำร้ายร่างกายเท่านั้น ซึ่งเจตนาของผู้กระทำมีเพียงทำร้ายร่างกายเท่านั้นไม่จำเป็นต้องครอบคลุมถึงเรื่องบาดเจ็บ เมื่อมีเจตนาทำร้ายร่างกายแล้วถ้าบาดเจ็บจะเป็นความผิดตามมาตรานี้ ถ้าไม่บาดเจ็บจะเป็นความผิดตามมาตรา 338 (3) ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษ อย่างไรก็ตามถ้าผู้กระทำมีเจตนาจะทำร้ายให้ถึงบาดเจ็บ แต่ความเป็นจริงยังไม่ถึงขั้นบาดเจ็บ ผู้กระทำจะมีความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกายอันเป็นความผิดตามมาตรา 254⁷⁹

สำหรับความผิดลหุโทษจะไม่ให้ใช้คำว่าอันตรายและปล่อยให้เป็นไปตามดุลพินิจของผู้พิพากษาในการแปลความ กฎหมายอิตาลีมีการบัญญัติในเรื่องผิวหนังถลอกซึ่งใช้ถ้อยคำไปในทางปฏิเสธว่า “Whoever strikes another persons, if a malady of body or mind does not result from the act, shall be punished...” ซึ่งสอดคล้องกับความผิดลหุโทษของไทย⁸⁰

ภายหลังคณะกรรมการฯ พิจารณาประเด็นการทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ออกมาเป็นมาตรา 256 โดยนำรูปแบบการบัญญัติมาจากประเทศอินเดียจากการเสนอของพระยาอัศพลีธรรมประคัลภ์ ซึ่งมีการแบ่งประเภทและแยกลักษณะของอันตรายสาหัสออกเป็นข้อ ๆ ทำให้มีความชัดเจน อย่างไรก็ตาม การที่แยกประเภทของอันตรายสาหัส

⁷⁷ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 254” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาครั้งที่ 242/110/2485, วันพฤหัสบดีที่ 26 มีนาคม 2485.

⁷⁸ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, หน้า 373.

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน.

⁸⁰ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 254” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาครั้งที่ 242/110/2485, วันพฤหัสบดีที่ 26 มีนาคม 2485.

ออกเป็นหลายประเภทนี้เป็นเหตุให้ศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการจะวินิจฉัยความเสียหายรูปแบบอื่นที่เข้าข่ายของอันตรายสาหัสได้ ต่างจากรูปแบบที่หลวงจำรูญเนติศาสตร์ต้องการให้ใช้แนวทางของประเทศอิตาลีกับประเทศสวิสเซอร์แลนด์ที่มีการบัญญัติเรื่องอันตรายสาหัสไว้เพียงสั้น ๆ เห็นได้ว่าข้อดีของการบัญญัติในลักษณะของประเทศอิตาลีกับประเทศสวิสเซอร์แลนด์ คือ เป็นการเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวาง แต่มีข้อเสีย คือ อาจมีการอุทธรณ์หรือฎีกาเรื่องอวัยวะสำคัญที่จะได้รับอันตรายสาหัสถ้าไม่มีการกำหนดขอบเขตอย่างชัดเจนและจะเป็นการขยายบริบทจนเกินควรรวมถึงเกิดการโต้เถียงกันถึงขอบเขตที่เหมาะสมสำหรับอันตรายสาหัส⁸¹ เมื่อพิจารณาถึงประมวลกฎหมายอาญาที่ต้องจัดทำเป็นครั้งแรก เป็นผลให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่หลายประการ ด้วยความจำเป็นในสมัยนั้นจำเป็นต้องสร้างหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเสียก่อน เพื่อให้ผู้พิพากษาเรียนรู้และปรับตัวไปพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แทนที่จะปล่อยให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจอย่างเต็มที่โดยไม่มีหลักยึด การแบ่งอันตรายสาหัสเป็นข้อ ๆ จึงเหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศไทยในขณะนั้นมากกว่าการบัญญัติไว้เพียงสั้น ๆ ซึ่งมีรายละเอียดที่ชัดเจน ดังต่อไปนี้

อนุมาตรา 1 นำมาจากประเทศอินเดีย⁸² เสียแขนขาไม่ได้หมายความว่าต้องถึงกับขาดไปทั้งแขนหรือขา⁸³

อนุมาตรา 2 อนุมาตรา 3 อนุมาตรา 4 ปราบกฏอยู่ในกฎหมายไทยเก่า⁸⁴ ที่มีการกล่าวถึงมาตลอด ที่เห็นได้อย่างชัดเจนมาจากพระไอยการลักษณะวิวาทิต่ากัน กล่าวถึงอันตรายสาหัส 5 ลักษณะ พร้อมทั้งการลงโทษที่แตกต่างกันไปตามระดับความรุนแรง

อนุมาตรา 5 นำถ้อยคำมาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย พ.ศ.2478 มาตรา 1500 (9)⁸⁵ จากเหตุฟ้องหย่า ถ้อยคำว่าไม่สามารถจะอยู่ด้วยกันฉันท์สามีภริยาได้ตลอดกาลและถ้อยคำในบทบัญญัติของประเทศอิตาลี กล่าวถึงการใช้อวัยวะใดอวัยวะหนึ่งหรือ

⁸¹ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 256” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาครั้งที่ 308/163/2485, วันอังคารที่ 5 พฤษภาคม 2485.

⁸² เรื่องเดียวกัน.

⁸³ หยุต แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, หน้า 376.

⁸⁴ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 256” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาครั้งที่ 308/163/2485, วันอังคารที่ 5 พฤษภาคม 2485.

⁸⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.2478, บรรพ 5 ครอบครั้ว, ลักษณะ 1, หมวด 6 การขาดจากการสมรส (<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2478/D/1395.PDF>).

มาตรา 1500 บัญญัติไว้ว่า

“คดีฟ้องหย่านั้น ถ้า

(9) สามีหรือภริยามีอวัยวะส่วนสืบพันธุ์ไม่สมบูรณ์จนไม่สามารถจะอยู่ด้วยกันฉันท์สามีภริยาได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้”

ความสามารถทำพันธุ์เสียไป⁸⁶ “เสียสิ่งซึ่งเกิดพืชพรรณ” หมายความว่า ทำให้สิ่งนั้นเสียไปเกิดบุตรไม่ได้และไม่จำเป็นต้องทำที่ของลับของหญิงหรือชาย⁸⁷

อนุมาตรา 6 ใช้ถ้อยคำที่มีการแปลความหมายจากศัพท์ภาษาอังกฤษ คำว่า disfiguration สื่อความหมายมุ่งไปในทางรูปร่าง เทียบกับถ้อยคำในปทานุกรม คำว่า โฉม แปลว่า รูปร่าง หรือ ทรวดทรง รูปร่างเสียโฉมอย่างติดตัว จึงเป็นการเสียโฉมที่หน้าและเสียรูปร่าง อย่างไรก็ตาม เกิดปัญหาถกเถียงในการบัญญัติถ้อยคำดังกล่าว เนื่องจากวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมในการรักษามีความก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้บาดแผลที่ได้รับไม่ติดตัว จึงเกิดคำถามว่ายังจำเป็นต้องพิจารณาเรื่องรูปร่างเสียโฉมที่ใบหน้าอย่างติดตัวหรือเพียงการเสียรูปร่างก็เพียงพอแล้ว เมื่อสามารถรักษาให้หายขาดและไม่เกิดแผลเป็นอีกต่อไป ในทางกลับกันเมื่อมีบาดแผลเกิดขึ้นแล้ว มีความเสียหายปรากฏขึ้นแล้วแม้ภายหลังสามารถแก้ไขให้หายได้ก็ไม่ควรนำมาพิจารณา ท้ายที่สุดกรณีในอนุมาตรา 6 พิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากเจตนากระทำความผิดแทนที่จะดูการเยียวยาความเสียหาย⁸⁸ ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษต่อการกระทำของตนเองแม้ภายหลังแพทย์จะสามารถรักษาให้เป็นที่เดิมเสมือนว่าไม่เคยบาดแผลนั้นขึ้นเลยก็ตาม

ผลที่เกิดขึ้นจะต้องหมัดงาม่าเกลียดจริง ๆ ถ้าเป็นแต่เพียงแผลเป็นที่หน้าย่อมอาจเสียโฉมหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่บาดแผล ซึ่งต้องเอาความรู้สึกของบุคคลธรรมดามาเป็นเครื่องชี้วัด⁸⁹

อนุมาตรา 7 และ อนุมาตรา 8 ปรากฏรูปแบบบทบัญญัติของประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอินเดีย ประเทศอียิปต์ รวมทั้งนายปาตุช์ ผู้ยกร่างกฎหมายลักษณะอาญาร.ศ.127 สำหรับอนุมาตรา 7 แม้อาจพิจารณาไปตลอดชีวิตก็เข้าอนุมาตรา⁹⁰

ในอนุมาตรา 8 ทำให้ทุกขเวทนาเกินกว่า 20 วัน ระยะเวลา 20 วัน เป็นกำหนดระยะเวลาที่กระดูกลูกติด ประเทศเยอรมนี ประเทศสวิสเซอร์แลนด์และประเทศจีน ไม่มีการกำหนดระยะเวลาอย่างชัดเจนเพื่อให้ศาลสามารถพิจารณาว่าสาหัสหรือเสียหาย หรือไม่ เพียงใด ระยะเวลาจึงไม่ใช่หลักการสำคัญที่จะต้องกำหนดเอาไว้ แตกต่างจากประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอินเดียและประเทศอียิปต์ ที่กำหนดระยะเวลาเอาไว้ซึ่งง่ายต่อการวินิจฉัย ประเทศอิตาลี กำหนดช่วงระยะเวลาไว้มากที่สุดเป็นเวลาเกินกว่า 40 วันที่ไม่สามารถทำงานได้ถือว่าเป็น

⁸⁶ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 256” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญารั้งที่ 308/163/2485, วันอังคารที่ 5 พฤษภาคม 2485.

⁸⁷ หุต แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, หน้า 376.

⁸⁸ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 256” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญารั้งที่ 309/168/2485, วันพฤหัสบดีที่ 7 พฤษภาคม 2485.

⁸⁹ หุต แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, หน้า 376.

⁹⁰ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 256” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญารั้งที่ 310/169/2485, วันศุกร์ที่ 8 พฤษภาคม 2485.

อันตรายสาหัส ประเทศฝรั่งเศสระบุว่า เป็นระยะเวลาเกินกว่า 20 วัน เช่นเดียวกับประเทศอินเดียและประเทศอียิปต์⁹¹

ถ้อยคำว่า “ประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้” มาจากกฎหมายเก่าของไทย คำว่า “กิจการ” เทียบกับศัพท์ภาษาอังกฤษ business⁹² กฎหมายกำหนดให้พิจารณาอาชีพปัจจุบันของผู้ถูกทำร้าย กล่าวคือผู้ถูกทำร้ายนั้นจะประกอบอาชีพได้หรือไม่ กฎหมายไม่ได้คำนึงถึงความร้ายแรงของบาดแผลอย่างเดียวกันเนื่องจากลักษณะของหน้าที่การงานสำหรับผู้มีอาชีพหนึ่งอาจถือว่าสาหัส แต่อีกอาชีพหนึ่งอาจไม่เป็นอันตรายสาหัส ขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพปกติของบุคคลนั้น⁹³

ร่างของมาตรานี้แยกออกเป็นสองวรรค โดยวรรคแรก วางหลักว่า ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัส มีความผิดต้องระวางโทษ ... ส่วนวรรคสอง วางหลักว่า อันตรายสาหัส คือ (1).... (2)....⁹⁴

ในประเด็นของเจตนา นั้น ถ้าผู้กระทำมีเจตนาฆ่าคนตายถือว่ามีความผิดฐานพยายามฆ่าคนตาย แต่ขณะเดียวกันก็มีเจตนาทำร้ายร่างกาย แม้จะไม่เจตนาให้ได้รับอันตรายสาหัส ถ้าหากผลที่เกิดขึ้นถึงขั้นสาหัส และมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ตามทฤษฎีเหมาะสมคือตามความรู้ความชำนาญของมนุษย์แล้ว ผลอาจเกิดจากการกระทำนั้นได้ ผู้กระทำจะมีความผิดตามมาตรานี้ อย่างไรก็ดี ถ้าผู้กระทำมีเจตนากระทำให้ถึงบาดเจ็บสาหัส แต่ผู้กระทำไปแล้วผลที่เกิดขึ้นไม่ถึงขั้นสาหัส ผู้กระทำก็มีความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกายสาหัส⁹⁵

ต้นฉบับภาษาอังกฤษของมาตรา 256 มีการบัญญัติไว้ว่า

Section 256 “Whoever commits bodily harm with any of the following results:-

- (1) Mutilation or loss of an arm or leg;
- (2) Permanent deprivation of the sight of either eye;
- (3) Permanent deprivation of the hearing of either ear;
- (4) Cutting of the tongue;
- (5) Emasculation;
- (6) Permanent disfiguration of the face;

⁹¹ เรื่องเดียวกัน.

⁹² เรื่องเดียวกัน.

⁹³ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, หน้า 376.

⁹⁴ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 256” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาครั้งที่ 310/169/2485, วันศุกร์ที่ 8 พฤษภาคม 2485.

⁹⁵ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, หน้า 377.

(7) Infirmary or illness being or appearing to be permanent;

(8) Infirmary or illness causing the sufferer to be during the space of twenty days in severe bodily pain or unable to follow his ordinary pursuits;

is said to commit grievous bodily harm and shall be punished with imprisonment of two to seven years.”⁹⁶

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสตามตัวบทภาษาไทยอยู่ในหมวดเดียวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย อาศัยผลฉกรรจ์ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล

มาตรา 256 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำประทุษร้ายแก่ร่างกายจนมีผลถึงสาหัสแก่ผู้ถูกระทำร้าย คือว่า

(1) ถึงเสียแขนขาใช้ไม่ได้ก็ดี

(2) ถึงตาบอดทั้งสองข้าง หรือแต่ข้างเดียวก็ดี

(3) ถึงหูหนวกทั้งสองข้าง หรือแต่ข้างเดียวก็ดี

(4) ถึงลื่นขาดก็ดี

(5) ถึงเสียสิ่งซึ่งสำหรับเกิดพืชพันธุ์ก็ดี

(6) ถึงรูปหน้าเสียโฉมติดตัวก็ดี

(7) ถึงความทุพพลภาพ หรือพยาธิ ที่ทำให้เป็นคนพิการไปจนตลอดชีวิต หรือแม้ว่าจะเห็นได้ว่าจะเป็นคนพิการไปจนตลอดชีวิตก็ดี

(8) ถึงความทุพพลภาพ หรือพยาธิ มีอาการประกอบด้วยทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวันก็ดี หรือแม้ถึงไม่สามารถจะประกอบการทำงานเลี้ยงชีพได้โดยปกติเพราะความทุพพลภาพหรือพยาธิ นั้นเกินกว่ายี่สิบวันก็ดี

ท่านว่าความผิดของมันเป็นฐานประทุษร้ายแก่ร่างกายอย่างสาหัส มันต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี”⁹⁷

คำว่า “ประทุษร้ายแก่ร่างกาย” มีความหมายดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 254⁹⁸

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 แบ่งภาคทั่วไปและภาคลักษณะความผิด เพื่อให้สะดวกต่อการปรับใช้ของผู้พิพากษา จัดประเภทของหมวดหมู่ความผิดอย่างชัดเจน นอกจากภาคความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย ยังปรากฏเรื่องดังกล่าวในความผิดโทษด้วย ดังต่อไปนี้

จากต้นร่างของมาตรา 338 ภาษาอังกฤษ ถ้อยคำมีการบัญญัติไว้ว่า

⁹⁶ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *The Penal Code for the Kingdom of Siam R.S.127*, หน้า 68.

⁹⁷ หยุด แสงอุทัย, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127*, หน้า 376.

⁹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 515.

Section 338 “Petty offences against the body

(1) Whoever throws any stones or other hard substance or any filth at any person without having hit such person...Class B.

(2) Whoever causes bodily harm by negligence...Class C.

(3) Whoever strikes or otherwise commits an act of violence not amounting to bodily harm against the person...Class D.”⁹⁹

แปลความหมายและคัดเลือกถ้อยคำที่เหมาะสมกับภาษาไทยมาเป็นบทบัญญัติ มาตรา 338 ได้เป็นเนื้อความทางกฎหมายว่า

มาตรา 338 บัญญัติว่า “ความผิดลหุโทษ ในฐานะประทุษร้ายแก่ร่างกาย

(1) ผู้ใดบังอาจขว้างปาผู้อื่นด้วยของโสโครก หรือด้วยก้อนหินก้อนอิฐหรือด้วยของแข็งกระด้าง อย่างไรก็ดีแต่มีได้ต้องตัวบุคคลใด ท่านว่ามีความผิด ต้องระวางโทษชั้น 2

(2) ผู้ใดทำการโดยฐานประมาท แลมันกระทำให้เกิดบาดเจ็บแก่ร่างกายของบุคคลผู้ใด ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษชั้น 3

(3) ผู้ใดบังอาจทุบตีหรือใช้กำลังกระทำอย่างใดใดแก่ผู้อื่น แต่ไม่ถึงแก่บาดเจ็บ ท่านว่ามีความผิดต้องระวางโทษชั้น 4”¹⁰⁰

ความผิดลหุโทษ มาตรา 338 รวบรวมกรณีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานประทุษร้ายร่างกาย อนุมาตรา 1 กล่าวถึงการกระทำที่ไม่ได้มีการแตะต้องเนื้อตัว แต่กระทำการให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายจากการขว้างปาสิ่งของ ไม่ว่าจะเป็ของโสโครก ก้อนหิน ก้อนอิฐหรือของแข็งกระด้างประเภทอื่น ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษปรับไม่เกินกว่าห้าสิบบาท ซึ่งเป็นโทษชั้น 2 ตาม มาตรา 332^{101 102}

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁹⁹ คณนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *The Penal Code for the Kingdom of Siam R.S.127*, หน้า 92.

¹⁰⁰ หุต แสงอุทัย, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127*, หน้า 515.

¹⁰¹ มาตรา 332 บัญญัติไว้ว่า

“ความผิดที่เป็นลหุโทษนั้น คือ บรรดาการกระทำผิดที่ท่านบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 334 จน 340 แห่งกฎหมายนี้ แลท่านกำหนดอาญาสำหรับความผิดฐานลหุโทษไว้ต่างกันเป็น 4 ชั้น ดังนี้คือ

ชั้น 1 ท่านว่าต้องระวางโทษปรับไม่เกินกว่าสิบบาท

ชั้น 2 ท่านว่าต้องระวางโทษปรับไม่เกินกว่าห้าสิบบาท

ชั้น 3 ท่านว่าต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งจำคุกไม่เกินสิบวัน สถานหนึ่งปรับไม่เกินห้าสิบบาท สถานหนึ่งทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน

ชั้น 4 ท่านว่าต้องระวางโทษานุโทษเป็นสามสถาน คือ สถานหนึ่งจำคุกไม่เกินเดือนหนึ่ง สถานหนึ่งปรับไม่เกินร้อยบาท สถานหนึ่งทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน”

¹⁰² หุต แสงอุทัย, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127*, หน้า 508-509.

อนุมาตรา 2 เป็นการกระทำโดยประมาท¹⁰³ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อปรากฏว่าผู้กระทำไม่ได้เจตนา “กระทำโดยประมาท” คือ กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์¹⁰⁴ จนการกระทำดังกล่าวทำให้เกิดบาดเจ็บแก่ร่างกายผู้อื่น ในการพิจารณาร่างมาตรา 338 (2) ใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษว่า bodily harm นายพิชาญ บุลง เห็นว่าครอบคลุมทั้งอันตรายแก่กายและอันตรายแก่ใจ นายประมุข สุวรรณศรี จึงเสนอแก้ร่างให้เหมือนกับมาตรา 254 ว่า “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือใจ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าสิบบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” แต่นายอรรถกร ศรีวิทย ก่อว่าเดิมต้องการเอาผิดเพราะทำให้เกิดบาดเจ็บแก่ร่างกายเท่านั้น เพราะเป็นความผิดที่เป็นลหุโทษ¹⁰⁵ จึงตัดคำว่าอันตรายแก่ใจออก คงเหลือเพียงอันตรายแก่กาย บาดเจ็บมีความหมายอย่างเดียวกับบาดเจ็บทุพพลภาพในมาตรา 254¹⁰⁶ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น แต่ความบาดเจ็บของอนุมาตรานี้จำกัดเฉพาะผลที่เกิดต่อร่างกายเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงอาการบาดเจ็บที่เป็นอันตรายแก่ใจด้วย อนุมาตรานี้แสดงให้เห็นว่ามีความบาดเจ็บเกิดขึ้น แต่ผลมาจากการกระทำโดยประมาท กฎหมายจึงลงโทษน้อยกว่าความผิดในมาตรา 254 ปรับโทษให้เข้ากับเกณฑ์ลหุโทษชั้น 3 ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าสิบบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อนุมาตรา 3 หม่อมเจ้าสาภววรรณกร วรวรรณเสนอให้ควรเขียนเป็นอิสระจากมาตรา 254 เนื่องจากเป็นการประทุษร้ายผู้อื่น แต่ไม่ถึงบาดเจ็บ ถ้าใช้คำว่า ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น แม้จะไม่ใช่เหตุเกิดอันตรายแก่กายหรือใจของผู้อื่นตามที่นายประมุข สุวรรณศรีต้องการ นายอรรถกร ศรีวิทยแย้งว่า คำว่า “แม่” ไม่ควรใช้ เพราะเข้าใจว่าบาดเจ็บ ก็ควรใช้คำว่า “แต่ไม่” แทน¹⁰⁷ โดยปรับเปลี่ยนถ้อยคำที่แสดงถึงการใช้กำลังกระทำการอย่างใดใดแก่ผู้อื่นแทนประทุษร้ายด้วยเหตุที่คำว่า ใช้กำลังกระทำการอย่างใดใดแก่ผู้อื่น มีความหมายตรงกับคำว่า การกระทำประทุษร้ายในมาตรา 97¹⁰⁸ ที่กล่าวว่ากระทำการประทุษร้าย หมายความว่า การใช้กำลังกระทำการต่อเนื้อตัว

¹⁰³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 516.

¹⁰⁴ คณิต ฌ นคร, *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*, หน้า 338.

¹⁰⁵ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 338 (2)” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาครั้งที่ 502/412/2486, วันพฤหัสบดีที่ 28 ตุลาคม 2486.

¹⁰⁶ หยุด แสงอุทัย, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127*, หน้า 516.

¹⁰⁷ คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 338 (3)” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาครั้งที่ 502/412/2486, วันพฤหัสบดีที่ 28 ตุลาคม 2486.

¹⁰⁸ มาตรา 97 บัญญัติไว้ว่า

“ผู้ใดทงองอาจกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี สมเด็จพระมหาชีก็ดี มกุราชกุมารก็ดี ต่อผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในเวลารักษาการต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ดี ท่านว่าโทษของมันถึงต้องประหารชีวิต

ผู้ใดพยายามจะกระทำการประทุษร้ายเช่นว่ามาแล้ว แม้แต่เพียงเตรียมการก็ดี สมคบกันเพื่อการประทุษร้ายนั้นก็ดี หรือสมรู้เป็นใจด้วยผู้ประทุษร้ายผู้พยายามจะประทุษร้ายก็ดี มันรู้ว่าผู้ใดคิดประทุษร้ายเช่นว่ามานี้ มันช่วยปกปิดไม่เอาความนั้นไปร้องเรียนขึ้นก็ดี ท่านว่าโทษมันถึงตายจุกจกกัน”

ของบุคคลทุกชนิด เช่น การผลักไส ตบหน้า ตี ฟัน แหวง ยิง จับมาคุมขัง ใช้อำนาจให้มันเมาหรือสะกดจิต ผลจะเป็นประการใดไม่สำคัญ¹⁰⁹ จึงเป็นการใช้กำลังกระทำแก่บุคคลอื่นโดยเจตนาแต่ไม่ถึงบาดเจ็บ เช่น ถ่ายปัสสาวะรด¹¹⁰ ถ้าผู้กระทำประมาทจะเป็นความผิดตามอนุมาตรา 2 ก็ต่อเมื่อเกิดความบาดเจ็บขึ้น¹¹¹ การพิจารณาบทบัญญัติอนุมาตรา 3 คณะกรรมการฯ แม้จะพิจารณาจากถ้อยคำของมาตรา 254 ประกอบไปด้วย แต่ต้องการเขียนให้เป็นอิสระจากมาตรา 254¹¹² อย่างไรก็ตาม ใดๆ ก็ดี ที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับการกระทำโดยการทุบตีหรือใช้กำลังกระทำอย่างใดใดแก่ผู้อื่น แต่ไม่ถึงแก่บาดเจ็บไม่ว่าต่อกายหรือใจ ผู้กระทำก็ต้องรับผิดชอบ แม้ผลจะไม่เกิดขึ้นก็ตาม เนื่องจากการกระทำได้แสดงออกถึงเจตนาร้ายภายในจิตใจของผู้นั้น อนุมาตรานี้เป็นไปเพื่อปกป้องสังคม ส่งเสริมให้เกิดความสงบเรียบร้อยต่อประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ ชั้น 4 จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.3 สมัยปัจจุบัน

เหตุผลในการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้ประกาศใช้มานานแล้ว และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่หลายแห่งกระจัดกระจายกันอยู่ จึงเป็นการสมควรที่จะได้ชำระสะสาง และนำเข้าสู่เป็นประมวลกฎหมายอาญาเสียในฉบับเดียวกัน อนึ่ง ปรากฏว่าหลักการบางอย่างและวิธีการลงโทษบางอย่างควรจะปรับปรุงให้สมกับกาลสมัยและแนวโน้มของนานาประเทศ ในสมัยปัจจุบันหลักเดิมบางประการจึงล้าสมัย สมควรจะได้ปรับปรุงเสียให้สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย¹¹³

อย่างไรก็ตาม ในส่วนความผิดต่อร่างกายยังคงเนื้อหาตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จะมีก็เพียงแต่ถ้อยคำเท่านั้นที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย นอกจากนั้นยังมีการเปลี่ยนแปลงชื่อหมวดและเลขมาตรา จากเดิมหมวดความผิดฐานประทุษร้ายแก่ร่างกายมาเป็นความผิดต่อร่างกาย ส่วนเลขมาตราจากความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 254 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส มาตรา 256 และความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกาย มาตรา 338 มาเป็นมาตรา 295 มาตรา 297 และมาตรา 391 ตามลำดับ¹¹⁴

¹⁰⁹ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, หน้า 241.

¹¹⁰ คำพิพากษาฎีกา 634/2486

¹¹¹ หยุด แสงอุทัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127, หน้า 515.

¹¹² คณะกรรมการกฤษฎีกา, “พิจารณาร่างมาตรา 338” ในการประชุมอนุกรรมการผู้ตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญารั้งที่ 502/412/2486, วันพฤหัสบดีที่ 28 ตุลาคม 2486.

¹¹³ ราชกิจจานุเบกษา, “ประมวลกฎหมายอาญา (พร้อมสารบาญ)” [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2563. แหล่งที่มา: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2499/A/095/12.PDF>

¹¹⁴ ทวีพร ดวงแก้ว, “เหตุจรรยาในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย,” หน้า 53.

3.3.1 ประมวลกฎหมายอาญา

แม้ว่ากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 จะถูกยกเลิกไปและใช้ประมวลกฎหมายอาญาบังคับแทนตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2500 เป็นต้นมา แต่หลักกฎหมายต่าง ๆ ก็ยังคงได้รับการสืบทอดมาเป็นลำดับ¹¹⁵ ความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายในภาคความผิดรวมทั้งภาคโทษยังคงรูปแบบเดิม เพียงแต่มีการปรับถ้อยคำให้สอดคล้องต่อยุคสมัยมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ความผิดโทษที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายได้ตัดทอนลดลงจากเดิมและบางบทบัญญัติถูกยกเลิกไป

ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายไว้ในภาค 2 ภาคความผิด โดยเกี่ยวข้องกับโทษและความรับผิดตั้งแต่มาตรา 295 ถึงมาตรา 300¹¹⁶ และในภาค 3 ภาคโทษตั้งแต่มาตรา 390 ถึงมาตรา 391 จัดแบ่งออกได้เป็น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายและเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (มาตรา 295 ถึงมาตรา 296) ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสและเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส (มาตรา 297 ถึงมาตรา 298) ความผิดฐานเข้าร่วมชุมนุมต่อสู้กันและมีบุคคลอื่นได้รับอันตรายสาหัส (มาตรา 299) ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส (มาตรา 300)¹¹⁷ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยประมาท (มาตรา 390) และความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกาย (มาตรา 391) ซึ่งผู้เขียนจะศึกษาเฉพาะในกรณีของบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสตามมาตรา 297 และความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายตามมาตรา 391 เท่านั้น

3.3.1.1 ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น

มาตรา 391 บัญญัติว่า “ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

องค์ประกอบของฐานความผิดนี้ประกอบไปด้วย¹¹⁸

1.องค์ประกอบภายนอก

ผู้กระทำ คือ มนุษย์ซึ่งกฎหมายไม่จำกัดว่าจะเป็นคน

¹¹⁵ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กฎหมายลักษณะอาญา รัตนโกสินทรศก 127 (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า 29.

¹¹⁶ ทวีพร ดวงแก้ว, "เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย," หน้า 54.

¹¹⁷ เรื่องเดียวกัน.

¹¹⁸ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 120.

กรรมของการกระทำ คือ มนุษย์ผู้อื่น

การกระทำ คือ ใช้กำลังทำร้าย¹¹⁹

2.องค์ประกอบภายใน

เจตนาทำร้าย (ใช้กำลังทำร้าย) คือ การที่ผู้กระทำได้กระทำไปโดยรู้ว่ากรรมของการกระทำเป็นมนุษย์ผู้อื่นและผู้กระทำต้องการทำร้ายมนุษย์ผู้นั้น¹²⁰และไม่ต้องมีผลถึงเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

มาตรา 391 เป็นความผิดอยู่ภาคความผิดลหุโทษแม้ว่าจะเกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายก็ตาม ด้วยโทษจำนน้อยเพียงจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งที่ลักษณะการทำความผิดประกอบกับองค์ประกอบเป็นไปในรูปแบบเดียวกันกับภาคความผิด ไม่ว่าจะมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายหรือความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส สร้างความเข้าใจผิดต่อบุคคลทั่วไปถึงการกระทำประเภทใดที่จะเข้าข่ายความผิดลหุโทษหรือความผิดทั่วไป และส่งผลกระทบต่อมาถึงความเข้าใจในเรื่องการเปรียบเทียบปรับไปจนความผิดที่สร้างความสับสนต่อการยอมความระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำ ความผิด

การกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายในทางเสื่อมเสียต่อตัวผู้เสียหาย บุคคลนั้นควรได้รับการเยียวยาอย่างเหมาะสม ขณะที่ผู้กระทำความผิดต้องเช็ดหลาบ ไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีกผ่านการลงโทษที่ก่อให้เกิดความยุติธรรมต่อทั้งสองฝ่าย โทษจำคุกช่วยตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำความผิดได้ก่ออาชญากรรมประเภทนี้ขึ้นมาอีก แต่โทษปรับซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ผู้กระทำความผิดต้องชำระ จำนวนเงินดังกล่าวชำระให้แก่รัฐซึ่งละลายการฟื้นฟูแก่ผู้เสียหาย แท้จริงแล้วกฎหมายอาญาควรมุ่งไปที่การป้องกันอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นและช่วยแก้ไขความสูญเสียที่มีอย่างเต็มที่ที่สุดมากกว่า แก้ปัญหาที่ปลายเหตุ

3.3.1.2 ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

มาตรา 295 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

องค์ประกอบของฐานความผิดนี้ประกอบไปด้วย¹²¹

1.องค์ประกอบภายนอก คือ

ผู้กระทำ คือ มนุษย์ซึ่งกฎหมายไม่จำกัดว่าจะเป็นใคร

¹¹⁹ เรื่องเดียวกัน.

¹²⁰ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 121.

¹²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 124.

กรรมของการกระทำ คือ มนุษย์ผู้อื่น ผู้อื่น ต้องหมายถึง บุคคลธรรมดาที่มีชีวิต¹²²

การกระทำ คือ การทำร้าย คำว่า “ทำร้าย” ไม่ได้หมายความถึง “ใช้กำลังประทุษร้าย”¹²³ ตามมาตรา 1 (6)¹²⁴ แต่หมายถึง ผู้กระทำผิดมีเจตนาทำให้เสียหาย เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายโดยใช้กำลังหรือไม่ก็ตาม เช่น ล่อลอบให้เขตกบันไดบ้านจนเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ส่วนใหญ่เป็นการกระทำโดยแรงกายภาพ เช่น การชก ต่อย ทบ ตี ถีบ เตะ กระแทบ ผลัก เหวี่ยง หรือด้วยอาวุธ เช่น ปืน มีด หอก ดาบ ไม้หรืออื่น ๆ ที่สามารถใช้ทำร้ายให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ รวมทั้งการใช้ยาพิษหรือยาอื่นใดที่สามารถก่อให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ¹²⁵ เช่น เอาขวานขวามาแฉ่งแก่คนที่ป็นโรคหัวใจการทำร้ายจึงมีความหมายกว้าง ไม่จำกัดวิธีการกระทำ จะเป็นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำด้วยประการใดซึ่งก่อให้เกิดผลเป็นอันตรายแก่ผู้อื่น¹²⁶

2.องค์ประกอบภายใน

เจตนาทำร้าย คือ การที่ผู้กระทำได้กระทำไปโดยรู้ว่ากรรมของการกระทำเป็นมนุษย์ผู้อื่นและผู้กระทำต้องการทำร้ายมนุษย์ผู้อื่น¹²⁷

คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานนี้ คือ ความปลอดภัยทางร่างกายซึ่งเห็นได้ชัดเจน เนื่องจากการกระทำที่ยิ่งกว่าการทำมิชอบต่อกาย¹²⁸

จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เป็นการทำความร้ายถึงขั้นเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้ถูกทำร้าย อันตรายแก่กาย หมายความว่า ร่างกายได้รับอันตรายเป็นบาดแผลปรากฏภายนอกหรือภายในก็ได้ บาดแผลจะมีโลหิตไหลหรือไม่ก็ได้ ส่วนอันตรายต่อจิตใจ หมายความว่า สมองได้รับความกระทบกระเทือนทำให้จิตใจแปรปรวนไปจากปกติ แม้จะไม่ถึงขั้นวิกลจริตก็ตาม

CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹²² จิตติ ดิงศรัทธี, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3 (กรุงเทพมหานคร: เนติบัณฑิตยสภา, 2545), หน้า 184.

¹²³ เรื่องเดียวกัน.

¹²⁴ มาตรา 1 บัญญัติไว้ว่า

“ในประมวลกฎหมายนี้

(6) “ใช้กำลังประทุษร้าย” หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้ยาทำให้มึนเมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน”

¹²⁵ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 125.

¹²⁶ เข็มชัย ชุตินวงศ์, เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชากฎหมายอาญา 3 คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 41-43.

¹²⁷ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 125.

¹²⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 124.

ทั้งนี้การเสียความรู้สึกทางด้านอารมณ์ไม่ถือว่าเป็นอันตรายต่อจิตใจ¹²⁹ แต่ถ้าผลของการกระทำนั้นรุนแรงจนถึงขั้นเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจถึงสาหัสก็จะเป็นความผิดในมาตรา 297

ข้อสังเกตเกี่ยวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้น ความผิดฐานนี้มีลักษณะพิเศษที่เป็นข้อยกเว้นจากหลักธรรมดา กล่าวคือ เป็นกรณีที่เจตนาของผู้กระทำไม่จำเป็นต้องคลุมถึงผล และถ้าผลของการกระทำไม่เกิดขึ้นความผิดก็ไม่สำเร็จ ความผิดฐานนี้จึงอาจมีการพยายามกระทำ ความผิดตามความหมายของมาตรา 80¹³⁰ ได้ โดยพิจารณาว่าผู้กระทำมีเจตนาที่จะให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจจากการกระทำร้ายของตนหรือไม่ ถ้าผู้กระทำมีเจตนาให้อันตรายเกิดขึ้น แต่กระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่ไม่บรรลุผล ผู้กระทำก็มีความผิดฐานพยายามกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ในกรณีที่ผู้กระทำมีอำนาจทำได้ตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมายจารีตประเพณี ผู้กระทำก็ไม่มีผิดฐานนี้ เช่น นายแพทย์ฉีดยาเนื้อร้ายออกจากร่างกายของคนไข้โดยคนไข้ยินยอม ส่วนกรณีที่ผู้กระทำมีเจตนาฆ่า ไม่ว่าจะโดยประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผล แม้ผลจะเกิดเป็นอันตรายต่อกายหรือจิตใจ ผู้กระทำไม่ผิดฐานทำร้ายร่างกายแต่ผิดฐานพยายามฆ่าคนตาย¹³¹ ด้วยเจตนาที่รุนแรงจึงทำให้ได้รับบทลงโทษที่หนักกว่าความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

3.3.1.3 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส

มาตรา 297 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

อันตรายสาหัสนั้น คือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะประสาท
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด
- (4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แผลงู
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต

¹²⁹ ทวีพร ดวงแก้ว, "เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย," หน้า 56.

¹³⁰ มาตรา 80 บัญญัติไว้ว่า

“ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้ที่พยายามกระทำความผิด

ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้ที่นั้นต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

¹³¹ ทวีพร ดวงแก้ว, "เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย," หน้า 56-57.

(8) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน”

องค์ประกอบของฐานความผิดนี้ ประกอบไปด้วย¹³²

1.องค์ประกอบภายนอก

ผู้กระทำ คือ มนุษย์ซึ่งกฎหมายไม่จำกัดว่าจะเป็นใคร

กรรมของการกระทำ คือ มนุษย์ผู้อื่น

การกระทำ คือ การทำร้าย¹³³

2.องค์ประกอบภายใน

เจตนาทำร้าย คือ การที่ผู้กระทำได้กระทำไปโดยรู้ว่ากรรมของการกระทำเป็นมนุษย์ผู้อื่นและผู้กระทำต้องการทำร้ายมนุษย์ผู้นั้น¹³⁴

เบื้องต้นความผิดตามมาตรา 295 ข้างต้นเสียก่อน คือ ทำร้ายผู้อื่นอันเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจโดยเจตนา แต่ผลของการทำร้ายรุนแรงถึงขั้นทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับผลเป็นอันตรายสาหัสตามที่บัญญัติไว้ใน (1) - (8)

การเสียความงามของใบหน้าจนหน้าเกลียดติดตัวตลอดไป ไม่ใช่เสียโฉมซึ่งมีระยะเวลาหายได้ ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงประกอบเป็นกรณีไปนอกจากใบหน้าโดยตรงน่าจะถือว่าการเสียส่วนประกอบของใบหน้า เช่น หูขาด จมูกขาด ไหล่ทรุดทำให้คอเอียงไปนั้น เป็นส่วนหนึ่งของใบหน้าที่ทำให้เสียความงามและถือว่าเป็นการเสียโฉมติดตัวตามความหมายของมาตรา 295¹³⁵

ความผิดฐานนี้เป็นความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล ฉะนั้นผู้กระทำจึงไม่จำเป็นต้องประสงค์ต่ออันตรายสาหัสหรือยอมเล็งเห็นถึงอันตรายสาหัส ถ้าอันตรายสาหัสเกิดขึ้นผู้กระทำก็ต้องรับโทษฐานนี้¹³⁶ แต่ถ้าผู้กระทำประสงค์ต่ออันตรายสาหัสหรือยอมเล็งเห็นถึงอันตรายสาหัส แล้วอันตรายสาหัสไม่เกิดขึ้น ผู้กระทำก็ต้องมีความผิดฐานพยายามกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส¹³⁷

หลักเกณฑ์ในเรื่องอันตรายสาหัส ประกอบด้วย ผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นตามมาตรา 295 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจนครบหลักเกณฑ์ใน

¹³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 134.

¹³³ เรื่องเดียวกัน.

¹³⁴ เรื่องเดียวกัน.

¹³⁵ คำพิพากษาฎีกา 769/2477, คำพิพากษาฎีกา 1012/2480

¹³⁶ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 138.

¹³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 139.

การทำร้ายร่างกายผู้อื่นครบถ้วนเสียก่อน และผู้กระทำจะต้องกระทำการเพื่อให้บรรลุผลตามเจตนา อันเป็นการกระทำที่เลยขั้นเตรียม กล่าวคือ ถึงขั้นลงมือกระทำความผิดแล้ว และมีความเสียหายเกิดขึ้นตามที่ระบุไว้ในอนุมาตราใดอนุมาตราหนึ่งของมาตรา 297 เป็นลักษณะของผลฉกรรจ์ อาศัยการวินิจฉัยว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาทำร้ายร่างกาย โดยไม่คำนึงถึงว่าการกระทำดังกล่าวมีเจตนาให้เกิดอันตรายสาหัสต่อผู้เสียหายหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ถ้าผลที่เจตนา กับผลที่เกิดขึ้นจริงเป็นผลอันเดียวกัน ด้วยเจตนาให้เกิดอันตรายสาหัสและผลเกิดเป็นอันตรายสาหัส ไม่ใช่กรณีเจตนาให้เกิดผลเพียงอันตรายแก่กายหรือจิตใจ แต่ผลที่เกิดขึ้นกลับหนักกว่าถึงขั้นได้รับอันตรายสาหัส จึงไม่ใช่เรื่องผลทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นที่จะนำทฤษฎีเหตุเหมาะสมมาปรับใช้ได้ แต่ต้องนำหลักทั่วไปมาใช้คือทฤษฎีเงื่อนไข¹³⁸

การทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสยังคงอาศัยเนื้อหาตั้งแต่พระโอัยการลักษณะวิวาทิตำกัน มาสู่กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 จนกระทั่งประมวลกฎหมายอาญาที่บังคับใช้ในปัจจุบัน หลักการของมาตรา 297 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ยังคงรูปแบบของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 256 เพียงแต่ปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนสาระสำคัญนั้นคงเดิมไว้ทุกประการ ประมวลกฎหมายอาญาลบปัจจุบันได้มีการแก้ไขด้วยบัญญัติเฉพาะการกำหนดโทษจำคุกและปรับเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม การแก้ไขมาตรานี้ไม่เคยเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของเนื้อหา มีเพียงเฉพาะการปรับปรุงโทษให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเท่านั้น ทั้งยังเป็นมาตราเดียวที่กำหนดอันตรายสาหัสไว้อย่างชัดเจน 8 ประเภท

ถ้อยคำที่มีรูปศัพท์และความหมายร่วมกันมีอยู่จำนวนไม่น้อย แม้ว่ากฎหมายตราสามดวงกับประมวลกฎหมายอาญาห่างกันด้วยระยะเวลามากกว่าร้อยปีก็ตาม เนื่องจากคณะกรรมการผู้ร่างกฎหมายฯ เห็นว่า ถ้อยคำแต่ก่อนสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนหากจะหาถ้อยคำใหม่มาแทนที่ เกรงว่าจะไม่เข้าใจเท่าถ้อยคำที่มีอยู่เดิม ทั้งไม่กล้าบัญญัติขึ้นมาใหม่ เพราะอาจจะหย่อนน้ำหนักกว่าคำที่มีอยู่เดิม¹³⁹ ดังเช่น คำว่า “ซาหัด” ตามพระโอัยการลักษณะวิวาทิตำกัน หมายถึง อาการบาดเจ็บที่เป็นขั้นรุนแรงทำให้ต้องสูญเสียอวัยวะบางอย่าง ต้องพิการ มาเป็นคำว่า “สาหัส” หมายถึง อันตรายที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงถึงขั้นต้องเสื่อมเสียอวัยวะสำคัญ ทำให้มีผลต่อร่างกายและจิตใจตลอดชีวิต¹⁴⁰

¹³⁸ คณพล จันทน์หอม, หลักพื้นฐานกฎหมายอาญา เล่ม 1 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2563), หน้า 338.

¹³⁹ จรินทร์ สุวรรณโชติ, "การศึกษาเปรียบเทียบภาษากฎหมายในกฎหมายตราสามดวงกับกฎหมายปัจจุบัน" (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้, 2537), หน้า 82.

¹⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 69.

จะเห็นได้ว่า การแบ่งความแตกต่างระหว่างอันตรายกับอันตรายสาหัสนั้นปรากฏตาม มาตรา 297 หากไม่เข้าลักษณะที่ปรากฏในอนุมาตราใด ๆ ของบทบัญญัติมาตรานี้แล้ว ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษตามมาตรา 295 ความเสียหายที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นเพียงอันตรายทั่วไป ไม่ร้ายแรงถึงขั้นจะก่อให้เกิดความรุนแรงต่อชีวิตโดยพิจารณาจากผลอันเป็นการกำหนดผลของการ กระทำนั้นปลาย การชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายเป็นไปตามการเรียกร้องค่าเสียหายทางแพ่ง สำหรับโทษปรับเป็นการลงโทษตามกฎหมายแก่คนทดแทนโดยคำนึงว่ารัฐนั้นเป็นผู้เสียหายจากการ กระทำของผู้กระทำความผิด ส่วนโทษจำคุกเป็นการยับยั้งการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดใน ภายภาคหน้าและปกป้องสังคมไม่ให้เกิดความโกลาหลรวมถึงเพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ ร่วมกันได้อย่างสงบสุขจึงจำเป็นต้องมีการตัดโอกาสผู้กระทำความผิดที่อาจไปก่อเหตุอันไม่สงบ แต่ หากนำบทบัญญัติการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนมาบังคับใช้ดังเช่นอดีตอย่างรุนแรง เมื่อทำอันตรายสาหัส ต่อผู้อื่น ผู้ที่กระทำความผิดได้รับอันตรายสาหัสเช่นเดียวกับที่ผู้เสียหายได้รับอันเป็นการทำลายทรัพยากร มนุษย์ให้น้อยลงจนเกินควร แม้วามนุษย์ต่างมีสัญชาติญาณเอาตัวรอดและการแก้แค้นเป็นหนึ่งใน สัญชาติญาณของมนุษย์เช่นกันย่อมไม่เกิดประโยชน์ต่อประเทศ ดังนั้น ถ้าไม่คำนึงถึงการแก้แค้นเป็น สำคัญ ความเสียหายที่เกิดขึ้นควรเป็นเรื่องของการชดเชยและการรับผิดชอบต่อความเสียหายที่ได้ กระทำลงไป กล่าวได้ว่า การเยียวยาต่อผู้เสียหายเป็นสิ่งสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายผู้กระทำความผิดได้ชดเชยต่อการกระทำของตนเอง ขณะเดียวกันผู้เสียหายก็ได้รับการเยียวยา แม้ จะไม่สามารถกลับเป็นเหมือนเดิมได้ทุกประการ แต่การชดเชยในส่วนนี้เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถ ดำรงชีวิตต่อไปอย่างที่เคยเป็นมา

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสตามมาตรา 297 เป็นผล กระทบของความผิดฐานทำร้ายตามมาตรา 295 กล่าวคือ ผลที่เกิดขึ้นนั้นมีความร้ายแรงกว่าการเกิด อันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจโดยทั่วไป ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงสมควรได้รับโทษหนักกว่ากรณีตาม มาตรา 295¹⁴¹ ซึ่งมาตรา 297 เป็นความผิดที่ต้องการผลตามความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล โดยผลที่ต้องการนั้นคือ อันตรายสาหัส มีการกำหนดไว้ 8 กรณีด้วยกัน การกระทำที่จะเป็นความผิด ฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสได้นั้น ผู้กระทำจึงต้องมีเจตนา กระทำการเกิดขึ้นเสียก่อน

นอกจากประเด็นการดำเนินการกับผู้กระทำความผิดแล้ว สิ่งที่สังคมให้ความสนใจไม่แพ้กัน คือ ระดับความรุนแรงของการกระทำความผิดนั้นว่าจะเป็ความผิดฐานใดตามประมวลกฎหมาย

¹⁴¹ สราวุธ เบญจกุล, "โทษของการทำร้ายร่างกายกับการใช้ความรุนแรงในสังคมไทย" [ออนไลน์].

อาญาระหว่างความผิดลหุโทษตามมาตรา 391 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 หรือ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสตามมาตรา 297¹⁴²

องค์ประกอบความผิดของทั้งสามมาตรานั้นเหมือนกันทุกประการ จะแตกต่างกันก็ที่ผลของการกระทำความผิดนั้น หากเป็นการใช้กำลังทำร้ายร่างกายโดยไม่เกิดความเสียหายแก่กายหรือจิตใจของผู้ถูกระทำเลยก็ผิดเพียงลหุโทษตามมาตรา 391 เท่านั้น หากผลของการกระทำก่อให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้ถูกระทำ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยใช้กำลังหรือไม่ก็ตาม ก็จะเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย และหากผลของการกระทำนั้นรุนแรงยิ่งขึ้นถึงขนาดก่อให้เกิดอันตรายสาหัสแก่ผู้ถูกระทำก็จะเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัส ซึ่งต้องรับโทษหนักขึ้นที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากหลักของกฎหมายอาญาที่กำหนดให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลของการกระทำ นอกจากนี้หากผู้กระทำความผิดรับสารภาพในความผิดลหุโทษตามมาตรา 391 พนักงานสอบสวนก็สามารถเปรียบเทียบปรับได้โดยไม่ต้องนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลซึ่งแตกต่างจากกรณีมาตรา 295 และ 297 ที่ต้องนำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาล โดยมาตรา 391 ไม่เป็นอันตรายมาตรา 295 เป็นอันตราย ส่วนมาตรา 297 คืออันตรายสาหัสซึ่งการบัญญัติประเภทของอันตรายสาหัสบางประการก่อให้เกิดปัญหาสำหรับความรับผิดชอบทางอาญาอาจแขวนอยู่กับความรู้สึกของผู้ใช้กฎหมายได้

ดังที่ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์การร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ประมวลกฎหมายอาญาฉบับแรกของไทย อาศัยต้นร่างจากกฎหมายเก่าของไทย เท่านั้นยังไม่พอผู้ร่างกฎหมายยังค้นหาบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศเพื่อประกอบหลักการที่มีมา เพื่อทันต่อยุคสมัย ฉะนั้น เพียงการศึกษาค้นหาความหมายจากตัวบทของกฎหมายไทยในเรื่องความผิดฐานทำร้ายร่างกายนับแต่อดีตถึงปัจจุบันส่วนเดียวอาจละเอียดจนล้นเกินที่แท้จริงของบทบัญญัติ เพราะอย่างไรก็ตามอิทธิพลของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ยังคงสืบทอดแนวคิดต่อมายังประมวลกฎหมายอาญา จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเนื้อหาถ้อยคำความหมายที่เคยมีมาจากสมัยรัชกาลที่ 5 ก็ยังพบอยู่จวบจนปัจจุบัน ความหมายอ้างอิงตามเดิม เปลี่ยนแปลงแค่การสะกดคำเนื่องจากภาษามีวิวัฒนาการ เช่นเดียวกับกฎหมาย ทำให้ยุคสมัยที่ผันแปรนั้นลักษณะการออกเสียงรวมไปถึงการสะกดคำก็ได้แปรเปลี่ยนตามไปด้วย

ในบทที่ 4 ที่จะกล่าวต่อไปเป็นพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศที่นำมาจาก 5 ประเทศด้วยกัน ผ่านระบบกฎหมายสองระบบที่แตกต่างกัน เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจต่อพัฒนาการของต่างประเทศที่ส่งอิทธิพลแก่ประเทศไทย รวมถึงการตีความหรือเจตนารมณ์เบื้องหลังของถ้อยคำที่ไม่เคยมีปรากฏในกฎหมายไทยมาก่อน แต่ได้เกิดเป็นฐานความผิดใหม่ขึ้นมา ตาม

¹⁴² เรื่องเดียวกัน.

ประเทศดังต่อไปนี้ คือ ประเทศอังกฤษ ประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์

บทที่ 4

พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศ

จากการศึกษาพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในบทที่ 3 พบว่า กฎหมายอาญาของไทยได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ เริ่มแรกได้รับอิทธิพลจากกฎหมายอินเดียในรูปของพระธรรมศาสตร์และพระไอยการลักษณะต่าง ๆ ต่อมาเมื่อมีการติดต่อกับประเทศตะวันตกมากขึ้น กฎหมายอาญาของไทยก็ได้แปรเปลี่ยนไปตามสังคมโลก โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ นอกจากนี้ยังคำนึงถึงอายุ เพศ และปัจจัยอื่น ๆ เพื่อบัญญัติกฎหมายอาญาให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมสมัยใหม่มากขึ้น เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น จึงทำให้บทบัญญัติของกฎหมายอาญาต้องปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกและมีแนวโน้มที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยผูกพันหรือจะผูกพันต่อไปในอนาคต¹ ตั้งแต่มีการจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 บทบัญญัติของไทยได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศอยู่หลายส่วน ที่ยังคงมีผลมาจนถึงประมวลกฎหมายอาญาฉบับบังคับในปัจจุบัน

จากสภาพปัญหาของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายในบทที่ 3 ทำให้บทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายและความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสกับความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายอยู่คนละส่วน แม้ว่าจะมีเนื้อหา องค์ประกอบเหมือนกันก็ตาม รวมถึงการตีความคำว่าอันตรายสาหัสเป็นหนึ่งในบทบัญญัติที่มีการให้ความหมาย คำว่าอันตรายสาหัสอย่างชัดเจน แต่บทบัญญัติดังกล่าวให้ดุลพินิจแก่ผู้พิพากษาอย่างจำกัด เนื่องจากลักษณะการบัญญัติกฎหมายประเภทของอันตรายสาหัสเป็นข้อ ๆ ผู้พิพากษาจึงต้องพิจารณาปรับเข้าหลักเกณฑ์ประเภทใดประเภทหนึ่ง สมควรนำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายทั้งหมดมาจัดเรียงมาตราให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันอีกทั้งขยายขอบเขตของอันตรายสาหัสที่ครอบคลุมทุกกรณี ให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจเป็นของผู้พิพากษาเพื่อปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์และบริบทสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ในบทนี้จะศึกษาพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศ เพื่อที่จะทราบถึงเจตนารมณ์ภายในของบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวจึงต้องศึกษาจากบทบัญญัติที่นำมาเป็นแบบร่างของต่างประเทศประกอบไปด้วยว่ามีรูปแบบการกำหนดฐานความผิดทำร้ายร่างกายและอันตรายสาหัสเช่นใด เพื่อวิเคราะห์ถึงการให้ความหมายและทฤษฎีที่นำมาพิจารณา รวมไปถึงการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาในแต่ละกรณีที่เกิดขึ้น โดยมีกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ได้แก่ ประเทศ

¹ คณพล จันทน์หอม, *รากฐานกฎหมายอาญา* (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2558), หน้า 114.

อังกฤษและประเทศอินเดีย และกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอิตาลี และประเทศอียิปต์ ซึ่งแต่ละประเทศมีลักษณะการกำหนดความผิดฐานทำร้ายร่างกาย และอันตรายสาหัสแตกต่างกัน ในประเทศอังกฤษปรากฏบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายและอันตรายสาหัสในพระราชบัญญัติความผิดต่อบุคคล ค.ศ.1861 ในประเทศอินเดียมีประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย ค.ศ.1860 ที่กำหนดความหมาย เจตนาและบทลงโทษของอันตรายกับอันตรายสาหัส แยกออกจากกันอย่างชัดเจน ประเทศฝรั่งเศสมีประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1992 เรื่องการกระทำความรุนแรง แบ่งโทษตามระดับความร้ายแรง ประเทศอิตาลีกำหนดระดับความอันตรายตามความร้ายแรง นอกจากนี้ยังกำหนดรูปแบบอันตรายประเภทอื่นแยกย่อยตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ.1930 ส่วนประเทศอียิปต์ที่นอกจากการกำหนดอันตรายตามความรุนแรงแล้วยังมีเหตุเพิ่มโทษในกรณีที่ทำร้ายร่างกายเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ของผู้ก่อการร้าย โดยแต่ละประเทศที่ยกมานี้จะได้ทำการศึกษาดังแต่ความเป็นมา การกำหนดความหมายของการทำร้ายร่างกายอันตรายและอันตรายสาหัส ลักษณะการบัญญัติกฎหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบและประยุกต์ใช้ในความผิดฐานทำร้ายร่างกายรวมถึงการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของประเทศไทยต่อไป

4.1 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศในระบบคอมมอนลอว์

ระบบคอมมอนลอว์มักจะหมายถึงกฎหมายที่มีเนื้อหา หรือมีที่มาจากคำพิพากษา ซึ่งเรียกว่ากฎหมายจากคดีพิพาท (Case law) เพื่อแสดงความแตกต่างจากกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Statutory law) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ แม้ประเทศในระบบคอมมอนลอว์จะไม่ได้ยึดถือที่มาของกฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นลำดับแรก แต่ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าอิทธิพลของตัวบทกฎหมายนั้นมีความสำคัญต่อการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายเช่นเดียวกับคำพิพากษาของศาล เป็นเหตุให้บางเรื่องต้องมีการบัญญัติเป็นประมวลกฎหมายหรือพระราชบัญญัติ อย่างไรก็ตาม ความผิดตามคอมมอนลอว์ (Common law) ก็แทบจะไม่มีปรากฏให้เห็น เนื่องจากความพยายามของรัฐสภาที่ออกกฎหมายรวมเอาความผิดตามกฎหมายคอมมอนลอว์เดิมมารวบรวมไว้ในตัวบทแทน² เพื่อความสะดวกในการปรับใช้สำหรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ให้ความคุ้มครองครอบคลุม ครบถ้วนในรายละเอียด อุดช่องว่างของกฎหมายและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

² อภัสรา ศิริวัฒนา, "ขอบเขตของ "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ในความผิดต่อร่างกาย" (นิติศาสตรมหาบัณฑิต, นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า 29.

4.1.1 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่ยึดถือคำพิพากษาของศาลเป็นหลัก นำมาใช้เป็นแนวทางในการตัดสินคดีโดยเฉพาะเรื่องสำคัญ ทำให้มีการตราเป็นพระราชบัญญัติดังเช่นเรื่องทำร้ายร่างกายซึ่งปรากฏในพระราชบัญญัติความยุติธรรมทางอาญา ค.ศ.1988 และพระราชบัญญัติความผิดต่อบุคคล ค.ศ.1861 ฉบับบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นแบ่งออกเป็นสามระดับ คือ ระดับที่หนึ่ง การทำร้ายร่างกายธรรมดา (assault and battery) ตามมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติความยุติธรรมทางอาญา ค.ศ.1988 ระดับที่สองเป็นการทำร้ายร่างกายให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ (assault occasioning actual bodily harm) ตามมาตรา 47 ของพระราชบัญญัติความผิดต่อบุคคล ค.ศ.1861 และระดับที่สามเป็นการทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดบาดแผลหรือได้รับอันตรายสาหัส (wounding and grievous bodily harm)³ ของพระราชบัญญัติความผิดต่อบุคคล ค.ศ.1861 ตามมาตรา 18 และมาตรา 20

ความผิดต่อร่างกายตามแนวคิดทางกฎหมาย มีการแบ่งประเภท⁴จากคำว่า Assault เดิมเป็นคำมาจากภาษาละติน คือ Ad + Saltae ความหมายทั่วไป หมายถึง การทำร้ายร่างกาย⁵ ส่วนความหมายเฉพาะกลับมีความหมายถึงการขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้ายร่างกายผู้อื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จะมีการทำร้ายหรือการสัมผัสต่อเนื้อตัวร่างกายเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ไม่ใช่เรื่องสำคัญ แต่ลักษณะการข่มขู่ต้องถึงขนาดที่ผู้ถูกข่มขู่เกิดความกลัวว่าจะมีการใช้กำลังทำร้ายร่างกายต่อตนในขณะนั้น⁶ ในความหมายใหม่แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ Psychic Assault กับ Physical Assault⁷

Psychic Assault คือ การขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้ายโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในทันทีทันใดนั้น อาจกระทำโดยเจตนาหรือประมาทก็ได้ ความหมายของ Psychic Assault ยังคงความหมายลักษณะเดิม ไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรือคำพูดก็อาจเป็นการข่มขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้าย โดยไม่ต้องพิจารณาไปถึงว่ามีเหตุการณ์เกิดขึ้นหรือไม่ แต่การข่มขู่ต้องปรากฏขึ้นในเวลาหรือสถานที่ที่ผู้ถูกขู่รู้ถึงการข่มขู่ และเชื่อว่าจะถูกทำร้ายร่างกายในทันทีทันใดนั้นจนเกิดความหวาดกลัว นอกจากนั้นในการขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้าย ผู้ขู่จะต้องอยู่ในระยะที่ทำให้ผู้ถูกขู่เชื่อว่าจะสามารถทำร้ายได้ด้วยเช่นเดียวกับการขู่ว่าจะทำร้ายในอนาคตก็ไม่ถือเป็นความผิดตามการข่มขู่นี้ กรณีใช้คำพูดเพื่อข่มขู่ คำพูดต้องถึงระดับด้วย⁸

³ ทวีพร ดวงแก้ว, "เหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย," หน้า 79.

⁴ อาภัสรา ศิริวัฒนา, "ขอบเขตของ "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ในความผิดต่อร่างกาย," หน้า 30.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29.

⁶ เรื่องเดียวกัน.

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 30.

⁸ J.C. Smith and Brian Hogan, *Criminal Law* (London: Williams Clowes & Sons Limited, 1978), pp. 351-

Psychic Assault ตามคำอธิบายทางตำราสมัยเก่าให้รวมถึงการพยายามทำร้ายร่างกายไปด้วย อย่างไรก็ตามความผิดทั้งสองประเภทเป็นความผิดคนละฐานกัน เนื่องจาก Psychic Assault มีเพียงเจตนาขู่ให้ผู้ถูกขู่เกิดความหวาดกลัว แต่ไม่ได้ต้องการทำร้าย แต่การพยายามทำร้ายร่างกายมีการกระทำเกิดขึ้นแต่ผลยังไม่สำเร็จ โดยที่ผู้ถูกกระทำไม่ได้หวาดกลัวหรือรับรู้ถึงอันตรายที่เกิดขึ้นเลย⁹

ส่วน Physical Assault หมายถึง การใช้กำลังทำร้ายร่างกาย อาจจะเป็นการใช้กำลังเพียงเล็กน้อยก็เพียงพอที่จะเป็นความผิด การกระทำที่แสดงออกอาจจะกระทำโดยการใช้แสงสว่าง ความร้อน ไฟฟ้าหรือก๊าซในปริมาณที่ทำให้ผู้ถูกทำร้ายเกิดความเจ็บป่วยก็ได้ รวมถึงการตีถูกเสื้อผ้าที่ผู้ถูกทำร้ายสวมใส่แม้จะเป็นเหตุเพียงให้เสื้อผ้าก็แตกตาม แต่การใส่ยาพิษลงไปในกาแฟให้ดื่มจนเจ็บป่วยไม่เป็นความผิดแต่อย่างใด การกระทำโดยการใช้กำลังทำร้ายร่างกายไม่จำเป็นว่าผู้ถูกกระทำจะต้องมีความกลัวหรือรู้ถึงการทำร้ายร่างกายมาก่อนเกิดขึ้นหรือไม่ ฉะนั้น การทำร้ายจากด้านหลังจึงเป็นความผิดฐานนี้ได้¹⁰

การใช้กำลังทำร้ายร่างกายอาจไม่จำเป็นต้องสัมผัสโดยตรงต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกกระทำ เช่น การขุดหลุมพรางให้ตกไป การปล่อยสุนัขไปกัดผู้อื่นหรือการใช้ก้อนหินขว้างมาที่ผู้อื่นขี้อยู่เพื่อให้มาตกใจและสลัดผู้้นตกลงมาก็ถือเป็นความผิด¹¹ ส่วนการสัมผัสร่างกายในลักษณะธรรมดา (ordinary social contact) เช่น การตบป้าทักทาย ไม่ถือว่าเป็นความผิดในกรณีที่กระทำโดยสุจริต แต่ถ้ากระทำด้วยความโกรธหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะหนักเบาเพียงใดก็เป็นความผิด¹²

4.1.1.1 พระราชบัญญัติความยุติธรรมทางอาญา ค.ศ.1988¹³

พระราชบัญญัติฉบับนี้วางหลักการการทำร้ายร่างกายธรรมดา โดย assault (common assault) และ battery (common battery) เป็นความผิดที่แยกจากกัน assault จะเป็นความผิดต่อเมื่อกระทำลงด้วยเจตนาหรือประมาทโดยรู้ตัวและเป็นเหตุให้ผู้อื่นเข้าใจว่าในทันทีทันใดนั้นผู้กระทำความผิดจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยมิชอบด้วยกฎหมายต่อร่างกายของผู้อื่น

⁹ อากัสรา ศิริวัฒนา, "ขอบเขตของ "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ในความผิดต่อร่างกาย," หน้า 31-32.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33.

¹² J.C. Smith and Brian Hogan, *Criminal Law*, p. 141.

¹³ Criminal Justice Act 1988

ส่วนความผิด battery จะหมายถึงเฉพาะการใช้กำลังโดยมิชอบด้วยกฎหมายต่อร่างกายของผู้อื่น¹⁴ เป็นไปตามมาตรา 39¹⁵ ที่ความผิดทั้งสองเรื่องรวมไว้ในมาตราเดียวกัน

4.1.1.2 พระราชบัญญัติความผิดต่อบุคคล ค.ศ.1861¹⁶

พระราชบัญญัติความผิดต่อบุคคล ค.ศ.1861 เป็นพระราชบัญญัติที่มีขึ้นโดยรัฐสภาของสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์ รวบรวมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดต่อบุคคลจากพระราชบัญญัติฉบับก่อนหน้าทั้งหมดเพื่อสะดวกต่อการบังคับใช้เป็นพระราชบัญญัติฉบับเดียว พระราชบัญญัติฉบับนี้รวบรวมฐานความผิดจากชั้นที่ร้ายแรงที่สุดคือฆาตกรรม ทำร้ายร่างกายรวมไปถึงความผิดฐานอื่นที่ไล่ระดับความร้ายแรงเริ่มต้นจากระดับที่มากที่สุดอันมีผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง

หมวดที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีอยู่สองหมวดด้วยกัน คือ หมวดสอง การกระทำที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและอันตรายที่ถึงแก่ชีวิต กับหมวดสามเป็นเรื่องการทำร้ายร่างกาย บทบัญญัติจัดลำดับตามความร้ายแรงส่งผลกระทบต่อสังคมจากสูงสุดลดหลั่นตามลำดับลงไป

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 18¹⁷ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต นอกจากนี้จะมีเจตนาให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสแล้ว ต้องมีผลซึ่งเป็นอันตรายสาหัสเกิดขึ้นจากการกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดจึง

¹⁴ ทวีพร ดวงแก้ว, "เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย," หน้า 79.

¹⁵ Criminal Justice Act 1988, Part V Jurisdiction, Imprisonment, Fines, Etc. (<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/33/contents>).

Section 39: Common assault and battery to be summary offences.

“(1) Common assault and battery shall be summary offences and a person guilty of either of them shall be liable to a fine not exceeding level 5 on the standard scale, to imprisonment for a term not exceeding six months, or to both.

(2) Subsection (1) is subject to section 1 of the Assaults on Emergency Workers (Offences) Act 2018 (which makes provision for increased sentencing powers for offences of common assault and battery committed against an emergency worker acting in the exercise of functions as such a worker).”

¹⁶ The Offences Against the Person Act 1861

¹⁷ The Offences Against the Person Act 1861, Acts causing or tending to cause Danger to Life or Bodily Harm (<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/Vict/24-25/100/contents>).

Section 18: Shooting or attempting to shoot, or wounding with intent to do grievous bodily harm.

“Whosoever shall unlawfully and maliciously by any means whatsoever wound or cause any grievous bodily harm to any person, with intent, to do some grievous bodily harm to any person, or with intent to resist or prevent the lawful apprehension or detainer of any person, shall be guilty of felony, and being convicted thereof shall be liable to be kept in penal servitude for life.”

จะต้องรับโทษ เหตุที่เป็นความผิดประกอบไปด้วยการทำให้เกิดบาดแผลและการก่อให้เกิดอันตรายสาหัส¹⁸ ส่วนมาตรา 20¹⁹ ประกอบด้วยการทำให้เกิดบาดแผลและการทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส²⁰ แม้ว่าจะเป็นการทำให้อันตรายสาหัสแต่เป็นกรณีที่ความเสียหายนั้นเป็นไปมากกว่าความตั้งใจของผู้กระทำความผิด คือผู้กระทำความผิดมิได้มีเจตนาถึงขั้นนั้น เพราะมาตรา 18 กล่าวไว้แล้วว่าผู้กระทำความผิดมีทั้งเจตนาและผลที่เกิดเป็นไปตามเจตนา หรือในบางกรณีเป็นการกระทำที่มีความรุนแรงน้อยกว่ามาตรา 18 บทลงโทษจึงไม่ถึงขั้นจำคุกตลอดชีวิต เป็นเพียงการลงโทษให้ทำงานหนัก เพื่อให้สอดคล้องต่อเจตนาและความเสียหายที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าเจตนาในการกระทำความผิดของมาตรา 18 และมาตรา 20 แตกต่างกัน นอกจากนั้นการเกิดอันตรายสาหัสตามมาตรา 18 ยังมีขอบเขตกว้างกว่ามาตรา 20 เพราะตามมาตรา 18 นั้นไม่ว่าการกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายสาหัสก็ถือเป็นความผิดแล้ว แต่มาตรา 20 จะต้องมีการทำร้ายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสจึงจะเป็นความผิด²¹

นอกจากนั้นการกระทำในหมวดนี้ยังมีอีกหลายมาตราที่บทบัญญัติต่างกล่าวถึงลักษณะรูปแบบการทำร้ายต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายสาหัสต่อร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นมาตรา 23²² เป็นการใส่ยาพิษหรือสารพิษเพื่อทำร้ายจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตหรืออันตรายสาหัส มาตรา 24²³ การกระทำของมาตรานี้เป็นการนำยาพิษหรือสารพิษหรือสิ่งอื่นใดที่เป็นการ

¹⁸ อากัสรา ศิริวัฒนา, "ขอบเขตของ "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ในความผิดต่อร่างกาย," หน้า 34.

¹⁹ Section 20: Inflicting bodily injury, with or without weapon.

“Whosoever shall unlawfully and maliciously wound or inflict any grievous bodily harm upon any other person, either with or without any weapon or instrument, shall be guilty of a misdemeanor, and being convicted thereof shall be liable to be kept in penal servitude.”

²⁰ อากัสรา ศิริวัฒนา, "ขอบเขตของ "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ในความผิดต่อร่างกาย," หน้า 34.

²¹ J.C. Smith and Brian Hogan, *Criminal Law*, p. 340.

²² Section 23: Maliciously administering poison, &c. so as to endanger life or inflict grievous bodily harm.

“Whosoever shall unlawfully and maliciously administer to or cause to be administered to or taken by any other person any poison or other destructive or noxious thing, so as thereby to endanger the life of such person, or so as thereby to inflict upon such person any grievous bodily harm, shall be guilty of felony, and being convicted thereof shall be liable to be kept in penal servitude for any term not exceeding ten years.”

²³ Section 24: Maliciously administering poison, &c. with intent to injure, aggrieve, or annoy any other person.

“Whosoever shall unlawfully and maliciously administer to or cause to be administered to or taken by any other person any poison or other destructive or noxious thing, with intent to injure, aggrieve, or annoy such person, shall be guilty of a misdemeanor, and being convicted thereof shall be liable to be kept in penal servitude.”

ทำลายหรือเป็นพิษ ซึ่งไม่จำกัดวิธีการนำมาใช้เฉพาะเจตนาทำร้ายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการก่อความรำคาญแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายด้วย

ในมาตรา 28²⁴ อันตรายสาหัสเกิดจากการระเบิดของดินปืนหรือวัตถุระเบิดอื่นใด ผลของการกระทำเกิดผลที่เกิดจากการเผาไหม้หรืออวัยวะสูญเสียสมรรถภาพหรือหน้าเสียโฉมหรือพิการหรืออันตรายประเภทอื่นที่มีความสาหัสนอกเหนือจากที่กล่าวมา หากการทำร้ายร่างกายโดยระเบิดดินปืนหรือวัตถุระเบิดหรือของเหลวกัดกร่อนประเภทต่าง ๆ เจตนาและระดับความรุนแรงของผู้กระทำสูงกว่ามาตรา 28 การกระทำลักษณะนี้จะเป็นไปตามมาตรา 29²⁵ เพราะผู้กระทำเจตนาที่จะให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหายอย่างร้ายแรง จากวิธีการส่งมอบหรือวางวัตถุอันตราย ไม่ว่าจะผลจะเกิดอันตรายแก่กายขึ้นหรือไม่ก็ตาม และมาตรา 30²⁶ ยังคงเกี่ยวข้องกับวัตถุระเบิดแต่ได้ระบุรายละเอียดถึงสถานที่ที่มีการกระทำเกิดขึ้น เช่น อาคารหรือเรือโดยมีเจตนาที่จะทำอันตรายต่อร่างกาย ผลจะเป็นประการใดไม่ใช่เรื่องสำคัญ เนื่องจากวัตถุอันตรายที่นำไปใช้ในการกระทำความผิดอยู่ในสถานที่สำคัญนอกจากจะมุ่งหมายถึงอันตรายต่อผู้อื่นแล้ว ยังเห็นได้ชัดเจนว่าบริเวณที่ก่อเหตุต้องเกิดความเสียหายเช่นเดียวกัน ผลกระทบที่ได้รับไม่เพียงแต่เกิดแก่ผู้เสียหายผู้เดียว ประชาชนใน

²⁴ Section 28: Causing bodily injury by gunpowder.

“Whosoever shall unlawfully and maliciously, by the explosion of gunpowder or other explosive substance, burn, maim, disfigure, disable, or do any grievous bodily harm to any person, shall be guilty of felony, and being convicted thereof shall be liable, at the discretion of the court, to be kept in penal servitude for life or to be imprisoned.”

²⁵ Section 29: Causing gunpowder to explode, or sending to any person an explosive substance, or throwing corrosive fluid on a person, with intent to do grievous bodily harm.

“Whosoever shall unlawfully and maliciously cause any gunpowder or other explosive substance to explode, or send or deliver to or cause to be taken or received by any person any explosive substance or any other dangerous or noxious thing, or put or lay at any place, or cast or throw at or upon or otherwise apply to any person, any corrosive fluid or any destructive or explosive substance, with intent in any of the cases aforesaid to burn, maim, disfigure, or disable any person, or to do some grievous bodily harm to any person, shall, whether any bodily injury be effected or not, be guilty of felony, and being convicted thereof shall be liable, at the discretion of the court, to be kept in penal servitude for life or to be imprisoned.”

²⁶ Section 30: Placing gunpowder near a building, with intent to do bodily injury to any person.

“Whosoever shall unlawfully and maliciously place or throw in, into, upon, against, or near any building, ship, or vessel any gunpowder or other explosive substance, with intent to do any bodily injury to any person, shall, whether or not any explosion take place, and whether or not any bodily injury be effected, be guilty of felony, and being convicted thereof shall be liable, at the discretion of the court, to be kept in penal servitude for any term not exceeding fourteen years or to be imprisoned.”

บริเวณนั้นต่างก็ได้รับความเสียหายไปด้วยไม่มากนักน้อย ส่วนมาตรา 31²⁷ เป็นเรื่องของการตั้งปืนสปริง กับดักหรือเครื่องมืออื่นใดโดยมีเจตนาที่จะฆ่าหรือก่อให้เกิดอันตรายสาหัส

สำหรับบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย แต่ผลที่ได้รับไม่ถึงขั้นอันตรายสาหัสตามมาตรา 35²⁸ เป็นกรณีของการขับรถอย่างน่าหวาดเสียว หรือกระทำผิดในลักษณะอื่นหรือกระทำไปโดยความละเลย

หมวดการทำร้ายร่างกาย ระบุบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ ออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ผู้พิพากษาหรือเจ้าพนักงานหรือบุคคลอื่นใดก็ตามที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายในการปฏิบัติงานหรือเนื่องจากการใช้หน้าที่ของเขาตามมาตรา 37²⁹ ด้วยการทำร้ายร่างกายหรือทุบตีหรือทำให้เกิดบาดเจ็บ

2. เจ้าพนักงานสันติภาพตามมาตรา 38³⁰

²⁷ Section 31: Setting spring guns, &c., with intent to inflict grievous bodily harm.

“Whosoever shall set or place, or cause to be set or placed, any spring gun, man trap, or other engine calculated to destroy human life or inflict grievous bodily harm, with the intent that the same or whereby the same may destroy or inflict grievous bodily harm upon a trespasser or other person coming in contact therewith, shall be guilty of a misdemeanor, and being convicted thereof shall be liable to be kept in penal servitude and whosoever shall knowingly and wilfully permit any such spring gun, man trap, or other engine which may have been set or placed in any place then being in or afterwards coming into his possession or occupation by some other person to continue so set or placed, shall be deemed to have set and placed such gun, trap, or engine with such intent as aforesaid: Provided, that nothing in this section contained shall extend to make it illegal to set or place any gin or trap such as may have been or may be usually set or placed with the intent of destroying vermin: Provided also, that nothing in this section shall be deemed to make it unlawful to set or place, or cause to be set or placed, or to be continued set or placed, from sunset to sunrise, any spring gun, man trap, or other engine which shall be set or placed, or caused or continued to be set or placed, in a dwelling house, for the protection thereof.”

²⁸ Section 35: Drivers of carriages injuring persons by furious driving.

“Whosoever, having the charge of any carriage or vehicle, shall by wanton or furious driving or racing, or other wilful misconduct, or by wilful neglect, do or cause to be done any bodily harm to any person whatsoever, shall be guilty of a misdemeanor, and being convicted thereof shall be liable, at the discretion of the court, to be imprisoned for any term not exceeding two years.”

²⁹ Section 37: Assaulting a magistrate, &c. on account of his preserving wreck.

“Whosoever shall assault and strike or wound any magistrate, officer, or other person whatsoever lawfully authorized, in or on account of the exercise of his duty in or concerning the preservation of any vessel in distress, or of any vessel, goods, or effects wrecked, stranded, or cast on shore, or lying under water, shall be guilty of a misdemeanor, and being convicted thereof shall be liable to be kept in penal servitude for any term not exceeding seven years.”

3.บุคคลที่ได้รับการดูแลหรือรับผิดชอบเกี่ยวกับข้าวสาลีหรือเมล็ดพืชอื่น แป้งข้าวโมลต์ หรือมันฝรั่งตามมาตรา 39³¹ การทำร้ายร่างกายโดยมีเจตนาที่จะขัดขวางการขายข้าวหรือทางผ่านฟรี โดยการใช้ความรุนแรงหรือการคุกคามอื่น ๆ

4.ลูกเรือตามมาตรา 40³² โดยใช้กำลังขัดขวางหรือป้องกันจากการทำงานหรือใช้การค้าขายธุรกิจหรืออาชีพที่ชอบด้วยกฎหมายของเขาหรือจะเอาชนะหรือใช้ความรุนแรงกับบุคคลใด ๆ

แม้ไม่เกิดอันตรายสาหัส แต่เป็นอันตรายทั่วไป ความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีการกำหนดขอบเขตของอาการบาดเจ็บไว้กว้างกว่ามาตรา 18 และมาตรา 20 ในบทบัญญัติมาตรา 47³³ เป็นการเกิดอันตรายในระดับที่เกินกว่ารอยถลอกเล็กน้อยที่ไม่สำคัญ ทำร้ายร่างกายโดยบังเอิญ ผู้ใดก็ตามที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดจากการถูกทำร้ายร่างกายที่เกิดขึ้นจริงจะต้องถูกคุมขังในเรือนจำ ซึ่งอันตรายระดับนี้ไม่ถึงขั้นเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

³⁰ Section 38: Assault with intent to commit felony, or on peace officers, &c.

“Whosoever shall assault any person with intent to resist or prevent the lawful apprehension or detainer of himself or of any other person for any offence, shall be guilty of a misdemeanor, and being convicted thereof shall be liable, at the discretion of the court, to be imprisoned for any term not exceeding two years.”

³¹ Section 39: Assaults with intent to obstruct the sale of grain, or its free passage.

“Whosoever shall beat, or use any violence or threat of violence to any person, with intent to deter or hinder him from buying, selling, or otherwise disposing of, or to compel him to buy, sell, or otherwise dispose of, any wheat or other grain, flour, meal, malt, or potatoes, in any market or other place, or shall beat or use any such violence or threat to any person having the care or charge of any wheat or other grain, flour, meal, malt, or potatoes, whilst on the way to or from any city, market town, or other place, with intent to stop the conveyance of the same, shall on conviction thereof before two justices of the peace be liable to be imprisoned in the common gaol or house of correction for any term not exceeding three months: Provided, that no person who shall be punished for any such offence by virtue of this section shall be punished for the same offence by virtue of any other law whatsoever.”

³² Section 40: Assaults on seamen, &c.

“Whosoever shall unlawfully and with force hinder or prevent any seaman, keelman, or caster from working at or exercising his lawful trade, business, or occupation, or shall beat or use any violence to any such person with intent to hinder or prevent him from working at or exercising the same, shall on conviction thereof before two justices of the peace be liable to be imprisoned in the common gaol or house of correction for any term not exceeding three months: Provided, that no person who shall be punished for any such offence by reason of this section shall be punished for the same offence by virtue of any other law whatsoever.”

³³ Section 47: Assault occasioning bodily harm.

“Whosoever shall be convicted upon an indictment of any assault occasioning actual bodily harm shall be liable to be kept in penal servitude.”

4.1.2 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศอินเดีย

อินเดียเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ และกระจายอำนาจการปกครองในลักษณะสหพันธรัฐ อังกฤษเริ่มเข้ามามีอิทธิพลในอินเดียตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 เพื่อค้าขายพร้อมทั้งครอบครองดินแดนและแทรกแซงในการเมืองท้องถิ่น จนกระทั่งอินเดียตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ³⁴ ในปี ค.ศ. 1877 ก่อให้เกิดผลกระทบประการสำคัญในอินเดีย คือ เกิดรัฐบาลอินเดียภายใต้การปกครองของอังกฤษ โดยมีตัวแทนจากอังกฤษมาเป็นผู้ปกครองเมืองที่สำคัญ ส่วนเมืองที่ไม่สำคัญชนพื้นเมืองปกครองกันเองภายใต้การดูแลของอังกฤษ³⁵

ด้วยอิทธิพลจากประเทศอังกฤษทำให้อินเดียเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ตามต้นแบบ แต่เนื่องด้วยอังกฤษอยากจะทำลองใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร อินเดียซึ่งเป็นประเทศภายใต้อาณานิคมจึงมีประมวลกฎหมายฉบับต่าง ๆ เกิดขึ้น หนึ่งในนั้นก็คือประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งการเขียนประมวลกฎหมายอาญาของอินเดียได้เรียงร้อยจากเนื้อหาของประมวลกฎหมายอาญาจากประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ ทำให้ระบบกฎหมายของอินเดียมีการผสมผสานระหว่างระบบคอมมอนลอว์และระบบซีวิลลอว์จากการตราประมวลกฎหมาย อย่างไรก็ตามประเทศอินเดียยังยึดระบบคอมมอนลอว์เป็นสำคัญ ภายหลังจากคำพิพากษาของศาลในการตัดสินคดีออกพระราชบัญญัติมาเพิ่มเติมเนื้อหาบางประเภทสำหรับความผิดที่ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ แต่ก็ไม่ได้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย ค.ศ.1860 และยังคงมีผลสามารถใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบันโดยแก้ไขปรับปรุงล่าสุดในปี ค.ศ.2018 จากพระราชบัญญัติกฎหมายอาญา

4.1.2.1 ประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย ค.ศ.1860³⁶

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศอินเดียมีการแบ่งประเภทของอันตรายกับอันตรายสาหัสอย่างชัดเจน ไม่เพียงแต่เฉพาะการให้ความหมายเท่านั้น ยังรวมทั้งเจตนาในการกระทำความผิดและบทลงโทษที่ปรากฏเป็นบทบัญญัติแยกออกจากกันอย่างเป็นระบบ

อันตรายเป็นที่รู้จักกันดีว่ามีอิทธิพลต่อความเสียหาย การทรมานในทันที การบั่นทอน การทำให้เสียหาย การทำให้เป็นแผล ความพิการ ความอ่อนแอ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ “ความอัปมงคล” หากใช้เพื่อการพรรณนา “บาดแผล” เป็นคำเพื่อแสดงการกระทำที่ไม่ได้แบ่งแยกระหว่าง

³⁴ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี, "การเมืองการปกครองอินเดีย" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2563. แหล่งที่มา: <https://is.gd/JiD8HY>

³⁵ ศุภวรรณ เพชรประดิษฐ์, "การขยายตัวของพวกอินโด - อารยัน" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2563. แหล่งที่มา: <https://is.gd/AOxfZL>

³⁶ The Indian Penal Code 1860

ความเสียหายทั่วไปกับความเสียหายอย่างร้ายแรง ผู้ร่างกฎหมายต่างเห็นว่าเป็นการยากที่จะแบ่งค่าเสียหายที่แท้จริงระหว่างระดับร้ายแรงกับระดับเล็กน้อย การบรรยายถึงอันตรายให้ต้องตรงความเข้าใจนั้นจึงเป็นไปได้โดยสิ้นเชิง ดังนั้น อันตรายบางประเภทจึงต้องถูกกำหนดให้เป็นอันตรายสาหัส³⁷

อันตรายอาจอธิบายได้ว่าเป็นความเจ็บปวดทางร่างกายที่เกิดจากการสัมผัสภายใต้การครอบงำของการทำร้ายร่างกายจนได้รับอันตรายสาหัส การโจมตีและการทำให้ได้รับบาดเจ็บไม่มีความแตกต่างจากกัน³⁸ อันตรายจึงไม่จำกัดเฉพาะแต่เรื่องการทำร้ายร่างกายเท่านั้น มาตรา 319³⁹ ได้ให้ความหมายของอันตรายไว้ว่า เป็นการก่อให้เกิดความเจ็บปวดทางร่างกาย โรคหรือความเจ็บป่วยแก่ผู้อื่น มาตรานี้ไม่ได้ระบุถึงความผิดที่ก่อให้เกิดอันตรายและไม่ได้อธิบายถึงสถานการณ์ที่สามารถนำมาใช้ได้ โดยผู้กระทำความผิดต้องรับโทษก็ต่อเมื่อได้กระทำความผิดในการทำให้เกิดอันตรายโดยเจตนา และเกิดอันตรายขึ้นกับผู้เสียหายตามมาตรา 321⁴⁰ ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษตามมาตรา 323⁴¹ ซึ่งเป็นบทลงโทษสำหรับเจตนาทำให้ได้รับอันตรายที่นอกเหนือจากกรณีตามมาตรา 334 ผู้ที่เจตนากระทำความผิดในการทำให้เกิดอันตรายจะต้องรับโทษจำคุกหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ หากการทำอันตรายต่อผู้อื่นด้วยเครื่องมือหรือวิธีการที่อันตรายโดยยิง แทะ ตัดหรือใช้อาวุธสำหรับการกระทำความผิด หรือโดยไฟหรือสารที่มีความร้อน การวางยาพิษหรือสารกัดกร่อน วัตถุระเบิดหรือวิธีการอื่นใดซึ่งเป็นอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ ผ่านการสูดดม กลืน ได้รับทางกระแสเลือด

³⁷ Pranjal Rathore, "Hurt and Grievous Hurt: Everything You Need to Know About It," [Online] Accessed: 30 July 2020. Available from: <https://blog.iplayers.in/hurt-and-grievous-hurt-everything-you-need-to-know-about-it/>

³⁸ Ibid.

³⁹ The Indian Penal Code 1860, Chapter XVI of Offences Affecting The Human Body, Of offences affecting life (<https://indiacode.nic.in/bitstream/123456789/4219/1/THE-INDIAN-PENAL-CODE-1860.pdf>).
Section 319

"Hurt.--Whoever causes bodily pain, disease or infirmity to any person is said to cause hurt."

⁴⁰ Section 321

"Voluntarily causing hurt.--Whoever does any act with the intention of thereby causing hurt to any person, or with the knowledge that he is likely thereby to cause hurt to any person, and does thereby cause hurt to any person, is said "voluntarily to cause hurt"."

⁴¹ Section 323

"Punishment for voluntarily causing hurt.--Whoever, except in the case provided for by section 334, voluntarily causes hurt, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to one year, or with fine which may extend to one thousand rupees, or with both."

กระทำโดยสัตว์ ด้วยการทำอันตรายต่อผู้อื่นตามมาตรา 324⁴² มีการใช้อาวุธอันตรายหรือใช้วิธีการที่อันตราย ผู้กระทำความผิดจึงต้องรับโทษหนักกว่าการทำอันตรายต่อผู้อื่นโดยทั่วไป

สำหรับอันตรายสาหัสมีกำหนดไว้ 8 ประเภทย่อยด้วยกัน ตามมาตรา 320⁴³ คือ

1. เสียววัยวะสืบพันธุ์

ลักษณะการปกครอง ชนชั้นวรรณะที่ฝังรากลึกอยู่ในระบบการปกครองของอินเดีย ยึดถือความเป็นใหญ่ของชายเป็นสำคัญ การกำหนดอันตรายสาหัสเรื่องเสียววัยวะสืบพันธุ์จึงจำกัดเฉพาะการตอนอวัยวะสืบพันธุ์ของผู้ชายเท่านั้น แม้ถ้อยคำว่า Emasculation จะแปลว่า การเสียววัยวะสืบพันธุ์ แต่มุ่งไปเฉพาะการตอนจึงไม่ครอบคลุมถึงการเสียววัยวะสืบพันธุ์ของผู้หญิงแต่ประการใด

2. สูญเสียการมองเห็นอย่างถาวร

ตาบอดแม้เพียงข้างใดข้างหนึ่งก็ถือเป็นตาบอด

3. สูญเสียการได้ยินอย่างถาวร

4. สูญเสียส่วนของร่างกายหรือข้อต่อกระดูก ซึ่งรวมไปถึงตา หู จมูก ปาก ฯลฯ

5. ส่วนของร่างกายหรือข้อต่อกระดูกถูกทำลายหรือเสื่อมสมรรถภาพอย่างถาวร

6. หัวหรือใบหน้าเสีรูปร่าง เสียโฉมอย่างติดตัว

⁴² Section 324

“Voluntarily causing hurt by dangerous weapons or means.-- Whoever, except in the case provided for by section 334, voluntarily causes hurt by means of any instrument for shooting, stabbing or cutting, or any instrument which, used as a weapon of offence, is likely to cause death, or by means of fire or any heated substance, or by means of any poison or any corrosive substance, or by means of any explosive substance or by means of any substance which it is deleterious to the human body to inhale, to swallow, or to receive into the blood, or by means of any animal, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to three years, or with fine, or with both.”

⁴³ Section 320

“Grievous hurt.--The following kinds of hurt only are designated as "grievous":-

First.-Emasculation.

Secondly.-Permanent privation of the sight of either eye.

Thirdly.-Permanent privation of the hearing of either ear.

Fourthly.-Privation of any member or joint.

Fifthly.-Destruction or permanent impairing of the powers of any member or joint.

Sixthly.-Permanent disfiguration of the head or face.

Seventhly.-Fracture or dislocation of a bone or tooth.

Eighthly.-Any hurt which endangers life or which causes the sufferer to be during the space of twenty days in severe bodily pain, or unable to follow his ordinary pursuits.”

7. กระดุกหรือฟันแตกกร้าวหรือแยกออกจากกัน

8. ทุพพลภาพไปตลอดชีวิต หรือได้รับทุกขเวทนาเกินกว่า 20 วัน หรือจนไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้อีกต่อไป

เช่นเดียวกับการกระทำให้เกิดอันตราย ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษก็ต่อเมื่อการกระทำอันตรายสาหัสที่เกิดขึ้นเป็นไปโดยเจตนาที่จะเกิดอันตรายสาหัสตามมาตรา 322⁴⁴ ว่าบุคคลจะไม่ถูกกล่าวหาว่าเจตนาทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ยกเว้นในกรณีที่บุคคลนั้นก่อให้เกิดอันตรายสาหัสและบุคคลนั้นทราบว่าการกระทำของตนจะก่อให้เกิดอันตรายสาหัส หากบุคคลเจตนาและตั้งใจจะกระทำให้ได้รับอันตรายสาหัสประเภทหนึ่ง แต่กลับเกิดอันตรายสาหัสอีกประเภทหนึ่ง เช่น นาย ก. เจตนาและทราบในการกระทำของตนเองว่าจะก่อให้เกิดอันตรายสาหัสต่อ นาย ข. โดยให้หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว แต่แทนที่จะทำให้นาย ข. หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว กลับได้รับความบาดเจ็บทุกขเวทนาเกินกว่า 20 วันแทน นาย ก. ย่อมเจตนาทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส แม้จะเป็นอันตรายสาหัสคนละประเภทก็ตาม แต่ผลที่เกิดขึ้นอยู่ในขอบเขตของอันตรายสาหัส ฉะนั้น นาย ก. จึงมีความผิดฐานเจตนาทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส

การแบ่งแยกระหว่างอันตรายกับอันตรายสาหัสเป็นเรื่องยาก จึงต้องมีการจำแนกอันตรายสาหัสแยกออกมาจากอันตรายอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 320 ที่กำหนดให้อันตรายทั้งหมด 8 ประเภทที่กล่าวมาเป็นอันตรายสาหัสเท่านั้น ตัวผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษก็ต่อเมื่อมีเจตนาทำให้เกิดอันตรายสาหัส ทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกขั้นสูงถึงเจ็ดปีและปรับตามมาตรา 325⁴⁵ แต่หากอันตรายสาหัสที่เกิดขึ้นกระทำด้วยอาวุธหรือเครื่องมือที่อันตราย เช่น มีด ปืน วางเพลิง วัตถุระเบิด สารพิษ เป็นต้น ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกถึงสิบปีและปรับตามมาตรา 326⁴⁶

⁴⁴ Section 322

“Voluntarily causing grievous hurt.--Whoever voluntarily causes hurt, if the hurt which he intends to cause or knows himself to be likely to cause is grievous hurt, and if the hurt which he causes is grievous hurt, is said "voluntarily to cause grievous hurt".”

⁴⁵ Section 325

“Punishment for voluntarily causing grievous hurt.-Whoever, except in the case provided for by section 335, voluntarily causes grievous hurt, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to seven years, and shall also be liable to fine.”

⁴⁶ Section 326

“ Voluntarily causing grievous hurt by dangerous weapons or means.--Whoever, except in the case provided for by section 335, voluntarily causes grievous hurt by means of any instrument for shooting, stabbing or cutting, or any instrument which, used as a weapon of offence, is likely to cause death, or by means of fire or any heated substance, or by means of any poison or any corrosive substance, or by means of any explosive

4.2 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศในระบบซีวิลลอว์

นิติวิธีและการตีความของประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ปรากฏอย่างชัดเจนในประมวลกฎหมายอาญาของแต่ละประเทศ ซึ่งเป็นลายลักษณ์อักษรอันเป็นที่มาแรกและสำคัญที่สุดในการค้นหาหลักการและเจตนารมณ์ของเรื่องนั้น ๆ ในการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ผู้ร่างกฎหมายก็ได้นำหลักการมาจากประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ ตามที่ประเทศไทยได้นำระบบนี้มาใช้เช่นกัน สำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายรับอิทธิพลจากประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอียิปต์

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศต่าง ๆ ที่จะนำมาศึกษาจะแสดงเนื้อหาไปถึงความหมายที่ปรากฏจากบทบัญญัติลายลักษณ์อักษรได้ดีที่สุด การอ้างอิงถ้อยคำเพื่อเป็นต้นร่างได้นำมาจากประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ. 1889 ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1810 และประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ ค.ศ. 1904 อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงของช่วงเวลาทำให้วิวัฒนาการของบทบัญญัติในประมวลกฎหมายก็ได้มีการแก้ไขเนื้อหาความตามยุคสมัยไปด้วย การพิจารณาเพียงเนื้อหาจากประมวลกฎหมายอาญาเพียงอดีตจึงยังไม่เพียงพอ ฉะนั้น เพื่อให้พิจารณาได้ถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนจำเป็นต้องนำเนื้อหาจากประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันมาศึกษาร่วมด้วยดังต่อไปนี้ ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ. 1930 ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1992 และประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ ค.ศ. 1937

4.2.1 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศอิตาลี

ประเทศอิตาลีเป็นหนึ่งในประเทศที่บัญญัติความผิดต่อร่างกายด้วยถ้อยคำว่า “ความเจ็บปวดทางร่างกายหรือจิตใจ” (physical or mental illness)⁴⁷ ดังที่ปรากฏในบทบัญญัติของความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย ไม่เฉพาะมาตรา 254 ของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เท่านั้น ที่นำฐานความผิดทำร้ายร่างกายผู้อื่นของอิตาลีมาเป็นต้นร่างเท่านั้น มาตรา 256 ก็นำรูปแบบเรื่องอันตรายสาหัสของประเทศอิตาลีมาเป็นต้นร่างในอนุมาตรา 5 อนุมาตรา 7 และอนุมาตรา 8 เช่นเดียวกัน

4.2.1.1 ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ. 1889⁴⁸

ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ. 1889 หรือที่รู้จักกันในชื่อประมวลกฎหมายซานาร์เดลิเป็นประมวลกฎหมายอาญาที่บังคับใช้ในประเทศอิตาลีตั้งแต่ ค.ศ. 1890 จนถึง ค.ศ. 1930 โดยชื่อซานาร์เดลิของประมวลกฎหมายอาญาตั้งตามชื่อของ จูเซปเป ซานาร์เดลิ

substance, or by means of any substance which it is deleterious to the human body to inhale, to swallow, or to receive into the blood, or by means of any animal, shall be punished with imprisonment for life, or with imprisonment of either description for a term which may extend to ten years, and shall also be liable to fine.”

⁴⁷ อากัสรา ศิริวัฒนา, "ขอบเขตของ "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ในความผิดต่อร่างกาย," หน้า 53.

⁴⁸ Codice Penale 1889 (Codice Zanardelli)

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น หลังจากนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมลงนามให้ตราเป็นประมวลกฎหมาย⁴⁹ที่รวบรวมกฎหมายอาญาอาตาลีทั้งหมดไว้ในที่เดียวกันและได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตออกจากประมวลกฎหมายอาญา⁵⁰ตามประเทศอื่น ๆ ในทวีปยุโรป

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายปรากฏในหมวด 2 เรื่องความผิดฐานทำร้ายร่างกาย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา 372⁵¹ ผู้ใดก็ตามที่ไม่มีเจตนาฆ่าแต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับความเจ็บปวดทางร่างกายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี

แต่ถ้าผู้ถูกทำร้ายประสาทรับรู้หรืออวัยวะเสื่อมสมรรถภาพอย่างถาวรหรือความสามารถในการพูดเกิดความลำบากอย่างถาวร หรือเกิดรอยแผลเป็นบนใบหน้าถาวร หรือเหตุอื่นใดที่สร้างความทุกข์ทรมานต่อชีวิต หรือเป็นโรคต่อจิตใจหรือร่างกายเป็นระยะเวลาตั้งแต่ยี่สิบวัน หรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้เป็นระยะเวลายี่สิบวัน หรือกระทำต่อสตรีตั้งครรภ์ให้คลอดบุตรก่อนกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี

กรณีต่อไปนี้จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักยิ่งขึ้น ด้วยการจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หากความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจเป็นที่แน่นอนหรือคาดเห็นได้ว่าอาจรักษา

⁴⁹ Luigi Lacche, "A Criminal Code for the Unification of Italy: The Zanardelli Code (1889) – the Genesis, the Debate, the Legal Project," *Sequência* 68(2014): 37-57.

⁵⁰ Seton-Watson and Christopher, *Italy from Liberalism to Fascism* (Abingdon: Taylor & Francis, 1967).

⁵¹ Codice Penale 1889. CHAPTER II. PERSONAL INJURY.

Art.372

"Anyone who, without the purpose of killing, causes a body or health problem or a disturbance of mind to anyone is punished with imprisonment from one month to one year.

The penalty is:

1. An imprisonment from one to five years, if the event produces a permanent weakening of a sense or an organ, or a permanent difficulty in the speech, or a permanent scarring of the face, or if it produces a life-threatening condition, or a disease of mind or body lasting twenty or more days, or, for equal time, the inability to wait for ordinary occupations, or, if committed against a pregnant woman, accelerates her delivery;

2. An imprisonment for five to ten years, if the fact produces an illness of mind or body that is certainly or probably incurable, or the loss of a sense, a hand, a foot, the speech, or the ability to generate, or the use of an organ, or a permanent deformation of the face, or, if committed against a pregnant woman, produces an abortion.

Except for the cases foreseen in the preceding paragraph and in the following article, if the fact does not produce illness or inability to wait for ordinary occupations, or if one or the other does not last more than ten days, only a complaint will be made to part, and the penalty is imprisonment of up to three months or a fine of fifty to one thousand lire."

ไม่หายขาด หรือสูญเสียสมรรถภาพต่อประสาทการรับรู้หรือมือหรือเท้าหรือการพูด หรือการใช้อวัยวะใดอวัยวะหนึ่งหรือความสามารถในการสืบพันธุ์เสียไป หรือใบหน้าเสียรูปร่างอย่างถาวร หรือเป็นการกระทำให้สตรีมีครรภ์แท้ง

2. เหตุการณ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 373⁵² การทำร้ายร่างกาย หากเป็นกรณีตามมาตรา 365 วรรคสองหรือวรรคสาม หรือกระทำด้วยอาวุธร้ายแรงหรือด้วยอาวุธใด ๆ หรือโดยใช้สารกัดกร่อนต่อร่างกาย ต้องระวางโทษเพิ่มขึ้นจากหนึ่งในหกเป็นหนึ่งในสาม แต่ถ้าผลเกิดขึ้นเกินกว่าเจตนาของผู้กระทำความผิด บทลงโทษจะถูกลดทอนลงหนึ่งในสามถึงครึ่งหนึ่ง ตามมาตรา 374⁵³

3. ความผิดฐานประมาททำให้เกิดการบาดเจ็บต่อร่างกายหรือจิตใจ ตามมาตรา 375⁵⁴ ผู้นั้นต้องโทษกักขังไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันลิรัหากผลเป็นไปตามวรรคแรกและวรรคสุดท้ายของมาตรา 372 ในกรณีอื่นต้องโทษจำคุกหนึ่งเดือนถึงยี่สิบเดือนหรือปรับอีกสามแสนหกหมื่นลิรั และจะได้รับโทษหนักยิ่งขึ้นเมื่อมีผู้กระทำความผิดหลายคน

ประมวลกฎหมายฉบับนี้บัญญัติความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย 4 มาตราด้วยกัน การจัดเรียงลำดับมาตรายังไม่มีรูปแบบการไล่เรียงตามความหนักเบาอย่างชัดเจน มาตราหลักของความผิดฐานทำร้ายร่างกาย คือ มาตรา 372 เจตนาของผู้กระทำต้องมุ่งหมายที่การ

⁵² Art.373

“When any of the circumstances indicated in the 2nd and 3rd numbers of article 365, or the fact committed with insidious weapons or with any weapon properly so called, or with corrosive substances, occur in the fact provided for in the previous article, the penalty is increased from one sixth to one third.

If any of the circumstances provided for in article 366 apply, the sentence is increased by one third; without prejudice to the penalty for concurrent offense according to the rules of the article”

⁵³ Art.374

“When, in the cases provided for in the preceding articles, the fact goes beyond the consequences proposed by the guilty party, the penalties established therein are minuted by one third to half.”

⁵⁴ Art.375

“Anyone, for imprudence or negligence, or for inexperience in their art or profession, or for failure to comply with regulations, orders or disciplines, causes damage to anyone in the body or in health or a disturbance of mind is punished:

1. A detention of up to three months or a fine of up to one thousand lire, and only a partial complaint is made, in the cases of the first part and the last paragraph of article 372;

2. An imprisonment from one to twenty months or with a fine from three hundred to six thousand lire, in other cases.

If more people are offended, in the cases of the number 1, the detention can extend up to six months, and the fine up to two thousand lire; and, in the cases of number 2, the penalty is imprisonment for three months to three years or a fine exceeding one thousand lire.”

ทำร้ายไม่มุ่งหมายต่อชีวิตของผู้ถูกกระทำ ส่งผลให้ผู้ถูกกระทำได้รับความเจ็บปวดทางร่างกายหรือจิตใจ แต่ถ้าผลของการกระทำทำให้ผู้ถูกทำร้ายประสบการรับรู้หรืออวัยวะเสื่อมสมรรถภาพอย่างถาวร หรือความสามารถในการพูดเกิดความลำบากอย่างถาวร หรือเกิดรอยแผลเป็นบนใบหน้าถาวร หรือเหตุอื่นใดที่สร้างคุณคามชีวิต หรือเป็นโรคต่อจิตใจหรือร่างกายเป็นระยะเวลาตั้งแต่ยี่สิบวัน หรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้เป็นระยะเวลายี่สิบวัน หรือกระทำต่อสตรีตั้งครรภ์ให้คลอดบุตรก่อนกำหนด ผู้กระทำก็จะได้รับโทษหนักขึ้น และยังเพิ่มระดับโทษรุนแรงขึ้นหากการกระทำนั้นเกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจเป็นที่แน่นอนหรือคาดเห็นได้ว่าอาจรักษาไม่หายขาด หรือสูญเสียสมรรถภาพต่อประสบการรับรู้หรือมือหรือเท้าหรือการพูด หรือสูญเสียความสามารถในการสืบพันธุ์ หรือสูญเสียความสามารถในการใช้อวัยวะ หรือใบหน้าเสียรูปร่างอย่างถาวร หรือเป็นการกระทำให้สตรีมีครรภ์แท้งซึ่งมาตรา 372 ได้กล่าวถึงรายละเอียดของความรุนแรงแต่ละชนิดไว้ทั้งหมดในมาตราเดียว ผ่านการแบ่งแยกระดับความร้ายแรงออกเป็นสามวรรค

จากนั้นมาตราถัดมาจึงกล่าวถึงเหตุฉกรรจ์ของการทำร้ายร่างกายไว้ในมาตรา 373 เมื่อการทำร้ายร่างกายได้กระทำด้วยอาวุธร้ายแรงหรือด้วยอาวุธใด ๆ หรือโดยใช้สารกัดกร่อนต่อร่างกาย ต้องรับโทษหนักขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 373 หากผลของการกระทำเกิดขึ้นเกินกว่าเจตนาของผู้กระทำความผิด บทลงโทษก็สามารถลดลงได้ตามมาตรา 374 และในมาตรา 375 คือ ความผิดฐานประมาททำให้เกิดการบาดเจ็บต่อร่างกายหรือจิตใจ

จะเห็นได้ว่า การบัญญัติถ้อยคำซึ่งเป็นผลของการทำร้ายร่างกายจะใช้คำว่า “ความเจ็บปวดทางร่างกายหรือจิตใจ” ของประเทศอิตาลีเป็นต้นร่างมาตรา 254 ของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 เพื่ออธิบายถึงอันตรายทั่วไป นอกจากนั้นผู้ร่างกฎหมายฯ ยังอาศัยถ้อยคำจากมาตรา 372 วรรคสองและวรรคสามมาร่างมาตรา 256 (5) (7) และ (8) อันตรายสาหัสของไทย ไม่ได้แบ่งแยกออกเป็นสองวรรคเหมือนของประเทศอิตาลี เพราะบทบัญญัติมาตรา 256 (5) ถึงเสียสิ่งซึ่งสำหรับเกิดพิพจน์ก็ใช้ถ้อยคำ “การใช้อวัยวะใดอวัยวะหนึ่งหรือความสามารถทำพันธุ์เสียไป” จากวรรคสามของมาตรา 372 ส่วนถึงความทุพพลภาพหรือพยาธิที่ทำให้เป็นคนพิการไปจนตลอดชีวิต หรือแม้ว่าจะเห็นได้ว่าจะเป็นคนพิการไปตลอดชีวิตก็ดีของมาตรา 256 (7) นำมาจากวรรคสามที่ว่า “ความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจเป็นที่แน่นอนหรือคาดเห็นได้ว่าอาจรักษาไม่หายขาด” และถึงความทุพพลภาพหรือพยาธิมีอาการประกอบด้วยทุกขเวทนาถ้าเกินกว่ายี่สิบวันก็ดี หรือแม้ถึงไม่สามารถจะประกอบกรณียกิจได้โดยปกติเพราะความทุพพลภาพหรือพยาธิที่เกินกว่ายี่สิบวันก็ดี นำมาจากวรรคสองที่ว่า “ไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้เป็นระยะเวลายี่สิบวัน” ใส่ไว้ในมาตรา 256 (8) ส่งผลให้อันตรายสาหัสของไทยรวบรวมประเภทความผิดไม่จำแนกระดับความร้ายแรงทั้งยังใช้ปะปนกันไป แตกต่างจากประเทศอิตาลีที่แยกประเภทของความเสียหายและโทษที่จะได้รับอย่างชัดเจน

4.2.1.2 ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ.1930⁵⁵

ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ.1930 รวบรวมหลักกฎหมายอาญาทั้งหมด และแบ่งออกเป็น 3 บรรพ คือ บรรพทั่วไป บรรพความผิดและบรรพค่าปรับ

บรรพแรกกระบุถึงกฎหมายอาญาภาคทั่วไป บทลงโทษ ฐานความผิด ผู้กระทำความผิดและผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด (จำเลย) การปรับเปลี่ยนบทลงโทษ การยกเลิกความผิดอาญาและโทษบางฐาน การลงโทษทางแพ่งและมาตรการการลงโทษทางปกครอง

บรรพที่สองมุ่งเน้นไปที่อาชญากรรมประเภทต่าง ๆ เริ่มจากอาชญากรรมต่อรัฐ จนถึงอาชญากรรมต่อทรัพย์สิน การตรวจสอบ อาชญากรรมต่อผู้อื่น สำหรับอาชญากรรมต่อความปลอดภัยสาธารณะเป็นฐานความผิดทางศาสนากับกระทำความผิดต่อครอบครัว

บรรพที่สามเป็นเรื่องการควบคุมค่าปรับของตำรวจ ค่าปรับที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคมของรัฐ ประศาสนศาสตร์และค่าปรับที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองความลับ

ในปี ค.ศ.1930 ประเทศอิตาลีได้บัญญัติประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ล่าสุดเพื่อบังคับใช้ตั้งแต่มีการตราประมวลกฎหมายอาญาและยังมีผลอยู่จนถึงปัจจุบัน ปรากฏบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายตั้งแต่มาตรา 581 ถึงมาตรา 585

การกำหนดความร้ายแรงของอันตรายในอิตาลีปรากฏตามระดับความร้ายแรง 3 ระดับ คือ

1. ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยไม่เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามมาตรา 581⁵⁶ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสามร้อยเก่ายุโร บทบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับในกรณีที่ถูกกฎหมายถือว่าการใช้กำลังทำร้ายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความผิด หรือในกรณีการกระทำความผิดซึ่งเป็นเหตุฉกรรจ์

⁵⁵ Codice Pénale 1930

⁵⁶ Codice Pénale 1930, Second book Crimes in particular, Title XII - Crimes against the person, (<https://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2014/10/30/codice-penale>).

Art.581: Beatings

“Whoever strikes another, if the act does not result in physical or mental or illness, shall be punished, on complaint of the victim, by imprisonment for up to six months or by a fine of up to € 309.

This provision shall not apply when the law deems the violence to be a constituent element or an aggravating circumstance of another offense.”

2.ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 582⁵⁷ มีโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี แต่ถ้าใช้เวลาในการรักษาไม่เกินยี่สิบวัน ถ้าไม่เข้ากรณีมาตรา 583 และมาตรา 585 ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดอันยอมความได้

3.เหตุฉกรรจ์จากการทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกทำร้ายได้รับอันตรายสาหัสตามมาตรา 583 วรรคหนึ่ง

อันตรายสาหัสนั้นปรากฏในมาตรา 583 วรรคหนึ่ง⁵⁸ ระดับความเสียหายที่เกิดต่อผู้อื่นมีความรุนแรงมากกว่าอันตรายทั่วไป ไม่ว่าจะส่งผลให้เกิดโรคที่เป็นอันตรายต่อชีวิตของผู้อื่นไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้เป็นเวลาเกินสี่สิบวันหรืออวัยวะเสื่อมสภาพอย่างถาวร บทลงโทษก็จะหนักกว่าอันตรายทั่วไปเช่นกัน ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงเจ็ดปี

บทลงโทษจะยิ่งหนักขึ้นเมื่อเป็นอันตรายสาหัสมากตามมาตรา 583 วรรคสอง การทำอันตรายต่อบุคคลมีความร้ายแรงถึงขั้นผู้อื่นเป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ อวัยวะไม่สามารถใช้การได้ดั้งเดิม หรือสูญเสียแขนขาหรือพิการจนเป็นเหตุให้แขนขาไม่สามารถใช้งานได้หรือสูญเสียอวัยวะทั่วไปหรือเสียความสามารถในการสืบพันธุ์หรือเกิดความยากลำบากในการพูดอย่างถาวร

นอกจากนั้นอิตาลียังกำหนดรูปแบบอันตรายประเภทอื่นแยกย่อยตามมาตรา ออกไป ดังต่อไปนี้

⁵⁷ Art. 582: Personal injury

“Whoever causes personal injury to another, which results in physical or mental illness, shall be punished by imprisonment for from six months to three years.

If the illness lasts no more than twenty days and does not contribute to any of the aggravating circumstances provided for in articles 583 and 585, with the exception of those indicated in number 1 and in the last part of article 577 , the crime is punishable upon complaint by the offended person.”

⁵⁸ Art. 583: Aggravating circumstances

“Personal injury is serious, shall be punished by imprisonment for from three to seven years applies:

1) if the event results in a disease that endangers the life of the injured person, or an illness or an inability to attend to ordinary occupations for a time exceeding forty days;

2) if the fact produces the permanent weakening of a sense or an organ;

Personal injury is very serious, and imprisonment from six to twelve years applies, if the fact results in:

1) a certainly or probably incurable disease;

2) the loss of meaning;

3) the loss of a limb, or a mutilation that makes the limb useless, or the loss of the use of an organ or the ability to procreate, or a permanent and serious difficulty of the speech;”

1. การขลิบอวัยวะเพศหญิงตามมาตรา 583 ทวิ⁵⁹ นอกเหนือจากการรักษา การขลิบอวัยวะเพศหญิงหรือทำให้เกิดการฉีกขาดของอวัยวะสืบพันธุ์หญิง ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สี่ปีถึงสิบสองปี สำหรับวัตถุประสงค์ของมาตรานี้การตัดปุ่มกระสัน (clitoridectomy) การตัดตอน (excision) และการตัดอวัยวะเพศหญิงทั้งหมด (infibulation) ถือว่าเป็นการขลิบอวัยวะ เพศหญิง รวมทั้งการปฏิบัติรูปแบบอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบประเภทเดียวกันซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อ เป็นการขลิบอวัยวะเพศหญิง ส่วนผู้ใดเพื่อทำให้สมรรถภาพทางเพศเสื่อมเสีย กระทำอันตรายต่อ อวัยวะเพศหญิงนอกเหนือจากที่ระบุไว้ข้างต้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความเจ็บป่วยต่อร่างกายหรือต่อจิตใจ ของหญิงผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงเจ็ดปี อัตราโทษจะลดลงเหลือสองในสามหาก บาดเจ็บเพียงเล็กน้อย แต่อัตราโทษจะเพิ่มขึ้นหนึ่งในสามเมื่อการกระทำตามที่กล่าวมาไม่ว่าจะขลิบ อวัยวะเพศหญิงหรือทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศต่อเด็กหรือกระทำไปเพื่อผลกำไร ถ้าปรากฏ ข้อเท็จจริงว่าเป็นการกระทำของบุพการีหรือผู้ปกครองต่อผู้เสียหาย ผู้นั้นจะต้องถูกถอนอำนาจ ปกครอง

⁵⁹ Art. 583-bis: Mutilation of female genital organs.

“Anyone who, in the absence of therapeutic needs, causes a mutilation of the female genital organs is punished with imprisonment from four to twelve years. For the purposes of this article, clitoridectomy, excision and infibulation and any other practice causing effects of the same type are intended as mutilation practices of the female genital organs.

Anyone who, in the absence of therapeutic needs, causes, in order to impair sexual functions, injuries to the female genital organs other than those indicated in the first paragraph, which results in a disease in the body or in the mind, is punished with imprisonment from three to seven years. The penalty is reduced to two thirds if the injury is minor.

The penalty is increased by one third when the practices referred to in the first and second paragraphs are committed against a child or if the fact is committed for profit.

The conviction or the application of the penalty at the request of the parties pursuant to Article 444 of the Criminal Procedure Code for the offense referred to in this article entails, if the fact is committed by the parent or guardian, respectively:

- 1) forfeiture from the exercise of parental responsibility;
- 2) perpetual disqualification from any office related to guardianship, curatorship and support administration.

The provisions of this article also apply when the fact is committed abroad by an Italian citizen or by a foreigner residing in Italy, or to the detriment of an Italian citizen or a foreigner residing in Italy. In this case, the guilty party is punished at the request of the Minister of Justice.”

2. เจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้บริการสาธารณะเพื่อการแข่งขันกีฬาตาม มาตรา 583 จต⁶⁰ อันตรายสาหัสหรืออันตรายสาหัสมากเกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้บริการ สาธารณะเพื่อการแข่งขันกีฬา อันตรายสาหัสต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบปี ส่วนกรณีอันตราย สาหัสมากต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงสิบหกปี

3. หน้าเสียโฉมอย่างติดตัวตามมาตรา 583 เบญจ⁶¹ หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว ระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงสิบสี่ปี เดิมบาดแผลที่เกิดต่อใบหน้า รูปทรง ใบหน้าเกิดความเสียหาย เป็นหนึ่งในลักษณะของอันตรายสาหัสมาก แต่ปัจจุบันได้ยกเลิกถ้อยคำเรื่องหน้าเสียโฉม บัญญัติ มาตราแยกออกมาโดยเฉพาะ บทลงโทษของมาตรา 583 จต ก็หนักกว่าบทลงโทษเดิมตามที่ปรากฏ ในมาตรา 583 วรรคสอง ซึ่งโทษจำคุกสูงสุดที่ผู้กระทำความผิดอาจจะได้รับไม่เกินระยะเวลาสิบสองปี ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุด

อย่างไรก็ตาม การกระทำที่เข้าหลักของมาตรา 585⁶² เป็นบทเพิ่มโทษของ มาตรา 582 มาตรา 583 มาตรา 583 ทวิ และมาตรา 583 เบญจ สำหรับเหตุฉกรรจ์ ถ้าเป็นการ

⁶⁰ Art. 583-quarter: Serious or very serious personal injury to a public official in the service of public order at sporting events.

“In the event of personal injury caused to a public official in the service of public order at sporting events, serious injuries are punished with imprisonment from four to ten years; very serious injuries, with imprisonment from eight to sixteen years.”

⁶¹ Art. 583-quinquies: Deformation of the person's appearance by permanent lesions to the face.

“1. Anyone who causes any personal injury from which the permanent deformation or disfigurement of the face results is punished with imprisonment from eight to fourteen years.

2. The conviction or the application of the penalty at the request of the parties pursuant to Article 444 of the Criminal Procedure Code for the offense referred to in this article entails the perpetual disqualification from any office pertaining to the protection, curation and support administration.”

⁶²Art. 585: Aggravating circumstances

“1. In the cases provided for by articles 582, 583, 583-bis, 583-quinquies and 584, the penalty is increased from one third to half, if any of the aggravating circumstances provided for in article 576 is met, and is increased up to a third, if any of the aggravating circumstances provided for in Article 577 are met, or if the fact is committed with weapons or corrosive substances, or by a person who is misrepresented or by more than one person gathered.

2. For the purposes of criminal law, weapons are defined as:

1) gunshots and all others whose natural destination is offense to the person.
2) all the instruments to offend, of which the port is absolutely prohibited, or without a justified reason.

3. Explosive materials and asphyxiating or blinding gases are assimilated to weapons.”

กระทำตามมาตรา 576⁶³ โทษจะเพิ่มขึ้นหนึ่งในสามหรือเพิ่มอีกครั้ง เช่น การกระทำต่อบุพการีหรือผู้สืบสันดานหรือได้ตรองไว้ก่อน เป็นต้น สำหรับมาตรา 577⁶⁴ หรือปรากฏข้อเท็จจริงว่าใช้อาวุธไม่ว่าจะเป็นปืน วัตถุระเบิด ฯลฯ หรือสารกัดกร่อน หรืออันตรายเกิดขึ้นโดยการกระทำมากกว่าหนึ่งคน โทษจะเพิ่มขึ้นหนึ่งในสาม

⁶³ Art. 576: Aggravating circumstances. Life imprisonment.

“The sentence of life imprisonment is applied if the fact foreseen by the previous article is committed:

1. with the help of any of the circumstances indicated in no. 2 of article 61.
2. against the ascendant or descendant, when any of the circumstances indicated in numbers 1 and 4 of article 61 occurs or when a poisonous or other insidious medium is used, or when there is premeditation.
3. by the fugitive, to avoid arrest, capture or imprisonment or to obtain the means of subsistence while in hiding.
4. from the member to commit a crime, to avoid arrest, capture or imprisonment.
5. on the occasion of the commission of any of the crimes provided for in articles 572, 583-quinquies, 600-bis, 600-ter, 609-bis, 609-quater and 609-octies.
 - 5.1) by the author of the crime envisaged from article 612-bis against the same offended person.
 - 5-bis) against a bailiff officer or police officer, or an officer or public security officer, in the act or because of the performance of the duties or service.

For the purposes of criminal law, those in the conditions indicated in no. 6 of article 61.”

⁶⁴ Art. 577: Other aggravating circumstances. Life imprisonment

“1. The sentence of life imprisonment is applied if the fact provided for by article 575 is committed:

- 1) against the ascendant or the descendant also due to the adoption of a minor or against the spouse, even legally separated, against the other part of the civil union or against the person permanently cohabiting with the guilty or linked to it by report affective;
- 2) with poisonous substances, or with another insidious medium
- 3) with premeditation
- 4) with the concurrence of some of the circumstances indicated in numbers 1) and 4) of article 61.

2. The penalty is imprisonment from twenty-four to thirty years, if the offense is committed against the divorced spouse, the other part of the civil union, where ceased, the person related to the guilty by stable cohabitation or emotional relationship, where ceased, brother or sister, the adopter or adopted in the cases regulated by Title VIII of the first book of the civil code, the adoptive father or mother, or the adopted child, or against a related online straight.

3. Extenuating circumstances, other than those provided for in articles 62, number 1, 89, 98 and 114, which compete with the aggravating circumstances referred to in the first paragraph, number 1, and in the second paragraph, cannot be considered prevalent with respect to these.”

4.2.2 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสมีรัฐบาลส่วนกลาง แม้ว่าจะมีการกระจายอำนาจไปยังภูมิภาคที่มี 22 ภูมิภาค 95 แผนกและเทศบาล 36,000 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งก็สามารถได้รับประโยชน์จากรัฐบาลกลางในขณะที่ยังคงมีเอกราชจำนวนหนึ่ง⁶⁵

ระบบกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสยึดถือหลักความเป็นเอกภาพของระบบยุติธรรมทางแพ่งและทางอาญาซึ่งหมายความว่าศาลเดียวกันสามารถพิจารณาทั้งคดีอาญาและคดีแพ่ง ระบบกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสมีการพัฒนาตามยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ยุคก่อตั้งประเทศจนถึงศตวรรษที่ 16 เป็นยุคที่สะท้อนถึงปฏิกิริยาจากเอกชน กระบวนการฟ้องร้องก็เกิดขึ้นในสมัยนี้เช่นกัน ศตวรรษที่ 16 ถือเป็นยุคสำคัญของปฏิกิริยาสาธารณะ เกิดระบบการพิจารณาคดีขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาคดีลับ ดังนั้นการปราบปรามและความเด็ดขาดในกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายจึงเป็นลักษณะสำคัญของระบอบการปกครองก่อนปี ค.ศ. 1789 หลังจากการปฏิวัติในปี ค.ศ. 1789 ระบบตุลาการได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยได้รับแรงบันดาลใจจากกฎหมายอังกฤษซึ่งออกกฎหมายเกี่ยวกับหลักการของความผิดและการลงโทษ⁶⁶

สมัยกฎหมายอาญาของจักรพรรดิปรากฏประมวลกฎหมายสองฉบับคือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาปี ค.ศ.1808 และประมวลกฎหมายอาญาของปี ค.ศ.1810 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกิดขึ้นจากการผสมระหว่างกระบวนการสอบสวนและกระบวนการกล่าวหา ในส่วนของประมวลกฎหมายอาญานั้นส่งผลให้เกิดการจำแนกความผิดอย่างชัดเจน⁶⁷

การปฏิรูปที่สำคัญเกิดขึ้นในไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา ในปี ค.ศ.1958 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้เข้ามาแทนที่ประมวลกฎหมายคำสั่งทางอาญา และในวันที่ 22 กรกฎาคม ค.ศ.1992 เสนอประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 เดือนมีนาคม ค.ศ.1994 โดยประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่นี้ยังคงหลักการของประมวลกฎหมายอาญาปี ค.ศ.1810 เรื่องการแบ่งประเภทความผิดอาญาออกเป็น 3 ระดับ คือ อุกฤษฏ์โทษ มัธยโทษและลหุโทษ อีกทั้งกำหนดประเด็นใหม่ เช่น ความรับผิดชอบทางอาญาของนิติบุคคล การพัฒนาโทษทางเลือกแทนที่การลิดรอนสิทธิเสรีภาพ เพิ่มบทลงโทษมากขึ้นสำหรับอาชญากรผู้ประกอบอาชญากรรมรุนแรง รวมทั้งกำหนดอาชญากรรมประเภทใหม่ เช่น ความผิดฐานทำให้อื่นอยู่ในสถานการณ์อันตราย ฐาน

⁶⁵ Jacques Borricand, "World Factbook of Criminal Justice Systems " [Online] Accessed: 16 January 2020. Available from: <https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/wfbcjsfr.pdf>

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

ก่อการร้ายทางระบบนิเวศ ฐานล่องละเมิดทางเพศ รวมถึงอาชญากรรมต่อมนุษยชาติและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์⁶⁸

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 นำหลักการของประมวลกฎหมายฝรั่งเศส ค.ศ.1810 ในเรื่องอันตรายสาหัสบัญญัติ ประเทศฝรั่งเศสกำหนดระดับความผิดและโทษตามความร้ายแรงของความผิดที่กระทำจึงแบ่งแยกระดับความเสียหายอย่างชัดเจน แต่ประเทศไทยยังมิได้นำหลักการนี้มาใช้จึงเป็นการบัญญัติเพียงบททั่วไปกับภาคความผิดเท่านั้นทำให้หลักการของไทยจึงไม่ต้องตรงกับหลักการของฝรั่งเศสเท่าใดนัก

4.2.2.1 ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1810⁶⁹

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1810 ซึ่งปัจจุบันถูกยกเลิกไปแล้วทั้งฉบับ โดยการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ ค.ศ. 1992 ถ้อยคำที่แสดงถึงความผิดต่อร่างกาย จะใช้คำว่า “กระทำประทุษร้าย” โดยไทยก็รับเอาถ้อยคำนี้ไปใช้สำหรับการทำร้ายร่างกาย มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายดังต่อไปนี้ คือ

1. กระทำประทุษร้ายจนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บหรือโดนทุบตี จนเจ็บป่วย หรือไม่สามารถประกอบกิจการงานได้นานกว่าสี่สิบวันตามมาตรา 309⁷⁰ ระวังโทษด้วยการขังเดี่ยว
2. กระทำประทุษร้ายจนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บหรือโดนทุบตี จนเจ็บป่วย หรือไม่สามารถประกอบกิจการงานได้นานกว่าสี่สิบวันโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามมาตรา 310⁷¹ ระวังโทษใช้แรงงานหนัก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ France: Penal Code of 1810

⁷⁰ France: Penal Code of 1810, PENAL CODE.BOOK THE THIRD Of CRIMES and DELICT, and of their PUNISHMENT, TITLE II-Crimes and Delicts against Individuals, CHAPTER I-Crimes and Delicts against the Person, SECTION I-Murder and other Capital Crimes-Threats of Bodily Injury. § II. Wilful Wounds, and Blows, not amounting to Murder, and other wilful Crimes and Delicts. (https://www.napoleon-series.org/research/government/france/penalcode/c_penalcode3b.html).

Section 309.

“Every individual, who shall have given any wounds or blows, shall be punished with solitary imprisonment, if there shall have resulted from such acts of violence, a sickness or inability to work, for more than twenty days.”

⁷¹ Section 310.

“If the crime, mentioned in the preceding article, has been committed with premeditation, or with lying in wait, the penalty shall be that of hard labour for time.”

3.กระทำประทุษร้ายตามมาตรา 309 มาตรา 310 มาตรา 311 ต่อบุพการีไม่ว่าตามกฎหมายหรือตามความเป็นจริง หรือผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้แทนโดยชอบธรรมตามมาตรา 312⁷² ต้องระวางโทษขังเดี่ยวหรือโทษใช้แรงงานหนักหรือใช้แรงงานหนักตลอดชีวิต

4.กระทำประทุษร้ายไม่เป็นเหตุให้เกิดความเจ็บป่วยหรือไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามมาตรา 311⁷³ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนถึงสองปีและปรับตั้งแต่สิบหกรัฟรังค์ถึงสองร้อยฟรังค์ หากการกระทำความผิดนั้นได้มีการเตรียมหรือวางแผนไว้ล่วงหน้า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปีและปรับตั้งแต่ห้าสิบบฟรังค์ถึงห้าร้อยฟรังค์

การแบ่งความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1810 จัดเรียงความหนักเบาเริ่มต้นที่การวางหลักเรื่องกระทำประทุษร้ายตามมาตรา 309 โทษจะเพิ่มขึ้นเมื่อกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เพราะแสดงถึงเจตนาร้ายในการวางแผนล่วงหน้าเพื่อกระทำความผิดมาตั้งแต่ต้นตามมาตรา 310 แต่การกระทำประทุษร้ายไม่ถึงขั้นเกิดความเจ็บป่วยจะมีระดับโทษที่น้อยกว่ากระทำประทุษร้ายจนเกิดการเจ็บป่วยตามมาตรา 311 อย่างไรก็ตาม บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองสำหรับการกระทำประทุษร้าย คือ บุพการีไม่ว่าตามกฎหมายหรือตามความเป็นจริง หรือผู้รับบุตรบุญธรรมหรือผู้แทนโดยชอบธรรมตามมาตรา 312 ฉะนั้น หากผู้กระทำได้กระทำต่อบุคคลเหล่านี้ ผู้กระทำก็จะได้รับโทษหนักขึ้นจากเหตุจรรยาต่อการกระทำของตน

จะเห็นได้ว่าถ้อยคำ “ไม่สามารถประกอบการทำงานได้นานกว่าสี่สิบวัน” ที่ปรากฏทั้งมาตรา 309 และมาตรา 310 เป็นจำนวนวันที่ผู้ร่างกฎหมายฯได้นำมาพิจารณาประกอบกับประเทศ

⁷² Section 312.

“In the cases provided for by articles 309, 310, and 311, if the criminal has committed the crime against his father or mother, legitimate, natural, or adoptive, or other legitimate ascendants, he shall be punished as follows:

If the article to which the case shall relate, pronounces imprisonment and fine, the guilty person shall undergo the penalty of solitary imprisonment;

If the article pronounces the penalty of solitary imprisonment, he shall undergo that of hard labour for time;

If the article pronounces the penalty of hard labour for time, he shall undergo that of perpetual hard labour.”

⁷³ Section 311.

“When the wounds or blows shall not have occasioned any sickness, or inability to work, of the kind mentioned in article 309, the offender shall be punished with an imprisonment of from one month to two years, and a fine of from 16 to 200 francs.

If there has been premeditation, or lying in wait, the imprisonment shall be from two to five years, and the fine from 50 to 500 francs.”

อื่น ๆ ท้ายที่สุดมาตรา 256 (8) ก็ใช้ระยะเวลาสั้นกว่ายี่สิบวันเช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส อันเป็นระยะเวลาที่กระดุกจะกลับมาต่อกันติด

4.2.2.2 ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1992⁷⁴

หลังจากประกาศบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1810 มาเกือบสองทศวรรษ ในปี ค.ศ.1994 ได้มีการตราประมวลกฎหมายฉบับใหม่มาบังคับใช้แทนเนื้อหาเดิมที่ล้าสมัยตามยุคที่เปลี่ยนผ่าน นั่นคือ ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1992 และยังคงบังคับใช้อยู่จวบจนถึงปัจจุบัน

การจัดทำประมวลกฎหมายในลักษณะดั้งเดิมมีหลักการแบ่งหมวดหมู่ออกเป็นสามชั้น คือ บรรพ ลักษณะ และบท ต่อจากนั้นเป็นมาตราและย่อยลงเป็นวรรค การจัดหมวดหมู่เป็นสามส่วนนี้จะป็นรูปแบบที่สำคัญและยึดถือนำมาใช้กับประมวลกฎหมายของปัจจุบันด้วย สำหรับการลำดับเลขมาตรานั้น ประมวลกฎหมายลักษณะดั้งเดิมจะเรียงมาตราตั้งแต่มาตรา 1 ไปจนถึงมาตราสุดท้าย ระบบนี้ได้ใช้มาจนถึงประมาณปี ค.ศ.1950 จึงได้มีการเรียงเลขมาตราใหม่⁷⁵การจัดเรียงเลขมาตราของฝรั่งเศสเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิม ลักษณะการจัดหมวดหมู่ผ่านรูปแบบการเรียงเลขมาตราแบบนี้ทำให้ประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสมีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากประมวลกฎหมายของนานาประเทศอย่างชัดเจน

เทคนิคที่เกิดขึ้นในประมวลกฎหมายสมัยใหม่คือ การปรับปรุงการจัดหมวดหมู่ประมวลกฎหมายลักษณะดั้งเดิมและประมวลกฎหมายสมัยใหม่มีรูปแบบที่เหมือนกันคือจัดแบ่งหมวดหมู่ออกเป็นสามชั้น แต่แทนที่จะลำดับมาตราติดต่อกันไปเรื่อย ๆ ก็จะใช้ระบบตัวเลขแสดงตำแหน่งของมาตรานั้นในประมวลด้วย กล่าวคือใช้ตัวเลขสามหลัก ตัวแรกจะแสดงบรรพ ตัวที่สองแสดงลักษณะและตัวที่สามเป็นหมวด⁷⁶ ฉะนั้น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1992 มาตราจึงเริ่มที่เลข 2 ตามบรรพ เนื่องจากเป็นความผิดที่มีระดับความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง จะเป็นรองก็แค่ความผิดฐานฆาตกรรม ด้วยการกระทำที่มีการกระทบต่อเนื้อตัวร่างกายของมนุษย์ บทบัญญัติของฝรั่งเศสในประมวลกฎหมายฉบับนี้เป็นการกำหนดอันตรายโดยเรียงลำดับตามความหนักเบาของความเสียหาย จากความเสียหายที่ร้ายแรงที่สุดไปอย่างน้อยที่สุด ดังต่อไปนี้

⁷⁴ Code penal

⁷⁵ ธรรมนูญ สมนันตกุล, "ประมวลกฎหมาย" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 24 มิถุนายน 2563. แหล่งที่มา: <http://web.krisdika.go.th/activityDetail.jsp?actType=l&actCode=61&head=4&item=n5>

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน.

การกระทำความรุนแรงซึ่งก่อให้เกิดความพิการหรือทุพพลภาพอย่างถาวร โทษมีทั้งจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นยูโรตามมาตรา 222-9⁷⁷ นี้ ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษจำคุกมากขึ้นเมื่อการกระทำของตนได้กระทำต่อบุคคลที่บัญญัติเอาไว้เป็นพิเศษหรือกระทำมากกว่าสองคนขึ้นไป มีอาวุธหรือไตร่ตรองไว้ก่อน ซึ่งเป็นเหตุฉกรรจ์ต่าง ๆ ตามมาตรา 222-10⁷⁸ ที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี

⁷⁷ Code penal, BOOK II - FELONIES AND MISDEMEANOURS AGAINST PERSONS, CHAPTER II -OFFENCES AGAINST THE PHYSICAL OR PSYCHOLOGICAL INTEGRITY OF THE PERSON, SECTION I - WILFUL OFFENCES AGAINST THE PHYSICAL INTEGRITY OF THE PERSON, Paragraph 2 Acts of violence
(<https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20200116>).

ARTICLE 222-9

“Acts of violence causing mutilation or permanent disability are punished by ten years' imprisonment and a fine of €150,000.”

⁷⁸ ARTICLE 222-10

“The offence defined under Article 222-9 is punished by fifteen years' criminal imprisonment where it is committed:

- 1° against a minor under fifteen years of age;
- 2° against a person whose particular vulnerability, due to age, sickness or infirmity, to a physical or psychological disability or to pregnancy, is apparent or known to the perpetrator;
- 3° against a natural or legitimate ascendant or the adoptive father or mother;
- 4° against a judge or prosecutor, a juror, an advocate, a legal professional officer or a public officer, a member of the gendarmerie, a civil servant of the national police, customs, the penitentiary administration or against any other person holding public authority or discharging a public service mission, a fireman (whether professional or volunteer), the accredited warden of a building or group of buildings or an agent carrying out on behalf of the tenant the duty of caring for or watching an inhabited building in pursuance of article L. 127.1 of the Code of Construction and Habitation, in the exercise or on account of his functions or mission, when the status of the victim is known or apparent to the perpetrator;
- 4°bis against the spouse, the ascendants and direct descendants of the persons mentioned in 4° or against any other person who habitually resides in their home, because of the duties carried out by these persons;
- 4°ter against a person employed by a public transport network or any other person carrying out a public service mission or against a health professional in the exercise of his duties, where the status of the victim is apparent or known to the perpetrator;
- 5° against a witness, victim or civil party, either to prevent him from denouncing the action, filing a complaint or making a statement before a court, or because of such denunciation, complaint or statement;
- 5°bis because of the victim's actual or supposed membership or non-membership of a given ethnic group, nation, race or religion;
- 5°ter because of the sexual orientation of the victim;

เหตุฉกรรจ์ที่มีกำหนดไว้ประกอบไปด้วยเหตุที่กระทำต่อบุคคลเหล่านี้ทั้งหมด
10 ประเภท คือ

1. ผู้เยาว์อายุต่ำกว่าสิบห้าปี
2. บุคคลที่มีความอ่อนแอ เนื่องจากอายุหรือความเจ็บป่วยหรือพิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือตั้งครรภ์ หรือบุคคลผู้นั้นรู้จักกับผู้กระทำความผิด
3. บุพการีตามความเป็นจริงหรือตามกฎหมายหรือผู้รับบุตรบุญธรรม
4. ผู้พิพากษาหรืออัยการ ลูกขุน ทนายความ เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายหรือเจ้าหน้าที่สาธารณะ สมาชิกของภุธร ข้าราชการพลเรือนของตำรวจแห่งชาติ ศุลกากร เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเพื่อตัดสินคดี หรือบุคคลอื่นใดที่ใช้อำนาจรัฐ หรือผู้ปฏิบัติภารกิจสาธารณะ นักดับเพลิง ผู้ควบคุมอาคารหรือกลุ่มอาคารหรือตัวแทนที่ได้รับการรับรองในนามของผู้เช่ามีหน้าที่ดูแลหรือดูแลอาคารที่อยู่อาศัย ขณะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่หรือฝึกซ้อม เมื่อสถานะของผู้ถูกระทำเป็นที่ประจักษ์หรือเป็นที่รู้จักต่อผู้กระทำความผิด
5. คู่สมรส ผู้สืบสันดาน หรือผู้สืบสันดานโดยตรงของคู่สมรสหรือผู้สืบสันดานของบุคคลในข้อที่ 4 หรือกับบุคคลอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในบ้านของผู้กระทำความผิดเป็นประจำ เนื่องจากหน้าที่ที่ดำเนินการโดยบุคคลเหล่านี้
6. บุคคลที่ทำงานเครือข่ายขนส่งสาธารณะ หรือบุคคลที่ดำเนินการกิจบริการสาธารณะ หรือกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านสาธารณสุขในการปฏิบัติหน้าที่ของเขา เมื่อสถานะของผู้ถูกระทำเป็นที่ประจักษ์หรือเป็นที่รู้จักต่อผู้กระทำความผิด
7. พยาน เขี้ยวหรือพรรคการเมือง ไม่ว่าจะป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นฟ้องดำเนินคดีหรือยื่นคำร้อง หรือคำแถลงต่อหน้าศาล หรือการถอนคำร้องหรือคำแถลงนั้น

6° by the spouse or cohabitee of the victim;

7° by a person holding public authority or discharging a public service mission, in the exercise or on the occasion of the exercise of the functions or mission;

8° by two or more acting as perpetrators or accomplices;

9° with premeditation;

10° with the use or threatened use of a weapon.

The penalty incurred is increased to twenty years' criminal imprisonment where the offence defined under article 222-9 is committed against a minor under the age of fifteen years of age by a legitimate, natural or adoptive ascendant or by any other person having authority over the minor.

The first two paragraphs of article 132-23 governing the safety period are applicable to the offences set out under the present Article.”

8.เหยื่อเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ ชาติ เชื้อชาติหรือศาสนาตามความเป็นจริงหรือตามที่ควรจะเป็น

9.คู่สมรสหรือผู้อยู่อาศัยกับผู้เสียหาย

10.บุคคลผู้ใช้อำนาจของรัฐหรือปฏิบัติการหรือฝึกซ้อมปฏิบัติการบริการสาธารณะ

กรณีของเหตุการณ์จากการกระทำ มีทั้งหมด 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.จากเพศสภาพ⁷⁹ของผู้เสียหาย

2.โดยสองคนขึ้นไปทำหน้าที่เป็นตำรวจหรือผู้สนับสนุน

3.ไตร่ตรองไว้ก่อน

4.เมื่อใช้อาวุธหรือขู่ว่าจะใช้อาวุธ

โทษจำคุกจะเพิ่มขึ้นเป็นไม่เกินสี่ปี หากเป็นการกระทำของบุพการีตามความเป็นจริงหรือตามกฎหมาย หรือผู้รับบุตรบุญธรรม หรือผู้ปกครองที่มีอำนาจปกครองเหนือผู้เยาว์ต่อผู้เยาว์ที่อายุต่ำกว่าสิบห้าปี สำหรับการกระทำความรุนแรงตามมาตรา 222-9

สำหรับการกระทำความรุนแรงจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำไม่สามารถประกอบกิจการเป็นเวลามากกว่าแปดวัน เป็นไปตามมาตรา 222-11⁸⁰ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินสี่หมื่นห้าพันยูโร และเหตุการณ์ของมาตรา 222-11 อยู่ในมาตรา 222-12⁸¹

⁷⁹ Sexual Orientation หมายถึง ความพึงพอใจ ความสนใจ ความชอบ หรือความต้องการทางเพศของบุคคล ซึ่งคน ๆ หนึ่ง มีความพึงพอใจกับคนเพศตรงข้าม คนเพศเดียวกัน หรือพอใจทั้งสองแบบก็ได้ ประเภทของความพึงพอใจทางเพศในสังคมตะวันตกแบ่งได้เป็น 3 ชนิด คือ ความพึงพอใจกับคนต่างเพศ (heterosexuality) ความพึงพอใจในคนเพศเดียวกัน (homosexuality) และความพึงพอใจทั้งคนเพศเดียวกันและต่างเพศ (bisexuality)

⁸⁰ ARTICLE 222-11

“Acts of violence causing a total incapacity to work for more than eight days are punished by three years' imprisonment and a fine of €45,000.”

⁸¹ ARTICLE 222-12

“The offence defined under Article 222-11 is punished by five years' imprisonment and a fine of €75,000 where it is committed

1° against a minor under fifteen years of age;

2° against a person whose particular vulnerability, due to age, sickness or infirmity, to a physical or psychological disability or to pregnancy, is apparent or known to the perpetrator;

3° against a natural or legitimate ascendant or the adoptive father or mother;

4° against a judge or prosecutor, a juror, an advocate, a legal professional officer or a public officer, a member of the gendarmerie, a civil servant of the national police, customs, the penitentiary administration or against any other person holding public authority or discharging a public service mission, a fireman (whether professional or volunteer), the accredited warden of a building or group of buildings or an agent carrying out on behalf of the tenant the duty of caring for or watching an inhabited building in pursuance of article L. 127.1 of the

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี เมื่อกระทำการดังกล่าวต่อบุคคลตามที่กำหนดไว้ในเหตุฉกรรจ์ของ มาตรา 222-10 นอกจากนั้นยังกำหนดเหตุฉกรรจ์เพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

1.กระทำภายในโรงเรียนหรือสถานศึกษาหรือเมื่อนักเรียนเข้าหรือออกจาก สถาบันดังกล่าว

2.กระทำโดยผู้ใหญ่ด้วยการช่วยเหลือของผู้เยาว์

Code of Construction and Habitation, in the exercise or on account of his functions or mission, when the status of the victim is known or apparent to the perpetrator;

4°bis against the spouse, the ascendants and direct descendants of the persons mentioned in 4° or against any other person who habitually resides in their home, because of the duties carried out by these persons;

4°ter against a person employed by a public transport network or any other person carrying out a public service mission or against a health professional in the exercise of his duties, where the status of the victim is apparent or known to the perpetrator;

5° against a witness, a victim or civil party, either to prevent him from denouncing the action, filing a complaint or making a statement before a court, or because of his denunciation, complaint or statement;

5°bis because of the victim's actual or supposed membership or non-membership of a given ethnic group, nation, race or religion;

5°ter because of the sexual orientation of the victim;

6° by the spouse or cohabitee of the victim;

7° by a person holding public authority or discharging a public service mission, in the exercise or at the occasion of the exercise of the functions or mission;

8° by two or more acting as perpetrators or accomplices;

9° with premeditation;

10° with the use or threatened use of a weapon;

11° where the acts were committed within a school or educational establishment, or, when students are entering or leaving, outside such an institution;

12° by an adult acting with the assistance of a minor;

13° on public transport or within premises designed for accessing such means of transport.

The penalties incurred are increased to ten years' imprisonment and to a fine of €150,000 where the offence defined under article 222-11 is committed against a minor under the age of fifteen years by a legitimate, natural or adoptive ascendant or by any other person having authority over the minor.

The penalty is increased to seven years' imprisonment and to a fine of €100,000 where the offence is committed in two of the circumstances enumerated under 1° onwards of the present article.

The penalty is increased to ten years' imprisonment and to a fine of €150,000 where it is committed in three of these circumstances.

The first two paragraphs of article 132-23 governing the safety period are applicable to the offences set out under the previous paragraph.”

3.กระทำในขณะที่อยู่บนขนส่งสาธารณะหรืออยู่ภายในสถานที่ที่ออกแบบมาให้เข้าถึงวิธีการขนส่งดังกล่าว

ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นยูโร หากกระทำความผิดตามมาตรา 222-11 ได้กระทำต่อผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่าสิบห้าปี โดยบุพการีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือตามความเป็นจริง หรือเป็นผู้รับบุตรบุญธรรม หรือบุคคลอื่นที่มีอำนาจปกครองเหนือผู้เยาว์

ระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนยูโร เมื่อเป็นการกระทำความผิดสองอนุมาตราขึ้นไป ตามมาตรา 222-12

ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนห้าหมื่นยูโร เมื่อเป็นการกระทำความผิดสามอนุมาตราขึ้นไป ตามมาตรา 222-12

หากการกระทำความรุนแรงจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำความรุนแรงไม่สามารถประกอบกิจการงานเป็นระยะเวลาสั้นกว่าแปดวันโดยต้องเป็นการกระทำต่อเหตุที่กำหนดไว้เฉพาะ ซึ่งจะเป็นไปตามมาตรา 222-13⁸² ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินสี่หมื่นห้าพันยูโร คือ เหตุฉกรรจ์เช่นเดียวกับมาตรา 222-12 ทั้งหมด 17 เหตุ

⁸² ARTICLE 222-13

“Acts of violence causing an incapacity to work of eight days or less or causing no incapacity to work are punished by three years' imprisonment and a fine of €45,000 where they are committed:

1° against a minor under fifteen years of age;

2° against a person whose particular vulnerability, due to age, sickness or infirmity, to a physical or psychological disability, or to pregnancy, is apparent or known to the perpetrator;

3° against a natural or legitimate ascendant or the adoptive father or mother;

4° against a judge or prosecutor, a juror, an advocate, a legal professional officer or a public officer, a member of the gendarmerie, a civil servant of the national police, customs, the penitentiary administration or against any other person holding public authority or discharging a public service mission, a fireman (whether professional or volunteer), the accredited warden of a building or group of buildings or an agent carrying out on behalf of the tenant the duty of caring for or watching an inhabited building in pursuance of article L. 127.1 of the Code of Construction and Habitation, in the exercise or on account of his functions or mission, when the status of the victim is known or apparent to the perpetrator;

4°bis against the spouse, the ascendants and direct descendants of the persons mentioned in 4° or against any other person who habitually resides in their home, because of the duties carried out by these persons;

4°ter against a person employed by a public transport network or any other person carrying out a public service mission or against a health professional in the exercise of his duties, where the status of the victim is apparent or known to the perpetrator;

การกระทำความรุนแรงเป็นประจำต่อผู้เยาว์อายุต่ำกว่าสิบห้าปี หรือบุคคลที่มีความอ่อนแอ เนื่องจากอายุหรือความเจ็บป่วยหรือพิการทางร่างกายหรือจิตใจ หรือตั้งครรภ์ หรือบุคคลผู้นั้นรู้จักกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 222-14⁸³ โทษจะขึ้นอยู่กับผลของการกระทำ คือ

5° against a witness, a victim or civil party, either to prevent him from denouncing the action, filing a complaint or making a statement before a court, or because of his denunciation, complaint or statement;
5°bis because of the victim's actual or supposed membership or non-membership of a given ethnic group, nation, race or religion;

5°ter because of the sexual orientation of the victim;

6° by the spouse or cohabitee of the victim;

7° by a person holding public authority or discharging a public service mission, in the exercise or at the occasion of the exercise of the functions or mission;

8° by two or more acting as perpetrators or accomplices;

9° with premeditation;

10° with the use or threatened use of a weapon.

11° where the acts were committed within a school or educational institution, or, when students are entering or leaving, outside such an institution;

12° by an adult acting with the assistance of a minor;

13° on public transport or within the premises designed for accessing such means of transport.

The penalties incurred are increased to five years' imprisonment and to a fine of €75,000 where the offence defined under the first paragraph is committed against a minor under the age of fifteen years by a legitimate, natural or adoptive ascendant or by any other person having authority over the minor.

The penalty is also increased to five years' imprisonment and a fine of €75,000 where the offence brings about a total incapacity to work of eight days or less, and is committed in two of the circumstances enumerated under 1° onwards of the present article.

The penalty is increased to seven years' imprisonment and a fine of €100,000 where it is committed in three of these circumstances.”

⁸³ ARTICLE 222-14

“Habitual acts of violence committed against a minor under the age of fifteen years or against a person whose particular vulnerability, due to age, sickness, disability, a physical or psychological disability or to pregnancy, is apparent or known to the perpetrator is punished:

1° by thirty years' criminal imprisonment where they have caused the death of the victim;

2° by twenty years' criminal imprisonment where they have caused mutilation or permanent disability;

3° by ten years' imprisonment and a fine of €150,000 where they have caused a total incapacity to work in excess of eight days;

4° by five years' imprisonment and a fine of €75,000 where they have not caused a total incapacity to work in excess of eight days.

1. จำคุกสามสิบปี เมื่อผู้เสียหายถึงแก่ความตาย
2. จำคุกยี่สิบปี เมื่อผู้เสียหายพิการหรือทุพพลภาพอย่างถาวร
3. จำคุกสิบปี และปรับหนึ่งแสนห้าหมื่นยูโร เมื่อผู้เสียหายไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติเป็นเวลาเกินกว่าแปดวัน
4. จำคุกห้าปี และปรับเจ็ดหมื่นห้าพันยูโร เมื่อผู้เสียหายไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติเป็นเวลาไม่เกินแปดวัน

รูปแบบของการกำหนดโทษสอดคล้องกับการกระทำความรุนแรงตามมาตรา 222-9 มาตรา 222-11 และมาตรา 222-13 ลักษณะของการกระทำความรุนแรงที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากทั้งสามมาตราที่กล่าวไปคือ บุคคลเฉพาะกลุ่มที่ต้องได้รับความคุ้มครองกับการกระทำความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นประจำต่อบุคคลเหล่านั้น

จะเห็นได้ว่า การจัดเรียงมาตราของประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ. 1992 ได้เรียงลำดับความผิดให้เห็นอย่างชัดเจนจากระดับมากที่สุดไปน้อยที่สุด เดิมกำหนดระยะเวลาที่พิจารณาความเสียหายที่ยี่สิบวัน แต่ปัจจุบันเพิ่มตัวเลขของระยะเวลาอีกอันหนึ่งขึ้นมาคือ แปดวัน สำหรับความผิดตามมาตรา 222-11 นอกจากนี้ยังบัญญัติเพิ่มเติมการกระทำความรุนแรงเป็นประจำขึ้นมาเป็นอีกมาตราโดยเฉพาะ

4.2.3 พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศอียิปต์

ด้วยสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศอยู่ในจุดบรรจบระหว่างตะวันตกกับตะวันออก ทำให้ประเทศอียิปต์แตกต่างจากส่วนอื่นของโลก ประเทศอียิปต์ก้าวข้ามผ่านความเปลี่ยนแปลงมานับครั้งไม่ถ้วน เริ่มแรกที่มาของกฎหมายมาจากประมวลกฎหมายอัมมูราบีซึ่งมีวิธีการลงโทษอย่างรุนแรงให้สาสมกับความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ ยุคต่อมากฎหมายชาร์อะห์ (กฎหมายอิสลาม) เข้ามามีบทบาทต่อวงการกฎหมายของอียิปต์ เป็นเพราะว่าประเทศอียิปต์ประชากรส่วนใหญ่ในชาตินับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งหลักกฎหมายของศาสนาอิสลามมักจะสอดคล้องเนื้อหาคำสอนไปในทุกภาคส่วนของสังคม จนกระทั่งปัจจุบันก็ได้มายอมรับหลักการของสำนักกฎหมายบ้านเมืองแทนที่หลักกฎหมายชาร์อะห์

4.2.3.1 ประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ (สำหรับศาลที่พิจารณาคดีสำหรับคนพื้นเมือง) ค.ศ. 1904⁸⁴

นับตั้งแต่ก่อนที่อียิปต์จะแยกตัวเป็นรัฐจากการล่มสลายของจักรวรรดิออตโตมัน ประเทศอียิปต์มีการตราประมวลกฎหมายและกระบวนการทางกฎหมายเป็นของตนเองและยังคง

The first two paragraphs of article 132-23 governing the safety period are applicable to the cases provided for by 1° and 2° of the present article.”

⁸⁴ قانون العقوبات المصري 1904 (Egyptian Penal Code of 1904)

พัฒนากฎหมายใหม่พร้อมทั้งปรับปรุงให้เข้ากับระบบกฎหมาย รวมไปถึงประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นการปฏิรูประบบกฎหมายของอียิปต์อย่างชัดเจน กฎหมายหลายฉบับได้รับอิทธิพลจากกฎหมายและความคิดทางกฎหมายจากฝั่งยุโรปโดยเฉพาะประเทศฝรั่งเศสในเรื่องศาลผสม⁸⁵ ลักษณะของศาลผสมนั้นมีการพิจารณาพิพากษาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาศาลเดียวกัน

ด้วยอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศสและการปฏิรูประบบกฎหมายของฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1883 เป็นจุดผลักดันให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายอาญาของอียิปต์ ในปี ค.ศ.1904 ประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมีการประกาศใช้ ต้นร่างมาจากทั้งกฎหมายเก่าของอียิปต์และกฎหมายของต่างประเทศ คือ ประเทศอินเดีย ประเทศเบลเยียมและประเทศอิตาลี ประมวลกฎหมายอาญาฉบับนี้เจาะจงเฉพาะเนื้อหาของกฎหมายอาญาและกระบวนการวิธีพิจารณาคดีทางอาญาสำหรับประเทศอียิปต์⁸⁶

ประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ ค.ศ.1904 ไม่ได้บัญญัติเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญาเท่านั้น แต่รวมถึงวิธีพิจารณาความอาญาด้วย เนื้อหาจึงปะปนกันทั้งสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ อย่างไรก็ตามความผิดฐานทำร้ายร่างกายปรากฏมาตราที่เกี่ยวข้องตั้งแต่มาตรา 204 ถึงมาตรา 208 เรียงลำดับจากความร้ายแรงมากที่สุดไปน้อยที่สุด โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1.ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายได้รับอันตรายตาม มาตรา 204⁸⁷ ผู้เสียหายได้รับผลจากการทำร้ายร่างกาย คือ อวัยวะถูกตัดขาดหรือแยกออกจากกัน หรือสูญเสียผลประโยชน์จากการใช้งานอวัยวะ หรือตาบอด หรือการสูญเสียดวงตาข้างใดข้างหนึ่ง หรือได้รับความพิการอย่างถาวรซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ผู้นั้นต้องรับโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงห้าปีและจะได้รับโทษหนักยิ่งขึ้นเป็นโทษใช้แรงงานหนักตั้งแต่สามปีถึงสิบปี เมื่อกระทำการโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หรือสะกดรอยตามและดักขุม

⁸⁵ Sherif Heikal, "Criminal Constitutional Principles and Islamic Law Impact on Arab Penal Codes,"

외법논집 *Foreign Law Journal* 42(2018): 7.

⁸⁶ Sherif Heikal, "Globalization Initiatives and Arab Penal Codes," *Journal of Studies in Social Sciences* 15(2016): 106.

⁸⁷ Egyptian Penal Code of 1904, (<https://site.eastlaws.com/GeneralSearch/Home/ArticlesTDetails?MasterID=276202&related>)
Article 204

"Whoever causes another wound or beating, resulting in the cutting or separation of an organ, the loss of its benefit, or the blindness of it, or the loss of one of the eyes, or the creation of any permanent disability that cannot be acquitted, shall be punished with imprisonment from three to five years, but if the beating or the wound comes from premeditation, stalking and lurking, and he shall be sentenced to hard labor from three to ten years."

2. ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายได้รับความเจ็บป่วยหรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้เป็นเวลามากกว่ายี่สิบวันตามมาตรา 205⁸⁸ โทษที่ได้รับต่อการทำให้เกิดบาดแผลหรือวางระเบิด คือ จำคุกเป็นเวลาไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินห้าสิบบอนด์อียิปต์ แต่จะได้รับโทษจำคุกทันทีต่อเมื่อเป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อนหรือมีการสังเอดการณ์ล่วงหน้า

3. ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 206⁸⁹ ระดับความรุนแรงไม่มากเท่าความเสียหายตามมาตรา 204 หรือมาตรา 205 ผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษด้วยการจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสิบบอนด์อียิปต์ หากมีการไตร่ตรองไว้ก่อนหรือติดตาม โทษปรับที่ได้รับไม่เกินยี่สิบบอนด์อียิปต์

4. เหตุฉกรรจ์ของมาตรา 205 และมาตรา 206 อยู่ในมาตรา 207⁹⁰ ประกอบไปด้วย การใช้อาวุธหรือไม้หรือเครื่องจักรอื่นใดจากกลุ่มหรือฝูงชนหนึ่งหรือมากกว่านั้นซึ่งประกอบด้วยบุคคลอย่างน้อยห้าคนที่ร่วมมือกันละเมิดและก่อให้เกิดอันตราย ต้องระวางโทษกักขัง

5. ความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายตามมาตรา 208⁹¹ ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจำคุกไม่เกินสองเดือนหรือปรับไม่เกินสิบบอนด์อียิปต์

⁸⁸ Article 205

“Whoever causes others wounds or blows that result in illness or incapacity for personal work for a period of more than twenty days, he shall be punished with imprisonment for a period not exceeding two years or a fine not exceeding fifty Egyptian pounds, but if the beating or wound is premeditated or monitor, the punishment will be imprisonment.”

⁸⁹ Article 206

“If the wounds or beating did not reach the degree of severity mentioned in the previous two articles, the perpetrator shall be punished with imprisonment for a period not exceeding one year or a fine not exceeding ten Egyptian pounds, but if the beating or wound is premeditated or monitor, the punishment will be a fine not exceeding twenty Egyptian pounds.”

⁹⁰ Article 207

“If the beating or wound mentioned in Articles 205 and 206 occurs through the use of weapons, sticks, or other machines from one or more of the gang or crowd consisting of at least five people who agree to infringe and harm, the penalty shall be detention.”

⁹¹ Article 208

“Whoever causes an accidental injury to someone without intentionally not arising from a recklessness, lack of precaution, discretion, negligence, lack of attention, or failure to observe the regulations, shall be punished with imprisonment for a period not exceeding two months or a fine not exceeding ten pounds Egyptian.”

4.2.3.2 ประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ ค.ศ.1937⁹²

นับหลายปีหลังการปฏิรูปหลายต่อหลายครั้ง ทั้งแก้ไขและเปลี่ยนแปลง บทบัญญัติ ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1937 สภานิติบัญญัติได้เห็นชอบและผ่านประมวลกฎหมายอาญาของอียิปต์ ค.ศ.1937 ยังมีการแก้ไขเพิ่มเติมตามสถานการณ์และบังคับใช้อยู่จวบจนปัจจุบัน ประมวลกฎหมายอาญาระบบนี้มุ่งเน้นไปที่หลักความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งหมายความว่า กฎหมายเป็นอำนาจสูงสุดที่จะอ้างอิงต่อเนื้อหาทางกฎหมาย ประมวลกฎหมายเป็นคู่มือที่ดีที่สุดในการจัดการกับการกระทำความผิดและโทษทางอาญา⁹³

ประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ฉบับใหม่เข้ามาแทนที่ใน ค.ศ.1937 ยกเลิกระบบศาลผสม เนื้อหาที่ระบุแบ่งออกเป็นสี่บรรพด้วยกัน แยกหมวดย่อยออกไปตามความผิดเฉพาะหมวดหมู่ มาตรการมีการอธิบายจุดประสงค์ในรายละเอียด กล่าวถึงเขตอำนาจของศาลต่อบุคคล สถานที่ที่มูลคดีเกิดและศาลที่มีอำนาจต่อการพิจารณาความ ซึ่งหมายถึงความถึงบุคคลประเภทใดอยู่ภายใต้อำนาจของประมวลกฎหมาย อาชญากรรมใดที่จะต้องถูกดำเนินคดีไปจนถึงศาลใดที่จะเข้ามาตัดสินพิจารณาคดีนั้น นอกจากนี้ยังแยกแยะประเภทและจัดหมวดหมู่อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน พร้อมทั้งอธิบายกระบวนการพิจารณาการดำเนินคดีต่ออาชญากรรม ในบรรพแรกเป็นภาคทั่วไป บรรพที่สองถึงบรรพที่สี่ระบุฐานความผิดจัดหมวดหมู่เป็น 3 หมวดหมู่⁹⁴ตามความร้ายแรงของฐานความผิดเช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส ปราบกฏตามมาตรา 9⁹⁵ คือ อุกฤษฏ์โทษ มัธยโทษและลหุโทษ ความผิดอุกฤษฏ์โทษ (jinayat) บทลงโทษอยู่ระหว่างจำคุกตั้งแต่สามปีไปจนถึงโทษประหารชีวิต ความผิดระดับมัธยโทษ (junah) ต้องโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับเกินกว่าหนึ่งร้อยปอนด์ อียิปต์และความผิดลหุโทษ (mukhalafat) บทลงโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยปอนด์อียิปต์⁹⁶

⁹² The Egypt Criminal Code 1937

⁹³ Sadiq Reza, "Egypt," in *The Handbook of Comparative Criminal Law*, ed. Kevin Jon Heller and Markus D. Dubber (California: Stanford University Press, 2011), p. 181.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ The Egypt Criminal Code 1937, Book Three – Felonies and Misdemeanors Occurring to Individuals, Part 1 – Killing/Wounding and Beating, (https://sherloc.unodc.org/res/cld/document/criminal_code_of_egypt_english_html/Egypt_Criminal_Code_English.pdf)

Article 9

“Crimes are of three kinds:

First: Felonies

Second: Misdemeanors

Third: Violations”

⁹⁶ Sadiq Reza, "Egypt," in *The Handbook of Comparative Criminal Law*, p. 181.

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องปรากฏทั้งในความผิด อุกฤษฏ์โทษและความผิดลหุโทษต่อบุคคลตามมาตรา 240 ถึงมาตรา 244 บทบัญญัติการลงโทษไล่เรียงความร้ายแรงจากหนักที่สุดไปจนถึงเบาที่สุด 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. ทำร้ายร่างกาย ก่อให้เกิดบาดเจ็บหรือเป็นการทุบตีจนเป็นเหตุให้ส่วนของร่างกายขาดหรือแยกออกจากกัน หรือไม่สามารถใช้งานดังปกติได้ หรือสูญเสียการมองเห็น หรือสูญเสียดวงตา หรือทุพพลภาพอย่างถาวรตามมาตรา 240⁹⁷

2. ทำร้ายร่างกาย ก่อให้เกิดบาดเจ็บหรือเป็นการทุบตีจนเป็นเหตุให้ได้รับความบาดเจ็บหรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้เกินกว่าสี่สิบวันตามมาตรา 241⁹⁸

3. ทำร้ายร่างกายโดยไม่ถึงกับเกิดความบาดเจ็บถึงขั้นของมาตรา 240 หรือมาตรา 241 เป็นกรณีของมาตรา 242⁹⁹

⁹⁷ Article 240

“Whoever causes a wound or beating to another, which results in cutting or separating a member that loses its utility, blinding him, losing one of his eyes, or causing him a permanent irremediable incapacity, shall be punished with imprisonment for a period of three to five years. But, if the beating or the wound thus caused preceded with malice, lying in wait, and ambush the punishment shall be sentencing to hard labor for a period of three to five years.

The ceiling of penalties shall be doubled if the crime is committed in execution of a terrorist purpose.”

⁹⁸ Article 241

“Whoever causes a wound or beating to another that results in sickness or disability to perform personal works for a period exceeding twenty days, shall be punished with detention for a period not exceeding two years or a fine of not less than twenty Egyptian pounds and not exceeding three hundred pounds.

However, if the beating or wound caused preceded with malice, or premeditation, or caused by using any arms, canes, machines or other tools, the penalty shall be detention.

The penalty shall be imprisonment for a period not exceeding five years if either injury is committed in execution ail terrorist purpose.”

⁹⁹ Article 242

“If the beating or the wound does not reach the degree of gravity prescribed in the two previous articles, the perpetrator shall be punished with detention for a period not exceeding one year or a fine not less than ten pounds and not exceeding two hundred Egyptian pounds.

If it occurs with preceding malice or premeditation, the penalty shall be detention for a period not exceeding two years or a fine not less than ten pounds and not exceeding three hundred Egyptian pounds.

If the beating or wound occurs by using any arms, canes, machines or other tools, the penalty shall be detention.

The penalty shall be imprisonment for a period not exceeding five years if either injury is committed in execution ail terrorist purpose.”

แม้ฮิปป์จะไม่มีกำหนดความหมายของอันตรายสาหัสอย่างชัดเจน แต่จากการพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 240 มาตรา 241 และมาตรา 242 จะเห็นได้ว่าแบ่งอันตรายสาหัสและอันตรายธรรมดาออกจากกัน เนื่องจากมาตรา 242 กล่าวถึงอันตรายที่ไม่ร้ายแรงตามเหตุในมาตรา 240 และมาตรา 241 โดยโทษที่ได้รับของมาตรา 242 ก็จะลดหลั่นลงมา

อันตรายสาหัสต้องเป็นอันตรายที่ทำให้ส่วนของร่างกายขาดหรือแยกออกจากกันจนไม่สามารถใช้งานตามปกติได้ ตาบอดแม้จะเป็นเพียงข้างเดียวหรือทุพพลภาพอย่างถาวรตามมาตรา 240 หรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้เป็นระยะเวลาเกินกว่าสี่สิบวัน ตามมาตรา 241 โดยมาตรา 240 ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงห้าปีประกอบกับโทษทำงานหนัก หากเป็นอันตรายสาหัสที่เกิดขึ้นตามมาตรา 241 ระวางโทษกักขังหรือปรับ แสดงให้เห็นว่าบทบัญญัติกำหนดระดับความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ มาตรา 240 มีความรุนแรงมากกว่ามาตรา 241 อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็อันตรายสาหัสสมิผลเกิดจากมาตราสองมาตราที่กล่าวไปข้างต้นมาตราใดก็ตาม ปราบกฏเหตุจกกรจขึ้นไม่ว่าจะเป็การใช้อาวุธกดี ใ้การเม็ยนกดี มีอุปรกณจำพวกอาวุธใ้การประกอบความผิดกดี เป็การกระทำโดยการวางแผนใ้กลุ่ม โทษจะเป็กักขัง

นอกเหนือจากการกำหนดเจตนาในการกระทำความผิด ผู้ที่สำคัญผิดกระทำต่อผู้อื่นไปโดยความประมาทเลินเล่อ ปราศจากความระมัดระวังต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนหากเกิดบาดเจ็บหรือความเสียหายต่อผู้เสียหาย การกระทำโดยประมาทเลินเล่อเป็นผลให้เกิดบาดเจ็บหรือความเสียหายถึงขั้นทุพพลภาพอย่างถาวรต้องระวางโทษหนักขึ้นตามมาตรา 244¹⁰⁰ ถึงแม้ว่าความประมาทเลินเล่อจะไม่มีกำหนดคำนิยามอย่างชัดเจนในประมวลกฎหมายอาญา แต่ภายใต้

¹⁰⁰ Article 244

“Whoever causes by mistake the occurrence of a wound or mischief to a person as a result of the neglect, imprudence, carelessness or nonobservance of the laws, decrees, regulations, and systems, shall be punished with detention for a period not exceeding one year and a fine not exceeding two hundred pounds, or either penalty.

The penalty shall be detention for a period not exceeding two year and a fine not exceeding three hundred pounds or either penalty if the injury results in permanent disability, or if the crime occurs as a result of the felon’s gross breach of the duties imposed thereon by the norms of his positions, profession or trade, or as a consequence of using liquors or narcotics when perpetrating the error that results in the accident, or by refraining from helping the victim of the crime or the person who asked for his assistance, although he was able to extend the help.

The penalty shall be detention if the crime results in injuring more than three persons. If another conditions of those prescribed in the previous clause is established to exist, the penalty shall be detention for a period of not less than one year and not more than five years.”

บทบัญญัติมาตรา 244 ปรากฏความรับผิดทางอาญาสำหรับความประมาทเลินเล่อในกรณีการฝ่าฝืน ต่อหน้าที่อย่างร้ายแรงซึ่งจะได้รับโทษรุนแรงระดับเดียวกับผลที่ก่อให้เกิดบาดเจ็บหรือความเสียหาย ขั้นทุพพลภาพอย่างถาวร มีการกำหนดการฝ่าฝืนหน้าที่อย่างร้ายแรงไว้สองประการ คือ 1. ใช้สุราหรือยาเสพติด 2. งดเว้นจากการช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมหรือบุคคลที่ขอความช่วยเหลือแม้ว่าเขาจะสามารถช่วยเหลือได้ การกระทำที่กล่าวมาทั้งสองประการอธิบายให้เห็น ภาพออย่างชัดเจนถึงความประมาทเลินเล่อในทางอาญาโดยตัวของมันเอง ยิ่งไปกว่านั้นคือเป็นเรื่องของ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

ไม่ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจะเป็นอันตรายหรืออันตรายสาหัสตาม มาตรา 240 ถึงมาตรา 242 ก็ตาม ในมาตรา 243 มีการกำหนดเป็นโทษจำคุกต่อเมื่อการบาดเจ็บเป็น ผลมาจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของผู้ก่อการร้าย เนื่องจากประเทศอียิปต์เป็นประเทศใน ทวีปแอฟริกาที่ปรากฏกลุ่มก่อความไม่สงบทำการปล้นสะดมและฆ่าผู้บริสุทธิ์มายาวนานหลายปี โดย เคลื่อนไหวในเชิงปลุกปั่นและมีความคิดที่รุนแรงอ้างว่าเป็นการกระทำเพื่อการปกป้องศาสนาอิสลาม ทำให้ประเทศอียิปต์มักประสบปัญหาการก่อการร้าย ภาวะสงคราม ความไม่สงบภายในประเทศและ ระหว่างประเทศ การโจมตีหลากหลายรูปแบบทำให้รัฐบาลต้องเข้มงวดในการปราบปรามผู้กระทำ ความผิดที่จงใจก่อความไม่สงบในดินแดนอียิปต์ อันเป็นลักษณะของการตรากฎหมายที่ไม่มีปรากฏใน ประเทศอื่น ๆ เช่น

มาตรา 243¹⁰¹ “หากการทุบตีหรือบาดเจ็บ ตามมาตรา 241 และ มาตรา 242 กระทำโดยอาวุธ เมีียน (แส้) เครื่องจักรกลหรืออุปกรณ์อื่นใด ตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปในแก๊ง หรือกลุ่มที่มีสมาชิกตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป เพื่อทำร้ายหรือทำให้ได้รับการบาดเจ็บ ระวังโทษกักขัง

ระวังโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหากการบาดเจ็บใด ๆ เกิดขึ้นในการดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์ของผู้ก่อการร้าย”

จากการศึกษาบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายในกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ทั้งใน ระบบคอมมอนลอว์และระบบซีวิลลอว์ จะเห็นได้ว่า มีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันหลาย ประการ ซึ่งในที่นี้จะได้นำลักษณะสำคัญในบทบัญญัติของแต่ละประเทศมาพิจารณาเปรียบเทียบกัน ดังนี้

¹⁰¹ Article 243

“If the beating or wound mentioned in Article 241 and 242 occurs by using any arms, canes, or other instruments from one or more person within a gang or group made up of at least five individuals who agreed on assailing and injuring, the penalty shall be detention.

The penalty shall be imprisonment for a period not exceeding five years if either injury is committed in execution ail terrorist purpose.”

1. การบัญญัติถ้อยคำ

ในเรื่องการใช้ถ้อยคำอันแสดงถึงลักษณะของการกระทำและผลที่เกิดขึ้นอันจะถือเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้น ประเทศต่าง ๆ ได้บัญญัติบทกฎหมายโดยใช้ถ้อยคำแตกต่างกันซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหมายของการกระทำและผลของแต่ละประเทศที่ไม่เหมือนกัน อันมีผลต่อขอบเขตของความผิดตลอดจนความชัดเจนของบทบัญญัตินั้น ๆ ด้วย

ประเทศอินเดียใช้ถ้อยคำว่าบาดเจ็บ บาดเจ็บสาหัส มีการอธิบายความหมายของแต่ละคำอย่างละเอียดโดยแบ่งแยกออกเป็นคนละมาตราอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการแบ่งแยกความแตกต่างของบาดเจ็บและบาดเจ็บสาหัส รวมทั้งยังกำหนดประเภทของอันตรายสาหัสไว้ให้ง่ายต่อการพิจารณาของผู้พิพากษา

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศอังกฤษกล่าวถึงอันตรายสาหัสเป็นลำดับแรก คือ การทำให้เกิดบาดแผลและการก่อให้เกิดอันตรายสาหัส จากนั้นจึงกล่าวถึงการทำร้ายต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายสาหัสต่อร่างกาย ส่วนหมวดการทำร้ายร่างกาย ระบุบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษรวมถึงอันตรายทั่วไป

ประเทศอิตาลีกำหนดผลของการทำร้ายร่างกาย เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจอันตรายสาหัส และอันตรายสาหัสมาก นอกจากนั้นอิตาลียังกำหนดรูปแบบอันตรายประเภทอื่นแยกย่อยตามมาตราออกไป คือ การขลิบอวัยวะเพศหญิง การทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้บริการสาธารณะเพื่อการแข่งขันกีฬา และหน้าเสียโฉมอย่างติดตัว รวมทั้งการกำหนดเหตุฉกรรจ์เพิ่มโทษต่อการกระทำผิดนั้นด้วย

สำหรับประเทศฝรั่งเศส ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย คือ การกระทำความรุนแรงซึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย จากเดิมใช้คำว่าประทุษร้าย พร้อมบัญญัติเหตุฉกรรจ์โดยละเอียดเป็นเหตุเพิ่มโทษต่อการกระทำความรุนแรง ไม่ว่าจะกระทำต่อบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษหรือลักษณะของการกระทำนั่นเอง

การทำร้ายร่างกายของประเทศอียิปต์เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดบาดแผลหรือเป็นการทุบตี ซึ่งจะไล่เรียงจากความร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตแล้วจึงกล่าวถึงความรุนแรงระดับอื่นถัดลงมา ไม่มีการกำหนดว่าอันตรายประเภทใดเป็นอันตรายหรืออันตรายสาหัสอย่างชัดเจน แต่สามารถวิเคราะห์จากถ้อยคำของมาตราได้ โดยแบ่งความเสียหายเป็นสามระดับ

2. การแบ่งประเภทความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

การบัญญัติความผิดต่อร่างกายในบางประเทศอาจแบ่งแยกมาตราความผิดตามลักษณะหรือผลของการกระทำ ในประเทศอังกฤษ การกำหนดขอบเขตของความผิดในแต่ละมาตรา อาจยังแบ่งแยกออกจากกันได้ไม่ชัดเจนเนื่องจากผลที่เกิดขึ้นร้ายแรงพอกัน แต่มาตรา 18 ขอบเขตจะกว้างกว่ามาตรา 20 ของพระราชบัญญัติความผิดต่อบุคคล ค.ศ.1861 จึงต้องมาพิจารณาเจตนาไป

พร้อมกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น มีบทบัญญัติกำหนดอันตรายสาหัสจากการกระทำรูปแบบอื่นด้วยวัตถุประสงค์อันตราย ออกมาเป็นแต่ละมาตราเพื่อกำหนดความพิเศษของการกระทำนั้น กำหนดบุคคลที่ได้รับ ความคุ้มครองเป็นพิเศษ แต่ละมาตราเนื้อหากล่าวถึงการกระทำ เจตนาและโทษรวมในมาตราเดียว สำหรับแต่ละเรื่องอย่างชัดเจน ความผิดต่อร่างกายพบบทบัญญัติในสองหมวดซึ่งเชื่อมโยงถึงกัน เป็นการแบ่งระดับความร้ายแรงของการกระทำที่อาจถึงต่อชีวิตกับการทำร้ายร่างกายทั่วไป ทำให้เนื้อหา สอดคล้องและเข้าใจได้ง่าย ยิ่งไปกว่านั้นยังได้ตราการทำร้ายร่างกายธรรมดาตามมาตรา 39 ของ พระราชบัญญัติความยุติธรรมทางอาญา ค.ศ.1988 เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างการทำร้าย ร่างกายธรรมดากับการทำร้ายร่างกายอย่างร้ายแรง

ในประเทศอินเดีย การกำหนดขอบเขตของความผิดในแต่ละมาตราสามารถแบ่งแยก ออกจากกันได้อย่างชัดเจน โดยแต่ละมาตรากำหนดการกระทำ เจตนาและโทษแยกจากกัน แบ่ง ออกเป็น บาดเจ็บ บาดเจ็บสาหัส เจตนา โทษ

ส่วนประมวลกฎหมายอาญาของอิตาลีแบ่งมาตราความผิดออกเป็น การตี ทำร้ายร่างกาย ทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส ซึ่งทำให้สามารถ แบ่งแยกความผิดในแต่ละมาตราได้อย่างชัดเจน

บทบัญญัติของฝรั่งเศสในประมวลกฎหมายอาญาเป็นการกำหนดอันตรายโดย เรียงลำดับตามความหนักเบาของความเสียหาย จากความเสียหายที่ร้ายแรงที่สุดไปอย่างน้อยที่สุด เริ่มที่ การกระทำความรุนแรงซึ่งก่อให้เกิดความพิการหรือทุพพลภาพอย่างถาวร การกระทำความรุนแรงจน เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำไม่สามารถประกอบการทำงานเป็นเวลามากกว่าแปดวัน การกระทำความรุนแรง จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำไม่สามารถประกอบการทำงานเป็นระยะเวลาน้อยกว่าแปดวันและ การกระทำความรุนแรงเป็นประจำต่อบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ มาตราจะวางหลักเนื้อหา ความผิดในแต่ละเรื่อง และกำหนดถึงเหตุฉกรรจ์เป็นมาตราถัดมาต่อจากการกระทำแต่ละรูปแบบ ซึ่ง เหตุฉกรรจ์กำหนดรายละเอียดในแต่ละเรื่องอย่างชัดเจน ไม่ได้สร้างหลักเกณฑ์เหตุฉกรรจ์ไว้เป็น มาตราเดียวเฉพาะเพื่อใช้กับทุกมาตรา แต่จะบัญญัติแยกออกมาสำหรับใช้ในแต่ละเรื่อง ที่แตกต่าง จากประเทศอื่นคือเรื่องการกระทำความรุนแรงเป็นประจำซึ่งพบได้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส เท่านั้น

ประเทศอียิปต์ได้รับอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศสทำให้การจัดเรียงบทบัญญัติเป็น ลักษณะเดียวกัน ด้วยการลงโทษไล่เรียงความร้ายแรงจากหนักที่สุดไปจนถึงเบาที่สุด คือ ทำร้าย ร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ทำร้ายร่างกายก่อให้เกิดบาดแผลหรือเป็นการทุบตีจนเป็นเหตุ ให้ได้รับความบาดเจ็บหรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้เกินกว่ายี่สิบวัน และทำร้าย ร่างกายโดยไม่ถึงกับเกิดความบาดเจ็บถึงขั้นอันตรายสาหัส ปราบกฏเหตุฉกรรจ์เป็นมาตราออกมาจาก เนื้อหาหลักซึ่งนำไปใช้ได้ในทุกมาตราเพื่อเพิ่มโทษ นอกเหนือจากการกำหนดเจตนาในการกระทำ

ความผิดยังกำหนดให้การทำร้ายร่างกายไปโดยความประมาทเลินเล่อก็ต้องรับผิด และเอกลักษณ์ของประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ในเรื่องการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของผู้ก่อการร้าย จะยิ่งได้รับโทษหนักขึ้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าลักษณะการบัญญัติกฎหมาย การใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อถึงความหมายรวมไปถึงการแบ่งประเภทความผิดฐานทำร้ายร่างกายของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งเมื่อได้พิจารณาเปรียบเทียบกันแล้ว ย่อมจะเห็นได้ถึงแนวทางการบัญญัติกฎหมายที่ชัดเจน อันอาจเป็นประโยชน์ต่อการสร้างพื้นฐานความเข้าใจและแนวความคิดในการศึกษาวิเคราะห์พื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยต่อไป

บทที่ 5

วิเคราะห์พื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

จากการศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายในบทที่ 2 ต่อเนื่องมาถึงพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในบทที่ 3 และพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศในบทที่ 4 เมื่อกระบวนการวิจัยดำเนินมาถึงบทที่ 5 ผลของการวิจัยส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นว่าปัญหาเรื่องบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายในการจัดลำดับมาตรการรวมถึงการตีความถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายในประเทศไทยเกิดขึ้นจากวิวัฒนาการของการร่างประมวลกฎหมายแต่ละสมัย โดยเฉพาะประมวลกฎหมายอาญาฉบับแรกของไทยที่ร่างขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาในขณะนั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการปรับใช้ซึ่งซ่อนรูปแบบของหลากหลายประเทศที่นำมาเป็นต้นแบบในการร่าง ทำให้ฐานความผิดถูกแยกออกไปอยู่คนละส่วนอ้างอิงจากระดับการลงโทษ เป็นผลให้การตีความถ้อยคำต่าง ๆ ไม่มีการให้นิยามความหมายอย่างชัดเจน อาศัยแนวทางผ่านคำพิพากษาฎีกาเป็นหลัก จนหลายครั้งสร้างความสับสนให้แก่ประชาชนต่อหลักเกณฑ์ที่วินิจฉัยแตกต่างกันไปตามความเห็นของผู้พิพากษาแต่ละท่าน สภาวะไร้หลักเกณฑ์ในการตีความคำว่า “อันตรายแก่กายหรือจิตใจ” และ “อันตรายสาหัส” นี้เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน และนักกฎหมายไทยพยายามแก้ปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอด แต่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าใดนัก เพราะผู้พิพากษาแต่ละท่านต่างมีความคิดเห็นเป็นของตัวเอง ทำให้ไม่สามารถหาความชัดเจนจากบทบัญญัติได้มากนักตามรายละเอียดขบย่อย ที่ต้องมีการวิเคราะห์ตามพฤติการณ์เป็นรายคดีไป แตกต่างจากในต่างประเทศที่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายจัดอยู่หมวดหมู่เดียวกันและถ้อยคำแสดงความหมายในตัวอย่างชัดเจน กล่าวคือ ประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์มีหมวดความผิดฐานทำร้ายร่างกายรวบรวมเป็นทุกฐานความผิดในหมวดเดียวปรากฏในประมวลกฎหมาย ขณะเดียวกันประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ แม้จะยึดถือคำพิพากษาของศาลเป็นหลัก แต่ก็ยังปรากฏความผิดต่อร่างกายในพระราชบัญญัติที่สำคัญ

ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ก็ควรมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นเรื่องการรวบรวมบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายมาอยู่ด้วยกัน จะนำไปสู่การตีความถ้อยคำในตัวบทสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายหรือพระราชบัญญัติของต่างประเทศเช่นเดียวกัน ซึ่งการจะค้นหาแนวทางในการแก้ไขเพื่อนำไปปรับใช้กรณีนี้ได้ จะต้องวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ประกอบกัน ได้แก่ วิเคราะห์พื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกายของไทย วิเคราะห์พื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศ วิเคราะห์พัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของไทย วิเคราะห์พัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของต่างประเทศ วิเคราะห์การแบ่ง

ลักษณะความร้ายแรงของการทำร้ายร่างกายแต่ละประเภท รวมทั้งวิเคราะห์แนวคำพิพากษาฎีกาของศาลต่อความผิดฐานทำร้ายร่างกาย โดยแบ่งออกเป็น เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบันและเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยกับต่างประเทศ คือ ประเทศอังกฤษ ประเทศอินเดีย ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอิตาลี และประเทศอียิปต์ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาคำกำหนดความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่เหมาะสมกับประเทศไทยต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบัน

นับแต่อดีตเป็นต้นมาความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นบทกฎหมายที่ปรากฏในกฎหมายไทยมาโดยตลอด แม้ว่าแต่ละยุคแต่ละสมัยจะมีความแตกต่างในการกำหนดความผิดฐานทำร้ายร่างกายกันออกไป ขึ้นอยู่กับแนวคิดและเหตุการณ์ของสภาพสังคมในยุคนั้นก็ตาม กฎหมายแต่ละช่วงสะท้อนหลักการเบื้องหลังของผู้ร่างกฎหมาย โดยหลักการสมัยโบราณซึ่งวางหลักไว้อย่างดี เป็นที่เข้าใจได้ต่อคนทั่วไปยังคงสืบทอดแนวความคิดนั้นมาเรื่อย ๆ จวบจนถึงปัจจุบัน แต่บางบทบัญญัติก็จำเป็นต้องยกเลิกด้วยความผิดรูปแบบหนึ่งเป็นที่ยอมรับในอดีต พอก้าวเข้าสู่อีกสมัยแนวความคิด หลักการก็ผันแปรไปตามอิทธิพลต่าง ๆ อาทิเช่น การดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม อิทธิพลจากต่างประเทศ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เป็นต้น ทำให้ความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้นเป็นความผิดที่รุนแรงต่อชีวิตของมนุษย์จึงมีบทกฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเสมอ เพียงแค่รายละเอียดบางอย่างต่อการกระทำดังกล่าวขึ้นอยู่กับความสำคัญในการให้ความคุ้มครองขณะนั้น การศึกษาถึงวิวัฒนาการจะทำให้เห็นทิศทางในอนาคตที่ชัดเจนต่อการบังคับใช้บทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สำหรับการเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบัน จะแบ่งหัวข้อเปรียบเทียบออกเป็น 2 เรื่องด้วยกัน แบ่งออกเป็น 5.1.1 เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกาย 5.1.2 เปรียบเทียบพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัส ในหัวข้อแรกเป็นการวิเคราะห์ถึงภาพรวมของความผิดฐานทำร้ายร่างกายทุกรูปแบบ ทั้งการจัดลำดับบทกฎหมาย ทฤษฎีที่นำมาปรับใช้ เป็นต้น ส่วนหัวข้อถัดมาการตีความคำว่าอันตรายสาหัส เป็นประเด็นที่ขยายความต่อมา มุ่งเน้นตั้งแต่ถ้อยคำของอันตรายแก่กายหรือจิตใจและอันตรายสาหัส ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการพิพากษาของศาล เพื่อการวางหลักเกณฑ์ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกกรณีที่เกิดขึ้น ผ่านการพิจารณาจากภาพรวมเพื่อกล่าวถึงแต่ละประเด็นสำคัญในแต่ละประเด็นที่มีความเชื่อมโยงกันต่อไป

5.1.1 เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

การกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายจนเกิดอาการบาดเจ็บกับบุคคล แสดงให้เห็นถึงอาชญากรรมระดับร้ายแรงซึ่งอาจก่อให้เกิดความฉงนในสังคม ความหวาดระแวงต่อการดำรงชีวิต ความปลอดภัยในร่างกายนี้อาจละเมิด เป็นเหตุให้ต้องมีกฎระเบียบทางสังคมมาคอยควบคุมความประพฤติของผู้คนไม่ให้ล่วงละเมิดต่อกัน อันจะทำให้มนุษย์ที่มาอยู่ร่วมกันเกิดความไว้วางใจ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างปกติสุข ทั้งยังมีการรองรับด้วยบทลงโทษต่อผู้ที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของผู้คนในสังคม

จากการศึกษาถึงบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่ปรากฏในกฎหมายไทย ตั้งแต่กฎหมายตราสามดวงจนถึงประมวลกฎหมายอาญา สามารถพิจารณาได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องดังกล่าว มีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงและส่วนที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของแนวความคิดและบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งนี้ พัฒนาการของความผิดทางอาญาฐานทำร้ายร่างกายในกฎหมายฉบับต่าง ๆ นั้น ล้วนมีปัจจัยแห่งการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันไป ซึ่งส่งผลให้บทบัญญัติของฐานความผิดดังกล่าวมีแนวความคิดและบทบัญญัติที่แตกต่างกันไปด้วย จุดร่วมสำคัญ คือ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงระดับสูง ฉะนั้น ผู้กระทำความผิดจึงต้องได้รับบทลงโทษที่รุนแรงตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม บทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นทำร้ายร่างกาย ทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ใช้อาวุธทำร้ายร่างกาย และยังมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายรูปแบบอื่นที่ยึดโยงต่อสถานะของบุคคลที่กระทำต่อ การทะเลาะวิวาท การชุลมุนทำร้ายร่างกาย อันเป็นความแตกต่างที่ได้กล่าวถึงสำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายในแต่ละช่วงสมัย

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยที่ได้ศึกษาจาก 3 สมัย สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยร่างประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยฉบับแรกและสมัยปัจจุบัน ผ่านกฎหมาย 3 ฉบับ ที่เกี่ยวข้อง จึงมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1.กฎหมายตราสามดวง เป็นกฎหมายที่เกิดขึ้นสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จากการนำเนื้อหาของกฎหมายเก่า กฎหมายสมัยอยุธยามารวบรวมแล้วจำแนกออกเป็นประเภท บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายอยู่ในพระไอยการลักษณะต่าง ๆ โดยไม่ได้รวบรวมไว้ในพระไอยการฉบับใดฉบับหนึ่งเพียงฉบับเดียว นอกจากความไม่เชื่อมโยงของเนื้อหาซึ่งพบความทับซ้อนของฐานความผิด การจัดเรียงฐานความผิดยังกระจัดกระจาย ไม่แบ่งแยกอย่างชัดเจน ไม่มีการแบ่งแยกความผิดทางแพ่งและทางอาญาออกจากกัน การระบุโทษซ้ำซ้อน ระดับโทษไม่มีความชัดเจน และไม่มีความเหมาะสม การลงโทษขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้พิพากษามากกว่าการคำนึงถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิด ฐานความผิดไม่เป็นสากล บทบัญญัติของกฎหมายไม่ครอบคลุมทั่วถึงทุกการกระทำความผิด เนื่องจากกฎหมายตราสามดวงยังไม่มีลักษณะของประมวลกฎหมายอย่าง

แท้จริง เป็นเพียงการนำเนื้อหาบทกฎหมายที่มีอยู่มารวบรวมไว้เท่านั้น แต่ยังไม่ได้มีการแยกแยะประเภทหรือจัดหมวดหมู่ให้เชื่อมโยง อันอาศัยความสะดวกเป็นหลักแทนที่จะทำเป็นระบบ ทำให้ฐานความผิดปะปนกันและบทกฎหมายในเรื่องหนึ่งมีปรากฏในกฎหมายหลายฉบับ

สำหรับพระไอยการลักษณะวิวาทตีต่อกัน ปัจจัยที่นำพิจารณาคดีขึ้นอยู่กับอาวุธที่ผู้กระทำความผิดใช้และส่วนของอวัยวะที่มุ่งประสงค์จะให้เกิดอันตราย ทั้งสองสิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายของผู้กระทำความผิดเพื่อกระทำความเสียหายโดยมุ่งหมายต่อชีวิตหรืออันตรายต่อร่างกายอย่างประจักษ์แจ้ง คือ เจตนาของการกระทำความผิด เมื่อเกิดเหตุขึ้นผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษด้วยการปรับสินไหม จำนวนจะเป็นกี่เท่าสอดคล้องต่อความร้ายแรงที่ผู้เสียหายได้รับตั้งแต่หนึ่งเท่าจนถึงสี่เท่า ยิ่งเป็นการกระทำในระดับรุนแรงขึ้นโทษสัมพันธกันปรับสินไหมสูงขึ้นตาม เพื่อเป็นการขจัดใช้ให้แก่ผู้เสียหาย แต่ท้ายสุดการลงโทษลักษณะนี้ ผู้กระทำความผิดอาจไม่เช็ดหลาบต่อการกระทำของตน และกลับมาก่อทำความผิดซ้ำอีก

ด้วยความที่บทบัญญัติของความผิดฐานทำร้ายร่างกายยังเป็นการนำบทบัญญัติมารวบรวม ไม่ได้จัดประเภทหรือแยกแยะแต่ละฐานความผิด เนื้อหาของกฎหมายจึงทับซ้อนกัน จะเห็นได้ว่าความผิดฐานทำร้ายร่างกายพบได้ในพระไอยการอาญาหลวง พระไอยการอาญาราช พระไอยการลักษณะวิวาทตีต่อกันและพระไอยการลักษณะโจร มาตราจึงกระจัดกระจาย ไม่ได้มีหลักแหล่งในเรื่องทำร้ายร่างกายเป็นเอกภาพ นอกจากนี้บางฐานความผิดไม่ใช่ความผิดต่อร่างกายล้วน แต่เป็นการผสมกันระหว่างความผิดต่อชีวิตกับความผิดต่อร่างกาย จึงเกิดเป็นเส้นกันบาง ๆ ระหว่างความผิดที่ทำให้ถึงแก่ชีวิตหรือความผิดเกิดความเสียหายต่อร่างกาย การแบ่งแยกฐานความผิดมีเพียงความผิดฐานทำร้ายร่างกายและความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสเท่านั้น ยังไม่มีการไล่เรียงความร้ายแรงของฐานความผิดและไม่ปรากฏความผิดโทษในเรืองการใช้กำลังทำร้ายร่างกาย

2.กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 เพื่อแก้ไขปัญหาสิทธิสภาพนอกอาณาเขตภายใต้ความกดดันจากต่างประเทศ เป็นผลให้มีประมวลกฎหมายอาญาฉบับแรกของไทย นับว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของประเทศไทยจากที่ใช้กฎหมายเก่าจนรวบรวมมาเป็นกฎหมายตราสามดวงที่อ้างอิงเนื้อหาโดยตลอด จนสมัยรัชกาลที่ 5 จำเป็นต้องร่างประมวลกฎหมายอาญาขึ้นมา เนื่องด้วยบทลงโทษที่รุนแรงของการลงโทษในไทยที่ยังยึดติดกับทฤษฎีแก้แค้นทดแทน ทำให้ชาวต่างชาติที่เข้ามาขยายอำนาจในดินแดนไทยต่างไม่ต้องการที่จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีแบบไทยเท่าใดนัก การบีบคั้นจากประเทศมหาอำนาจสร้างความลำบากใจเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อระงับปัญหาหลายประการ ประมวลกฎหมายฉบับนี้จึงอาศัยรูปแบบของหลายประเทศ ขจัดปัญหาได้และยังสร้างหลักเกณฑ์ทางกฎหมายอาญาที่ทันสมัย เนื้อหานำมาจากกฎหมายเก่านั้นคือ กฎหมายตราสามดวงด้วยการจัดหมวดหมู่ให้เป็นระเบียบชัดเจน เพื่อให้เข้าลักษณะของการทำประมวลกฎหมาย ยกเลิก

วิธีการลงโทษที่โหดร้ายทารุณให้เข้ากับความเป็นสากลดังเช่นนานาประเทศ ด้วยความพยายามของ คณะกรรมการผู้ร่างกฎหมายฯ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ก็ได้เกิดขึ้นผลสมกฎหมายต่างประเทศ กว่า 10 ประเทศ แต่ยังไม่ทิ้งหลักการที่สำคัญของกฎหมายเก่าที่ผสมผสานกันอย่างลงตัว ทำให้ บทบัญญัติหลายส่วนเข้ากับยุคสมัยและยังคงได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีหมวดหมู่ชัดเจน รวบรวมมาตราที่เกี่ยวข้อง ไล่เรียง ระดับความร้ายแรงจากน้อยไปมาก จากพื้นฐานความผิดทำร้ายร่างกาย ประกอบกับเหตุการณ์แต่ละ ลักษณะ ไปสู่ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับทำร้ายรับอันตรายสาหัส ประกอบกับ เหตุการณ์สำหรับเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิด ทั้งยังแบ่งภาคความผิดโทษสำหรับความผิดฐาน ใช้กำลังทำร้ายร่างกาย ประมาททำร้ายร่างกายและการทุบตี ในมาตรา 338 แต่ความผิดที่เกี่ยวข้อง กับการทำร้ายร่างกายมีทั้งในภาคความผิดและภาคลหุโทษ จากแนวคิดการแบ่งระดับความผิด ระดับ โทษเป็น 3 ระดับของประเทศฝรั่งเศส ด้วยประเทศไทยนั้นแม้หลักการที่รับมาจะเป็นของต่างประเทศ แต่ไม่เคยทอดทิ้งแนวคิดของประเทศไทย ทำให้การแบ่งระดับความผิดรูปแบบของประเทศฝรั่งเศส ไทยได้รับและปรับใช้เพียง 2 ระดับ สร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับรูปแบบของกฎหมายอาญาไทย ที่ คณะกรรมการร่างกฎหมายฯ อยากให้ผู้พิพากษาสามารถปรับตัวได้ง่าย จึงกลายมาเป็นปัญหาที่ยังคง ค้างคาจนถึงประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันที่ได้ตัดจากบทบัญญัติความผิดฐานทำร้าย ร่างกายไร้ระบบ รวมถึงตัวเนื้อหาขาดความเชื่อมโยง

3.ประมวลกฎหมายอาญา เนื้อหายังคงหลักการของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 โดยปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้เข้ากับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น แต่ในความผิดลหุโทษจากมาตรา 338 ของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาเป็นมาตรา 391 และมาตรา 390 ของประมวลกฎหมาย อาญา จากเดิมที่แบ่งความผิดย่อยออกเป็นสามอนุมาตรา ก็ได้้นำรวบรวมและแบ่งออกเป็นเนื้อหาใน สองมาตรา ปัญหาของบทบัญญัติแต่ละมาตราที่ขาดตอนจากกันก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้ มากไปกว่า นั้นถ้อยคำที่พบในความผิดฐานทำร้ายร่างกายแต่ละคำ ไม่ได้มีการให้นิยามความหมายไว้ เป็นปัญหา ที่ส่งต่อมายังการตีความ เพราะการพิจารณาความแตกต่างระหว่างไม่เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ กับอันตรายแก่กายหรือจิตใจมีความใกล้เคียงกันมาก ยากต่อการจะแบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ในขณะที่อันตรายสาหัส แม้ระบุเป็น 8 ประเภทเอาไว้ก็ตาม แต่เมื่อมีการพิเคราะห์ถึงรายละเอียด ปลีกย่อยลงไป เช่น ระยะเวลามองเห็นบาดแผลที่ใบหน้า ฟันมีความสำคัญเทียบเท่ากับการสูญเสีย อวัยวะสำคัญอื่นใดเพียงใด ตรงนี้เป็นส่วนที่เกิดปัญหาจากการตีความของแต่ละคดีที่มีผลเป็นไปคนละ ทิศคนละทาง

วิเคราะห์แล้วเห็นว่า นับแต่มีการบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายเกิดขึ้นใน ประเทศไทย อาศัยการเรียงลำดับความผิดมาจนถึงปัจจุบันเป็นไปเพื่อความสะดวกเท่านั้น จากที่เคย กระจัดกระจายตามเนื้อหาของกฎหมายตราสามดวง อาศัยลักษณะของการกระทำความผิด

จนกระทั่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 แม้จะยังคงสืบทอดแนวความคิดเดิมตามกฎหมายเก่ามาก็ตาม แต่มีการจัดเรียงลำดับมาตรามากขึ้น ด้วยการแบ่งฐานความผิดตามระวางโทษเป็นสำคัญ โดยมาตราได้จัดเข้าหมวดหมู่อย่างเป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น มาถึงสมัยปัจจุบัน สำหรับประมวลกฎหมายอาญาผู้ร่างกฎหมายฯ ก็ยังคงหลักการไว้เช่นเดิม เหตุจากความสะดวกในการปรับใช้บทกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม การแบ่งภาคเพื่อสร้างความชัดเจนต่อบทบัญญัติเพียงการแยกเฉพาะโทษให้ฝ่ายต่อการปรับใช้ของผู้พิพากษาสำหรับความผิดทั่วไปกับความผิดลหุโทษ กลับก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาหลายประการ ความผิดลหุโทษนั้นก็ไม่ได้มีความแตกต่างกับความผิดทั่วไปมากมาย การที่แยกออกมาเนื่องด้วยโทษของลหุโทษเป็นโทษเล็กน้อย คือ จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 102¹ แต่ถ้าวิเคราะห์ในด้านอื่นด้วย จะเห็นว่าองค์ประกอบความผิด การกระทำความผิด ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม ส่งผลต่อวงกว้างได้ เช่นเดียวกับความผิดตามหมวด 2 โดยระดับความรุนแรงไม่ร้ายแรงถึงขั้นของภาคความผิด และเป็นความผิดที่กฎหมายบัญญัติขึ้นเท่านั้น ไม่ใช่ความผิดในตัวของมันเอง ความผิดลหุโทษมีฐานะเป็นความผิดที่ถูกจัดลำดับความสำคัญไว้ท้ายสุดไม่ว่าในอดีตจนถึงปัจจุบัน จากการใช้โทษในระดับต่ำมีการใช้กระบวนการพิจารณาที่เคร่งครัดน้อยกว่าคดีอาญาทั่วไป ตลอดจนการมีบทบัญญัติที่แสดงถึงการยอมให้อภัยของสังคมต่อการกระทำที่เป็นความผิดลหุโทษ² ด้วยวิธีการเปรียบเทียบปรับ ในช่วงร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มีความเห็นที่ประมวลกฎหมายอาญาของไทยควรจะวางหลักการลงโทษตามระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิด 3 ระดับ ตามแนวทางเดียวกับประเทศฝรั่งเศส ด้วยความกลัวต่อการปรับใช้รูปแบบใหม่ ผู้พิพากษายังขาดความรู้ความเข้าใจในส่วนดังกล่าว จึงนำมาเพียงความผิดทั่วไปกับความผิดลหุโทษ ทำให้หลักการของไทยมีเนื้อหาที่ขาดหายไปบางส่วน กลายเป็นลักษณะพิเศษของประมวลกฎหมายอาญาที่พบได้เฉพาะของประเทศไทยแห่งเดียว

ปัญหาที่มักพบมากที่สุด คือ คำพิพากษาฎีกาหลายเรื่องที่ตัดสินออกมาขัดแย้งกันเองทั้งสร้างความสับสนต่อความเข้าใจของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นคำพิพากษาฎีกา 7665/2544 ที่ศาลวางหลักไว้ว่า “ผู้เสียหายมีบาดแผลลอกและฟกช้ำที่คอด้านขวาขนาด 1 x 2 เซนติเมตร และมีบาดแผลลอกฟกช้ำที่โหนกแก้มซ้ายขนาด 1 x 1 เซนติเมตร แพทย์มีความเห็นว่าเกิดจากถูกของแข็ง ไม่มีคมกระแทกโดยแรง ใช้เวลารักษาประมาณ 7 วัน จะหายเป็นปกติ ถือได้ว่าเป็นบาดแผลเล็กน้อยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391 แม้โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้เสียหายตาม

¹ มาตรา 102 บัญญัติไว้ว่า

“ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

² พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์, “ความเหมาะสมในการบัญญัติความผิดลหุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา” (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 91-92.

มาตรา 295 แต่ความผิดดังกล่าวย่อมรวมถึงการใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา 391 ด้วย” แต่คำพิพากษาศาลฎีกา 2888/2547 วินิจฉัยว่า “การทำร้ายเพียงใดจะถือว่าเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจนั้น ต้องพิจารณาถึงการกระทำและบาดแผลที่ผู้เสียหายได้รับประกอบกัน โจทก์บรรยายฟ้องในส่วนนี้ว่า จำเลยกับพวกที่หลบหนีร่วมกัน รัตคอและตัวผู้เสียหายที่ 1 และขว้างขวามก้วยเดี่ยวใส่ผู้เสียหายที่ 2 ถูกบริเวณหน้าผาก และน้ำก้วยเดี่ยวवादถูกใบหน้าผู้เสียหายที่ 1 และขว้างขวามก้วยเดี่ยวใส่ผู้เสียหายที่ 2 ที่หน้าอก 1 ครั้ง เมื่อพิเคราะห์รายงานผลการชันสูตรบาดแผลของแพทย์ ผู้เสียหายที่ 1 มีรอยถลอกที่แขนยาว 3 เซนติเมตร 2 แผล รอยบวมแดงกลางหน้าอก 2 เซนติเมตร และขอบตาบวมทั้งสองข้าง ส่วนผู้เสียหายที่ 2 มีบาดแผลฉีกขาดที่หน้าผากยาวประมาณ 3 เซนติเมตร 2 แผล และรอยบวมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร ทั้งแพทย์ลงความเห็นว่าเป็นลักษณะบาดแผลของผู้เสียหายทั้งสองใช้เวลาการรักษาประมาณ 7 วัน ซึ่งลักษณะของการกระทำและบาดแผลดังกล่าว นับได้ว่าผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจแล้ว จำเลยจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295” ลักษณะของบาดแผลประกอบกับระยะเวลาเข้ารับการรักษาบาดแผลของทั้งสองกรณีมีความใกล้เคียงกัน แต่คำพิพากษาอ้างมาตราคนละมาตรา เป็นผลให้โทษที่จำเลยแต่ละคดีได้รับแตกต่างกันเป็นอย่างมากจากการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาแต่ละคน

การแยกแยะความแตกต่างของมาตรา 295 และมาตรา 391 ผ่านการตีความคำว่าอันตรายแก่กายและจิตใจไม่ใช่ปัญหาเดียวที่พบ จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9650/2553 วางหลักไว้ว่า “ในคดีเกิดเหตุจำเลยร่วมกับพวกทำร้ายผู้ตายโดยใช้กำลังชกต่อย แม้จำเลยจะไม่มีส่วนร่วมในการฆ่าผู้ตายซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในภายหลัง แต่จำเลยก็ยังคงต้องรับผิดชอบในการกระทำของตน อย่างไรก็ตามจากทางนำสืบของโจทก์ไม่ได้ความว่าการที่จำเลยชกต่อยผู้ตายเป็นเหตุให้ผู้ตายเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจอย่างไร ทั้งตามรายงานการชันสูตรพลิกศพผู้ตาย ก็ระบุว่าผู้ตายมีเพียงบาดแผลลักษณะถูกฟันและแทงด้วยวัตถุของแข็งมีคมที่บริเวณใต้ราวนมข้างซ้าย 1 แผล กับที่ด้านข้างแขนซ้ายท่อนบนเหนือข้อศอก 1 แผลเท่านั้น ไม่ปรากฏว่าผู้ตายมีบาดแผลอื่นที่น่าเชื่อว่าจะเกิดขึ้นจากการถูกจำเลยชกต่อยอีก เช่นนี้จำเลยจึงมีความผิดเพียงฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามมาตรา 391 ซึ่งแม้ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคท้าย³ แต่การ

³ มาตรา 192 บัญญัติไว้ว่า

“ห้ามมิให้พิพากษา หรือสั่ง เกินคำขอ หรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง

ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้อง ให้ศาลยกฟ้องคดีนั้น เว้นแต่ข้อแตกต่างนั้นมิใช่ในข้อสาระสำคัญและทั้งจำเลยมิได้หลงต่อสู้ ศาลจะลงโทษจำเลยตามข้อเท็จจริงที่ได้นั้นก็ได้

จะลงโทษจำเลยตามที่ได้ความจากทางพิจารณาก็จะต้องพิจารณาว่าคดีขาดอายุความหรือไม่ด้วย ซึ่งความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391 มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนจึงมีอายุความหนึ่งปีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 (5)⁴ จำเลยกระทำความผิดเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2536 โจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2544 เป็นเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแล้ว คดีจึงขาดอายุความไม่อาจลงโทษจำเลยได้” แสดงให้เห็นถึงอายุความที่ไม่ได้ใช้ระยะเวลาเดียวกัน เนื่องจากการพิจารณาอายุความต้องฟังจากความผิดที่ศาลจะลงโทษไม่ใช่การพิจารณาจากข้อหาที่โจทก์ฟ้อง ทำให้กรณีที่มีลักษณะเข้าเป็นความผิดตามมาตรา 295 แต่ศาลตัดสินว่าเป็นความผิดตามมาตรา 391 หากระยะเวลาล่วงเลยกว่าหนึ่งปีจะทำให้คดีขาดอายุความ แม้ว่าจำเลยจะมีความผิดก็ตาม ผู้เสียหายจึงไม่ได้รับการเยียวยาที่เหมาะสมทั้งยังทำให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นจากคดีความไปได้

บทบัญญัติลักษณะนี้มีความบกพร่องตามเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น การรวบรวมมาอยู่ในหมวดเดียวกันจะช่วยปรับปรุงแก้ไขความขาดตอนได้เป็นอย่างดีทั้งยังเป็นผลดีต่อการตีความถ้อยคำในความผิดฐานทำร้ายร่างกายไปในตัว ผ่านการจัดเรียงลำดับมาตราให้ต่อเนื่องกัน ด้วยหลักการที่มั่นคงกว่าเดิม เมื่อความผิดที่เกี่ยวข้องกับฐานทำร้ายร่างกายไม่ได้อยู่ในภาคลโทษต่อไป ก็จะไม่เกิดเส้นแบ่งที่ยากต่อการพิจารณา อันเป็นผลเสียที่ทำให้ผู้พิพากษาต้องใช้ดุลพินิจอย่างเต็มที่ เพราะไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนมากไปกว่าการอาศัยการตีความที่ผ่านมา นอกจากจะสามารถขจัดปัญหาความกระจัดกระจายของมาตราที่เคยมีมาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้งานแล้ว ยังส่งผลดีต่อการวินิจฉัยคดีของผู้พิพากษา จากแนวความคิด การตีความของนักวิชาการ การตีความของผู้พิพากษาแสดงให้เห็นแนวทางคำพิพากษาที่สามารถเดินไปในทางเดียวกันได้ จากทางปฏิบัติให้เห็นผลจริง หากแก้ไขให้เป็นไปตามนี้ได้คำพิพากษากฎีกาที่เคยมีปัญหาจะไม่มีปรากฏให้เห็นอีกต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในกรณีที่ข้อแตกต่างนั้นเป็นเพียงรายละเอียด เช่น เกี่ยวกับเวลาหรือสถานที่กระทำความผิดหรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ฉ้อโกง โกงเจ้าหนี้ ยักยอก รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์ หรือต่างกันระหว่างการกระทำผิดโดยเจตนา กับประมาท มิให้ถือว่าต่างกันในเรื่องสาระสำคัญ ทั้งนี้ให้ถือว่าข้อที่พิจารณาได้ความนั้นเป็นเรื่องเกินคำขอหรือเป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษ เว้นแต่จะปรากฏแก่ศาลว่าการที่ฟ้องผิดไปเป็นเหตุให้จำเลยหลงต่อสู้ แต่ทั้งนี้ศาลจะลงโทษจำเลยเกินอัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดที่โจทก์ฟ้องไม่ได้

ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงบางข้อดังกล่าวในฟ้อง และตามที่ปรากฏในทางพิจารณาไม่ใช่เป็นเรื่องที่โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษ ห้ามมิให้ศาลลงโทษจำเลยในข้อเท็จจริงนั้น ๆ

ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงตามฟ้องนั้นโจทก์สืบสม แต่โจทก์อ้างฐานความผิดหรือบทมาตราผิด ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามฐานความผิดที่ถูกตั้งได้

ถ้าความผิดตามที่ฟ้องนั้นรวมการกระทำหลายอย่าง แต่ละอย่างอาจเป็นความผิดได้อยู่ในตัวเอง ศาลจะลงโทษจำเลยในการกระทำผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่พิจารณาได้ความก็ได้”

⁴ มาตรา 95 บัญญัติไว้ว่า

“ในคดีอาญาถ้ามีได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ

(5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น”

การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย ในสมัยกฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 และประมวลกฎหมายอาญา สามารถสรุปได้ตามที่ปรากฏในตารางแสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3: ตารางแสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทย

หลักเกณฑ์	กฎหมายตราสามดวง	กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127	ประมวลกฎหมาย อาญา
การจัดเรียงฐาน ความผิด	กระจัดกระจาย ยังไม่มี ความเป็นหมวดหมู่อย่าง ชัดเจน	แยกแยะแต่ละฐาน ความผิดอย่างชัดเจน	แยกแยะแต่ละฐาน ความผิดอย่างชัดเจน
ระดับความ ร้ายแรง	1.อาวุธที่ใช้ 2.เจตนากระทำความผิด	1.เจตนากระทำความผิด 2.ผลของการกระทำ	1.เจตนากระทำ ความผิด 2.ผลของการกระทำ
โทษที่ได้รับ	ปรับสินไหม ตี ฆ่า ฯลฯ	จำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ	จำคุกหรือปรับหรือ ทั้งจำทั้งปรับ
ทำร้ายร่างกาย	พระไอยการอาญาหลวง, พระไอยการอาญาราช, พระไอยการลักษณะโจร และพระไอยการ ลักษณะวิวาทตีต่อกัน	มาตรา 254	มาตรา 295
ทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ ผู้ถูกกระทำได้รับ อันตรายสาหัส	พระไอยการลักษณะ วิวาทตีต่อกัน มาตรา 30	มาตรา 256	มาตรา 297
ใช้กำลังทำร้าย ร่างกาย	-	มาตรา 338	มาตรา 391

5.1.2 เปรียบเทียบพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัส

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสสมัยกฎหมายตราสามดวง ผู้กระทำความผิดจะได้รับบทลงโทษก็ต่อเมื่อเป็นการทำร้ายอวัยวะสำคัญของร่างกาย เนื่องจากเป็นอวัยวะที่หากเกิดอันตราย ผู้เสียหายไม่ได้รับเพียงแค่อันตรายเท่านั้น แต่ผลของความเสียหายที่เกิดขึ้นมีความเป็นไปได้ที่ผู้เสียหายจะถึงแก่ความตาย และสิ่งที่นำพิจารณาอีกประเภท คือ ความร้ายแรงของสิ่งที่ใช้ในการทำร้าย

พระไอยการลักษณะวิवादัดกัน มาตรา 30 จึงกำหนดลักษณะของอันตรายสาหัส ออกเป็น 5 ลักษณะ ซึ่งลักษณะที่ 1 เป็นลักษณะที่ร้ายแรงที่สุด จนมาถึงลักษณะที่ 5 เป็นลักษณะที่ร้ายแรงน้อยที่สุด เน้นการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย เพราะบทลงโทษเป็นเรื่องการปรับไหมตามระดับความร้ายแรงของอาวุธที่นำมาประกอบการกระทำความผิด เปรียบเทียบการปรับไหมในอดีต ปัจจุบันนั้นเป็นเรื่องค่าปรับ นอกจากนี้การพิจารณาของผู้พิพากษาที่มุ่งถึงอันตรายที่เกิดกับอวัยวะสำคัญนั้นแสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้กระทำความผิดตามทฤษฎีอัตวิสัย ผู้พิพากษามีโอกาสใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจในการพิจารณาคดีแต่ละคดี

จนกระทั่งมีการจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 เป็นประมวลกฎหมายอาญาฉบับแรกของไทย อันตรายสาหัสมีการกำหนดอย่างชัดเจน 8 ประเภท เป็นไปตามทฤษฎีภาวิสัย ไม่เพียงแต่การกำหนดประเภทของอันตรายสาหัสเพิ่มขึ้นจากเดิม แต่ยังแบ่งระหว่างความผิดกับความผิดลหุโทษเป็นครั้งแรก เพื่อความสะดวกต่อการพิจารณาคดีของผู้พิพากษา โดยที่อันตรายสาหัสปรากฏอยู่เฉพาะในความผิดไม่ได้ปรากฏอันตรายสาหัสต่อความผิดลหุโทษ ด้วยการกำหนดประเภทของอันตรายสาหัสให้ชัดเจนขึ้นกว่าเดิมจึงเป็นการจำกัดการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษา เพราะขณะนั้นเป็นยุคที่กำลังเปลี่ยนผ่านและปฏิรูปกฎหมายหลายเรื่อง จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายให้เป็นแนวทางในการปรับตัวของผู้พิพากษา เดิมโทษมีเพียงการปรับสินไหม ได้เปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมที่มีทั้งโทษปรับและจำคุก เพื่อชดใช้เยียวยาความเสียหายให้กับสังคมและตัดโอกาสผู้กระทำความผิดที่จะกลับเข้ามาในสังคมเป็นไปตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อการตัดโอกาสการกระทำความผิด

ประมวลกฎหมายอาญายังคงสืบทอดแนวคิดเรื่องอันตรายสาหัสจากกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ทำให้เนื้อหายังเป็นเช่นเดิม ไม่ได้มีการเพิ่มหรือลดประเภทอันตรายสาหัสทำเพียงแค่ปรับปรุงถ้อยคำให้ทันสมัยและเพิ่มโทษเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน นอกจากนั้นคำพิพากษารวมไปถึงการตีความก็นำหลักที่มีมายึดถือและตัดสินใจไปตามคำพิพากษาเช่นสมัยก่อน เพราะยังถูกจำกัดการใช้ดุลพินิจไว้ในเรื่องอันตรายสาหัสเพียง 8 ประเภทที่อาจไม่สอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบันอีกต่อไป

การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของประเทศไทย ในสมัยกฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 และประมวลกฎหมายอาญา สามารถ

สรุปได้ตามที่ปรากฏในตารางแสดงการเปรียบเทียบการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของประเทศไทย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4: ตารางแสดงการเปรียบเทียบการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของประเทศไทย

หลักเกณฑ์	กฎหมายตราสามดวง	กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127	ประมวลกฎหมาย อาญา
วิธีการกำหนด อันตรายสาหัส	แบ่งออกเป็น 5 ประเภท	แบ่งออกเป็น 8 ประเภท	แบ่งออกเป็น 8 ประเภท
ทฤษฎี	อรรถวิสัย	ภาววิสัย	ภาววิสัย
การใช้ดุลพินิจ ของศาล	ผู้พิพากษาใช้อำนาจตาม อำเภอใจ	ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ พิพากษาใช้ดุลพินิจ	ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ พิพากษาใช้ดุลพินิจ

5.2 เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยกับต่างประเทศ

จุดประสงค์หลักของกฎหมายอาญา คือ ควบคุมความสงบเรียบร้อยในสังคม ผู้ที่ละเมิดกฎหมายที่กำหนดไว้จึงต้องถูกลงโทษ เพื่อไม่ให้ผู้ใดกระทำความผิดและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข การลงโทษต่อความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นบทกฎหมายที่เข้ามามีบทบาทมากในสังคม เนื่องจากการทำร้ายร่างกายส่งผลให้มีการบาดเจ็บหรืออันตรายรุนแรงถึงชีวิตได้ หากจะให้ผู้คนแก้แค้นกันเอง ดังเช่นในอดีตก็จะยิ่งสร้างความสูญเสีย แทนที่จะสามารถควบคุมพฤติกรรมดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นอีก นานาประเทศต่างก็เห็นพ้องต้องกันจึงปรากฏบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายในทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์หรือระบบซีวิลลอว์ก็ตาม โดยมีแนวคิดในการกำหนดความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่เหมือนและแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละประเทศ

5.2.1 เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายมักอยู่ในหมวดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและร่างกาย โดยปรากฏในหมวดความผิดต่อร่างกาย ที่พบได้ในประมวลกฎหมายอาญาของทุกประเทศ บางประเทศแม้จะไม่มีประมวลกฎหมายอาญาโดยเฉพาะ ก็ยังพบได้ในพระราชบัญญัติที่สำคัญ เห็นได้จากประเทศอังกฤษซึ่งประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ ให้ความสำคัญกับคำพิพากษาเป็นหลัก ก็ได้นำเรื่องทำร้ายร่างกายมาตราเป็นพระราชบัญญัติ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่สำคัญ ส่วนประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศไทยต่างก็บัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายลงในประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

1. ประเทศอังกฤษ ความผิดต่อร่างกายเป็นความผิดสำคัญที่ได้ตราลงเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติความยุติธรรมทางอาญา ค.ศ.1988 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นไปตามมาตรา 39 ส่วนความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัส คือ มาตรา 18 และมาตรา 20 ซึ่งอันตรายสาหัสของมาตรา 18 จะมีขอบเขตที่กว้างกว่ามาตรา 20 ส่วนมาตรา 47 เป็นความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายของพระราชบัญญัติความผิดต่อบุคคล ค.ศ.1861 จากตัวเลขจะเห็นได้ว่าระดับความรุนแรงมากที่สุดไปน้อยที่สุด ฉะนั้น ยิ่งผลร้ายแรงจะถูกยกขึ้นมาบัญญัติไว้ในตอนต้น โดยอันตรายแต่ละประเภทกำหนดขอบเขตอย่างกว้างไม่มีนิยามชัดเจน ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้พิพากษาในการตีความถ้อยคำ

2. ประเทศอินเดีย จากประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย ค.ศ.1860 ระบุถึงความผิดต่อร่างกายแต่ละประเภท ไว้เรียงบทบัญญัติเริ่มต้นที่ระดับความรุนแรงน้อยที่สุดไปมากที่สุด สำหรับบทบัญญัติเรื่องทำร้ายร่างกายบัญญัติเป็นมาตราแรกของเรื่องการทำร้ายร่างกาย ในมาตรา 319 ถัดมาที่มาตรา 320 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัส โดยอินเดียเป็นเพียงประเทศเดียวจากประเทศอื่นที่ผู้เขียนทำการศึกษามีการกำหนดนิยามคำว่า “อันตราย” และ “อันตรายสาหัส” ไว้อย่างชัดเจน ในมาตรา 319 “อันตราย” คือ ความเจ็บปวดทางร่างกาย โรคหรือความเจ็บป่วยและมาตรา 320 “อันตรายสาหัส” แบ่งออกเป็น 8 ประเภท แต่ไม่มีการบัญญัติความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกาย

3. ประเทศอิตาลี เมื่อเป็นประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ กฎหมายลายลักษณ์อักษรจึงเป็นที่มาสำคัญต่อการพิจารณา ช่วงที่ไทยรับเอาอิทธิพลมาจากอิตาลีมาจากเนื้อหาในประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ.1889 โดยเฉพาะถ้อยคำว่า “ความเจ็บปวดทางร่างกายหรือจิตใจ” ต่อมาความผิดต่อร่างกายของอิตาลีสามารถพบได้ในประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ.1930 บทบัญญัติจัดเรียงตามระดับความรุนแรงน้อยที่สุดไปมากที่สุด มาตรา 581 เป็นความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายซึ่งเป็นความผิดพื้นฐานไปสู่ความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล ตั้งแต่มาตรา 582 เป็นต้นไป คือ ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ส่วนความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัสเป็นไปตามมาตรา 583 มาตรา 583 ทวิ มาตรา 583 จตุ และมาตรา 583 เบญจ แม้จะไม่ได้กำหนดอันตรายไว้โดยเฉพาะ แต่พิจารณาได้จากอันตรายแก่กายหรือจิตใจถึงความแตกต่างระหว่างความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายและนอกจากจะกำหนดนิยามให้คำว่าอันตรายสาหัส ยังกำหนดอันตรายอีกระดับที่ร้ายแรงกว่าอันตรายสาหัสไว้ด้วยตามมาตรา 583

4. ประเทศฝรั่งเศส ความผิดต่อร่างกาย อิติใช้ถ้อยคำว่า “การประทุษร้าย” ส่วนปัจจุบันใช้คำว่า “การกระทำความรุนแรง” ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1992 ไม่มีนิยามทั้งคำว่า “อันตราย” และ “อันตรายสาหัส” แต่จะแยกประเภทของความเสียหายเป็นระดับขึ้นตาม

ความร้ายแรง เพราะมุ่งที่ผลเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม สามารถพิจารณาเทียบเคียงถ้อยคำและแบ่งฐานความผิดตามอันตรายกับอันตรายสาหัสได้เป็นมาตรา 222-13 แม้จะไม่ชัดเจนว่าเป็นเรื่องการทำร้ายร่างกาย แต่ผลที่ได้รับไม่ร้ายแรงถึงขั้นอันตรายสาหัสจึงพิเคราะห์ได้ว่ามีความบาดเจ็บเกิดขึ้นเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย สำหรับอันตรายสาหัสเป็นไปตามมาตรา 222-9 กับ มาตรา 222-11 แสดงให้เห็นว่าระดับความรุนแรงมากที่สุดไปน้อยที่สุดในการจัดเรียงบทบัญญัติ โดยที่ไม่มีปรากฏความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกาย

5. ประเทศอียิปต์ ความผิดต่อร่างกายเดิมพบได้ในประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ ค.ศ.1904 จนกระทั่งการปฏิรูปกฎหมายและมีประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ ค.ศ.1937 ได้รับอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศสหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการไม่กำหนดนิยามคำว่า “อันตราย” หรือ “อันตรายสาหัส” ไว้ มักจะกำหนดขอบเขตอย่างกว้างไม่มีนิยามชัดเจนก็ดี บทบัญญัติจัดเรียงระดับความรุนแรงมากที่สุดไปน้อยที่สุดก็ดี ไม่มีความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายก็ดี นอกจากนั้นประเทศอียิปต์อาศัยการวิเคราะห์จากถ้อยคำของมาตรา 240 มาตรา 241 และมาตรา 242 ในการแยกแยะอันตรายกับอันตรายสาหัสเป็นแนวทางที่คล้ายคลึงกับประเทศฝรั่งเศส จะเห็นได้ว่าอันตรายสาหัสต้องเป็นผลตามมาตรา 240 หรือมาตรา 241 ถ้าไม่เข้ากรณีใดกรณีหนึ่งตามมาตราดังกล่าวจะเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 242

6. ประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญา หมวดความผิดต่อร่างกาย ในมาตราแรกของความผิดต่อร่างกายเพื่อวางหลักการทั่วไปเป็นไปตามมาตรา 295 ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ได้กล่าวถึงผลของการทำร้ายร่างกายว่าเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ส่วนอันตรายสาหัสไทยก็ได้รับอิทธิพลของการแยกเป็น 8 ประเภทจากประเทศอินเดียมาบัญญัติเป็นมาตรา 297 สำหรับอันตราย กล่าวเฉพาะว่าเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจแต่ไม่มีนิยามชัดเจน ต้องอาศัยการตีความของผู้พิพากษา แม้อันตรายสาหัสจะกำหนดไว้ชัดเจนแล้วก็ตาม แต่ท้ายสุดรายละเอียดของคดีแต่ละคดีก็แตกต่างกัน ไม่มีการกำหนดแนวทางชัดเจน ทำให้บางครั้งการวินิจฉัยต่อถ้อยคำยังลึกลับอยู่ ประเทศไทยจัดเรียงลำดับบทบัญญัติจากความร้ายแรงน้อยที่สุดไปความร้ายแรงมากที่สุด โดยความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกาย มาตรา 391 กลับไปอยู่อีกหมวดต่างจากความผิดต่อร่างกายประเภทอื่น ทำให้หมวดความผิดต่อร่างกายไล่จากร้ายแรงน้อยไปมากและกลับมาชะงักเมื่อความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายนั้นมีความร้ายแรงน้อยกว่าความผิดต่อร่างกายอื่นทั้งหมด บทบัญญัติทั่วไปวนมาหาจุดเชื่อมโยงได้ยาก

เมื่อศึกษาถึงภาพรวมของพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศแล้วทำให้ทราบว่า ประเทศอินเดียเป็นเพียงประเทศเดียวที่กำหนดนิยามคำว่า “อันตราย” ไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 319 คือ ความเจ็บปวดทางร่างกาย โรคหรือความเจ็บป่วย แต่ในประเทศอื่น ๆ มักจะกำหนดขอบเขตอย่างกว้างไม่มีนิยามชัดเจน ประเทศอิตาลีและประเทศไทยได้กล่าวถึงผลของ

การทำร้ายร่างกายที่เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ส่วนประเทศฝรั่งเศสใช้การกระทำความรุนแรงในความผิดต่อร่างกาย

สำหรับการกำหนดนิยามคำว่า “อันตรายสาหัส” ประเทศอินเดียก็ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับคำว่า “อันตราย” ในมาตรา 320 ออกเป็น 8 ประเภท โดยไทยก็ได้รับอิทธิพลของการแยกเป็น 8 ประเภทมาบัญญัติเป็นมาตรา 297 เช่นกัน ส่วนประเทศอิตาลีนอกจากจะกำหนดนิยามให้คำว่าอันตรายสาหัส ยังกำหนดอันตรายอีกระดับที่ร้ายแรงกว่าอันตรายสาหัสไว้ด้วย ตามมาตรา 583 แต่ประเทศอังกฤษให้เป็นดุลพินิจของผู้พิพากษาในการตีความถ้อยคำ สำหรับประเทศฝรั่งเศสไม่กำหนดถึงอันตรายสาหัสไว้ แต่จะแยกประเภทของความเสียหายเป็นระดับขึ้นตามความร้ายแรงและประเทศอียิปต์อาศัยการวิเคราะห์จากถ้อยคำของมาตรา 242 จะเห็นได้ว่าอันตรายสาหัสต้องเป็นผลตามมาตรา 240 หรือมาตรา 241

กรณีบทบัญญัติเรื่องการทำร้ายร่างกาย ประเทศอังกฤษอยู่ในมาตรา 39 เป็นเรื่องการทำร้ายโดยทั่วไปตามพระราชบัญญัติความยุติธรรมทางอาญา ค.ศ.1988 ประเทศอินเดียบัญญัติเรื่องการทำร้ายร่างกายเป็นมาตราแรกโดยระบุในมาตรา 319 ส่วนมาตรา 582 ของประเทศอิตาลีจะอยู่ถัดจากความผิดพื้นฐาน เพราะการทำร้ายร่างกายตามมาตรา 582 มีอันตรายเกิดขึ้น แต่ประเทศฝรั่งเศสในมาตรา 222-13 แม้จะไม่ชัดเจนว่าเป็นเรื่องการทำร้ายร่างกาย แต่ผลที่ได้รับไม่ร้ายแรงถึงขั้นอันตรายสาหัสจึงพิเคราะห์ได้ว่ามีความบาดเจ็บเกิดขึ้น เช่นเดียวกับมาตรา 242 ของประเทศอียิปต์ และประเทศไทยปรากฏในมาตราแรกของความผิดต่อร่างกายเพื่อวางหลักการทั่วไปตามมาตรา 295

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นมาตราพื้นฐานที่ทุกประเทศต้องกำหนดไว้ เช่นเดียวกับบทบัญญัติเรื่องการทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส เนื่องด้วยความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับอาจจะไม่ใช่บาดเจ็บต่อร่างกายทั่วไป แต่ส่งผลไปถึงการใช้ชีวิตที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป ยากต่อการดำรงชีวิต โดยประเทศอังกฤษ คือ มาตรา 18 และมาตรา 20 ซึ่งอันตรายสาหัสของมาตรา 18 จะมีขอบเขตที่กว้างกว่ามาตรา 20 ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของศาล ประเทศอินเดียนั้น มาตรา 320 กำหนดเรื่องอันตรายสาหัสไว้ชัดเจน 8 ประเภทเช่นเดียวกับมาตรา 297 ของไทย ส่วนประเทศอิตาลีนอกจากมาตรา 583 ที่เป็นมาตราพื้นฐานของเรื่องอันตรายสาหัส ยังพบอันตรายสาหัสประเภทอื่น ๆ แยกออกมา คือ มาตรา 583 ทวิ การขลิบอวัยวะเพศหญิง มาตรา 583 จตุ การทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้บริการสาธารณะเพื่อการแข่งขันกีฬา และมาตรา 583 เบญจ หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว ประเทศฝรั่งเศส อยู่ในมาตรา 222-9 และมาตรา 222-11 โดยพิจารณาความแตกต่างจากผล และประเทศอียิปต์ก็ได้รับอิทธิพลเรื่องนี้จากประเทศฝรั่งเศส มาบัญญัติในมาตรา 240 และมาตรา 241

แม้บทบัญญัติทำร้ายร่างกายกับทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสจะมีอยู่ในกฎหมายของทุกประเทศ แต่เรื่องการใช้กำลังทำร้ายร่างกายกลับปรากฏเฉพาะประเทศอังกฤษ มาตรา 47 ประเทศอิตาลี มาตรา 581 และประเทศไทย มาตรา 391 เท่านั้น เนื่องด้วยความเสียหายเป็นเพียงเล็กน้อย ไม่ถึงขั้นเป็นอันตรายต่อกายหรือจิตใจเหมือนความผิดประเภทอื่น นอกจากความเสียหายจะน้อยแล้ว บทลงโทษก็ไม่มาก แต่มีกำหนดไว้เพื่อเป็นการปกป้องสังคม โดยประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายอยู่คนละหมวดกับความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายมาตราอื่น ๆ ทำให้ขาดความเชื่อมโยง แตกต่างจากประเทศอิตาลีที่เริ่มต้นเรื่องการใช้กำลังทำร้ายร่างกายเสียก่อน จากนั้นจึงกล่าวถึงการทำร้ายร่างกาย ทำให้เนื้อหา มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ

สำหรับเรื่องการจัดเรียงมาตรา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์ จะไล่เรียงจากระดับความรุนแรงมากที่สุดไปน้อยที่สุด ส่วนประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลีและประเทศไทยจะจัดลำดับจากระดับความรุนแรงน้อยที่สุดไปมากที่สุด จึงเห็นได้ว่ารูปแบบการไล่เรียงมาตราขึ้นอยู่กับความสะดวกของแต่ละประเทศ ไม่ได้มีอิทธิพลเรื่องระบบกฎหมายหรือภูมิภาคมาเกี่ยวข้อง โดยทุกประเทศยกเว้นประเทศไทยจะจัดลำดับมาตราไปในทางใดทางหนึ่งและรวบรวมทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องมาอยู่ในหมวดเดียวกัน แต่ประเทศไทยกลับแบ่งแยกความผิดที่เกี่ยวข้องกันไปอยู่คนละหมวดหมู่ อีกทั้งการไล่ลำดับจากน้อยไปมากแต่กลับขาดความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกาย และประมาทเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจไป

การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายระหว่างประเทศไทย ประเทศอังกฤษ ประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์สามารถสรุปได้ตามที่ปรากฏในตารางแสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์	ประเทศ อังกฤษ	ประเทศ อินเดีย	ประเทศ อิตาลี	ประเทศ ฝรั่งเศส	ประเทศ อียิปต์	ประเทศ ไทย
บทบัญญัติที่ เกี่ยวข้องกับ ความผิดฐาน ทำร้ายร่างกาย	พระราชบัญญัติ ความผิดต่อ บุคคล ค.ศ. 1861 และ พระราชบัญญัติ ความยุติธรรม ทางอาญา ค.ศ.1988	ประมวล กฎหมาย อาญาอินเดีย ค.ศ.1860	ประมวล กฎหมาย อาญาอิตาลี ค.ศ.1930	ประมวล กฎหมาย อาญา ฝรั่งเศส ค.ศ. 1992	ประมวล กฎหมาย อาญาอียิปต์ ค.ศ.1937	ประมวล กฎหมาย อาญา
กำหนดนิยามคำ ว่า “อันตราย”	ไม่มีการอธิบาย ไว้	มีการอธิบาย ไว้	ไม่มีการ อธิบายไว้	ไม่มีการ อธิบายไว้	ไม่มีการ อธิบายไว้	ไม่มีการ อธิบาย ไว้
กำหนดนิยามคำ ว่า “อันตราย สาหัส”	ไม่มีการอธิบาย ไว้	มีการอธิบาย ไว้	มีการอธิบาย ไว้	ไม่มีการ อธิบายไว้	ไม่มีการ อธิบายไว้	มีการ อธิบาย ไว้
บทบัญญัติเรื่อง ทำร้ายร่างกาย	มาตรา 39 ของ พระราชบัญญัติ ความยุติธรรม ทางอาญา ค.ศ. 1988	มาตรา 319	มาตรา 582	มาตรา 222-13	มาตรา 242	มาตรา 295
บทบัญญัติเรื่อง ทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุให้ ผู้ถูกกระทำร้าย ได้รับอันตราย สาหัส	มาตรา 18 มาตรา 20 ของ พระราชบัญญัติ ความผิดต่อ บุคคล ค.ศ. 1861	มาตรา 320	มาตรา 583 มาตรา 583 ทวิ มาตรา 583 จตุ มาตรา 583 เบญจ	มาตรา 222-9 มาตรา 222-11	มาตรา 240 มาตรา 241	มาตรา 297

บทบัญญัติเรื่อง การใช้กำลัง ทำร้ายร่างกาย	มาตรา 47	-	มาตรา 581	-	-	มาตรา 391
การจัดเรียง มาตรา	ระดับความ รุนแรงมาก ที่สุดไปน้อย ที่สุด	ระดับความ รุนแรงน้อย ที่สุดไปมาก ที่สุด	ระดับความ รุนแรงน้อย ที่สุดไปมาก ที่สุด	ระดับความ รุนแรงมาก ที่สุดไปน้อย ที่สุด	ระดับความ รุนแรงมาก ที่สุดไปน้อย ที่สุด	ระดับ ความ รุนแรง น้อย ที่สุดไป มากที่สุด

ตารางที่ 5: ตารางแสดงการเปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของต่างประเทศ

5.2.2 เปรียบเทียบพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัส

ภายใต้ความกดดันในยุคล่าอาณานิคมต่อการแก้ไขอำนาจทางการศาล รัชกาลที่ 5 จึงมีการจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 สำหรับเรื่องอันตรายสาหัสนำสาระสำคัญจากกฎหมายเก่าของไทยประกอบกับบทบัญญัติของประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์ แม้หลักการเก่ายังคงมีปรากฏอยู่ แต่ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้หลาย ๆ ประเทศมีประมวลกฎหมายฉบับใหม่แทนที่ พัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของไทยจะพิจารณากฎหมายไทยในสมัยโบราณเพียงส่วนเดียวไม่ได้ เพราะการรับหลักการต่างประเทศรวมถึงรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการที่ควรมีการปรับปรุงบทบัญญัติของไทยให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน

จากการศึกษาถึงพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของต่างประเทศ พบว่าทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์หรือประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ มีการบัญญัติให้การทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัสอยู่ในหมวดความผิดต่อร่างกาย ระดับโทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับก็ย่อมรุนแรงด้วยการกระทำที่สร้างความเสียหายร้ายแรงกว่าการทำร้ายร่างกาย ในหัวข้อนี้จะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของประเทศอังกฤษ ประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประเทศอังกฤษ พัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสเป็นไปอย่างไรขึ้นอยู่กับคำพิพากษาของศาล กล่าวคือ ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ จึงให้อำนาจแก่ผู้พิพากษาในการวินิจฉัยเพื่อปรับเข้าแต่ละคดีอย่างเต็มที่ต่อการกำหนดอันตรายสาหัส บทบัญญัติเปิดกว้างต่อการพิจารณา เป็นที่เข้าใจอยู่แล้วว่าระบบกฎหมายของอังกฤษให้ความสำคัญ

กับคำพิพากษาของศาลมากกว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษร ฉะนั้น แม้จะมีบทบัญญัติความผิดต่อร่างกาย ความผิดประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรทำร้ายร่างกาย ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการกระทำต่อบุคคล ค.ศ.1861 จึงเป็นการวางพื้นฐานของอันตรายสาหัสเอาไว้ระดับหนึ่ง เมื่อคดีเกิดขึ้นการตัดสินคดีขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลเป็นอันดับแรก จุดนี้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้อดุลพินิจของผู้พิพากษาได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับการนำทฤษฎีอัตวิสัยมาใช้ในการกำหนดอันตรายสาหัส เนื่องจากทฤษฎีอัตวิสัย มุ่งเน้นไปที่เจตนาการกระทำความผิดของผู้กระทำเป็นสำคัญ

กล่าวโดยสรุป ในประเทศอังกฤษถือคำพิพากษาของศาลเป็นหลักต่อการตีความคำว่าอันตรายสาหัส จึงต้องพิจารณาพฤติการณ์เป็นรายคดีไป คำว่า อันตรายสาหัส จึงสามารถแปรเปลี่ยนไปได้ตามแต่ละสถานการณ์ โดยยึดถือแนวคำพิพากษาที่ศาลเคยไว้ในคดีก่อนหน้ามาใช้ อย่างไรก็ตามเมื่อเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลง การกระทำ ผลความเสียหาย ผู้พิพากษาก็สามารถสร้างหลักใหม่ได้โดยตัวผู้พิพากษาเอง การตีความของประเทศอังกฤษจึงมีความยืดหยุ่นและสามารถนำไปใช้ได้ทุกกรณี

2. ประเทศอินเดีย การตีความคำว่าอันตรายสาหัสจะพิจารณาถ้อยคำในประมวลกฎหมายอาญาควบคู่ไปกับการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษา กล่าวคือ แม้ประเทศอินเดียจะใช้ระบบคอมมอนลอว์เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ แต่ประเทศอังกฤษได้ทดลองร่างกฎหมายลายลักษณ์อักษรหลายฉบับ รวมถึงประมวลกฎหมายอาญาเพื่อใช้บังคับในประเทศอินเดีย การกำหนดอันตรายสาหัสสามารถพบได้จากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 320 มีบทบัญญัติกำหนดไว้อย่างชัดเจน 8 ประเภท ส่งผลให้หลักการของอันตรายสาหัสมีถ้อยคำชัดเจน อย่างไรก็ตาม การผสมผสานระหว่างระบบคอมมอนลอว์กับประมวลกฎหมายอาญา ทำให้ในการพิจารณาจะอาศัยถ้อยคำจากตัวบทเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องประกอบกับดุลพินิจของผู้พิพากษาไปด้วยกัน อันเป็นลักษณะพิเศษของประเทศอินเดียที่มีทั้งระบบคอมมอนลอว์พร้อมสอดแทรกระบบซีวิลลอว์ในบางส่วน โดยที่ประเทศอินเดียใช้ทั้งสองทฤษฎีในการพิจารณาต่อเรื่องอันตรายสาหัส คือ ทฤษฎีอัตวิสัยและทฤษฎีภาววิสัยควบคู่กันไป ต้องคำนึงถึงเจตนาของผู้กระทำผิด แต่ก็ไม่หลงลืมความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ

วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ส่งผลต่อการกำหนดอันตรายสาหัส ประเภทการเสียวัยวะสืบพันธุ์ แม้จะใช้ถ้อยคำภาษาอังกฤษคำว่า “Emasculatation” แปลว่า การตอนอวัยวะสืบพันธุ์ การเสียวัยวะสืบพันธุ์ เพราะเป็นการขัดขวางความสามารถในการสืบพันธุ์ การกีดกันความเป็นชาย จึงเป็นอันตรายสาหัสที่กระทบต่อผู้ชายเท่านั้นและการวางหลักสำหรับอันตรายสาหัสประเภทนี้เพื่อขัดขวางการปฏิบัติตามธรรมดาในอินเดียที่ผู้หญิงจะบีบอัมพะของผู้ชายเมื่อบันดาลโทสะแม้เพียงน้อยนิด แทนที่จะวางหลักเรื่องการเสียวัยวะสืบพันธุ์ครอบคลุมทั้งกรณีของผู้ชายและผู้หญิงอย่างเท่าเทียมกัน

กล่าวโดยสรุป ในประเทศอินเดียให้ความสำคัญสำหรับการตีความกับประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอันตรายสาหัสและคำพิพากษาของศาล วิธีการตีความรูปแบบนี้เป็นการผสมผสานเพื่อสร้างแนวทางผ่อนคลายจากตัวบท โดยตัวผู้พิพากษาสามารถตีความให้เหมาะสมกับคดี ซึ่งได้รับข้อดีทั้งจากบทกฎหมายที่มีความชัดเจนและความยืดหยุ่นต่อการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษา ส่วนข้อเสียที่มีการใช้ปะปนทั้งบทบัญญัติและความคิดเห็นจากตัวผู้พิพากษา ทำให้เกิดความสับสนว่าควรนำทฤษฎีในการกำหนดอันตรายสาหัสทฤษฎีใดมาปรับใช้ เมื่อเกิดความขัดแย้ง ควรจะให้ความสำคัญกับตัวบทหรือความคิดเห็นในส่วนไหนมากกว่ากัน

3. ประเทศอิตาลี เป็นประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ สำหรับพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสมีความเฉพาะตัว แตกต่างจากประเทศอื่นที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษา กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญาของอิตาลี นอกเหนือจากการกำหนดระดับความร้ายแรงของอันตรายเป็น 3 ระดับแล้ว เอกลักษณะที่เด่นชัด คือ อันตรายสาหัสประเภทอื่น ๆ ที่แยกออกจากอันตรายสาหัสทั่วไปโดยเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็น อันตรายสาหัสที่เกิดจากการทำให้หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว หรือการขลิบอวัยวะเพศหญิง เป็นต้น อันตรายสาหัสประเภทอื่น ๆ นี้ จากเดิมเคยบัญญัติให้อยู่ในเรื่องอันตรายสาหัสทั่วไป แต่ได้แยกออกมาเป็นฐานความผิดสำหรับเรื่องนั้น นอกจากนั้นยังกำหนดโทษของอันตรายสาหัสประเภทอื่น ๆ นี้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม อย่างไรก็ตามวิธีการกำหนดอันตรายสาหัสของอิตาลีไม่ได้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการแบ่งความผิดและโทษตามแบบของประเทศฝรั่งเศส แต่เป็นการกำหนดเฉพาะระดับอันตรายเท่านั้น เมื่อกล่าวถึงการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษา ได้รับอิสระอย่างเต็มที่ ภายใต้แนวคิดที่เน้นเจตนาของผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ เป็นไปตามทฤษฎีอัสวีลีย์

กล่าวโดยสรุป ในประเทศอิตาลีซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ได้ให้ความสำคัญต่อถ้อยคำตามตัวบท แต่เปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจได้อย่างเต็มที่ ไม่ได้ผสมผสานระบบซีวิลลอว์กับระบบคอมมอนลอว์แต่อย่างใด จากอดีตที่กล่าวถึงเฉพาะความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เหตุการณ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกายและประมาทเป็นเหตุให้เกิดการบาดเจ็บแก่กายหรือใจเท่านั้น เมื่อรับแนวคิดทฤษฎีอัสวีลีย์เข้ามาทำให้ยกเลิกความผิดต่อการประมาทที่กระทำต่อร่างกาย พิจารณาเฉพาะความผิดที่กระทำโดยเจตนาและวางระดับขั้นทำร้ายร่างกายให้ละเอียดกว่าเดิม เนื่องจากก่อนหน้าบทบัญญัติความผิดพื้นฐานเรื่องการทำร้ายร่างกายมาตราเดียวรวบรวมเนื้อหาของอันตรายแก่กายหรือจิตกับอันตรายสาหัสไว้ด้วยกัน เมื่อแยกออกมาจึงพิจารณาแต่ฐานความผิดสะดวกยิ่งกว่าเดิม

4. ประเทศฝรั่งเศส ในคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศสสามารถแบ่งออกเป็นความผิดได้สามระดับตามความร้ายแรงของโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ กล่าวคือ ความผิดต่อร่างกายตามการกระทำ ความรุนแรงของฝรั่งเศสส่งผลให้วิธีการกำหนดระดับอันตรายเป็นไปตามความเสียหายที่เกิดขึ้น เนื่องจากมีความเสียหายกระทบต่อวงกว้าง สร้างความหวาดหวั่นต่อสังคม สำหรับการกำหนด

อันตรายสาหัสขึ้นอยู่กับผลที่ผู้เสียหายได้รับ ระดับที่เสี่ยงต่อชีวิตและร่างกายสูงสุด และไล่เรียงลำดับความร้ายแรงน้อยลงทีละระดับ เมื่อบทบัญญัติกำหนดความผิดและระดับโทษไว้อย่างชัดเจน ปิดโอกาสแก่ศาล ศาลต้องใช้ดุลพินิจอย่างจำกัดขอบเขตตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา ทฤษฎีเพื่อการพิจารณาความเสียหายที่เกิดขึ้น จึงเป็นทฤษฎีภววิสัยอันมุ่งเน้นผลของความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะแต่ละฐานความผิดมีการกล่าวถึงรูปแบบความเสียหายเป็นสำคัญ

กล่าวโดยสรุป ในประเทศฝรั่งเศสเป็นอีกประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ จึงให้ความสำคัญกับประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องการกระทำความรุนแรง ระบุถึงความรุนแรงแต่ละประเภทที่พอเทียบเคียงได้กับระดับของอันตรายไปจนถึงอันตรายสาหัส เมื่ออยู่ระหว่างการพิจารณาคดี ศาลจำต้องวินิจฉัยจากตัวบทกฎหมายแทนที่จะอาศัยความคิดเห็นของตัวผู้พิพากษาเองเป็นหลัก การตีความลักษณะนี้ก่อให้เกิดบรรทัดฐานไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยการปรับใช้จากประมวลกฎหมายอาญาของหมวดความผิดต่อร่างกายในทุกคดี แต่อาจเป็นการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเกินกว่าที่ควรจะเป็น หรือบางกรณีเมื่อไม่เกิดผลในมาตราใดมาตราหนึ่งแม้ผู้กระทำความผิดจะมีเจตนาร้าย ผู้นั้นอาจจะหลุดพ้นไปจากข้อหาได้โดยตัวผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยาใด ๆ ทั้งสิ้น

5. ประเทศอียิปต์ ด้วยอิทธิพลของประเทศฝรั่งเศสในขณะที่ประเทศอียิปต์เคยตกอยู่ภายใต้อาณานิคม ทำให้ประเทศอียิปต์ใช้ระบบซีวิลลอว์ ยิ่งไปกว่านั้นประมวลกฎหมายอาญาของอียิปต์ยังแบ่งความผิดและโทษขึ้นอยู่กับความร้ายแรงออกเป็น 3 ระดับ รวมทั้งปิดโอกาสของศาลต่อการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยความหมายของคำว่าอันตรายสาหัส สำหรับทฤษฎีเพื่อการพิจารณาความเสียหายที่เกิดขึ้น นำทฤษฎีภววิสัยอันมุ่งเน้นผลของความเสียหายที่เกิดขึ้น คล้ายคลึงกับหลักการของประเทศฝรั่งเศสอยู่หลายประการ อย่างไรก็ตามอันตรายสาหัสเป็นเพียงการกำหนดความร้ายแรงจากความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่เชื่อมโยงกับฐานความผิดและบทลงโทษ

กล่าวโดยสรุป ในประเทศอียิปต์ พัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสเดินไปในแนวทางเดียวกับรูปแบบของประเทศฝรั่งเศส จากที่เคยได้รับอิทธิพลประมวลกฎหมายอัมมูราบี กฎหมายซารีอะห์มาตลอด จนการเข้ามาปกครองของฝรั่งเศส ประเทศอียิปต์จึงปฏิรูปกฎหมายและมุ่งไปในทางเดียวกับประเทศฝรั่งเศสแทนที่กฎหมายเดิม สังเกตได้จากยุคแรกที่มีการปฏิรูปกฎหมาย เนื้อหาส่วนความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตราย อันตรายที่ได้วางหลักไว้ในมาตรา 204 ของประมวลกฎหมายอียิปต์ ค.ศ.1904 เป็นอันตรายระดับร้ายแรงพอเทียบเคียงได้กับอันตรายสาหัส ช่วงเวลาที่ผันผ่านในยุคต่อมา การก่อการร้ายภายในทวีปแอฟริกาสร้างความจลาจลเป็นผลให้ประมวลกฎหมายอาญาของอียิปต์ ค.ศ.1937 ต้องเพิ่มเติมเหตุการณ์ต่อกรณีอันตรายสาหัสอีกระดับเมื่อเป็นการกระทำความผิดโดยวัตถุประสงค์เพื่อก่อการร้าย

เมื่อได้พิจารณาในรายละเอียดของพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของไทยและต่างประเทศแล้วพบว่า ประเทศไทยได้รับแนวคิดของประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศ

ฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์ในการกำหนดอันตรายสาหัส โดยนำกฎหมายเก่าและกฎหมายของต่างประเทศตามที่กล่าวมาข้างต้นประยุกต์รวมกัน ซึ่งบางส่วนของถ้อยคำก็ยังคงสะท้อนแนวคิดจากเนื้อหาของประเทศนั้นได้อย่างชัดเจน ด้วยการผสมผสานเนื้อหาจากหลายประเทศรวมทั้งกฎหมายเก่าของไทยเอง ส่งผลให้อันตรายสาหัสของประเทศไทยปะปนด้วยแนวคิดหลากหลายตามไปด้วย บทกฎหมายไม่ได้อ้างอิงจากเนื้อหาของประเทศใดโดยเฉพาะเพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถปรับตัวต่อการพิจารณาพิพากษาคดีขณะนั้นโดยสะดวก ในขณะที่ปัจจุบันการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของประเทศไทยพบเป็นปัญหาอยู่เสมอถึงการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาของประเทศไทยเป็นการจำกัดอำนาจในการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาจากระบบซีวิลลอว์ ไม่ค่อยมีการผ่อนปรน ทำให้บางคดีคำพิพากษาของศาลที่ปรากฏออกสู่สาธารณชนมักขัดแย้งกับความรู้สึกของประชาชน แต่แต่ละประเทศที่ประเทศไทยได้นำมาเป็นต้นร่างกฎหมายก็ได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับลักษณะของแต่ละประเทศ มีเอกลักษณ์ของตัวเองอย่างชัดเจน สมควรที่ประเทศไทยต้องเปรียบเทียบพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสกับประเทศอื่น เพื่อจะได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมและเป็นเอกลักษณ์ของไทย ดังที่จะกล่าวต่อไป

สำหรับประเทศไทย สมัยรัชกาลที่ 5 ได้รับเอาหลักการกำหนดอันตรายสาหัส 8 ประเภท มาจากประเทศอินเดีย ด้วยรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน แต่ต่างในการกำหนดรายละเอียดเพียงเล็กน้อย แม้ว่าจะใช้ระบบกฎหมายคนละระบบกันก็ตาม เพราะคณะกรรมการผู้ร่างฯ เห็นว่าการบัญญัติอันตรายสาหัสเป็นรายข้อง่ายต่อการวินิจฉัยของผู้พิพากษาสำหรับการเปลี่ยนแปลงช่วงเริ่มแรก ทำให้ประมวลกฎหมายอาญายังคงหลักการนี้ไว้ โดยปรับถ้อยคำของบทบัญญัติในบางส่วนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังรับเอาถ้อยคำจากบทบัญญัติของประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอียิปต์มาใช้หลายส่วน ไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาที่ไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้กว่า 20 วัน ตามประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์ เสียความสามารถในการสืบพันธุ์ตามประเทศอิตาลี เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นยังนำทฤษฎีภววิสัยมาใช้ในการวิเคราะห์ต่อความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับเช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์นี้เป็นไปเพื่อป้องกันการใช้อดุลพินิจของผู้พิพากษา สะดวกและเหมาะสมต่อการพิจารณาคดีช่วงเริ่มแรกแห่งการประก การใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127

การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสระหว่างประเทศไทย ประเทศอังกฤษ ประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอียิปต์ สามารถสรุปได้ตามที่ปรากฏในตารางแสดงการเปรียบเทียบการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของต่างประเทศดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6: ตารางแสดงการเปรียบเทียบการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของต่างประเทศ

หลักเกณฑ์	ประเทศ อังกฤษ	ประเทศ อินเดีย	ประเทศ อิตาลี	ประเทศ ฝรั่งเศส	ประเทศอียิปต์	ประเทศ ไทย
วิธีการ กำหนด อันตราย สาหัส	ขึ้นอยู่กับ ดุลพินิจของ ศาล	แยกออกเป็น 8 ประเภท	แบ่งความ ร้ายแรง 3 ระดับ และ กำหนด อันตราย สาหัส ประเภทอื่น เป็นพิเศษ	แบ่งความ ร้ายแรง 3 ระดับ เช่นเดียวกับ การกำหนด ความผิดและ บทลงโทษ	แบ่งความ ร้ายแรง 3 ระดับ	แยก ออกเป็น 8 ประเภท
ทฤษฎี	อัตรวิสัย	อัตรวิสัย ประกอบกับ ภาววิสัย	อัตรวิสัย	ภาววิสัย	ภาววิสัย	ภาววิสัย
การใช้ ดุลพินิจของ ศาล	ศาลใช้ดุลพินิจ ได้อย่างเต็มที่	ศาลใช้ ดุลพินิจ ประกอบกับ การพิจารณา กฎหมายลาย ลักษณ์อักษร	ศาลใช้ ดุลพินิจได้ อย่างเต็มที่	เปิดโอกาสให้ ศาลใช้ดุลพินิจ ได้	เปิดโอกาสให้ ศาลใช้ดุลพินิจ ได้	ศาลไม่ สามารถ ใช้ ดุลพินิจ ได้

จากทั้งหกประเทศที่กล่าวมานั้นจะพบว่า ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของทุกประเทศแตกต่างกันไปตามระบบกฎหมายที่ใช้และลักษณะการบัญญัติกฎหมาย แต่การให้ความหมายเรื่องอันตรายสาหัส หรือการแบ่งประเภทอันตรายยังไม่เป็นที่ชัดเจน แตกต่างกันไป ตามระบบกฎหมาย วัฒนธรรม ประเพณีและสภาพสังคมของประเทศนั้น ๆ การแปรเปลี่ยนทางกฎหมายถือเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในสังคมมนุษย์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

เมื่อได้พิจารณาในพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยในอดีตกับปัจจุบัน และพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยกับต่างประเทศแล้วพบว่า ในประเทศไทยจัดเรียงฐานความผิดขัดแย้งกับนานาประเทศอย่างชัดเจน เพราะมาตราที่เกี่ยวข้องกันอยู่คนละภาค ส่วน การจัดเรียงลำดับจึงไม่ไปในทิศทางเดียวกันดังประเทศอื่น ส่งผลให้ความผิดที่เกี่ยวข้องกับการ

ทำร้ายร่างกายไม่สอดคล้องรวมทั้งขาดความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ สร้างความสับสนระหว่างความผิดพื้นฐานกับความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่องการตีความทั้งคำว่า “อันตรายแก่กายหรือจิตใจ” ไปจนถึง “อันตรายสาหัส” เพราะศาลฎีกาของประเทศไทยสร้างหลักการที่ก่อให้เกิดความงงวย และขัดแย้งกับความรู้สึกทั่วไปของประชาชนที่นำเนื้อหา หลักการและรูปแบบจากหลายประเทศมาปะปนกัน ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

ปัญหาแรกที่ส่งผลกระทบต่อบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายทั้งระบบ คือ มาตราที่เกี่ยวข้องกันอยู่กับคนละภาคส่วนของประมวลกฎหมายอาญาของไทย ซึ่งจะมีลักษณะที่ขัดแย้งต่อการจัดหมวดหมู่ฐานความผิดในต่างประเทศอย่างชัดเจน จากปัญหานี้ต่างประเทศ ไม่มีประเทศใดพบปัญหา เนื่องด้วยการจัดเรียงลำดับ หมวดหมู่ไปในทิศทางเดียวกัน สร้างความเข้าใจและสอดคล้องระหว่างมาตรา เมื่อมีปัญหาเช่นนี้ ผู้เขียนจึงได้จำลองเอามาใช้กับกฎหมายของประเทศไทย ตามแบบกฎหมายต่างประเทศ วิเคราะห์แล้วเห็นว่าควรนำมาตรา 390 และมาตรา 391 ความผิดฐานประมาททำร้ายร่างกายกับความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกาย ตามลำดับ ที่ถูกจัดอยู่ในลหุโทษมาอยู่ในภาคความผิด หมวดความผิดต่อร่างกาย เพื่อขจัดปัญหาการวินิจฉัยระหว่างหลักการของแต่ละภาคที่ขัดแย้งกันเอง

สำหรับการจัดเรียงมาตรานั้น แม้จะได้อรวบรวมทุกความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ไม่ใช่เพียงการนำมาใส่ไว้ในหมวดเดียวกัน แต่ต้องจัดแต่ละฐานความผิดให้เหมาะสม เป็นไปตามระดับความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นเพิ่มขึ้นที่ละชั้น หรือ ลดลงทีละชั้นด้วย กล่าวคือในสมัยกฎหมายตราสามดวง มาตราความผิดมักกระจัดกระจาย เป็นเพียงการนำแต่ละฐานความผิดมารวม ๆ กันเอาไว้ โดยบางความผิดยังปะปนไปทั้งความผิดต่อชีวิตและความผิดต่อร่างกาย มาเป็นรูปแบบอย่างจริงจังก็เมื่อมีกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 อย่างไรก็ตามด้วยการนำรูปแบบโทษของประเทศฝรั่งเศส ประกอบไปด้วย อุกฤษฏ์โทษ มัธยโทษและลหุโทษ ซึ่งไทยรับแนวคิดนี้มาเพื่อแบ่งแค่สองประเภทเท่านั้น เพราะยังกลัวว่าตัวผู้พิพากษายังปราศจากความรู้ความเข้าใจในการปฏิรูประบบฝรั่งเศส สืบทอดมายังประมวลกฎหมายอาญา แต่กลายเป็นว่า เมื่อรับแนวคิดมาเพียงบางส่วน จะเป็นไปในทางเดียวกับประเทศฝรั่งเศสทีเดียวก็ไม่ใช่ จะเปรียบกับกฎหมายเก่าของไทยก็ไม่เคยมีปรากฏมาก่อน ฉะนั้น ผู้เขียนวิเคราะห์แล้วเห็นว่าเพื่อสร้างความเข้าใจและความสอดคล้องกันหลังจากนำบทบัญญัติมารวบรวมแล้ว ควรจัดลำดับความผิด เริ่มจากความผิดพื้นฐาน ไปสู่ความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล และประกอบเหตุการณ์รวมทั้งความผิดต่อร่างกายอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน เห็นได้จากแนวทางของประเทศอิตาลี ที่มีการจัดลำดับเริ่มต้นที่ความผิดพื้นฐาน ต่อมาจึงเป็นความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล หลังจากนั้นจะเป็นเหตุการณ์ ไปถึงความผิดฐานทำร้ายร่างกายประเภทอื่น เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ. 1889 รวบรวมเนื้อหาทั้งความผิดพื้นฐานและความผิดที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล ตามมาตรา 372

เพียงมาตราเดียว แต่เมื่อมีประมวลกฎหมายอาญาอาติาลี ค.ศ. 1930 แยกแต่ละความผิดออกจากกัน และไล่ระดับจากความร้ายแรงน้อยที่สุดไปมากที่สุด เป็นการปูพื้นฐานได้อย่างดีและทำให้แต่ละมาตรากล่าวถึงความผิดของฐานนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน

จากบทบัญญัติของมาตรา 391 ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกายที่จะนำมาวางหลักเป็นความผิดพื้นฐาน ยังคงขาดความเชื่อมต่อกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 ซึ่งเป็นความผิดที่ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล อาจสร้างช่องว่างของกฎหมายในส่วนนี้ได้ กล่าวคือ เมื่อรวบรวมบทบัญญัติความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายมาอยู่ในหมวดเดียวกัน จากนั้นจึงจัดเรียงลำดับความร้ายแรงจากระดับน้อยที่สุดไปมากที่สุดแล้ว ตามความผิดพื้นฐานไปสู่ความผิดที่ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล รวมทั้งเหตุฉกรรจ์ประเภทอื่น ๆ ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกาย มาตรา 391 ประมวลกฎหมายอาญากำหนดให้เป็นเฉพาะการกระทำที่เกิดขึ้นจากการใช้กำลังทางกายภาพเท่านั้น ส่วนความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากทั้งการใช้กำลังและการไม่ใช้กำลัง จะเห็นได้ว่า สิ่งที่ขาดหายไปของมาตรา 391 คือ การไม่ใช้กำลังทำร้ายร่างกาย โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ กรณีตัวอย่าง เช่น หลอกให้ตกหลุม การกระทำความผิดตามพฤติการณ์นี้ไม่มีการใช้กำลัง ไม่ว่าจะเป็นการตี การต่อย การผลัก การเตะ ฯลฯ เกิดขึ้น แต่เป็นลักษณะของการกระทำที่เห็นได้ชัดว่าเจตนาให้ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บ แม้จะเพียงเล็กน้อย ไม่ถึงขั้นเลือดตกยางออก อาจไม่ถึงขั้นเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจก็ตาม ทำให้ความผิดพื้นฐานควรจะวางหลักการไว้ให้ครบครันเพื่อที่มาตรานี้จะสามารถต่อยอดเนื้อหาของการกระทำในลักษณะเดียวกันไปได้ เพราะความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาตรา 295 ตามที่ผู้เขียนวิเคราะห์ การทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจมีความร้ายแรงขึ้นในระดับที่เป็นความผิดที่ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลนั้น จะเป็นการใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลังก็ได้ แต่ต้องมีเจตนาและผลต่ออันตรายต่อร่างกายหรือต่อจิตใจ หากความผิดพื้นฐานไม่ได้กำหนดไว้แล้ว ย่อมจะสร้างปัญหาจากเนื้อหาที่หล่นหายระหว่างสองมาตราที่ไม่เป็นไปในทางเดียวกัน ฉะนั้น เพื่อเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมาย ช่วยเติมเต็มเนื้อหาส่วนที่ยังไม่ปรากฏให้ครบถ้วน ผู้เขียนพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรเพิ่มเติมเนื้อหาของมาตรา 391 ให้ครอบคลุมถึงการกระทำในลักษณะที่ไม่ใช้กำลังทำร้ายร่างกายเข้าไปด้วย โดยผลที่เกิดขึ้นจะต้องไม่เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจด้วย จึงจะเสริมหลักพื้นฐานของความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในประเด็นการตีความคำว่า “อันตรายแก่กายหรือจิตใจ” รวมถึงคำว่า “อันตรายสาหัส” บทบัญญัติของไทยไม่เคยมีการนิยามความหมายให้แต่ละคำอย่างชัดเจน อาศัยคำพิพากษาเพื่อช่วยขยายความเท่านั้น แม้อันตรายสาหัสจะได้จำแนกประเภทเช่นเดียวกับอันตรายสาหัส มาตรา 320 ของประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย แต่กลับไม่ได้นำเอานิยามของลักษณะอันตรายแก่กายหรือจิตใจมาด้วย ผู้เขียนวิเคราะห์แล้วเห็นว่า การแก้ไขในเรื่องการรวบรวมบทบัญญัติและจัดเรียงเป็นระบบ จะ

ช่วยสร้างลักษณะความแตกต่างระหว่างไม่เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจกับเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจได้ อย่างไรก็ตาม หากจะอาศัยวิธีการกำหนดอันตรายสาหัสไปตามรูปแบบของประเทศอินเดียซึ่งเป็นระบบคอมมอนลอว์แล้วก็ควรจะเพิ่มเติมนิยาม อันตรายแก่กายหรือจิตใจให้ชัดเจนเพื่อสะดวกต่อการบังคับใช้กฎหมาย สร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน แต่ถ้าจะอาศัยวิธีการกำหนดอันตรายสาหัสของระบบซีวิลลอว์ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศอิตาลีและประเทศอียิปต์เพื่อให้สอดคล้องกับระบบกฎหมายที่ประเทศไทยใช้ บทบัญญัติก็ควรแก้ไขเป็นเพียงสั้น ๆ ทั้งอันตรายแก่กายหรือจิตใจและอันตรายสาหัส กล่าวคือ วางหลักของผลที่เกิดขึ้นไว้เป็นขั้น ๆ และเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจประกอบแต่ละคดี ดังต่อไปนี้ ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเกิดบาดแผลต่อร่างกายหรือความเจ็บปวดต่อจิตใจหรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจตามปกติได้เป็นเวลาน้อยกว่าสี่สิบวัน ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย สำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ส่วนความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ควรแก้ไขว่า ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเกิดความพิการหรือทุพพลภาพอย่างถาวรหรือสูญเสียอวัยวะหรือความสามารถในการใช้อวัยวะนั้น เป็นต้น

นอกจากนั้น เนื่องจากศาลสูงสุดของต่างประเทศต่างเป็น Review Court ซึ่งเป็นศาลที่ทบทวนเฉพาะเนื้อหาจากศาลล่างเท่านั้น จะไม่ก้าวล่วงเข้าไปพิจารณาเนื้อหาอีก แต่ศาลสูงสุดของประเทศไทยคือศาลฎีกากลับไม่ใช่ Review Court จึงสามารถวินิจฉัยได้ทุกอย่างนอกเหนือจากการทบทวนเนื้อหา ทำให้การตีความคำว่า “อันตรายสาหัส” ของไทยไม่สามารถหาหลักได้ หากศาลฎีกาสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเฉพาะการทบทวนเนื้อหาอย่างสร้างสรรค์ต่อการตีความและขจัดปัญหาต่อคำพิพากษาศาลฎีกาที่ขัดแย้งกันให้เกิดหลักที่แน่นอนขึ้นได้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกายรวมถึงพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัสของไทยกับต่างประเทศ ตามที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการรวบรวมบทบัญญัติมาอยู่ในหมวดเดียวกัน และจัดเรียงจากความผิดพื้นฐานไปสู่ความผิดที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล ทำให้แนวทางดังกล่าวในประเทศไทยมีความชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น อนึ่ง เพื่อให้ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในบทที่ 6 จะสรุปผลลัพธ์ของงานวิจัยฉบับนี้พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงบทกฎหมายของประเทศไทยให้ได้ผลเพื่อสอดคล้องกับการรวบรวมมาตรฐานความผิดไว้ในที่เดียวกันอย่างเป็นระบบและการตีความถ้อยคำที่มีความเกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายดังที่ได้วิเคราะห์เอาไว้ข้างต้นในบทนี้

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากสมมติฐานของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่กล่าวว่า “บทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ยังไม่มีความชัดเจนแน่นอนจนรวมถึงมีความทับซ้อนในการบังคับใช้ มาตราที่เกี่ยวข้องกระจายกันออกไป ปรากฏอยู่ในภาค 2 ความผิดและภาค 3 ละหุโทษของประมวลกฎหมายอาญา แม้ว่าเนื้อหาจะมีความเชื่อมโยงถึงกันก็ตาม และแม้ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสจะปรากฏกฎหมายลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน แต่ยังใช้ได้อย่างจำกัดอันเป็นภาระต่อผู้พิพากษาที่ไม่สามารถใช้ดุลพินิจได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายจึงสมควรรวบรวมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย เช่น มาตรา 295 มาตรา 297 และมาตรา 391 เป็นต้น ให้อยู่ในหมวดเดียวกันสอดคล้องเชื่อมโยงถึงกันอย่างเป็นระบบ และควรแก้ไขบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 จากที่ผลจกรรรมมีขอบเขตจำกัดมากไม่ครอบคลุมในบางกรณี การขยายขอบเขตโดยคำนึงถึงการกำหนดเป็นเกณฑ์กลางประกอบร่วมกัน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพสังคมแห่งพลวัต ซึ่งจะทำให้เกิดความยุติธรรมต่อการปรับใช้กฎหมายมากขึ้น” ซึ่งจากการศึกษาและวิจัยในประเด็นปัญหาตามสมมติฐานแล้ว ปรากฏว่า สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในเบื้องต้นนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เนื่องจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยในเรื่องความผิดฐานทำร้ายร่างกายยังมีปัญหาและความไม่ชัดเจนของการใช้ถ้อยคำในหลายประการ ซึ่งผู้เขียนจะขออธิบายโดยสรุปและเสนอแนะแนวทางแก้ไขในลำดับถัดไป

6.1 บทสรุป

กฎหมายอาญามีขึ้นเพื่อเป็นกฎระเบียบในการรักษาความสงบสุขของผู้คนในสังคม สำหรับการกำหนดความผิดทางอาญานอกจากจะต้องพิเคราะห์ถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เนื่องจากผลของกฎหมายอาญาจะส่งผลต่อการล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องถูกบังคับแล้ว ยังต้องคำนึงถึงประเภทของการกระทำ ไต ๆ ที่จะนำมากำหนดเป็นความผิดนั้นด้วย เมื่อพิจารณาถึงหลักความเป็นธรรม ความผิดนั้นควรจะเป็นความผิดในตัวเองมากกว่าที่จะกำหนดโดยการบัญญัติกฎหมายใหม่ขึ้นมา รัฐผู้มีอำนาจในการบัญญัติกฎหมายพึงต้องใช้ความระมัดระวังและละเอียดถี่ถ้วนก่อนที่จะตรากฎหมายใด ๆ ก็ตาม กฎหมายนั้นต้องสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของสังคม อันเป็นหนึ่งในเป้าหมายที่รัฐมุ่งหวัง การกำหนดความผิดและโทษนั้นจะต้องได้สัดส่วน และเหมาะสมกับสภาพสังคมและบริบทของประชาชนชาวไทย ด้วยแต่ละประเทศนั้นมีสังคมที่แตกต่างกันออกไป มีวัฒนธรรม จารีตประเพณีที่เป็นการเฉพาะของบุคคลในท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว บทบัญญัติที่

เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์การทำร้ายร่างกายรวมทั้งการกำหนดความผิดเกี่ยวกับอันตรายสาหัสนั้น จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์หารูปแบบการกำหนดกฎหมายอาญาที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดภาวะกฎหมายอาญาเพื่อที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมากในปัจจุบัน

จากการศึกษาถึงนิวัติวิธีและการตีความ ความหมายของการทำร้ายร่างกาย แนวคิดเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย ตลอดจนมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ จะเห็นได้ว่าความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้นเป็นความผิดพื้นฐานที่มีปรากฏในทุกประเทศทั่วโลก เป็นที่ยอมรับกันถ้วนหน้าว่าการละเมิดต่อเนื้อตัวร่างกายเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนความสงบสุขของสังคม สิ่งมีชีวิตทุกชนิดต่างก็ต้องการมีชีวิตรอดเพื่อดำรงเผ่าพันธุ์ของตนต่อไป เช่นเดียวกับมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่หวาดกลัวต่อการถูกกระทำ ความรุนแรง ด้วยความที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องการติดต่อสื่อสารสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่เสมอ ทำให้เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มขยายเป็นชุมชน สังคมขยายขนาดขึ้นเรื่อย ๆ กฎระเบียบในการควบคุมความสงบเรียบร้อยของสังคมจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัย ปราศจากความหวาดกลัวจากผู้ที่จะมุ่งร้ายต่อชีวิตและร่างกาย ทำให้การทำร้ายร่างกายเป็นการกระทำร้ายแรงที่ผู้กระทำความผิดต้องได้รับบทลงโทษจากการสร้างความหวาดวิตกให้สังคม บทลงโทษเป็นไปเพื่อลงโทษให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบ ไม่กล้ากลับมากระทำซ้ำอีกและแสดงให้เห็นผู้ที่กำลังจะกระทำได้คิดทบทวนจนกลับตัวกลับใจไม่ลงมือกระทำความผิดอันจะช่วยป้องกันเหตุร้ายและสร้างความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวมได้เป็นอย่างดี

ปัญหาเรื่องการรวบรวมบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้น หากพิจารณาจากมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ จะเห็นได้ชัดว่า หลักการรวบรวมและจัดเรียงลำดับของประเทศไทยแตกต่างจนสร้างปัญหาต่อการวินิจฉัยปรับใช้กฎหมายในหลายคดี กล่าวคือ มาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติได้กำหนดให้การทำร้ายร่างกาย อยู่ในส่วนการกระทำที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือเจตนาให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้อื่น เป็นไปตามลักษณะความผิด อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายทั้งหมดจะมาอยู่ในส่วนนี้เท่านั้น แต่ฐานความผิดต่าง ๆ ต่อการทำร้ายร่างกายของไทยกลับอยู่ละส่วน สร้างความสับสนด้วยเนื้อหาที่ไม่ปะติดปะต่อเพียงพอที่จะพิจารณาปรับใช้หลักเดียวกันได้ ก่อให้เกิดหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องการตีความถ้อยคำในกฎหมาย อายุ ความ การเปรียบเทียบปรับ เป็นต้น

ส่วนปัญหาเรื่องการตีความคำว่าอันตรายสาหัสนั้น มีรากฐานแนวคิดมาจากทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญา อันแบ่งออกเป็นทฤษฎีอัตวิสัยกับทฤษฎีภาววิสัย พิจารณาความรับผิดชอบทางอาญาแตกต่างกันออกไป โดยทฤษฎีอัตวิสัยพิจารณาจากเจตนาของผู้กระทำความผิด ส่วนทฤษฎีภาววิสัยพิจารณาจากความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวนี้ทำให้นักนิติศาสตร์ยุคต่อ ๆ มายังคงมี

ความเห็นที่ขัดแย้งกันว่าควรจะนำทฤษฎีใดมาใช้เป็นเกณฑ์สำคัญในการพิเคราะห์เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด อนึ่ง ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยมักได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีทวินิต ตามเงื่อนไขทฤษฎีทางทวินิต ด้วยการรับโทษหนักขึ้นในกรณีที่ผลของการกระทำความผิดเกินเจตนาของมาตรา 297 จะเห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับบทลงโทษหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลสุดท้ายที่เกิดแก่ผู้เสียหายโดยไม่ได้มุ่งเน้นเจตนาของผู้กระทำเท่าใดนัก ความถกเถียงจากการนำทฤษฎีทวินิตสร้าง ความยุติธรรมแก่ผู้กระทำที่ต้องได้รับผลร้ายอันนอกเหนือจากความต้องการที่แท้จริงของตน

สำหรับประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของมนุษย์มาโดยตลอด นับแต่อดีต เป็นต้นมามีการบัญญัติรับรองความผิดพร้อมบทลงโทษเมื่อมีอาชญากรรมจากการทำร้ายร่างกายเกิดขึ้น ในทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นความผิดลำดับต้น ๆ ซึ่งผู้คนเห็นได้ชัดว่าเป็นความผิดในตัวของมันเอง ละเมิดกฎเกณฑ์ทางสังคมรวมทั้งฝ่าฝืนศีลธรรม ศาสนา โดยพื้นฐานพัฒนาการของความผิดทำร้ายร่างกายของไทย เมื่อแบ่งแยกตามกฎหมายสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 สมัยด้วยกัน ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1.กฎหมายตราสามดวง ความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีบทบัญญัติปรากฏในพระไอยการ 4 ลักษณะ ประกอบไปด้วย พระไอยการอาญาหลวง พระไอยการอาญาราช พระไอยการลักษณะวิวาทตีดำกัน และพระไอยการลักษณะโจร สำหรับการบังคับใช้ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจากการรวบรวมกฎหมายเก่าแต่ยังไม่ถึงขั้นที่จำแนกประเภทชัดเจนดังลักษณะประมวลกฎหมาย การกำหนดประเภทและบทลงโทษของอันตรายสาหัสพบในพระไอยการลักษณะวิวาทตีดำกันโดยบทลงโทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับขึ้นอยู่กับระดับความร้ายแรงของความเสียหาย ความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้รับบทลงโทษหนัก แต่ในช่วงที่ความรับผิดชอบทางอาญาและแพ่งยังไม่แบ่งออกจากกัน ทำให้โทษที่ได้รับเป็นเพียงการให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินค่าสินไหมทดแทนหรือค่าปรับ ไม่ได้ลงโทษอย่างรุนแรงเพื่อให้สาสมกับความสูญเสียที่ผู้เสียหายได้รับอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการทางแพ่งชดเชยความเสียหายเป็นตัวเงินให้แก่ผู้เสียหายมากกว่าจะลงโทษเพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดเข็ดหลาบตามวิธีการทางอาญา แม้ในสมัยนั้นวิธีการลงโทษมีความโหดร้ายรุนแรงอย่างมากก็ตาม กลับไม่ได้นำมาบังคับใช้สำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายเท่าที่ควร นอกจากนั้นบทบัญญัติแต่ละเรื่องต่างอยู่อย่างกระจัดกระจาย มาตราไม่มีความเชื่อมโยงสอดคล้องถึงกัน เป็นผลให้ผู้พิพากษาใช้อำนาจต่อการพิจารณาคดีอย่างอิสระ สิ่งที่น่ามาใช้เพื่อเป็นปัจจัยประกอบการตัดสินความผิด คือ วัตถุประสงค์ที่ใช้กระทำความผิดและอวัยวะที่กระทำให้เกิดความเสียหายอันเป็นสิ่งที่แสดงถึงเจตนาของผู้กระทำความผิดได้อย่างชัดเจน

2.กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 สำหรับประมวลกฎหมายอาญาฉบับนี้สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงผ่านระหว่างกฎหมายยุคเก่าสู่สมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ เป็นประมวลกฎหมายอาญาฉบับแรกของไทย เริ่มบังคับใช้ในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อแก้ไขปัญหาที่เถาเถมและแรงกดดันจากต่างชาติ ด้วยการมีประมวลกฎหมายที่เข้ากับหลักสากลโลก วิธีการลงโทษไม่รุนแรงป่าเถื่อนดังอดีต สิ่งที่สำคัญ

คือมีการจัดหมวดหมู่กฎหมายเป็นระเบียบ สะดวกต่อการใช้งาน มีหมวดความผิดต่อร่างกาย โดยเฉพาะ ไม่ปะปนกับฐานความผิดอื่นดังที่เคยมีมาในกฎหมายตราสามดวง นอกจากนั้นยังไม่ทับซ้อนปนประหว่งความผิดต่อชีวิตกับความผิดต่อร่างกาย เนื่องจากความผิดทั้งสองหมวดแยกประเภทออกจากกันอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม แม้ในหมวดความผิดต่อร่างกายจะรวบรวมทุกฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำต่อร่างกายทั้งหมด ไม่ว่าจะมาตรา 254 ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย หรือ มาตรา 256 ความผิดฐานทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัสก็ตาม แต่กลับไม่รวมถึงความผิดฐานประทุษร้ายร่างกายในมาตรา 338 (1) การทุบตีร่างกาย (2) ประมาททำร้ายร่างกาย และ (3) ใช้กำลังทำร้ายร่างกายที่มาอยู่ในหมวดของความผิดลหุโทษ ด้วยการกำหนดโทษเพียงเล็กน้อยต่างจากภาคความผิดทั่วไป ซึ่งเป็นที่มาถึงปัญหาในการพิจารณาถ้อยคำของบทบัญญัติที่เชื่อมโยงกันแต่อยู่คนละส่วนอันส่งผลมาถึงปัจจุบัน

3. ประมวลกฎหมายอาญา แม้จะยกเลิกกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ไปในปี พ.ศ.2499 ก็ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเนื้อหาของรวมทั้งถ้อยคำของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ยังคงสืบทอดแนวความคิดมาถึงประมวลกฎหมายอาญา เพียงปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้ทันสมัยและแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางมาตรา ภาพรวมของประมวลกฎหมายอาญาได้รับการถ่ายทอดจากกฎหมายสมัยรัชกาลที่ 5 ตัดทอนเนื้อหาความผิดลหุโทษลดทอนเนื้อหาในอนุมาตราลง และแยกบางเรื่องออกจากรวมเป็นมาตราสำหรับเรื่องนั้นโดยเฉพาะ จากความผิดฐานประทุษร้ายร่างกายกล่าวย่อไว้ 3 อนุมาตรา ได้ตัดทอนเนื้อหาควรวมเหลือเพียง 2 อนุมาตราเท่านั้น โดยนำเนื้อหาจากเรื่องดังกล่าวมาบัญญัติเป็นมาตรา 390 และมาตรา 391 ตามลำดับ แต่ยังคงอยู่คนละหมวดหมู่กับความผิดฐานทำร้ายร่างกายอื่น ๆ ในภาคความผิดตามแบบเดิม เพราะเห็นว่าหลักการของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะผ่านมากว่าสิบปีแล้วก็ตาม ทำให้ปัญหาที่เคยพบตั้งแต่สมัยปฏิรูปกฎหมายก็ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขและสร้างความสับสนต่อผู้คนเช่นเดิม

สาเหตุที่ต้องนำบทบัญญัติของต่างประเทศมาพิจารณาประกอบกับกฎหมายไทย เป็นเพราะว่ากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 นอกจากจะนำกฎหมายเก่าของไทยมารวบรวมแล้ว ยังรับเอาหลักการของประเทศอินเดีย ประเทศอิตาลี ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอียิปต์มาใช้และผสมผสานต่อบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายของไทยด้วย โดยพื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกายในต่างประเทศนั้น มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ประเทศอังกฤษ ถึงจะไม่ปรากฏหลักการของกฎหมายอังกฤษในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 แต่ประเทศอินเดียซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ ได้รับอิทธิพลของกฎหมายอังกฤษในระหว่างอยู่ภายใต้การปกครอง ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาพื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกายของอังกฤษประกอบไปด้วย เพื่อสร้างความเข้าใจและทราบถึงรายละเอียดที่พัฒนามาถึงประมวลกฎหมายอาญาของอินเดียได้ พระราชบัญญัติสำคัญที่กำหนด

ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย คือ พระราชบัญญัติความยุติธรรมทางอาญา ค.ศ.1988 กับพระราชบัญญัติความผิดต่อบุคคล ค.ศ.1861 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติที่ตราออกมาในภายหลังหลายฉบับ ปรากฏเนื้อหาในหมวดสอง ว่าด้วยการกระทำที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายและอันตรายที่ถึงแก่ชีวิต กับหมวดสาม ว่าด้วยเรื่องการทำร้ายร่างกาย โดยบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดลักษณะความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ลักษณะรูปแบบการทำร้ายต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายสาหัสต่อร่างกาย นอกจากนี้ระบุบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษจากการทำร้ายร่างกาย

2. ประเทศอินเดีย แม้จะใช้ระบบคอมมอนลอว์เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ แต่ในช่วงที่ตกอยู่ภายใต้อาณานิคม ทำให้ประเทศอินเดียกลายเป็นประเทศที่อังกฤษทดลองตราประมวลกฎหมายมาปรับใช้ บทบัญญัติเรื่องความผิดฐานทำร้ายร่างกายก็ได้ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอินเดีย ค.ศ.1860 จึงปรากฏการตัดสินใจของศาลผ่านกฎหมายลายลักษณ์อักษรควบคู่กันไปกับหลักคำพิพากษาในคดีก่อน ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาของอินเดียฉบับนี้ก็ไม่ได้ถูกยกเลิกไป แม้ว่าประเทศอินเดียจะเป็นอิสระจากการปกครองของอังกฤษ แต่กฎหมายที่ตราภายหลังทั้งหมดจะเกิดขึ้นเฉพาะพระราชบัญญัติที่สำคัญเท่านั้น สำหรับรายละเอียดความผิดฐานทำร้ายร่างกาย อินเดียไม่เพียงแต่ให้ความหมายของอันตรายกับอันตรายสาหัสเท่านั้น ยังมีการแบ่งประเภทของลักษณะแต่ละประเภทอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างของฐานความผิดต่อการทำร้ายร่างกายระหว่างอันตรายกับอันตรายสาหัสก็ดี เจตนาในการกระทำความผิดก็ดี บทลงโทษที่ปรากฏเป็นบทบัญญัติแยกออกจากกันอย่างเป็นระบบก็ดี แต่ยังมีติดขัดกับความคิดชายเป็นใหญ่ สังเกตได้จากอันตรายสาหัส เรื่องเสียความสามารถหรืออวัยวะในการสืบพันธุ์ จำกัดเฉพาะการถอนอวัยวะเพศซึ่งเป็นการกระทำต่อผู้ชายเพียงฝ่ายเดียว

3. ประเทศอิตาลี เดิมความผิดฐานทำร้ายร่างกายอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ.1889 ตั้งแต่มาตรา 372 ถึงมาตรา 375 โดยกำหนดความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่กระทำโดยเจตนาเพียงมาตราเดียว แบ่งแยกระหว่างอันตรายกับอันตรายสาหัสออกเป็นสามวรรคตามระดับความร้ายแรง มาตราอื่นจะเป็นเหตุฉุกเฉินของความผิดฐานทำร้ายร่างกายกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่กระทำโดยประมาท ต่อมาจึงถูกแทนที่ด้วยประมวลกฎหมายอิตาลี ค.ศ.1930 ความผิดต่อร่างกาย เริ่มต้นที่มาตรา 581 ถึงมาตรา 585 จากที่เคยรวบรวมเนื้อหาไว้ในมาตราเดียว ก็ได้แบ่งแยกออกเป็นความผิดแต่ละประเภทอย่างชัดเจน การกำหนดความร้ายแรงของอันตรายในอิตาลีปรากฏตามระดับความร้ายแรง 3 ระดับ คือ 1.ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยไม่เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ 2.ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย 3.ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัสและเหตุฉุกเฉินจากการกระทำนั้น มีการกำหนดอันตรายสาหัสประเภทอื่น ๆ

แยกออกมา เช่น หน้าเสียโฉมอย่างติดตัวซึ่งในอดีตรวมอยู่กับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย การขลิบอวัยวะเพศหญิงซึ่งไม่เคยมีในประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ.1889 มาก่อน เป็นต้น

4. ประเทศฝรั่งเศส บทบัญญัติของฝรั่งเศสในประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ.1992 เป็นการกำหนดอันตรายโดยเรียงลำดับตามความหนักเบาของความเสียหาย จากความเสียหายที่ร้ายแรงที่สุดไปอย่างน้อยที่สุด โดยใช้ถ้อยคำว่า การกระทำความรุนแรง ที่ก่อให้เกิดความเสียหายตามมาแตกต่างกันไปตามระดับความร้ายแรง จากเดิมที่ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1810 ใช้ถ้อยคำว่า การประทุษร้าย อิทธิพลที่ไทยได้รับจากฝรั่งเศสนอกจากถ้อยคำในตัวบทแล้ว ยังรับเอาแนวความคิดของการกำหนดระดับความผิดและระดับโทษสามชั้น ซึ่งไทยได้นำมาแปลงให้เข้ากับรูปแบบของกฎหมายไทยออกเป็นสองประเภท คือ ความผิดทั่วไปกับความผิดลหุโทษ ไม่ได้มีการแบ่งแยกระดับความร้ายแรงเช่นฝรั่งเศสเสียหมด นายปาตูซ์ ผู้ร่างกฎหมายที่สำคัญคนหนึ่งของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 เป็นชาวฝรั่งเศส จึงพยายามถ่ายทอดแนวความคิดของฝรั่งเศสหลายอย่างมาสู่ประเทศไทย ส่งผลให้ต้นร่างภาษาอังกฤษ ได้แปลเป็นภาษาไทยพร้อมกับภาษาฝรั่งเศส แต่ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.1992 ได้เพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องการทำร้ายร่างกายเป็นประจำต่อบุคคลบางประเภท และความผิดต่อร่างกายมีเฉพาะการกระทำโดยเจตนาเท่านั้น ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาทไม่ว่ากรณีใด

5. ประเทศอียิปต์ หลักการของอียิปต์หลายประการเหมือนกับประเทศฝรั่งเศส เพราะอียิปต์ก็ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศฝรั่งเศส ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดระดับความผิดสัมพันธ์กับระดับโทษ การไล่เรียงมาตราจากระดับความร้ายแรงมากที่สุดไปน้อยที่สุด แต่บทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายในประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ ค.ศ.1937 ไม่ได้จำกัดแค่การกระทำโดยเจตนาแต่รวมไปถึงการกระทำโดยประมาท และลงโทษสถานหนักแก่การทำร้ายร่างกายที่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ของผู้ก่อการร้าย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

6.2 ข้อเสนอแนะ

หลังจากได้ทำการศึกษาพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศไปแล้ว ได้เห็นถึงหลักการที่คล้ายคลึงกันและความแตกต่างหลาย ๆ ส่วน จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายซึ่งเป็นความผิดทางอาญานั้น จะต้องมีความชัดเจนแน่นอนเพื่อเป็นหลักประกันในทางกฎหมายอาญา ด้วยความมุ่งหวังที่ต้องการให้ความผิดฐานทำร้ายร่างกายมีบทบัญญัติชัดเจน ไม่กำกวม และให้การตีความค่าว่าอันตรายสาหัสเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงเกิดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีมาดังต่อไปนี้

6.2.1 ข้อเสนอแนะทางด้านกฎหมาย

ในบทก่อนหน้าได้มีการศึกษาถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกายระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ อันได้แก่ พัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกาย และพัฒนาการการตีความคำว่าอันตรายสาหัส จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายละเอียด เนื้อหาของบทบัญญัติ ทฤษฎีที่นำมาใช้ สามารถพิจารณาพร้อมเสนอวิธีการแก้ปัญหาการรวบรวมบทบัญญัติกับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ ผู้เขียนจึงขอแยกข้อเสนอแนะออกเป็น 2 กรณีดังนี้

6.2.1.1 ข้อเสนอแนะการรวบรวมบทบัญญัติความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย

จากที่ได้กล่าวมาในบทสรุปว่ามาตราที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายของประเทศไทยยังมีปัญหาในเรื่องความไม่ชัดเจนของตัวบทและความทับซ้อนของเนื้อหา ทำให้ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดีอาญาเท่าที่ควรนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้รวบรวมบทบัญญัติดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1. ในเรื่องบทบัญญัติความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายที่กระจัดกระจายอยู่คนละหมวดหมู่ จากการศึกษาพบว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 และมาตรา 391 ของประเทศไทย เนื้อหาเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงถึงกัน แต่กลับอยู่กันคนละส่วน ทำให้การดำเนินคดีอาญาระหว่างสองมาตรานี้แตกต่างกันเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง เป็นระบบชัดเจนและเพื่อง่ายต่อการพิจารณาของผู้พิพากษา ขอเสนอให้รวบรวมทุกมาตราที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย มาอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ภาคความผิด บทบัญญัติลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย เพียงหมวดเดียว โดยอ้างหลักการของนานาประเทศที่ได้นำมาศึกษามักจะรวบรวมบทกฎหมายความผิดต่อร่างกายไว้ในหมวดเดียวกันหรือเชื่อมโยงถึงกัน และจัดเรียงลำดับความร้ายแรงไปในทิศทางเดียวกัน เข้ามาแทนที่รูปแบบเดิมที่ปรากฏบทบัญญัติทั้งในภาคความผิดและภาคลหุโทษจนสร้างความสับสนแก่ประชาชนและผู้ใช้กฎหมาย

2. ในเรื่องความผิดพื้นฐานกับความผิดที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลในความผิดฐานทำร้ายร่างกายนั้น จากการศึกษาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญาของต่างประเทศจะเห็นได้ว่า ทุกประเทศต่างจัดเรียงลำดับอย่างเป็นขั้นตอน ไม่ว่าจะไล่เรียงจากความร้ายแรงระดับมากที่สุดไปน้อยที่สุด หรือจากความร้ายแรงระดับน้อยที่สุดไปมากที่สุด ซึ่งสะดวกต่อการทำความเข้าใจบทบัญญัติเป็นขั้น ๆ ไป เพราะปรากฏความแตกต่างจากการเพิ่มระดับหรือลดระดับต่อการกระทำอย่างชัดเจน ดังนี้ จึงขอเสนอให้เรียบเรียงบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายจากความผิดพื้นฐานไปสู่ความผิดที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล พร้อมทั้งเหตุฉกรรจ์เข้า

มาเป็นส่วนเติมเต็มเพื่ออุดช่องว่างทางกฎหมาย ซึ่งเป็นการจัดเรียงลำดับจากความร้ายแรงระดับน้อยที่สุดไปมากที่สุด คล้ายคลึงกับรูปแบบบทบัญญัติของประเทศอิตาลี ดังต่อไปนี้

- 1) มาตรา 391 ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายร่างกาย เป็นความผิดพื้นฐาน
 - 2) มาตรา 390 ความผิดฐานประมาททำให้เกิดการบาดเจ็บ
 - 3) มาตรา 295 ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เป็นความผิดที่ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล
 - 4) มาตรา 296 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่ต้องระวางโทษหนัก ซึ่งเป็นเหตุฉกรรจ์ของมาตรา 295
 - 5) มาตรา 300 ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส
 - 6) มาตรา 297 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นให้ผู้ถูกกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัส เป็นความผิดที่ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล
 - 7) มาตรา 298 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นให้ผู้ถูกกระทำร้ายได้รับอันตรายสาหัสที่ต้องระวางโทษหนัก ซึ่งเป็นเหตุฉกรรจ์ของมาตรา 297
 - 8) มาตรา 299 ความผิดฐานซุ่มนุเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส
- การเรียงฐานความผิดไล่จากข้อ 1 ไปถึงข้อ 8 ระดับการกระทำจะร้ายแรงขึ้นทีละระดับเช่นเดียวกับบทลงโทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับ เริ่มจากการกระทำโดยเจตนาแต่ไม่เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจเพื่อวางหลักความผิดพื้นฐาน เนื่องจากแสดงให้เห็นเจตนาร้ายของผู้กระทำความผิด แม้จะเกิดผลเพียงเล็กน้อย ตามมาตรา 391 ต่อมาจึงเป็นมาตรา 390 ความผิดที่กระทำโดยประมาทและอันตรายเพียงเล็กน้อย สู่ความผิดที่ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลตามมาตรา 295 เนื่องจากอันตรายระดับช่วงนี้เกิดผลเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ จากนั้นมาตรา 296 แสดงให้เห็นว่า แม้เป็นการกระทำในรูปแบบเดียวกัน แต่มีเหตุฉกรรจ์ประกอบด้วยการทำให้โทษต้องเพิ่มอีกชั้น ส่วนอันตรายสาหัสที่เกิดจากการกระทำโดยประมาทตามมาตรา 300 เป็นมาตราก่อนที่จะกล่าวถึงการกระทำโดยเจตนาทำร้ายร่างกายซึ่งผลที่ได้รับคืออันตรายสาหัสของมาตรา 297 มาตราต่อมาจึงเป็นอันตรายสาหัสประกอบกับเหตุฉกรรจ์ คือมาตรา 298 ปิดท้ายหมวดด้วยความผิดฐานซุ่มนุเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสตามมาตรา 299 เพราะว่าเกี่ยวข้องกันกับเรื่องอันตรายสาหัส แม้ว่าจะเป็นคนละฐานความผิดที่แตกต่างกับการทำร้ายร่างกายของมาตราอื่น แต่ด้วยลักษณะการกระทำต่อร่างกายเช่นเดียวกันจึงสมควรจะรวบรวมให้อยู่ในหมวดเดียวกับความผิดต่อร่างกาย

3. ในเรื่องความผิดลหุโทษ จากการศึกษาความเป็นมาเรื่องความผิดลหุโทษของประเทศไทยสมัยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ที่มีการแบ่งเป็นความผิดทั่วไปกับความผิด

ลหุโทษเป็นครั้งแรกในประมวลกฎหมายอาญาของไทย เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันกับการวางหลักความผิดร้ายแรง ความผิดชั้นกลางและความผิดเล็กน้อยของประเทศฝรั่งเศส แต่ผู้ร่างกฎหมายยังกังวลในการปรับตัวของผู้พิพากษา จึงนำมาแค่ความผิดทั่วไปกับความผิดลหุโทษ เพียง 2 ประเภทเท่านั้น ทำให้หลักการความผิดลหุโทษจึงแตกต่างจากประเทศอื่น จะเห็นได้ว่าด้วยความพิเศษที่ไม่เหมือนของประเทศใด สร้างความสับสนให้กับเนื้อหาในบทบัญญัติหลายมาตรา รวมไปถึงการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงขอเสนอให้นำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 390 และมาตรา 391 ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษมาอยู่ภาคความผิดจากการจัดลำดับบทบัญญัติให้สอดคล้องกับข้อ 1. ตามที่กล่าวมาข้างต้น อันเป็นการยกเลิกฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายในหมวดลหุโทษทั้งหมดต่อการกำหนดโทษสำหรับความผิดอาญาร้ายแรงเท่านั้น ในแนวทางเดียวกับร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ....¹ ซึ่งเปลี่ยนความผิดลหุโทษจากวิธีการลงโทษโดยการจำคุกหรือปรับมาเป็นการปรับเป็นพินัยแทน

4. ประเด็นการนำบทบัญญัติภาคลหุโทษและภาคความผิดมาอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน ยกตัวอย่าง เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 และมาตรา 391 เป็นสองมาตราที่พบปัญหาเสมอมา ไม่ว่าจะในการเปรียบเทียบปรับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 (2)² ในชั้นสอบสวนก็ดี การพิจารณาเนื้อหาชั้นศาลก็ดี คำพิพากษาก็ดี เมื่อรวบรวมเป็นที่เดียวจะสะดวกต่อการปรับใช้ในเรื่องอายุความ อำนาจในการเปรียบเทียบปรับของพนักงานสอบสวน รวมถึงการวินิจฉัยของผู้พิพากษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แกไขบทบัญญัติที่ขัดและทับซ้อนกัน กำจัดปัญหาเรื่องอายุความที่ระยะห่างของช่วงเวลาไม่แตกต่างกันจนเกินไปและไม่มีการเปรียบเทียบปรับหรือเป็นความผิดอาญาที่ยอมความได้อีกต่อไป

6.2.1.2 ข้อเสนอแนะการแก้ไขบทบัญญัติของความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกาย

จากการศึกษาการรวบรวมบทบัญญัติของความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายของประเทศไทยตามที่ได้กล่าวมาในข้อเสนอแนะ 6.2.1.1 จะเห็นได้ว่าเนื้อหาของความผิดที่

¹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, "ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. (รับฟังความคิดเห็นตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม 2563 ถึงวันที่ 7 สิงหาคม 2563)" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 16 กันยายน 2563 แหล่งที่มา:

<https://www.krisdika.go.th/detail-law-draft-under-consideration-by-the-office-of-the-council-of-state?billCode=241&lawdraftType=between>

² มาตรา 37 บัญญัติไว้ว่า

“คดีอาญาเล็กน้อยได้ ดังต่อไปนี้

(2) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว”

เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายต้องมีการแก้ไขให้สัมพันธ์กันกับการรวบรวมเพื่อให้เข้าประเภทเดียวกันด้วย จึงเป็นการสมควรที่จะแก้ไขบทบัญญัติให้มีความชัดเจนทั้งการปรับเปลี่ยนโทษและค่านियามของถ้อยคำที่เคยสร้างความกำกวม โดยแบ่งออกเป็น 7 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ในประเด็นเรื่องความผิดฐานทำร้ายร่างกายซึ่งเป็นความผิดพื้นฐาน คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390 และ มาตรา 391 จากความผิดลหุโทษที่กำหนดโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อย้ายมาอยู่ในภาคความผิด บทลงโทษจึงต้องเกินกว่าการกำหนดของลหุโทษ โดยในประเด็นนี้อาจเทียบเคียงได้กับประมวลกฎหมายอาญา อิตาลี ค.ศ.1930 มาตรา 581 ความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยไม่เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสามร้อยเก้ายูโร ซึ่งมาตรานี้เป็นมาตรฐานของความผิดพื้นฐานของความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ปรากฏเป็นมาตราแรกในหมวดดังกล่าว เป็นโทษที่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกรกระทำร้ายแรงระดับอื่น เพื่อให้สัมพันธ์กับการทำร้ายร่างกายเพียงเล็กน้อย ไม่เกิดความเสียหายร้ายแรง ฉะนั้น เมื่อพิจารณาในประเด็นเรื่องการกำหนดโทษสำหรับความผิดพื้นฐานของมาตรา 391 จึงสมควรแก้ไขโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน เป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนแทน โดยค่าปรับยังคงจำนวนเดิมตามการแก้ไขล่าสุดซึ่งขึ้นอยู่กับค่าเงินของไทยในปัจจุบัน ส่วนมาตรา 390 นั้นเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้กระทำความผิด แต่เป็นผลที่เกิดจากความประมาท เพื่อให้สอดคล้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่กระทำลงโดยเจตนา จึงต้องเพิ่มบทลงโทษ แต่โทษควรจะน้อยกว่าการกระทำโดยเจตนาตามมาตรา 295 ดังนั้นมาตรา 390 จึงควรแก้ไขเป็นระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนแทนระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และเพิ่มค่าปรับจากหนึ่งหมื่นบาทเป็นสองหมื่นบาท

นอกจากนั้นเพื่อให้ความผิดพื้นฐานครอบคลุมทุกการกระทำ หากวางหลักเฉพาะการใช้กำลังทำร้ายร่างกายจะทำให้เป็นส่วนที่ขาดตอนไปจากมาตรา 295 ซึ่งความผิดฐานทำร้ายร่างกายไม่จำกัดเฉพาะการใช้กำลังทำร้ายร่างกาย แต่ยังรวมถึงการไม่ใช้กำลังทำร้ายร่างกายอีกด้วย ฉะนั้น เพื่อให้ความผิดพื้นฐานและความผิดที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลเสียหายเชื่อมถึงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มาตรา 391 นั้นจึงต้องเพิ่มเติมการไม่ใช้กำลังทำร้ายร่างกายเข้าไป จะทำให้เนื้อหาสมบูรณ์ไม่ว่าการกระทำจะเกิดจากการใช้กำลังหรือไม่ก็ตาม ด้วยมุ่งที่เจตนาของผู้กระทำสะท้อนให้เห็นถึงจิตใจอันชั่วร้ายที่ต้องการให้ผู้เสียหายได้รับความบาดเจ็บ โดยการตัดถ้อยคำว่า “ใช้กำลัง” ออก เพราะคำว่า “ทำร้าย” ก็สามารถแสดงให้เห็นความหมายชัดเจนถึงการกระทำที่ทำให้บาดเจ็บหรือเสียหาย ทั้งจากการใช้กำลังหรือการไม่ใช้กำลังก็ได้

จากข้อเสนอแนะข้างต้น มาตรา 391 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงสมควรแก้ไขเลขมาตราเป็น 295 และมีข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ส่วนมาตรา 390 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงสมควรแก้ไขเลขมาตราเป็น 295/1 และมีข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 295/1 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

2. ประเด็นความผิดที่ต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 สำหรับประเด็นนี้ขอเสนอให้แก้ไขเลขมาตรา เป็นมาตรา 295/2 โดยคงเนื้อหาเดิมเพียงปรับเปลี่ยนเลขมาตราให้อยู่ในฐานความผิดต่อจากความผิดฐานทำร้ายร่างกายและความผิดฐานประมาททำร้ายร่างกาย

จากข้อเสนอแนะข้างต้น มาตรา 295 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงสมควรแก้ไขเลขมาตราเป็น 295/2 และมีข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 295/2 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

3. ประเด็นเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 296 จากกำหนดเหตุฉกรรจ์เฉพาะความผิดฐานทำร้ายร่างกาย สำหรับมาตรา 295 เท่านั้น เมื่อแก้ไขเนื้อหาความผิดฐานทำร้ายร่างกายและความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามประเด็นข้อที่ 2 แล้ว เหตุฉกรรจ์จึงรวมความผิดทั้งมาตรา 295 และมาตรา 295/2

จากข้อเสนอแนะข้างต้น มาตรา 296 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงสมควรแก้ไขข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 296 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 หรือมาตรา 295/2 ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

4. ประเด็นความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 300 ด้วยองค์ประกอบภายใน ผู้กระทำไม่ได้มีเจตนาจะก่อให้เกิดความผิดขึ้น แต่ขาดความระมัดระวังจนมีความเสียหายระดับอันตรายสาหัส กรณีนี้ผลที่ได้รับมีความร้ายแรงกว่าอันตรายระดับทั่วไป แต่จิตใจไม่ถึงขั้นมุ่งร้ายต่อผู้อื่น จึงเป็นมาตราที่ต้องอยู่ระหว่างเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกายกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้

ผู้ถูกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส แทนที่จะเป็นมาตราสุดท้ายของหมวดความผิดต่อร่างกาย เพื่อการจัดลำดับด้วยการเพิ่มความร้ายแรงทีละขั้นอันจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากกว่าจะให้ความผิดที่ระดับโทษน้อยกว่าไปอยู่ลำดับหลังความผิดที่ได้รับโทษสูงกว่า

จากข้อเสนอแนะข้างต้น มาตรา 300 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงสมควรแก้ไขเลขมาตราเป็น 297 และมีข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 297 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

5. ประเด็น ความผิดที่ต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล บทบัญญัติมาตรา 297 จากกำหนดไว้เพียง 8 ประเภท เพิ่มเติมอีก 1 ประเภทสำหรับกรณีอื่นที่อาจไม่เข้าในอนุมาตรา 1 ถึงอนุมาตรา 8 แต่มีความร้ายแรงถึงขั้นสาหัส เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหาย อนุมาตรา 9 ว่า “กรณีอื่นใดที่ก่อให้เกิดความร้ายแรงต่อชีวิต ไม่ว่าจะเป็ความพิการหรือทุพพลภาพอย่างถาวรหรือเป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้” อาศัยถ้อยคำจากบทบัญญัติของประเทศอินเดีย รวมถึงอธิบายความหมายของอันตรายสาหัสอย่างชัดเจนผ่านการกำหนดนิยามมากกว่าเดิม

จากข้อเสนอแนะข้างต้น มาตรา 297 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงสมควรแก้ไขเลขมาตราเป็น 298 และเพิ่มเติมบทบัญญัติให้มีข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 298 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

อันตรายสาหัสนั้นคือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียขาประสาท
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด
- (4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แหว่งลูก
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (8) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจน

ประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

(9) กรณีอื่นใดที่ก่อให้เกิดความร้ายแรงต่อชีวิต ไม่ว่าจะเป็ความพิการหรือทุพพลภาพอย่างถาวรหรือเป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้”

6. ประเด็นเหตุการณ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัสที่ต้องระวางโทษหนักตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 298 ได้กล่าวมาแล้วในข้อที่ 3 อันเป็นเหตุการณ์ของความผิดฐานทำร้ายร่างกายไม่ว่าจะเกิดหรือไม่เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจก็ตาม ในส่วนของเหตุการณ์สำหรับอันตรายสาหัสซึ่งกระทำต่อบุคคลผู้ได้รับการคุ้มครอง หรือการกระทำที่มีการวางแผนล่วงหน้าหรือเป็นการกระทำที่ทารุณโหดร้าย เป็นต้น จำต้องเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายซึ่งอ้างอิงเหตุการณ์มาตรา 289 เหมือนกันทุกประการ

จากข้อเสนอแนะข้างต้น มาตรา 298 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงสมควรแก้ไขเลขมาตราเป็น 299 และมีข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 299 ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 298 ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท”

7. ประเด็นความผิดฐานชุลมุนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 299 แม้ความผิดฐานนี้จะมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากความผิดฐานอื่นในหมวดความผิดต่อร่างกาย แต่เนื่องจากการกระทำที่เกิดการบาดเจ็บหรือความเสียหายต่อร่างกาย และได้รับอันตรายสาหัส ส่งผลให้เป็นฐานความผิดที่พอเชื่อมโยงอยู่ในหมวดเดียวกันได้ เป็นฐานความผิดต่อเนื่องจากอันตรายสาหัสที่เกิดจากการกระทำโดยประมาท การกระทำโดยเจตนารวมทั้งเหตุการณ์ของอันตรายสาหัส

จากข้อเสนอแนะข้างต้น มาตรา 299 แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงสมควรแก้ไขเลขมาตราเป็น 300 และมีข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา 300 ผู้ใดเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่รับอันตรายสาหัส โดยการกระทำในการชุลมุนต่อสู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการชุลมุนต่อสู้นั้น หรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391 มาตรา 390 มาตรา 295 มาตรา 296 มาตรา 300 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 299 ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ก็จะเป็นการระงับปัญหาข้อถกเถียงในทางวิชาการที่ว่าบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายไม่เชื่อมโยงกัน หลักการที่นำมาใช้วิเคราะห์แต่ละเรื่องจึงแตกต่างกันไปด้วย และเรื่องการจัดเรียงลำดับสลับระดับความร้ายแรงน้อยมากกันไป หากได้จัดเรียงลำดับตามที่กล่าวมาทิศทางของฐานความผิดนั้นย่อมเป็นไปในแนวเดียวกัน รวมถึงวางหลักความผิดพื้นฐานและความผิดที่

ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผลเพื่อเป็นมาตรฐานต่อความผิดฐานทำร้ายร่างกาย นอกจากนั้นยังเปิดช่องให้ผู้พิพากษาวินิจฉัยอันตรายสาหัสรูปแบบอื่นจากการวิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีประกอบไว้อีกด้วย เพราะอันตรายสาหัสที่ได้เพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้กำหนดเอาไว้อย่างชัดเจนถึงอันตรายรูปแบบอื่นที่ถึงขั้นก่อความเสียหายอย่างรุนแรงว่าเป็นอันตรายสาหัสได้ ส่วนอันตรายแก่กายหรือจิตใจ บทบัญญัติที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้กำหนดการทำร้ายร่างกายไม่ว่าจะใช้กำลังหรือไม่ก็ตาม เมื่อมีเจตนาทำร้ายร่างกายแล้วย่อมเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายเท่านั้น จนกว่าจะมีความเสียหายเกิดขึ้นจึงจะเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ส่งผลให้การปรับใช้บทกฎหมายมีความชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหาทุกส่วนได้เป็นอย่างดี

6.2.2 ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ

จากการศึกษาความหมายทางการแพทย์ เพื่อหาความหมายที่แท้จริงของถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ไม่ปรากฏความหมายที่ตรงตัว อาศัยถ้อยคำที่พอเทียบเคียงกันได้ โดยแพทย์ผู้ทำความเห็นมักนำความเห็นไปผูกติดกับความหมายทางกฎหมายเสียมากกว่าจะคำนึงถึงประเด็นทางการแพทย์ ด้วยเหตุนี้จึงขอเสนอให้แพทย์ผู้ออกไปรับรองแพทย์ดำเนินคดีสามารถระบุความเห็นของตนเองสำหรับบาดเจ็บผู้เสียหาย อันตรายสาหัสที่เกิดขึ้นโดยระบุรายละเอียดให้ครบถ้วนไม่ต้องคำนึงถึงถ้อยคำของกฎหมาย เพราะจะเป็นการจำกัดความเห็นในการประกอบการพิจารณาตัดสินคดีจนเกินไป การกำหนดอย่างกว้างเป็นแนวทางที่แพทย์จะออกความเห็นได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้องกังวลกับการปรับรายละเอียดเพื่อให้เข้าความหมายของแต่ละมาตรา

ภายหลังจากได้ศึกษาหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่องวิเคราะห์พื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนสิ้นสุดแล้ว ผู้เขียนได้รับองค์ความรู้ใหม่ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. ระบบกฎหมายของประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากทั้งระบบซีวิลลอว์และระบบคอมมอนลอว์ จะเห็นได้จากการที่นำเอาหลักกฎหมายที่เป็นเอกลักษณ์ของทั้งระบบซีวิลลอว์และระบบคอมมอนลอว์มาประยุกต์ใช้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การนำเอาหลักกฎหมายของระบบกฎหมายอื่นหรือกฎหมายของประเทศอื่นมาใช้จะเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ก็ตาม แต่การนำมาใช้จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ดังเช่นกรณีนำหลักการของประเทศในระบอบซีวิลลอว์ สำหรับการกำหนดระดับความผิดตลอดร้ายระดับโทษของประเทศฝรั่งเศสที่ปรากฏในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 เมื่อนำหลักการมาแค่บางส่วนส่งผลให้กระทบกระเทือนถึงหลักการสำคัญของระบบกฎหมายที่ประเทศไทยยึดถือเป็นหลักมาโดยตลอดและเป็นการสร้างหลักเกณฑ์ใหม่ขึ้นมา นอกจากนั้นยังทำให้การเปรียบเทียบกับต้นฉบับและหลักการที่ตัดทอนไม่สามารถวิเคราะห์ความเหมือนหรือความแตกต่างได้เท่าที่ควร ก่อให้เกิดความขัดแย้งกันเองของบทกฎหมายภายในอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. แม้ทฤษฎีการลงโทษในช่วงแรกเป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ผู้กระทำความผิดต้องได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับการกระทำที่ได้กระทำต่อผู้เสียหายอย่างสาสม ทำให้ผู้เสียหายได้รับความ

พึงพอใจ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ แต่ในปัจจุบันเมื่อทฤษฎีการลงโทษพัฒนาออกมาหลายทฤษฎี ส่งผลให้ทฤษฎีการลงโทษรูปแบบอื่นมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ขณะนี้เพื่อช่วยเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายและป้องกันสังคมได้มากกว่าการแก้แค้นทดแทน บทลงโทษจึงต้องมีการปรับปรุงรูปแบบให้เข้ากับสภาพสังคมตามไปด้วย

3. การกำหนดถ้อยคำในบทบัญญัติของความผิดต่อร่างกาย ไม่ได้มีความชัดเจนมาแต่เริ่มแรก เพราะคณะกรรมการผู้ร่างกฎหมายฯ ต่างถกเถียงกันถึงนิยามความหมาย เสน่ห์ของภาษาคือการเป็นปรากฏการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จะอ้างอิงเพียงแต่ถ้อยคำตามกฎหมายลายลักษณ์อักษรเพียงอย่างเดียวไม่ได้แม้จะแสดงความหมายชัดเจนเพียงใดก็ตาม พฤติการณ์ของแต่ละคดีจึงเป็นอีกส่วนสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาร่วมด้วย อาศัยการวินิจฉัยจากผู้พิพากษา กำหนดบทบัญญัติที่เคร่งครัดชัดเจนเป็นพื้นฐานในการตีความพร้อมคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายไปด้วยเพื่อสร้างความยืดหยุ่น

จากการศึกษาวิจัยวิเคราะห์พื้นฐานความผิดฐานทำร้ายร่างกายของทั้งประเทศไทยและต่างประเทศในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนหวังว่าเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจพัฒนาการความผิดฐานทำร้ายร่างกาย และทราบถึงรายละเอียดและเจตนารมณ์ของแต่ละบทบัญญัติดังกล่าวทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมถึงทำให้ผู้อ่านเห็นได้ถึงช่องว่างและปัญหาทางกฎหมายของบทบัญญัติความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายร่างกายของประเทศไทยที่มีมาตรการระงับกระจายและเนื้อหาไม่สอดคล้องกัน อีกทั้งถ้อยคำที่ให้ความหมายไม่ชัดเจนอันทำให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้เสียหายไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่บุคคลนั้นสมควรได้รับตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อเสนอแนะทางด้านกฎหมายที่ผู้เขียนได้เสนอให้แก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติม ดังที่ได้กล่าวไปในส่วนของข้อเสนอแนะนั้น จะเป็นบทบัญญัติทางกฎหมายที่เหมาะสมที่จะสามารถแก้ไขปัญหาของการตีความถ้อยคำและเนื้อหาของความผิดฐานทำร้ายร่างกายให้มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานที่แน่นอน และสามารถให้ความยุติธรรมแก่ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

- คณพล จันทน์หอม. รากฐานกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2558.
- . หลักพื้นฐานกฎหมายอาญา เล่ม 1 กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2563.
- คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. The Penal Code for the Kingdom of Siam R.S.127. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- . กฎหมายลักษณะอาญา รัตนโกสินทรศก 127. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- คณิศร น.นร. กฎหมายอาญาภาคความคิด. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2553.
- . กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2560.
- จิตติ ดิงค์ทีย์. กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3. กรุงเทพมหานคร: เนติบัณฑิตยสภา, 2545.
- . คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2556.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2562.
- . คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2559.
- ธานินทร์ กรีวิเชียรและวิชา มหาคุณ. การตีความกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2548.
- ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนาพานิช. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญา ภาค 1: ภาคทบทวนคดีทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2534.
- ร.แลงกาด. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 200 ปี กฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ข้อมูลกฎหมายกลาง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547.
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. มาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการจำแนกประเภทอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ทางสถิติ(คำแปลภาษาไทย). กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, 2562.
- สุเมธ จานประดับ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด, 2560.
- สุเมธ จานประดับและคณะ. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทยและระบบกฎหมายหลัก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. บันทึกของนายออร์ซ ปาดูซ์ เกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2516.
- หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.
- . กฎหมายอาญา ภาค 2-3. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- . คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2561.
- หอจดหมายเหตุสาธารณสุขแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข. พจนานุกรมการสาธารณสุขไทย พ.ศ.2561 ฉบับ 100 ปี การสาธารณสุขไทย. กรุงเทพมหานคร: หอจดหมายเหตุสาธารณสุขแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข, 2561.

บทความภาษาไทย

ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. ทฤษฎีการลงโทษ. ใน กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์. “กฎหมายตราสามดวง” ประมวลกฎหมายฉบับแรกแห่งสมัยรัตนโกสินทร์. ใน ศิริวรรณ, น. (บรรณาธิการ), เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ปีที่ 14 ฉบับที่ 156 ประจำเดือนสิงหาคม 2558 กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558.

วิสูตร ฟองศิริโพบูลย์. ใบรับรองแพทย์ที่ต้องรู้ ในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม. ใน อำนาจ กุศลนันท์, ช. ศ. (บรรณาธิการ), หมอใหม่ 2558. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการแพทยสภา, 2558.

ศักดิ์สิทธิ์ พันธุ์ข้าวเหนียว. ขอบเขตของความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่จิตใจ. ใน ขอบเขตของความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2561.

วิทยานิพนธ์

จรินทร์ สุวรรณโชติ. การศึกษาเปรียบเทียบภาษากฎหมายในกฎหมายตราสามดวงกับกฎหมายปัจจุบัน. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้. 2537.

ฉันทชาย โรจนโสโรช. การศึกษาทฤษฎีกฎหมายอาญาใหม่ในร่างพระราชกำหนดลักษณะประทุษร้ายแก่ร่างกายแลชีวิตมนุษย์ รัตนโกสินทร ศก 118. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.

ทวีพร ดวงแก้ว. เหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.

พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์. ความเหมาะสมในการบัญญัติความผิดสุโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536.

สมพงษ์ เตชะสมบุรณ์. มาตรการเสริมแทนโทษปรับในคดีสุโทษ. หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60, การเมือง วิทยาลัยป้องกันอาณาจักร. 2561.

สมหมาย ใจชื่อ. มาตรการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.2559 กับผู้กระทำความผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ: ศึกษาอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติในการจับกุม พกพาอาวุธ การตรวจค้นและยึดสิ่งของผิดกฎหมาย. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, กลุ่มวิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. 2560.

อภัสรา ศิริวัฒนา. ขอบเขตของ "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ในความผิดต่อร่างกาย. นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2533.

หนังสือภาษาต่างประเทศ

Bryan A. Garner. Black's Law Dictionary. 9 ed. Minnesota Thomson Reuters, 2009.

Georges Padoux. Report on the Proposed Penal Code for the Kingdom of Siam Submitted to His Royal Highness Prince Rajburi Direckrit. Bangkok: American Presbyterian Mission, 1906.

J.C. Smith and Brian Hogan. Criminal Law. London: Williams Clowes & Sons Limited, 1978.

Sadiq Reza. Egypt. In Edited by Dubber, K. J. H. a. M. D., The Handbook of Comparative Criminal Law. California: Stanford University Press, 2011.

Seton-Watson and Christopher. Italy from Liberalism to Fascism. Abingdon: Taylor & Francis, 1967.

บทความภาษาต่างประเทศ

Luigi Lacche. A Criminal Code for the Unification of Italy: The Zanardelli Code (1889) – the Genesis, the Debate, the Legal Project. Sequência 68 (2014): 37-57.

Sherif Heikal. Criminal Constitutional Principles and Islamic Law Impact on Arab Penal Codes. 외법논집 Foreign Law Journal 42 (2018).

———. Globalization Initiatives and Arab Penal Codes. Journal of Studies in Social Sciences 15 (2016).

เว็บไซต์

Jacques Borricand. World Factbook of Criminal Justice Systems [Online]. Available from: <https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/wfbcjsfr.pdf> [16 January 2020].

Pranjal Rathore. Hurt and Grievous Hurt: Everything You Need to Know About It [Online]. 2019. Available from: <https://blog.ipleaders.in/hurt-and-grievous-hurt-everything-you-need-to-know-about-it/> [30 July 2020].

กานต์ธีรา ภูริวิกรัย. รู้จัก ‘ICCS’: มาตรฐานการจำแนกประเภทอาชญากรรม เพื่อการพูดจาภาษา (กฎหมาย) เดียวกัน [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <https://www.the101.world/international-crime-classification-for-statistical-purposes-1/> [เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2562]

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ม.มหิดล. แนวทางการปฏิบัติงานด้านนิติเวชศาสตร์ [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา: <https://www.si.mahidol.ac.th/sirirajcme/profession/LaM/Lae346.asp> [เข้าถึงเมื่อ 24 มีนาคม 2563]

เฉลิมวุฒิ สารกิจ. อิทธิพลของแนวคิดฝ่ายภววิสัยที่มีต่อกฎหมายอาญา [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <http://chalermwutsa.blogspot.com/2014/05/blog-post.html> [เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม 2562]

ธรรมนิศย์ สุมันตกุล. ประมวลกฎหมาย [ออนไลน์]. 2003. แหล่งที่มา: <http://web.krisdika.go.th/activityDetail.jsp?actType=l&actCode=61&head=4&item=n5> [เข้าถึงเมื่อ 24 มิถุนายน 2563]

ราชกิจจานุเบกษา. ประมวลกฎหมายอาญา (พร้อมสารบัญ) [ออนไลน์]. 2500. แหล่งที่มา: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2499/A/095/12.PDF> [เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2563]

วชิรเมธี. ความรักคือ‘การให้’ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/article/news_843664 [เข้าถึงเมื่อ 13 มกราคม 2563]

วรวิร์ ไวยวุฒิ. นิติเวชศาสตร์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.si.mahidol.ac.th/sirirajcme/profession/LaM/Law246.asp> [เข้าถึงเมื่อ 24 มีนาคม 2563]

2563]

วิ สุ ต ร ฟ อ ง ศิ ริ โ พ บู ล ย ์ . [อ อ น ไ ล ่ น ์] . แ ห ล ่ ง ที่ ม า :

<http://www.wongkarnpat.com/viewpat.php?id=472#.XgG6XkczbIV> [เข้าถึงเมื่อ 24 ธันวาคม]

ศุภวรรณ เพชรประดิษฐ์. การขยายตัวของพวกอินโด – อารยัน [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://is.gd/AOxfZl> [เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม

2563]

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี. การเมืองการปกครองอินเดีย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://is.gd/JiD8HY> [เข้าถึงเมื่อ 16

มกราคม 2563]

สราวุธ เบญจกุล. โทษของการทำร้ายร่างกายกับการใช้ความรุนแรงในสังคมไทย [ออนไลน์]. 2550. แหล่งที่มา:

<https://mgronline.com/daily/detail/9500000110487> [เข้าถึงเมื่อ 3 เมษายน 2563]

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. (รับฟังความคิดเห็นตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม 2563 ถึงวันที่ 7

สิงหาคม 2563) [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา: [https://www.krisdika.go.th/detail-law-draft-under-](https://www.krisdika.go.th/detail-law-draft-under-consideration-by-the-office-of-the-council-of-state?billCode=241&lawdraftType=between)

[consideration-by-the-office-of-the-council-of-](https://www.krisdika.go.th/detail-law-draft-under-consideration-by-the-office-of-the-council-of-state?billCode=241&lawdraftType=between)

[state?billCode=241&lawdraftType=between](https://www.krisdika.go.th/detail-law-draft-under-consideration-by-the-office-of-the-council-of-state?billCode=241&lawdraftType=between) [เข้าถึงเมื่อ 16 กันยายน 2563]

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. สาหัส [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <http://www.royin.go.th/dictionary> [เข้าถึงเมื่อ 3

พฤศจิกายน 2562]

———. ทำร้ายร่างกาย [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา: <http://www.royin.go.th/dictionary/> [เข้าถึงเมื่อ 8 มีนาคม 2563]

———. ตีความ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.royin.go.th/dictionary> [เข้าถึงเมื่อ 22 ธันวาคม 2562]

แอม เน ส ตี อ น เ ต อ ร ์ เน ช ์ น แ น ส . สิทธิมนุษยชนคืออะไร? [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://www.amnesty.or.th/latest/blog/62/> [เข้าถึงเมื่อ 13 มกราคม 2563]

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	บุญยวีร์ บุญณรงค์
วัน เดือน ปี เกิด	7 กรกฎาคม 1994
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนอัมพรไพศาล ชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี (รุ่นที่ 30) จบการศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับสอง จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (รุ่นที่ 55) สอบผ่านหลักสูตร วิชาว่าความของสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภานายความ (รุ่นที่ 45) สอบไล่ได้ความรู้ชั้นเนติบัณฑิตจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติ บัณฑิตยสภา (สมัยที่ 71) และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ หมวดวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา ในปีการศึกษา 2561 จนสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2562
ที่อยู่ปัจจุบัน	99/71 หมู่บ้านคชาแกรนด์ชัยพฤกษ์-แจ้งวัฒนะ หมู่ 4 ซอย 14 ถนน ชัยพฤกษ์ ตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120